

ÅRSREDOVISNING 2016

Landskapet Ålands förvaltning och ekonomi

INNEHÅLL

FÖRORD	1
Förvaltningsberättelsen 2016	1
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	1
VISION	1
Strategiska utvecklingsmål	2
LANDSKAPSREGERINGENS POLITISKA ÖVERSIKT	3
SJÄLVSTYRELSEMYNDIGHETERNA	4
Ålands lagting	4
Ålands delegation i Nordiska rådet	7
Lagtingets bibliotek	7
Ålands landskapsregering	9
Regionkommittén	12
FÖRVALTNINGENS ÖVERSIKT OCH VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR	13
Reformering av självstyrelsesystemet	13
Social- och hälsovårdsreform och landskapsreform i riket	13
Värdegrund	14
Allmänt om förvaltningens organisation, verksamhet och ekonomi	15
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på landskapsförvaltningens utveckling	16
Beskrivning av förvaltningens interna styrning och kontroll	17
Uppföljning av tidigare års revisionsberättelse	17
PERSONALEN	19
Verksamheter och organisationer	19
Personalstruktur	20
Frånvaro	22
Företagshälsovård och friskvård	22
Kompetensutveckling	24
Arbetsmiljö	24
REGERINGSKANSLIET	25
Regeringskansliets översikt	25
Väsentliga förändringar inom avdelningens organisation, verksamhet och ekonomi	25
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	27
Uppföljning av avdelningens målsättningar	28
Uppföljning av nyckeltal	31
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	37
LAGBEREDNINGEN	39
Lagberedningens översikt	39
Väsentliga förändringar inom avdelningens organisation, verksamhet och ekonomi	40

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	41
Uppföljning av målsättningar	41
Uppföljning av nyckeltal	42
FINANSAVDELNINGEN	43
Finansavdelningens översikt	43
Väsentliga förändringar inom avdelningens organisation, verksamhet och ekonomi	43
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	48
Uppföljning av målsättningar	49
Uppföljning av nyckeltal	53
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	57
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGEN	60
Social- och miljöavdelningens översikt	60
Väsentliga förändringar inom avdelningens organisation, verksamhet och ekonomi	64
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	65
Uppföljning av målsättningar	65
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	79
UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGEN	81
Utbildnings- och kulturavdelningens översikt	81
Väsentliga förändringar inom avdelningens organisation, verksamhet och ekonomi	81
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	82
Uppföljning av avdelningens målsättningar	82
Uppföljning av nyckeltal	92
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	95
NÄRINGSAVDELNINGEN	97
Näringsavdelningens översikt	97
Väsentliga förändringar inom avdelningens organisation, verksamhet och ekonomi	97
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	102
Uppföljning av målsättningar	102
Uppföljning av nyckeltal	105
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	109
INFRASTRUKTURAVDELNINGEN	110
Infrastrukturavdelningens översikt	110
Väsentliga förändringar inom avdelningens organisation, verksamhet och ekonomi	111
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på landskapsförvaltningens utveckling	112
Uppföljning av målsättningar	113
Uppföljning av nyckeltal	121
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	124
FRISTÅENDE ENHETER	127
Ålands fiskodling, Gutterop	127
Motorfordonsbyrån	128
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	128

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	128
Uppföljning av målsättningar	129
Uppföljning av nyckeltal	129
Rederienheten	130
Vägunderhållsverksamhet	130
Verkstad och lager	131
MYNDIGHETER	133
ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	133
Myndighetens översikt	133
Uppföljning av målsättningar	133
Bedömning av de viktigaste riskerna och myndighetens interna kontroll	134
Uppföljning av nyckeltal	135
DATAINSPEKTIONEN	136
Myndighetens översikt	136
Väsentliga förändringar inom Datainspektionens organisation, verksamhet och ekonomi samt eventuella osäkerhetsfaktorer	136
Uppföljning av målsättningar	136
Uppföljning av nyckeltal	137
ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET	139
ÅLANDS POLISMYNDIGHET	141
Väsentliga förändringar i organisationen, verksamhet och ekonomi, bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	141
Uppföljning av målsättningar och nyckeltal	141
Redogörelse för den interna kontrollen	143
Utvecklings- och hållbarhetsagendan inom verksamhetsområdet	143
ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	144
Diskriminerings- och barnombudsmannens redogörelse	144
Klientombudsmannens redogörelse	145
Patientombudsmannens redogörelse	146
Konsumentrådgivarens redogörelse	147
Väsentliga förändringar inom myndighetens organisation, verksamhet och ekonomi	147
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	148
Uppföljning av verksamhetens målsättningar	148
Redogörelse för den interna kontrollen	149
LOTTERIINSPEKTIONEN	150
ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	151
Myndighetens översikt	151
Uppföljning av målsättningar	152
ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	155
Myndighetens översikt	155
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	155

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	155
Uppföljning av målsättningar	156
Uppföljning av mätetal	158
Redogörelse för den interna styrningen och kontrollen	158
HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	159
Väsentliga förändringar i Högskolans verksamhet och ekonomi	159
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	159
Uppföljning av målsättningar	159
Redogörelse för Högskolans interna styrning och kontroll	161
Utvecklings- och hållbarhetsagendan	162
ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	164
Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi	164
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	164
Uppföljning av målsättningar	164
Uppföljning av mätetal	166
Redogörelse för skolans interna styrning och kontroll	166
ÅLANDS MUSIKINSTITUT	167
Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi	167
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	167
Uppföljning av målsättningar	167
Uppföljning av mätetal	168
Redogörelse för skolans interna styrning och kontroll	168
ÅLANDS GYMNASIUM	170
Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi	170
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	171
Uppföljning av målsättningar	172
Uppföljning av mätetal	174
Redogörelse för skolans interna styrning och kontroll	175
ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	177
Väsentliga förändringar i verksamhet och ekonomi	177
Uppföljning av målsättningar	177
Uppföljning av mätetal	179
Redogörelse för den interna styrningen och kontrollen	179
ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET	180
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	180
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	180
Uppföljning av målsättningar	180
Uppföljning av mätetal	182
Redogörelse för den interna styrningen och kontrollen	183
ÅRSBOKSLUT	185

BILAGA 1. ÅTGÄRDSUPPMANINGAR ÅR 2016	236
BILAGA 2. ÅLANDS NATURRESERVAT	237
BILAGA 3. LANDSKAPETS FASTIGHETSVERK	239
REVISIONSBERÄTTELSE	1

FÖRORD

Landskapsregeringens årsredovisning omfattar förvaltningsberättelse och bokslut. Enligt 20 § i finansförvaltningslagen omfattar landskapsbokslutet en resultaträkning, balansräkning, finansieringsanalys, budgetuppföljning samt noter för att ge en rättvisande bild som avses i 19 § 2 mom. Enligt 20 § fastställs att bestämmelser om upprättandet av och innehållet i landskapsbokslutet utfärdas genom landskapsförordning.

Förvaltningsberättelsen ska tillsammans med bokslutet ge läsaren en riktig och tillräcklig bild av resultatet och landskapets ekonomiska ställning. Endast information som är nödvändig ska ingå och statistiskt material bör i första hand infogas i den statistiska årsboken.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSEN 2016

Nyheter i årsredovisning 2016 är

- Utvecklings- och hållbarhetsagendan, en ny vision och strategiska utvecklingsmål
- Ny värdegrund för allmänna förvaltningen
- Budgetuppföljning per avdelning i samband med uppföljning av målen
- Fastighetsverket har haft sitt första verksamhetsår
- Lotteriinspektionen är en ny myndighet som startar verksamheten 1 januari 2017

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

VISION

Under året har utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland utarbetats. Agendan innehåller en vision för hela landskapet Åland och sju strategiska mål för att skapa ett hållbart samhälle.

Visionen lyder *Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar*. Visionen sammanfattas av en enda mening. Varje ord är valt med omsorg för att betyda mycket och för att inspirera människor som bor och verkar på Åland – eller som är intresserade av att flytta hit. Här beskrivs tankarna med visionen. Helst ska den beröra i både hjärnan och hjärtat: "Det här är målet. Jag gillar det. Jag vill hjälpa till. Hur kan jag bidra genom det just jag kan och gör?"

Att blomstra handlar om något djupare än materiell välfärd och att allt skulle vara roligt jämt. I det åländska samhället finns förutsättningar för människor att komma till sin rätt och att trivas. Att uppleva att vi är sedda och accepterade, att vi har utrymme att utvecklas och uttrycka våra åsikter och talanger, och att vi känner att vi behövs och hör till.

Bärkraft handlar om att vi tillgodoser våra behov utan att kommande generationer, illa hanterad billig arbetskraft eller andra levande varelser i form av djur och natur får betala notan. Åland är också ett samhälle i framåtrörelse. Precis som ett företag eller ett fartyg behöver samhället bärkraft för att hålla sig flytande, ha styrfart, nå sina mål. Meningsfullt arbete, avlönat eller ej, tar vara på människors inneboende resurser och bygger bärkraft.

Åland är ett ö-samhälle med orörd natur och unik historia; rikt och mångskiftande med många olika livsmiljöer på en liten yta. Vi tar tillvara landskapet, entreprenörsandan, traditionerna, näringslivet och den nya tekniken för att underlätta för alla som vill leva och bo här. Vi skapar ett samhälle där vattnet, som före privatbilismens tid, binder samman och skapar nya möjligheter för blomstring och bärkraft.

Blomstrande människor sätter värde både på sig själva och sitt samhälle, och vill och orkar bidra till helheten. Ett bärkraftigt samhälle sågar inte ner den gren det är byggt på, utan hushåller med sina resurser med varsamhet och kreativitet. Och genom att gräva där vi står och ta vara på det som är unikt för Åland kan vi både hämta kraft ur vår historia och vara trygga nog att tänka i nya banor. Detta är vår stora möjlighet att bygga världens bästa hållbara samhälle – på 6 757 natursköna öar mitt i Östersjön.

Att ta vara på kunskaper, idéer och engagemang hos alla människor som bor och verkar på Åland är en viktig del av vår gemensamma hållbarhetsresa. I nätverket bärkraft.ax, öppet för alla som vill vara med, har den offentliga sektorn, näringslivet och de ideella föreningarna för första gången samlats runt ett gemensamt mål. Den här visionen är ett resultat av det arbetet. Kanske har du som läser märkt att texten till stora delar är formulerad som om vi redan vore framme? Det är meningen. Det är ett sätt att visa visionens kraft.

Vi är närmare 30 000 människor som bor och verkar på Åland. Vi inspireras och motiveras av samma vision och vi drar åt samma håll, och tillsammans besitter vi därför en oerhörd handlingskraft. Genom

att leva som om den bästa tänkbara framtiden redan vore verklighet skapar vi ett samhällsklimat som driver på omställningen till ett hållbart samhälle långt snabbare än någon trodde var möjligt. Kom med din passion, och låt den vara ditt bidrag!

STRATEGISKA UTVECKLINGSMÅL

- 1. Välmående människor vars inneboende resurser växer*
- 2. Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället*
- 3. Allt vatten har god kvalitet*
- 4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald*
- 5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag*
- 6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet*
- 7. Hållbara och medvetna konsumtions och produktionsmönster*

Varje avdelning och underliggande myndighet redogör för hur de under året har arbetat med framtagandet av agendan och hur arbetet har fortskridit för att påbörja förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan.

LANDSKAPSREGERINGENS POLITISKA ÖVERSIKT

Vi lever i politiskt utmanande tider. Under året röstade engelsmännen för Brexit och presidentvalet i USA utföll så att instabiliteten i världen ökade ur vår horisont sett. Trots att vi lever i ett av de tryggaste hörnen av världen påverkas vi genom att världen blir allt mer sammanflätad.

Under det senaste året har mycket av arbetet i förvaltningen präglats av den pågående social- och hälsovårdsreformen och landskapsreformen i riket. Riksreformens effekter på självstyrelsen har varit högst på den politiska agendan men det har även krävts betydande resurser av stora delar av förvaltningen. Landskapsregeringens krav har hela tiden varit att riksreformen ska bli neutral både ekonomiskt och konstitutionellt för självstyrelsens del. Arbetet med att hitta lösningar och samsyn fortsätter.

Under året överlämnades 24 lagförslag till lagtinget. Bland de mest politiskt betydande lagarna kan nämnas lagförslag om sänkt rösträttsålder samt en uppdatering av barnskyddslagstiftningen. Landskapsregeringen avlämnade också meddelanden om integration och fullvärdigt medlemskap i det nordiska samarbetet till lagtinget. Vid två tillfällen gavs också direkt upplysning till lagtinget beträffande rikets social- och hälsovårdsreform och landskapsreform och vilka implikationer den innebär för självstyrelsen.

I det åländska samhället pågår just nu en dynamisk och spännande process som inbegriper alla samhällssektorer och som ska göra Åland, hållbart, bärkraftigt till 2030. En vision har mejslats fram, en utvecklings- och hållbarhetsagenda inkluderande sju strategiska utvecklingsmål har tagits fram där basen är FN:s Agenda 2030. De samhällen som har bäst möjlighet att snabbast uppnå hållbarhet är samhällen med runt 30 000 invånare. Vår utvecklings- och hållbarhetsagenda har rönt både beundran och respekt.

Landskapsregeringen har sedan tidigare under året mottagit många besök av ministrar, ambassadörer och företrädare för olika myndigheter och organisationer. Likaså har ministarerna avlagt besök vid ministerier både i riket och utomlands samt representerat Åland vid internationella konferenser och möten. Det var både en stor ära och mycket lyckat att Åland fick stå värd för det nordiska ministerrådets statsministermöte där alla statsministrar samt Färöarnas lagman deltog. Vid landskapsregeringens och riksregeringens strategimöte i november var huvudfokus samverkan mellan riket och Åland samt rikets social- och hälsovårdsreform och landskapsreform. Delar av regeringen deltog också i Almedalsveckan på Gotland samt Suomi Areena i Björneborg.

Det krävs dagligt och hårt arbete, god fingertoppskänsla och ett ständigt relationsbyggande för att upprätthålla det åländska samhällets livskraft och utvecklingsmöjligheter. För det framför landskapsregeringen sitt varma tack till personalen, lagtinget och alla våra samarbetspartner.

Katrin Sjögren, lantråd

Mariehamn den 30 mars 2017

SJÄLVSTYRELSEMYNDIGHETERNA

ÅLANDS LAGTING

Sammansättning 1.1.2016 - 31.12.2016

Presidium:

Talman: Ehn Johan, Mariehamn
 Första vicetalman: Thörnroos Veronica, Brändö
 Andra vicetalman: Eriksson Viveka, Finström

Ledamöter

Aaltonen Carina, Jomala
 Carlsson Petri, Mariehamn (ersättare för Wille Valve)
 Eklund Brage, Eckerö
 Eriksson Roger, Mariehamn (ersättare för Tony Asumaa)
 Fredlund Fredrik, Jomala
 Holmberg Igge, Mariehamn
 Holmberg John, Mariehamn
 Holmberg-Jansson Annette, Jomala (ersättare för Mika Nordberg)
 Häggblom Bert, Mariehamn
 Häggblom Lars, Hammarland
 Jansson Harry, Jomala
 Johansson Ingrid, Mariehamn
 Jonsson Axel, Mariehamn
 Karlsson Runar, Saltvik
 Kemetter Sara, Mariehamn
 Lindholm Gun-Mari, Lemland
 Lindholm Mikael, Vårdö
 Lundberg Britt, Mariehamn
 Nordlund Roger, Mariehamn
 Pettersson Jörgen, Mariehamn
 Silander Tage, Mariehamn
 Staffas Mikael, Mariehamn (ersättare för Mats Perämaa)

Sundblom Torsten, Föglö

Söderlund Pernilla, Mariehamn (ersättare för Katrin Sjögren)

Toivonen Stephan, Mariehamn

Wikström Tony, Mariehamn (ersättare för Nina Fellman)

Wine Göte, Sund (ersättare för Camilla Gunell)

Sammanträden

Under kalenderåret 2016 var lagtinget församlat 154 kalenderdagar, varav 42 plenidagar. Sammanträdesperioderna under året inföll under tiden 11 - 20.1, 7.3 - 27.4, 23.5 - 6.6, 19 - 30.9, 31.10 - 23.11 samt 7 - 19.12.

Ärenden

Under kalenderåret 2016 överlämnades till lagtinget följande framställningar, förslag och initiativ (2015 års siffror inom parentes):

Ärendeslag	2016	2015
Från republikens president	17	6
Framställningar angående lagförslag	0	0
Framställningar angående internationella fördrag	17	6
Från landskapsregeringen	35	36
Lagförslag	27	28
Budgetförslag	4	5
Meddelanden	4	3
Från lagtingsledamöterna	91	46
Lagmotioner	5	0
Åtgärdsmotioner	6	13
Budgetmotioner	74	28
Spörsmål	1	0
Skriftliga frågor	5	5
Från talmanskonferensen	1	2
Framställningar	1	2

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- landskapsregeringens årsredovisning för 2015,
- Landskapsrevisionens berättelse över effektivitetsrevisionen för 2015,
- Landskapsrevisionens verksamhetsberättelse för 2015,
- Ålands delegation i Nordiska rådets berättelse för 2015,
- Landskapsregeringens redogörelse enligt AO 32 §,
- Finansutskottets redogörelse beträffande handläggningen 2015 av ärenden rörande tjänstekollektivavtal.

Under året hölls 5 (4) i lagtingsordningen avsedda frågestunder.

Antalet samråds- och informationsärenden som rör Europeiska unionen framgår av landskapsregeringens meddelanden över EU-ärenden.

Under året anordnades ingen separat debatt i en aktuell fråga.

Besök, arrangemang, uppvaktningar och resor

Enligt lagtingsordningen beslutar lagtinget på förslag av talmanskonferensen när arbetsåret ska öppnas. Lagtingets arbetsår 2015-2016 öppnades den 2 november 2015 med ett traditionellt program.

Självstyrelsedagen 2016 uppvaktade lagtinget traditionsenligt vid Julius Sundbloms staty. Därefter fortsatte firandet i lagtingets plenisal. På programmet stod utdelning av stipendier ur Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond samt ett musikframträdande av Emilia Eriksson, Cajsa Hallbäck, Catrin Karlsson och Mathilda Mattsson.

Republikens president Sauli Niinistö besökte Åland den 8 juni 2016. Presidentbesöket förlades till Lumparlands kommun där presidenten besökte kyrkan samt Långnäs hamn. På gården Ollas hölls överläggningar med företrädare för lagtinget och landskapsregeringen och en lunch äts i Lumparlands skola.

Under året besökte ambassadörerna från USA, Tyskland, Frankrike och Kina lagtinget. Dessutom besöktes lagtinget av Finlands riksdags talman Maria Lohela, riksdagens grundlagsutskott samt jord- och skogsbruksutskott, Svensk-Åländska parlamentariska vänföreningen vid Sveriges riksdag samt marinens chef. Vidare besöktes lagtinget av två grupper från Moldavien som önskade bekanta sig med självstyrelsen. Lagtingets talman avlade besök hos republiken president samt talmännen i Finlands och Sveriges riksdagar.

Övrigt

Under den andra hälften av 2016 var lagtingshuset föremål för renovering och viss ombyggnad varför lagtinget huserade i tillfälliga lokaler på Strandgatan 25. Ombyggnaden av lagtingshuset syftar till att garantera ett fortsatt ändamålsenligt utnyttjande samtidigt som fastighetens status och arkitektoniska grundvärden respekteras.

Lagtinget eftersträvar en ökad öppenhet i förhållande till och dialog med medborgarna. Målet är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati, där det ska vara lättare att navigera i ett ärende och i realtid möjligt att följa lagtingets plenum via lagtingets hemsida. Projektet gick under år 2016 in i en genomförandefas med två projektanställda utvecklare.

Ur Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond utdelades den 9 juni 2016 tre stipendier på basen av ett förslag från ett av kansli Kommissionen tillsatt stipendieråd. Stipendierna utdelades till medicine doktor Erika Boman samt doktoranderna Ida Mattsson och Isak Vento.

Självstyrelsepolitiska nämnden har under året, liksom under föregående år, lagt särskild vikt vid att följa arbetet i Ålandskommittén 2013 för Ålands självstyrelse i utveckling.

ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET

Ålands delegation i Nordiska rådet består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsregeringen utsedda representanterna. Följande lagtingsledamöter har ingått i delegationen för år 2016:

Ordinarie medlemmar	Period
Britt Lundberg, lagtingsledamot	Ordförande 4.11.2015 -07.11.2016
Mikael Staffas, lagtingsledamot	Ordförande 8.11.2016 -
Mikael Staffas, lagtingsledamot	Vice ordförande 2.12.2015 - 7.11.2016
Britt Lundberg, lagtingsledamot	Vice ordförande 8.11.2016 -
Suppleanter	Period
Axel Jonsson, lagtingsledamot	4.11.2015 -
Tony Wikström, lagtingsledamot	4.11.2015 -

Samtliga ledamöter av landskapsregeringen har ingått i delegationen under året:

Landskapsregeringens ledamöter	Period
Lantrådet Katrin Sjögren	1.12.2015 -
Vicelantrådet Camilla Gunell	1.12.2015 -
Minister Tony Asumaa	1.12.2015 -
Minister Nina Fellman, samarbetsminister i Nordiska ministerrådet	1.12.2015 -
Minister Mika Nordberg	1.12.2015 -
Minister Mats Perämaa	1.12.2015 -
Minister Wille Valve	1.12.2015 -

LAGTINGETS BIBLIOTEK

Biblioteket betjänar i första hand politiker och tjänstemän vid lagtinget och landskapsregeringens avdelningar men är öppet också för allmänheten. Samlingarna har under året ökat med 451 volymer. Biblioteket prenumererar på ett flertal dagstidningar och tidskrifter av vilka vissa är tillgängliga digitalt. Fokus på anskaffning har skett främst inom ämnesområdena samhällsvetenskap och juridik samt enligt lagtingets och avdelningarnas önskemål och behov. Under året har biblioteket prenumererat på en samling digitala ordböcker som nås via intranätet. Under året gjordes 2.111 slagningar i dem. Biblioteket och låntagarna har tillgång till ett stort antal tidningar och tidskrifter via databasen Library Press Display.

Litteraturen katalogiseras och klassificeras i den åländska mediadatabasen KATRINA. Vid årsslutet hade biblioteket 17.233 exemplar inlagda i KATRINA. Under året gjordes 526 lån från biblioteket, varav 3 var fjärrlån. Böcker har också lånats ut till fastländska bibliotek. 39 olika materialsökningar/utredningar har registrerats. Då slagningar i ordböckerna slås ihop med lånen blir resultatet 2.640 lån. Beståndet har genomgått en rätt kraftig gallring, 2.142 exemplar har utrangerats men ett stort antal äldre dokument har också katalogiserats. Förberedelser inför flytten från huset har gjorts.

Många låntagare är åländska studerande. Skolklasser, grupper och forskare har besökt biblioteket och frågor ställs och besvarats via e-post. Under året skaffades en iPad till biblioteket för att underlätta för besökare och vissa tidskrifter och Statens officiella utredningar har försetts med en QR-kod så att materialet lättare kan nås digitalt.

Öppethållning har varit 25 timmar per vecka, klockan 9 - 14 alla vardagar. Då bibliotekarien inte är på plats kan lån registreras på papperskvitton som tidigare. Biblioteket har lanserat en Facebook-sida för att väcka intresse för biblioteket och skapa en alternativ kommunikationskanal. Uppgifter om lagtingsbiblioteket finns också på lagtingets hemsida www.lagtinget.ax samt på den åländska biblioteksportalen www.bibliotek.ax. Biblioteksnytt som distribuerades via epost utgavs under året och finns även på intranätet. Biblioteket har även år 2015, med tacksamhet, fått fina bokgåvor.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Lagtinget	-3 939 000,00	-3 756 584,44	-182 415,56	95,37
Verksamhetens intäkter	1 000,00	561,12	438,88	56,11
Försäljningsintäkter	1 000,00	304,72	695,28	30,47
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	256,40	-256,40	0,00
Verksamhetens kostnader	-3 685 000,00	-3 492 166,33	-192 833,67	94,77
Löner och arvoden	-1 983 357,00	-2 057 317,92	73 960,92	103,73
Pensionspremier	-359 497,00	-370 536,75	11 039,75	103,07
Övriga lönebikostnader	-54 041,00	-54 393,83	352,83	100,65
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	11 787,84	-11 787,84	0,00
Köp av tjänster	-235 905,00	-294 826,03	58 921,03	124,98
Material, förnödenheter och varor	-112 000,00	-51 426,00	-60 574,00	45,92
Övriga verksamhetskostnader	-940 200,00	-675 453,64	-264 746,36	71,84
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-255 000,00	-264 905,13	9 905,13	103,88
Övriga överföringskostnader	-255 000,00	-264 905,13	9 905,13	103,88
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-74,10	74,10	0,00
Räntekostnader	0,00	-56,10	56,10	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-18,00	18,00	0,00

ÅLANDS LANDSKAPSREGERING

Sammansättning 25.11.2015 -

Lantråd

Katrin Sjögren, sjukskötare, Mariehamn, 66; 15

Ministrar

Gunell Camilla, lagtingsledamot, Mariehamn, 70; 11

Mats Perämaa, lagtingsledamot, Kumlinge, 64; 15

Nina Fellman, fil.mag., Mariehamn, 64; 15

Tony Asumaa, ekonom, Lemland, 68; 15

Mika Nordberg, företagare, Jomala, 73; 15

Valve Wille, lagtingsledamot, Jomala, 80; 13

Föredragning av ärenden i landskapsregeringen

De ärenden i vilka landskapsregeringen fattar beslut var fördelade mellan ministrarna enligt följande:

Lantråd Katrin Sjögren. Från kansliavdelningens allmänna byrå övergripande självstyrelsepolitiska frågor samt jämställdhet- och personalfrågor. Lagberedningen.

Vicelantråd Camilla Gunell. Näringsavdelningen förutom sjöfartsfrågorna. Från social- och miljöavdelningen miljöfrågor samt från infrastrukturavdelningen energifrågor

Minister Mats Perämaa. Finansavdelningen förutom IT-frågor samt från näringsavdelningen sjöfart.

Minister Nina Fellman. Regeringskansliet förutom de ärenden som påförts lantrådet och förutom public service-frågor samt från infrastrukturavdelningen bostadsfrågor

Minister Tony Asumaa. Utbildnings- och kulturavdelningen samt från finansavdelningen IT-frågor.

Minister Mika Nordberg. Infrastrukturavdelningen förutom energi- och bostadsfrågor samt från regeringskansliet public service-frågor.

Minister Wille Valve. Social- och miljöavdelningen, social- och hälsovårdsfrågor samt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Som ett komplement till det formella beslutsfattandet sammankommer landskapsregeringen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsregeringen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, men också sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

Externa kontakter

Landskapsregeringen har under året mottagit många besök av ett flertal ministrar, ambassadörer och företrädare för olika myndigheter och organisationer.

Särskilt kan nämnas att kommunikations- och Ålandsminister Anne Berner besökte landskapet den 8 mars 2016 samt den 12 maj 2016. Dessutom besökte minister Berner, tillsammans med statsminister Juha Sipilä, landskapet den 30 juni 2016.

Viceordföranden i Finlands Banks direktion, Pentti Hakkarainen, besökte landskapet den 15 augusti 2016 och höll då även ett föredrag under rubriken *Vart är finansmarknaden på väg?* för politiker och deltagare från finans- och försäkringsbranschen.

I år var det lantrådet Sjögrens tur att stå värd för det årliga mötet mellan representanter för landskapet och representanter för Gränsbevakningen. Detta möte hölls den 31 augusti - 1 september 2016.

Olle Wästberg, publicist, diplomat och politiker som ledde den stora svenska demokratiutredningen, var på besök den 20 september 2016 och höll då även en föreläsning för politiker, representanter för kommunerna samt övriga intresserade, under rubriken *Låt fler forma framtiden*.

Nordiska ministerrådets statsministermöten hölls den 27 – 28 september 2016 på Åland, Havsvidden. Alla nordiska statsministrar, samt Ålands lantråd Katrin Sjögren och Färöarnas lagman Aksel V. Johannesen deltog i evenemanget.

Även EU-parlamentariker Nils Torvalds har besökt landskapet ett flertal gånger.

Alla ministrar har deltagit i många olika nordiska ministermöten under det gångna året.

Minister Tony Asumaa deltog i utbildningsmässan *BETT* i London den 20 – 22 januari 2016.

Den 22 januari 2016 hade minister Wille Valve möte i Helsingfors med familje- och omsorgsminister Juha Rehula angående aktuella reformer inom social- och hälsovårdsområdet.

Lantrådet Katrin Sjögren och minister Nina Fellman deltog i möten med EU-parlamentariker samt i möten med Finlands och Sveriges EU-ambassadörer i Bryssel den 26-27 januari 2016.

Den 2 februari hade minister Mats Perämaa möte i Stockholm med Stockholms landshövding Chris Heister.

Minister Nina Fellman deltog i nordiskt samarbetsministermöte samt i ett Östersjöseminarium den 2-3 februari 2016 i Helsingfors samt den 8-12 februari 2016 i nordiskt samarbetsministermöte och seminarium på Grönland.

Vicelantrådet Camilla Gunell deltog i konferensen *The Future of Leadership*, som hölls i Stockholm den 3 februari 2016.

Minister Mika Nordberg deltog i Egentliga Finlands Skärgårdsseminarium i Pargas den 8 februari 2016.

Den 18 februari 2016 hade lantrådet Katrin Sjögren och vicelantrådet Camilla Gunell ett möte med Ålandsminister Anne Berner i Helsingfors.

Minister Tony Asumaa hade ett möte den 17-18 mars 2016 i Jakobstad med yrkesutbildningsförvaltningen Optima.

Den 22 mars 2016 deltog vicelanträdet Gunell, som föredragshållare, i ett seminarium i Helsingfors med rubriken *Nordic Leadership in Water Management*.

Både den 2 maj 2016 och den 20 september 2016 hade vicelanträdet Gunell möten med jordbruks- och miljöminister Kimmo Tiilikainen i Helsingfors.

Den 17 maj 2016 deltog minister Nina Fellman, som föredragshållare, i en Ålandskonferens på Uppsala slott.

I samband med självstyrelsedagen, den 9 juni 2016, var minister Nina Fellman värd för regeringens mottagning på Ålandskontoret i Stockholm.

Minister Wille Valve deltog i ett möte med statssekreterare Olli-Pekka Heinonen den 28 juni 2016 i Helsingfors.

Lanträdet Sjögren, vicelanträdet Gunell samt ministrarna Fellman, Nordberg och Valve deltog även i Almedalsveckan på Gotland i början på juli 2016.

Ministrarna Mats Perämaa och Tony Asumaa deltog i politikerveckan Suomi Areena i Björneborg den 14 juli 2016.

Den 10 augusti 2016 deltog vicelanträdet Camilla Gunell och minister Mats Perämaa i ett möte i Helsingfors med näringsminister Olli Rehn.

Vidare deltog lanträdet Sjögren i Ambassadörsdagarna i Helsingfors den 22 augusti 2016 samt i ett försvars- och säkerhetspolitisk seminarium i Stockholm den 21 september 2016.

Nordiska rådets delegation hölls den 31 oktober – 3 november 2016 i Köpenhamn och från regeringens sida deltog lanträdet Sjögren, vicelanträdet Gunell samt ministrarna Fellman och Asumaa.

Den 21 november 2016 hölls ett möte i Helsingfors mellan Ålands och Finlands regeringar. I detta möte deltog lanträdet Sjögren samt ministrarna Perämaa, Fellman, Asumaa, Nordberg och Valve.

Den 2 december 2016 deltog vicelanträdet Camilla Gunell i ett möte i Norrtälje med representanter för Roslagen angående *Roslagsminglet*, med syfte att förbättra samarbetet mellan Åland och hela Roslagen.

Minister Nina Fellman deltog i möte med Finlands Ambasad i Stockholm samt i möte med representanter för Sveriges riksdag med anledning av planering av firandet *Finland 100 år*.

Den 3 december 2016 höll lanträdet Katrin Sjögren en mottagning i Helsingfors i samband med premiären av operan *Magnus-Maria*.

Minister Tony Asumaa deltog i ett möte med Finlands bollförbund den 16 december 2016 i Helsingfors.

REGIONKOMMITTÉN

En av Finlands nio platser i Regionkommittén tillsätts, enligt självstyrelselagen, av Åland. Landskapsregeringen föreslår sina representanter inför inrikesministeriet.

Ordinarie	Ersättare
Gun-Mari Lindholm	Wille Valve

För Åland har Regionkommittén betydelse bl.a. genom möjligheten att påverka de utlåtanden som Regionkommittén avger. Den kontaktskapande verksamheten med andra regioner och lokala samfund från EU länderna, i avsikt att skapa nätverk och allianser för att driva frågor som är av betydelse för Åland, är viktig.

Den åländska ledamoten såväl som suppleanten deltar vid arbetsutskottsmöten och vid plenarmöten och får på det sättet goda insikter om vilka frågor som är aktuella i EU-sammanhang. Den åländska ledamoten och suppleanten sitter i två utskott "Utskottet för utbildning, ungdomsfrågor, kultur och forskning" (SEDEC) och "Utskottet för medborgarskap, god förvaltningssed, institutionella frågor och yttre förbindelser" (CIVEX). Den åländska ledamoten sitter även med i den mellanregionala gruppen "Östersjöregioner". Ålands deltagande i Regionkommittén finansieras ur EU:s budget.

Arbetet i Regionkommittén har under 2016 långt präglats av kommissionens arbetsprogram, av flyktingsituationen i Europa, terrorattackerna samt av det aviserade brittiska utträdet ur Europeiska unionen och de utmaningar detta medfört för EU:s institutioner

3 oktober deltog lantrådet Katrin Sjögren i nordiskt jämställdhetsministermöte och i nordiskt-baltiskt jämställdhetsministermöte i Helsingfors.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Landskapsregeringen	-1 070 000,00	-1 024 558,73	-45 441,27	95,75
Verksamhetens intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Avgiftsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 070 000,00	-1 024 558,73	-45 441,27	95,75
Löner och arvoden	-770 991,00	-741 302,20	-29 688,80	96,15
Pensionspremier	-138 778,00	-132 859,78	-5 918,22	95,74
Övriga lönebikostnader	-20 431,00	-19 882,46	-548,54	97,32
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	0,00	0,00	0,00
Köp av tjänster	-45 000,00	-63 471,35	18 471,35	141,05
Material, förnödenheter och varor	-5 000,00	-7 075,44	2 075,44	141,51
Övriga verksamhetskostnader	-89 800,00	-59 967,50	-29 832,50	66,78
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

FÖRVALTNINGENS ÖVERSIKT OCH VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR

REFORMERING AV SJÄLVSTYRELSESYSTEMET

Arbetet i den av statsrådet tillsatta parlamentariska kommittén, Ålandskommittén 2013 har fortsatt under år 2016. Under ledning av kommitténs presidium och med stöd av den tillsatta lagberedningsgruppen med två lagberedare vid landskapsregeringen och två vid justitieministeriet har arbetet fortskridit med att ta fram underlag och utkast till lagtexter utgående från kommitténs delbetänkande som överlämnades till justitieminister Anna-Maja Henriksson den 28 januari 2015. Delbetänkandet innehöll allmänna principer och riktlinjer för det fortsatta lagberedningsarbetet. Självstyrelsepolitiska nämnden framförde sina synpunkter med anledning av Ålandskommitténs delbetänkande i ett yttrande som därmed kan beaktas i det fortsatta arbetet.

Under året har de åländska kommittéledamöterna regelbundet redogjort för viktiga frågeställningar i lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd. Avsikten är att förankra kommittéarbetet direkt i lagtinget. Landskapsregeringen har förutom de två lagberedare som ingår i lagberedningsgruppen ställt utredningsresurser för de ekonomiska frågorna till kommitténs förfogande. Därtill har de åländska medlemmarna i kommittén möjlighet att rådgöra med de tjänstemän som handlägger frågor av vital intresse för de frågeställningar kommittén behandlar.

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSREFORM OCH LANDSKAPSREFORM I RIKET

Det föreslås bli 18 landskap inrättade i Finland. Landskapen är offentligrättsliga samfund med regionalt självstyre. De nya landskapen föreslås i fråga om område motsvara de nuvarande landskapen med vissa undantag. Landskapens högsta beslutande organ är landskapsfullmäktige som utses genom val. Landskapen ska sköta de uppgifter som föreskrivs för dem i lag. Centrala uppgifter är social- och hälsovården och räddningsväsendet. Vidare bereds särskilt en överföring av vissa uppgifter från närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna och regionförvaltningsverken samt landskapsförbunden och miljö- och hälsoskyddet på landskapens ansvar.

De landskap som bildas finansieras bl.a. genom att kommunalskatten minskar med ca 12,5 procentenheter och att statens förvärvsinkomstbeskattning ökar i motsvarande mån. Samtidigt ökar den statliga andelen av samfundsbeskattningen. På Åland bildas inget landskap och hälso- och sjukvården samt socialvården står under landskapets lagstiftningsbehörighet.

Kopplat till den s.k. valfrihetslagstiftningen, genom vilken klienten ska få mångsidigare möjligheter att välja tjänsteproducent jämfört med tidigare, planeras ändringar i socialförsäkringssystemet, där sjukförsäkringens ersättningar sammanslås med statens helhetsfinansiering av social- och hälsovården. Detta kommer att medföra särskilda utmaningar för riket att tillse att de system riket i kraft av sin lagstiftningsbehörighet skapar även fungerar på Åland så att även ålänningarna tillförsäkras samma socialförsäkringsskydd som tillhandahålls invånarna i riket.

Landskapsregeringen har under perioden som redogörelsen avser ett flertal gånger under året i olika officiella yttranden påtalat behovet av att den åländska självstyrelsen respekteras i samband med

reformen samt behovet av att koordinera reformen med landskapsregeringen. Eftersom det varit en intern finländsk reform och då planläggningen från finländsk sida många gånger reviderats samt då tillförlitliga fakta kring reformen framkommit först i slutet av 2016 har tyngdpunkten på landskapsregeringens officiella åtgärder inträffat under slutet av 2016 och början av 2017.

Självstyrelsepolitiska nämnden framförde följande i sitt betänkande nr 1/2015-2016: "... Ålands konstitutionella, ekonomiska eller förvaltningsmässiga inflytande inte minskar på grund av reform som inte är avsedd att beröra Åland.". Landskapsregeringen har arbetat med detta som utgångspunkt. Ett flertal yttranden har därvidlag avgivits och kontakter tagits. Arbetet fortsätter under år 2017.

Den 2 mars 2017 avgav finansministeriet en proposition till riksdagen gällande social- och hälsovårdsreform och landskapsreform. Propositionen innehöll dels ett avdrag från den statliga förvärvsinkomstsskatten på Åland dels en ändring av avräkningsgrunden. Den 17 mars inleddes på tjänstemannanivå förhandlingar med riket gällande propositionen och dess innehåll. I dessa förhandlingar är avdraget och avräkningsgrunden centrala element.

För att säkerställa att de olika avdelningarnas arbete med de effekter social- och hälsovårds- och landskapsreformen kan förmodas ha på landskapet kan koordinaras på ett ändamålsenligt sätt verkar inom den allmänna förvaltningen en intern arbetsgrupp med representanter för de berörda avdelningarna.

VÄRDEGRUND

En del i arbetet med att stärka landskapsregeringens identitet är skapandet av en gemensam värdegrund för förvaltningen. Detta har förverkligats genom en tydlig beställning från ledningsgruppen samtidigt som arbetet med värdegrunden ska ses som en del av landskapsregeringens hållbarhetsarbete. Målsättningen är en stark identitet med en gemensam värdegrund för förvaltningen och en välmående personal vars inneboende resurser får växa och som känner engagemang och delaktighet.

En projektgrupp har tagit huvudansvaret för arbetet och alla anställda har erbjudits möjlighet till delaktighet. Förutsättningar för arbetet var ett aktivt ledarskap och samarbete över avdelningsgränserna. Uppstart skedde med gemensam workshop för alla där förvaltnings- och utvecklingschefen samt övriga ledningsgruppsmedlemmar hade en aktiv roll.

Resultatet av stort engagemang och arbetsinsatser från många i förvaltningen resulterade i värdegrund för den allmänna förvaltningen, *Landskapsregeringen är en lagbyggare som tjänar allmänheten öppet, jämlikt och professionellt. Det gör vi genom att förvalta och utveckla självstyrelsen och samhällsresurserna för en hållbar framtid.*

Förvaltningens gemensamma värdegrund har även betydelse gällande landskapsregeringens profilering i det åländska samhället och i omvärlden samt vid rekrytering.

Utmaningen ligger nu i att marknadsföra och implementera värdegrunden i förvaltningen.

ALLMÄNT OM FÖRVALTNINGENS ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

Ledningsgruppen

Samordning av det löpande arbetet inom den allmänna förvaltningen sker liksom tidigare i hög utsträckning inom ramen för ledningsgruppens verksamhet. Ledningsgruppen leds av förvaltnings- och utvecklingschefen och består därtill av avdelningscheferna, som enligt LL om landskapsregeringens allmänna förvaltning har till uppgift att bistå i ledningen av den allmänna förvaltningen. Personalchefen deltar i ledningsgruppens arbete och fungerar som dess sekreterare.

Ledningsgruppen strävar i sin verksamhet till att såväl gemensamma processer som personalärenden ska hanteras enhetligt vid de olika avdelningarna. Ledningsgruppen behandlar för förvaltningen gemensamma styrdokument såsom utbildningsplaner, delegeringsbeslut m.m. En väsentlig målsättning är även att befrämja omplaceringar vid personalminskningar i enlighet med landskapsregeringens principer.

Ledningsgruppen behandlar även gemensamma frågeställningar kring budgetprocessen och den ekonomiska uppföljningen.

Arbetet i ledningsgruppen har under det senaste året i hög grad präglats av framtagandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan och frågeställningar kring hur den integreras i det löpande arbetet. I anslutning till hållbarhetsarbetet har ledningsgruppen initierat en process för att i samverkan med personalen få fram en gemensam värdegrund.

Ledningsgruppen behandlar även utvecklandet av gemensamma verksamhetsstyrningssystem. Sammantaget kan konstateras att, om förvaltningen ska utvecklas och moderniseras måste betydande resurser avsättas för systemutveckling, såväl i form av arbetstid inom förvaltningen som i form av resurser för anskaffning av system. En effektiv informationshantering och väl genomtänkta system är en förutsättning för att åstadkomma en kostnadseffektiv förvaltning.

Representanter för Agil Islands deltog under hösten i ett ledningsgruppsmöte för att presentera och diskutera vad ett agilt arbetssätt kunde betyda för landskapsförvaltningen.

Under året gick ledningsgruppen in för att allmänna förvaltningen ska vara en rökfri arbetsplats.

Förvaltningsutveckling

Landskapets fastighetsverk inledde sin verksamhet den 1 januari 2016 i enlighet med landskapslagen (2015:110) om landskapets fastighetsverk. Då fastighetsverket inledde sin verksamhet överfördes till fastighetsverket, de av landskapets fastigheter, som under år 2015 förvaltades av finansavdelningens fastighetsbyrå. Reformen har påverkat arbetet vid samtliga avdelningar och myndigheter som verkar i de fastigheter verket administrerar. Samverkan mellan fastighetsverket och de enheter som överlåtit fastigheter och arbetsuppgifter har succesivt utvecklats och finner efterhand sina former. Närmare redogörelse för fastighetsverkets verksamhet finns i separat bokslut och under finansavdelningens avsnitt. Därtill redogörs under respektive avdelning för vad förändringen inneburit för dem.

Vid ingången av år 2016 trädde en reviderad förordning om landskapsregeringens allmänna förvaltning i kraft. Förordningen innebar att fastighetsbyrån vid finansavdelningen upphörde i och med inrättandet av landskapets fastighetsverk.

Byråindelningen vid social- och miljöavdelningen förändrades så att en allmän byrå inrättas vid avdelningen. Vid den allmänna byrå handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden.

Även byråindelningen inom utbildnings- och kulturavdelningen förändrades. Verksamheterna inom kulturbyrån och museibyrån sammanfördes till museibyrån. Ansvarsområdet arkivverksamhet flyttades från kulturbyrån till allmänna byrå samtidigt som vissa uppgifter flyttades mellan avdelningens byråer.

Vid näringsavdelningen förändras benämningen på den allmänna byråns enhet Ålands teknologicentrum till Ålands teknologi- och energicentrum.

Under året förbereddes en sammanslagning av regeringskansliets rättsserviceenhet och enheten för Europarätt och externa frågor samt uppstarten av den nya myndigheten Lotteriinspektionen som enligt landskapslagen (2016:10) om lotteriinspektionen inleder sin verksamhet under år 2017.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ LANDSKAPSFÖRVALTNINGENS UTVECKLING

Landskapets trängda ekonomiska läge ställer stora krav på besparingar inom förvaltningen samtidigt som samhällets förväntningar på vad förvaltningen ska åstadkomma i form av beslutsunderlag för reformer och en smidig löpande förvaltning förfaller att snarare öka än minska. Detta ökar risken för misstag i ärendehantering och förbiseenden i framtagandet av beslutsunderlag.

Svårigheterna att upprätthålla en uppdaterad lagstiftning inom landskapets behörighetsområden medför att förtroendet för landskapslagstiftningen urholkas och i förlängningen skadas förtroendet för självstyrelsen såväl internt som externt.

Den språkliga utvecklingen i riket leder till svårigheter att följa reformplaner i riket vilket medför en risk att landskapet inte i tid kan vidta nödvändiga anpassningsåtgärder.

En tilltagande okunskap och oförståelse för landskapets ställning och rättigheter inom delar av statsförvaltningen medför en risk för att landskapets bästa inte kan tillgodoses på det sätt självstyrelselagen förutsätter.

Förvaltningen är i hög grad uppbyggd så att det finns enbart en tjänst med specialistkunskaper inom ett område samtidigt som avlöningssystemet inte är tillräckligt flexibelt, varför det uppstår svårighet att rekrytera till dessa tjänster. Mot bakgrund av detta har antalet sökande till högre tjänster och tjänster där de fordras specialistkunskaper varit begränsat de senaste åren varför kompetensförsörjningen är ett riskområde inom förvaltningen.

I större förvaltningar såväl i riket som i Sverige går digitaliseringen snabbt framåt. Med beaktande av landskapets litenhet och begränsade resurser är det svårt att utveckla jämförbara system.

Landskapets förvaltningar riskerar därför att få svårigheter att upprätthålla system med motsvarande funktionalitet som i omgivande regioner.

BESKRIVNING AV FÖRVALTNINGENS INTERNA STYRNING OCH KONTROLL

En central ambition med landskapsförvaltningens förändrings- och utvecklingsarbete är att skapa förutsättningar och verktyg för ledningen att leda, styra och planera verksamheten så att behoven av god budgetberedning och budgetdisciplin tillgodoses, att det finns tydlighet i ansvar och befogenheter, att kompetens och resursbehov tillgodoses och att verksamhetsmålsättningarna uppnås. I enlighet med god ISK ska respektive förvaltningsenhets ledning årligen i samband med årsredovisningen redogöra för hur den interna kontrollen är ordnad inom sin förvaltningsenhet. I den nu föreliggande årsredovisningen ingår en sådan redogörelse under respektive avdelning.

Arbetet med att utveckla den interna styrningen och kontrollen har under år 2016 bedrivits utgående från den plan som antogs år 2013. Under de senaste åren har arbetet med att förbättra den interna styrningen och kontrollen fokuserats på budget och redovisning och framtagande av ett verksamhetsstyrningssystem.

Genom årliga genomgångar av delegeringsbeslutet och arbetsordningarna för de olika avdelningarna eftersträvas en successiv utveckling av den interna kontrollen inom ramen för det löpande arbetet.

UPPFÖLJNING AV TIDIGARE ÅRS REVISIONSBERÄTTELSE

Som uppföljning till fjolårets revisionsberättelse ges följande svar till landskapsrevisionen.

Verksamhetskostnaderna

Landskapsrevisionen anser att ökningen av verksamhetskostnaderna med 4,5 % mellan 2014 och 2015 är en hög siffra. Såsom framgick av analysen i revisionsberättelsen för 2015 kan detta delvis förklaras av att effekterna av omstruktureringar av förvaltningen inte syns omedelbart, utan att en viss fördröjning sker på grund av att omställningsåtgärder tar tid att genomföra. Ser man på utvecklingen av verksamhetskostnaderna totalt för 2016 kan det ge en bild av fortsatta kostnadsökningar, men då bör det beaktas att det i posten övriga verksamhetskostnader ingår hyror och skötselanslag till det nybildade fastighetsverket på drygt 17,2 miljoner euro. Vid eliminering av internhyran samt med hänsyn tagen till kostnader som hänför sig till fastighetsverket har verksamhetskostnaderna för 2016 minskat med 3,3 miljoner euro, eller ca 1,8 %.

Driftsreservering

Såsom landskapsrevisionen konstaterar är det inte bokföringsmässigt lämpligt att göra driftsreserveringar. Landskapsregeringen har därför i enlighet med landskapsrevisionens rekommendation gått in för att i fortsättningen inte göra några ytterligare driftsreserveringar.

Fastighetsverket

En omfattande översyn av fastighetsvärderingen har gjorts under 2016. Arbetet slutfördes först i början av 2017. Resultatet av denna översyn innebär att det beräknade värdet på uppvärderingen av

landskapets fastigheter blir betydligt lägre än vad som bedömdes då den preliminära ingående balansräkningen för fastighetsverket fastställdes.

Övriga iakttagelser

Gällande övriga iakttagelser vid granskningen år 2015 angående:

- bristfällig rapportering, kan konstateras att rapporteringsverktyget har funnits tillgängligt för den absoluta majoriteten av användare under år 2016 och utbudet av rapporter har utökats.
- samordning av redovisningsprinciper med Åhs, kan konstateras att arbetet fortsätter kontinuerligt.
- översyn av landskapets aktieinnehav och dess värde, kan konstateras att ingen översyn av värdet på landskapets aktieinnehav har genomförts under år 2016.

PERSONALEN

VERKSAMHETER OCH ORGANISATIONER

Personalboksletet redovisar statistik för allmänna förvaltningen, Ålands gymnasium, Högskolan på Åland, polisen, övriga skolor samt myndigheter enligt följande:

Allmänna förvaltningen

- Regeringskansliet
- Finansavdelningen
- Social- och miljöavdelningen
- Utbildnings- och kulturavdelningen
- Näringsavdelningen
- Infrastrukturavdelningen
- Lagberedningen

Ålands gymnasium

Högskolan på Åland

Polisen

- Ålands polismyndighet
- Alarmcentralen

Övriga skolor

- Ålands folkhögskola
- Ålands musikinstitut
- Ålands sjösäkerhetscentrum

Övriga myndigheter

- Datainspektionen
- Ålands ombudsmannamyndighet
- Motorfordonsbyrån
- Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet
- Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet
- Ålands statistik- och utredningsbyrå

ÅHS upprättar ett eget personalbokslet och ingår därför inte i denna redovisning.

Med antalet anställda menas hur många personer som arbetade inom landskapsförvaltningen per den 31.12.2016. Tyvärr möjliggör inte lönesystemet att få ut årsverken.

Noteras bör också att i 2016 års statistik ingår inte Fastighetsverkets personal vilket den gjorde år 2015.

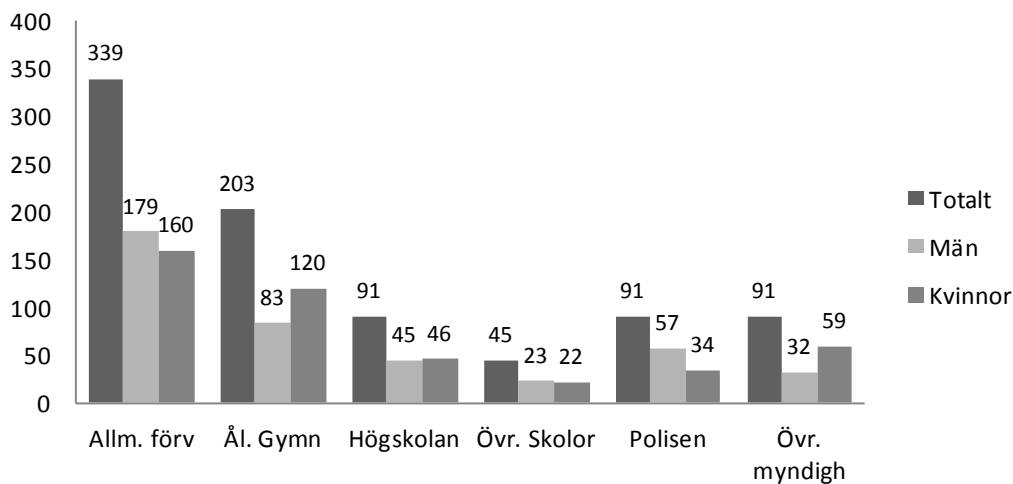
Personalboksletet är under utveckling. En översyn av hela strukturen pågår så att personalboksletet skall ge en bättre och tydligare bild över allmänna förvaltningens, skolornas, polisens och de övriga

fristående myndigheternas verksamheter. Detta för att det skall bli möjligt att få en helhetsbild angående personalen för hela Ålands landskapsregering exklusive ÅHS, och därmed möjliggöra analys och uppföljning ur ett hållbart helhetsperspektiv. I årets personalbokslut saknas könsindelad statistik under följande rubriker; Personalkostnader, Företagshälsovård, Arbetsolycksfall, Friskvård och Kompetensutveckling, men åtgärder kommer att vidtas under året för att rätta till det.

PERSONALSTRUKTUR

I slutet av år 2016 arbetade totalt 860 personer inom Ålands landskapsregering och fristående myndigheter. Jämfört med föregående år är det en minskning med 124 personer. Av totalen är det 441 kvinnor, vilket motsvarar 51 procent, och 419 män, vilket motsvarar 49 procent.

Antal anställda per verksamhet

Antal anställda per år

	2012	2013	2014	2015	2016
Anställda	1 044	948	920	984	860

Pensionsavgångar

En anställd har rätt att gå i ålderspension från 63-68 års ålder.

Arbetspensionssystemet omfattade även förtida ålderspension, invalidpension, delinvalidpension och deltidspension.

- Inom landskapsregeringen samt fristående myndigheter gick totalt 31 personer i ålderspension och invalidpension år 2016, vilket är 7 personer fler än föregående år.
- Av de pensionerade personerna var 10 kvinnor och 21 män.
- Av de 31 personer som gick i pension år 2016, arbetade 18 inom allmänna förvaltningen.

- Vid allmänna förvaltningen gick 4 kvinnor och 12 män i ålderspension samt 2 män i invalidpension.
- Vid de underlydande myndigheterna var det 5 kvinnor och 6 män som gick i ålderspension och 1 kvinna och 1 man gick i invalidpension.
- Under år 2016 fick 12 personer deltidspension. Två personer fick delinvalidpension.
- 25 personer arbetade deltid samtidigt som de lyfte deltidspension, 14 kvinnor och 11 män.
- 6 personer arbetade deltid med delinvalidpension.

Pensionsavgångar vid allmänna förvaltningen och fristående myndigheter

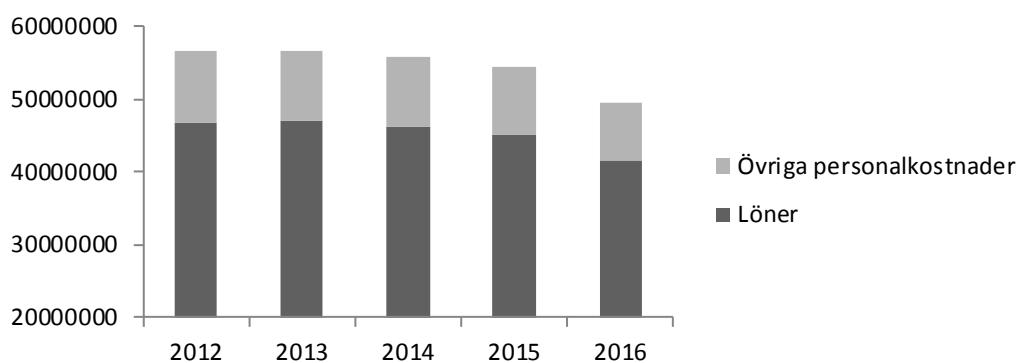
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totalt	51	32	39	47	38	50
Ålderspension	29	24	22	34	21	27
Deltidspension	9	6	8	1	7	12
Invalidpension	12		3	6	3	4
Delinvalidpension		1		1	2	2
Rehabiliteringsstöd	1	1	5	5	3	3
Yrkesinriktad rehabilitering (Arbetsprövning)			1		2	2

Personalkostnader

Med personalkostnader avses löner, lönebikostnader samt övriga personalersättningar. Personalkostnaderna uppgick till 49,5 miljoner euro år 2016, vilket är en minskning med 4,9 miljoner euro från föregående år. Lönekostnaderna uppgick till 41,6 miljoner euro år 2016 jämfört med 45,2 miljoner euro år 2015.

Observera att Fastighetsverkets personal inte ingår i siffrorna för år 2016 vilket de gjorde år 2015. Siffrorna från år 2015 och år 2016 är inte heller helt jämförbara bakåt pga. att landskapsregeringen bytte ekonomimodell och kontoplan för affärsbokföringen inför år 2015.

Löner och övriga personalkostnader 2012-2016

Ålands landskapsregerings beräknade semesterlöneskuld uppgick till 6,8 miljoner euro per 31.12.2016. detta är en minskning med 0,8 miljoner euro jämfört med 31.12.2015.

Förvaltning	Medellön			Medianlön		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Allmänna förvaltningen	3 479	3 348	3 596	3 282	3 001	3 471
Ålands gymnasium	3 419	3 165	3 786	3 598	3 129	4 148
Högskolan	3 624	3 031	4 230	3 694	3 091	4 148
Övriga skolor	2 894	2 518	3 254	3 174	2 521	3 462
Polisen	3 530	3 163	3 748	3 522	2 889	3 605
Övriga myndigheter	3 205	3 120	3 360	3 098	2 972	3 379

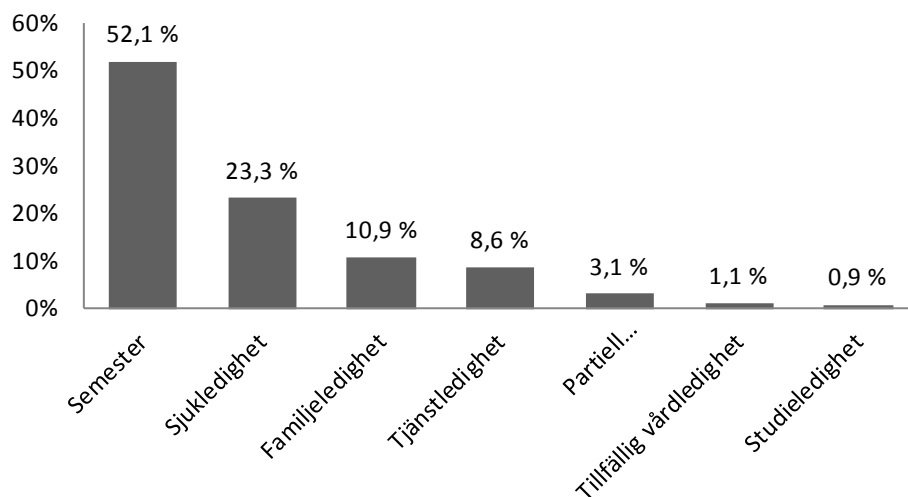
Medellönen baseras på bruttomånadslöner för hel- och deltidsanställd personal

FRÅNVARO

Semester, semesterpenningledighet och sparsemester var den vanligaste frånvaroorsaken 2016 och utgjorde 52,1 procent av den totala frånvaron jämfört med 54,3 procent år 2015. Sjukfrånvaro var den näst vanligaste frånvaroorsaken 23,3 procent, jämfört med 23,7 procent år 2015 följt av familjeledighet 10,9 procent, jämfört med 8,7 procent år 2015.

Sjukfrånvaron minskade med 0,4 procent jämfört med år 2015.

Total frånvaro procentuell fördelning år 2016

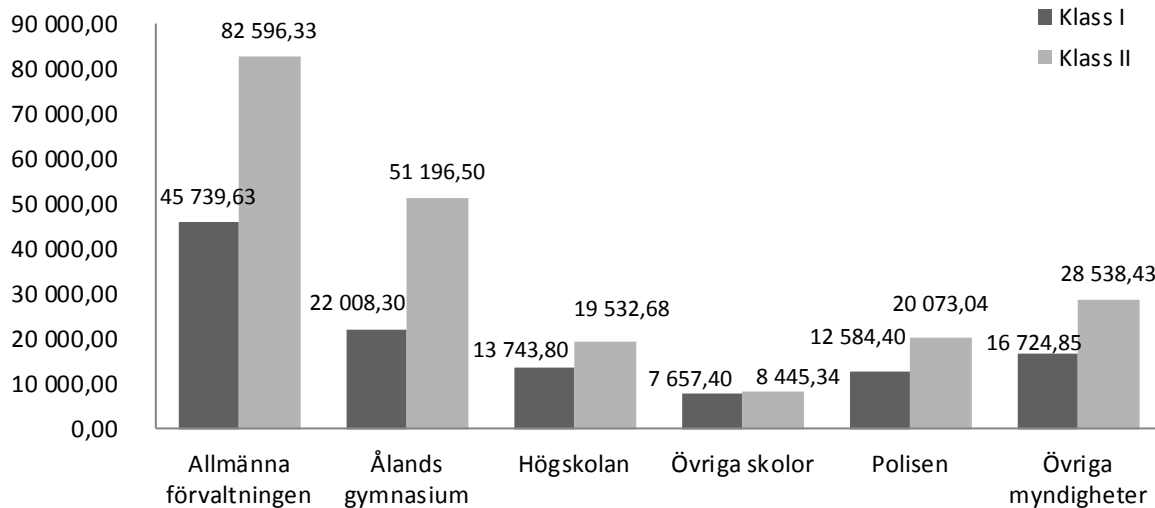
FÖRETAGSHÄLSOVÅRD OCH FRISKVÅRD

Cityläkarna Ab tillhandahåller företagshälsovården för alla landskapets anställda.

Förutom den lagstadgade företagshälsovården klass I, erbjuds de anställda även sjukvård, ej lagstadgad-klass II, på allmänläkarnivå och specialistvård i bestämda fall enligt särskild överenskommelse med personalenheten.

Under år 2016 uppgick den totala kostnaden för företagshälsovården klass I och klass II till 328.840,70 euro, vilket är en minskning med ca 2 procent från föregående år. Företagshälsovård klass I, ersätts med 60 procent och klass II, med 50 procent från FPA. Ersättningen från FPA uppgick till 171.760,57 euro vilket ger en nettokostnad på totalt 157.080,13 euro eller 182,65 euro per anställd.

Fördelning av företagshälsovårdskostnader (brutto, klass I och klass II per avdelning)

Företagshälsovårdens bruttokostnader i € per anställd

	€/ Anställd
Allmänna förvaltningen	339
Ålands gymnasium	361
Högskolan	366
Övriga skolor	358
Polisen	359
Övriga myndigheter	497

Bruttokostnaderna för den lagstadgade, förebyggande företagshälsovården, klass I, uppgick till 118 458,38 euro, 36 procent av den totala kostnaden för företagshälsovården år 2016 jämfört med 30 procent år 2015.

Kostnaden för sjukvården, klass II, uppgick till 210 382,32 euro, vilket är 64 procent av den totala kostnaden för företagshälsovården år 2016 jämfört med 70 procent år 2015.

Procentuellt sett har kostnaderna för den lagstadgade, förebyggande företagshälsovården ökat med 6 procentenheter jämfört med föregående år.

Arbetsolycksfall

Under år 2016 anmäldes 27st arbetsolycksfall till Ålands Ömsesidiga försäkringsbolag.

Friskvård

I syfte att upprätthålla och förbättra personalens hälsa och välbefinnande erbjuds anställda inom landskapsregeringen möjlighet till subventionerade motionsaktiviteter och subventionerad massage.

Subventionen för allmänna förvaltningens motionsaktiviteter uppgick till 37 099 euro, vilket är ca 109 euro per anställd. Det är en ökad kostnad med ca 24 euro per person jämfört med föregående år.

Personalen vid Ålands landskapsregering erbjuds möjlighet till subventionerad massage i syfte att förebygga ohälsa. Subventionen är 10 euro/besök.

Subventionen under år 2016 uppgick till 12 810 euro vilket är en sänkning med 1 500 euro vilket motsvarar 150 besök, jämfört med 14 310 euro år 2015.

Subventionerad massage år 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Antal besök	1 226	1 373	1 448	1 431	1 281

KOMPETENSUTVECKLING

Ålands landskapsregering arbetar aktivt med att höja och utveckla personalens kompetens. Det sker dels genom allmän personalutbildning som ordnas centralt och är gemensam för större personalgrupper, men också genom yrkesspecifik utbildning som är specifik för den befattning som tjänstemannen har.

Inom allmänna förvaltningen uppgick kostnaderna för kompetensutveckling, både den allmänna och den yrkesspecifika utbildningen till 71 060,85 Euro, eller 210 euro per person. Detta är en minskning med ca 20 procent jämfört med föregående år.

ARBETSMILJÖ

För att kunna utveckla och skapa en bra arbetsmiljö genomfördes en arbetsmiljöenkät inom allmänna förvaltningen i oktober 2016. Det var en webbaserad enkät via KivaQ om välbefinnande på arbetsplatsen. Enkäten analyserades av KivaQ:s sakkunniga i samarbete med personalenheten.

Svarsprocenten var 74,8 och resultatet gav ett KivaQ index på 7,43. Indexet är ett medeltal för enkätens sju standardfrågor och är ett enkelt sätt att följa med utvecklingen av arbetsvälbefinnandet.

Arbetsplatser med ett KivaQ index som är 8,5 eller högre, har vanligtvis mycket bra arbetsvälbefinnande. KivaQ index kring 6 eller lägre, tyder ofta på att åtgärder bör vidtas omedelbart för att förbättra arbetsvälbefinnandet. Arbetsmiljöenkäten kommer att följas upp årligen.

REGERINGSKANSLIET

REGERINGSKANSLIETS ÖVERSIKT

Utvecklingsarbetet med fokus på stärkt stabsfunktion för politiker och förvaltning samt på roller som byggstenar för yrkesidentiteten fortsatte under året. Regeringskansliets arbete kretsade även kring frågeställningar i samband med klargörande av rollfördelningen och ett tydligt enhetligt ledarskap.

Regeringskansliets arbete med att utveckla rutiner, arbetssätt och med att se över rådande strukturer är målmedvetet och långsiktigt. Arbetet på avdelningen bygger på flexibilitet som öppnar upp för samverkan över enhetsgränserna och stor vikt läggs vid ansvarstagande för det egna uppdraget men också för avdelningens arbete som helhet. Utvecklingsarbetet är en del i förverkligandet av de strategiska målen i hållbarhetsagendan och av förvaltningens värdegrund.

Arbetet med att vägleda tjänstemännen vid beredning av EU-ärenden och ärenden som rör internationella avtal har pågått under året. Handboken för beredning av EU-ärenden uppdaterades under året i syfte att underlätta beredningen av EU-ärenden. Arbetet med att följa upp hur handläggningen och beslutsfattande inom förvaltningen fungerar har påbörjats under hösten 2016 och kommer att fortgå under flera års tid, bland annat genom att riktlinjer och anvisningar utarbetas vid behov. Det rör sig om ett långsiktigt arbete som ger resultat på sikt.

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR INOM AVDELNINGENS ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

Organisationsstruktur

Förberedelserna gällande sammanslagning av rättsserviceenheten och enheten för Europarätt och externa frågor pågick under hösten. Syftet med sammanslagningen var bland annat att förbättra möjligheterna att stärka enheternas roll som stabsfunktion samt att uppnå en bättre samordning av ärendena vid de två enheterna. Genom bildandet av en ny *enhet för rättsliga och internationella frågor* uppnås en större flexibilitet och bättre möjligheter att ta tillvara personalens kompetens och erfarenhet.

Sett ur ett hållbarhetsperspektiv ökar förutsättningarna att bredda kunskapsområdena så att kontinuiteten i verksamheten tryggas samt att fördela arbetsuppgifterna mellan olika tjänstemän vid perioder av tillfälligt hög arbetsbelastning.

Personalen vid enheterna medverkade under hela processen.

Under året vidtogs åtgärder för inrättande av en oberoende tillsynsmyndighet, lotteriinspektionen (LL 2016:10), som är administrativt underställd landskapsregeringen.

Lotteriinspektionen ska även följa den allmänna utvecklingen inom de verksamhetsområden som regleras av lotterilagen (1966:10) och arbeta preventivt genom att ta initiativ till förbättringar inom områdena ifråga samt ge anvisningar och råd om sådant som regleras i lotterilagen.

En rekrytering av myndighetschef till lotteriinspektionen skedde i slutet på året.

En rekrytering av ny enhetschef till Ålandskontoret i Helsingfors gjordes under året med anledning av tidigare enhetschefs pensionering. De parallella processerna samt förberedelserna inför och flytt till nya lokaler innebar under hösten ett väsentligt uppehåll i Ålandskontorets verksamhet. Behov av ny lokal uppstod i samband med att tidigare underhyresgäst beslöt att avsluta hyresförhållandet.

En översyn av Ålandskontorets verksamhet och analys av behov och förutsättningar har inneburit att Ålandskontoret delvis fått en ny verksamhetsinriktning och nya utvecklingsområden.

Landskapsregeringens kontor i Sverige har fortsatt sin verksamhet i enlighet med uppgjorda riktlinjer. Verksamheten har under året tidsmässigt delats mellan Stockholm och Mariehamn. I övrigt har verksamheten också kretsat kring planeringen av Finlands 100-årsfirande i Sverige inom ramen för *Team Finland*, aktiviteter i samband med lagtingets vänförening samt arrangemang av självstyrelsemottagning.

Den tidigare kommunikationschefens avslutade sitt anställningsförhållande under året och de arbetsuppgifter som hörde till kommunikationschefens ansvarsområde omfördelades till olika roller inom avdelningen. Under inkommande år ska en arbetsgrupp med samlad kunskap och erfarenhet från olika områden tillsättas och initialt arbeta med olika frågeställningar kring information och kommunikation. Befintliga processer för intern och extern kommunikation och information ses över och riktlinjer för organisering och utveckling av processer utarbetas. Ansvar och roller förtydligas. Arbetsgruppen ska även utgöra stödfunktion för implementering av värdegrunden i förvaltningen.

En tjänst som enhetschef för serviceenheten inrättades. Två tjänster som städare vid Ålands museum flyttades över till serviceenheten vilket innebär att samtliga städtjänster inom allmänna förvaltningen nu samordnas från enheten.

Verksamhet

Serviceenheten har genomfört projektet *Mex-telefoni* med ett gott resultat där ett drygt hundratal fasta telefonanslutningar kopplats till befintliga mobiltelefoner.

Hantering av televisionsavgiftsregistret flyttades från posten till landskapsregeringen vilket innebär att landskapsregeringen nu hanterar hela processen av uppbörden, fakturering, kontroll, indrivning och televisionsregister.

Upphandling av kommunutredning gjordes under våren 2016. Utredningen ska resultera i en rapport där tre alternativ till förändrad kommunstruktur på Åland presenteras. Alternativen rangordnas med motiveringar samt överlämnas till landskapsregeringen i början av år 2017. Inom ramen för utredningen genomfördes även en enkätundersökning under hösten 2016 som presenteras i början av år 2017.

De förslag som presenterade under år 2015 gällande reformeringen av valsystemet inför lagtings- och kommunalvalen gick under våren 2016 ut på remiss. Under remisstiden arrangerades ett informationstillfälle om sänkning av röståldern. Under 2016 har ett lagförslag om ändring av kommunallagen med innebörden att åldern för rösträtt i kommunalval och i rådgivande kommunala folkomröstningar sänks till 16 år. Förslaget har överlämnats till lagtinget. En sakkunnigkommitté med

uppgift att ge råd och bistå vid värderingen av olika förslag gällande att införa röstning via internet från och med valet år 2019 har tillsatts. Under året har frågan om flyttning av valdagen till våren diskuterats. Ett miniseminarium där förslaget belystes ur olika synvinklar hölls i lagtinget under våren. Efter det har frågan avförts från landskapsregeringens agenda.

Ekonomi

Kostnader för allmänna förvaltningens kontorsmaterial har överförts till serviceenheten. Det innebär även att genomföra upphandlingen för att tillgodose allmänna förvaltningens behov av kontorsmaterial.

Avdelningen har under 2016 gjort besparingar och minskat sina kostnader där det funnits utrymme.

Tjänster som blivit vakanta har inte tillsatts vilket lett till ca 165.000 euro i inbesparing gentemot budgeterade kostnader.

Hysesintäkter vid Ålandskontoret i Helsingfors uppnåddes inte då en av underhyresgästerna avslutade sitt hyresavtal.

Vision

Regeringskansliet har under året, i samverkan med andra avdelningar inom förvaltningen, fungerat som intern och extern katalysator samt koordinator för framtagandet av Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland. Framtagande av agendan, inklusive visionen för hela Åland, bedrevs i projektform inom nätverket *bärkraft.ax* fram till att agendan manifesterades vid *Forum för samhällsutveckling* i september.

Därefter övergick ansvaret för landskapsregeringens del i förverkligandet av agendan till ordinarie verksamhet. Detta innebär bland annat att regeringskansliet sedan hösten ansvarar för upprätthållande av en såväl intern som extern stödfunktion för agendans förverkligande.

Agendan har diskuterats inom avdelningens enheter och fokus i diskussionerna har legat på hållbar personalpolitik, dvs. på åtgärder för att utveckla arbetsmiljön och tillvarata och utveckla personalens kunskap samt göra översyn av ytterligare samverkansmöjligheter för synergieffekter på många områden. Regeringskansliet ansvarar för flera av de områden som tangerar den sociala hållbarheten och därmed även för utvecklingen av densamma.

Diskussioner har även förts om hur varje enskild tjänsteman kan vara med och påverka i sin vardag till ett mer hållbart samhälle. Även möjligheterna att övergå till elektroniska beslut som en del av att arbeta mer resurssnålt har diskuterats.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Risikfaktor i genomförande av åtgärder är brist på behöriga medarbetare med rätt kunskap och erfarenhet samt tillräckliga ekonomiska resurser. Detta kan i förlängningen leda till att utveckling av olika områden inte sker i önskvärd takt.

Regeringskansliet har varierande uppgifter och verksamhet och är beroende av behöriga, engagerade och flexibla medarbetare för att sköta olika uppgifter på alla nivåer och därmed bidra till den åländska samhällsutvecklingen.

Landskapsförvaltningen har över tid haft vissa svårigheter att rekrytera personal speciellt till tjänster med höga krav på kunskap, erfarenhet och ansvarstagande. Utmaningen för regeringskansliet och förvaltningen blir därför att skapa en arbetsmiljö där varje medarbetares kunskaper och erfarenheter tas tillvara och att landskapsförvaltningen utvecklas till en attraktiv arbetsplats för medarbetare. Men också en arbetsmiljö där medarbetarna stannar kvar, trivs, utvecklas och är produktiva. Förutsättningarna för lyckad och hållbar kompetensförsörjning blir bland annat att vidta adekvata åtgärder för att implementera förvaltningens värdegrund i all verksamhet.

Möjligheterna till avancemang inom nuvarande strukturer är begränsad och detta kan i förlängningen innebära en förlust av expertkompetens, dvs. att sakkunniga inom olika områden söker sig vidare till andra organisationer. Landskapsregeringen bör därför vidta åtgärder för att uppnå större flexibilitet gällande alternativa avancemangsmöjligheter men även gällande lönesättning. Åtgärder bör även vidtas för att behålla kunniga och ansvarsfulla medarbetare.

UPPFÖLJNING AV AVDELNINGENS MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Uppföljning av ramprogrammet för jämställdhet 2012-2015.

Förverkligat: Åtgärdat och ligger som grund för verksamhetsplaneringen på området.

Mål: Handlingsplaner, strategier och rutiner för arbetet mot våld i nära relationer hos alla berörda myndigheter.

Förverkligat: Arbetet pågår i samarbete med ledningen för alla berörda myndigheter.

Mål: Uppföljning och utvärdering av verksamheten Alternativ till Våld.

Förverkligat: Åtgärder vidtas under 2017.

Mål: På basen av LL om skyddshem utfärdas förordning.

Förverkligat: Med stöd av Landskapslag om skyddshem (2015:17) har landskapsförordning om skyddshemspersonal (ÅFS 2015:18) utarbetats och trätt i kraft.

Mål: Kunskaps- och kompetensutveckling i landskapet gällande olika aspekter av genus, och jämställdhet.

Förverkligat: Enheten har bland annat arrangerat seminariet *Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer* och i samarbete med Nordiskt ministerråd arrangerat konferensen *Hälsa, vård och jämställdhet*.

Mål: Ny, utökad upplaga av statistikpublikationen *på tal om jämställdhet – kvinnor och män på Åland*.

Förverkligat: Arbetet med *På tal om jämställdhet – Åland 2017* pågick under året i samarbete med Ålands statistik- och utredningsbyrå. Publikationen beräknas utkomma i februari 2017.

Mål: Inflyttade till Åland har ökad kännedom om rättigheter och skyldigheter i det åländska samhället, speciellt gällande arbetsliv och samhällets servicesystem.

Förverkligat: : Enheten har haft avtal med informationskontoret Kompassen som under året har tillhandahållit rådgivning och information, samt genomfört tre heldagsutfärder med buss runtom Åland. Enheten har fortsatt upprätthålla ålandsinformation på sju språk på www.aland.ax/flytta

Mål: Offentligt anställda har fortsatt stärkt sina kunskaper om integration och hur de kan bidra till att främja integration i sitt arbete.

Förverkligat: Enheten har genomfört en rad föreläsningar, seminarier, workshops och möten på relevanta teman.

Mål: Stärkt samarbete med tredje sektorn inom integrationsfrämjande och för att förebygga främlingsfientlighet.

Förverkligat: Enheten har arrangerat föreläsningar, hållit nätverksträffar och möten med olika föreningar och grupper. Ett större samarbete med Mary Juusela och LikaOlika metoden *för att skapa öppna attityder och därmed minska utanförskap och främlingsfientlighet i förskola, grundskola och gymnasium och i det lokala samhället* inleddes under 2016 med Föglö skola. Arbetet fortsätter under 2017 i flera skolor.

Mål: Flyktningmottagande på Åland genomförs på bästa sätt. Landskapsregeringen stöttar berörda relevanta parter inom ramen för sitt uppdrag.

Förverkligat: Enheten har lett samordningsmöten och haft dialog med berörda aktörer på kommunal och landskapsnivå, arrangerat föreläsningar och utbildningsseminarium, bistått Röda Korsets arbetsgrupp för en eventuell asylmottagning på Åland. Dessutom har enheten bidragit till arbetet med blankettlag om EU:s inrikes fonder som antagits av lagtinget under hösten.

Mål: Erfarenheter och lärdomar av integrationsarbetet tas tillvara i vidareutveckling av politikområdet.

Förverkligat: Nytt program för främjande av integration 2016-2019 framtaget och antaget i april. Processen inkluderade flera möten och seminarium med relevanta aktörer, samt feedback på olika utkast av dokumentet. Hälsa och tillgång till sjukvård är nu inkluderat som nytt fokusområde.

Mål: Skapa förutsättningar för kurser, information, planering och övningar för myndigheter och personal som deltar i räddningsverksamhet.

Förverkligat: Brand- och räddningsförbundet erhållit bidrag för att enligt avtal hålla utbildning och upplysning till brand- och räddningsväsendet.

Mål: Upprätthålla en räddningsdelegation för räddningsverksamhet med uppgift att följa med i utvecklingen och ta initiativ till utveckling inom området samt att samordna räddningsväsendet.

Förverkligat: Inga möten för delegationen har hållits under 2016.

Mål: Tillsammans med Statens Ämbetsverk på Åland upprätthålla en organisation för befolkningsskydd et samt utföra och initiera förberedelser för förhållanden och händelser som avviker från det normala.

Förverkligat: Landskapsregeringen har tillsammans med Statens ämbetsverk på Åland under året inspekterat beredskapsläget samt brand- och räddningsväsendet i Saltvik och Vårdö.

Mål: Utföra utredningar och utarbeta regelverk med syfte att förbättra säkerheten i samhället och effektiviteten hos räddningsmyndigheterna.

Förverkligat: Under 2016 har lagstiftningen gällande en gemensam kommunal räddningsmyndighet beretts. Lagförslaget kommer att tillställas lagtinget under våren 2017.

Mål: Genomföra anskaffningar av utrustning och uppgifter för räddningsverksamhet, befolkningsskydd och säkerhet där särskilda motiv finns.

Förverkligat: Landskapsregeringen har bidragit med 10.000 euro för inköp av hygieniska vattencisterner för dricksvatten inom ett projektsamarbete mellan Ålands vatten och 12 åländska kommuner.

Mål: Påbörja arbetet med kompetenskartläggning av anställda i syfte att tillgodose organisatoriska och individuella behov av kompetens samt främja likvärdiga möjligheter till utveckling och avancemang.

Förverkligat: Arbetet med kompetenskartläggning ligger stilla i väntan på resultatet av arbetsvärderingen där alla kompetenser har grupperats och bedömts.

Mål: I samarbete med berörda avdelningar utveckla och effektivera rutiner och arbetsmetoder inom personaladministrationen.

Förverkligat: Allmänna förvaltningens interna blanketter, mallar och övriga dokument har gått igenom och arbetet med att uppdatera dem har påbörjats.

Mål: uppdatera det personalpolitiska programmet.

Förverkligat: Arbetet med att uppdatera det personalpolitiska programmet inleddes i slutet av året och kommer att fortgå under 2017.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Regeringskansliet	-4 298 258,00	-3 251 417,70	-1 046 840,30	75,65
Verksamhetens intäkter	2 824 000,00	2 947 007,71	-123 007,71	104,36
Försäljningsintäkter	41 000,00	252 951,55	-211 951,55	616,96
Avgiftsintäkter	2 467 000,00	2 573 661,69	-106 661,69	104,32
Understöd och bidrag	185 000,00	0,00	185 000,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	131 000,00	120 394,47	10 605,53	91,90
Verksamhetens kostnader	-4 751 258,00	-4 072 519,80	-678 738,20	85,71
Löner och arvoden	-1 681 066,00	-1 677 102,90	-3 963,10	99,76
Pensionspremier	-302 585,00	-297 887,16	-4 697,84	98,45
Övriga lönebikostnader	-44 549,00	-44 498,23	-50,77	99,89
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	37 627,88	-37 627,88	0,00
Köp av tjänster	-1 714 612,00	-1 763 325,15	48 713,15	102,84
Material, förnödenheter och varor	-232 500,00	-186 715,79	-45 784,21	80,31
Övriga verksamhetskostnader	-775 946,00	-140 618,45	-635 327,55	18,12
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	148 000,00	156 132,31	-8 132,31	105,49
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	148 000,00	156 132,31	-8 132,31	105,49
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-2 519 000,00	-2 282 015,72	-236 984,28	90,59
Undervisning, kultur och idrott	0,00	-20 000,00	20 000,00	0,00
Allmänna stöd	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga överföringskostnader	-2 519 000,00	-2 262 015,72	-256 984,28	89,80
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-22,20	22,20	0,00
Räntekostnader	0,00	-6,68	6,68	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-15,52	15,52	0,00

UPPFÖLJNING AV NYCKELTAL

All individbaserad statistik är inte könsindeldad men åtgärder vidtas för att i fortsättningen redovisa all individbaserad statistik indelad enligt kön.

Jämställdhetsenheten

Deltagare vid föreläsningar ordnade kring genus och jämställdhet

	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	150	123	27
Hälsa, vård och jämställdhet	83	62	21
Seminarium mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer	67	61	6

Besök vid infokontoret Kompassen

	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	196	45	17
Rådgivning och information	62	45	17
Ålandsinformation genom busstur	134		

Deltagare vid föreläsningar ordnade kring främjande av integration

	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	492	375	77
Kulturmöten i vården	90	81	9
Samtal om migration	9	4	5
Språkutveckling och flerspråkiga barn	93	92	1
Integrationsfrämjande och flyktingmottagande 2 dagar	82	61	21
Migration och mångkultur	36	26	10
Kulturmöten här och nu	45	37	8
Öppen föreläsning anti-rasism	20	12	8
Bemötande på ett mångkulturellt Åland	40		
Utbildningsseminarium om Syrien	77	62	15

Serviceenheten**Registrerade ärenden ÅLR**

	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	7 438	1 224	2 130
Januari	560	88	111
Februari	616	94	145
Mars	642	112	133
April	519	106	97
Maj	707	92	289
Juni	973	143	455
Juli	333	47	97
Augusti	647	82	179
September	634	134	152
Oktober	679	103	169
November	614	124	165
December	514	99	138

Registrerade ärenden DÄR

	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	112	5	17
Januari	21	0	1
Februari	6	1	1
Mars	12		
April	15	2	6
Maj	9		
Juni	10	1	1
Juli	2		1
Augusti	8		4
September	14		2
Oktober	6		1
November	7		
December	2	1	

Registrerade ärenden

	Ärenden EU	Övriga W3D3	Arkiverade akter
Totalt	1 062	40 695	2 067
Januari	75	3 614	221
Februari	75	4 284	208
Mars	96	3 588	173
April	92	3 456	187
Maj	111	3 276	171
Juni	109	3 973	272
Juli	90	1 822	160
Augusti	57	3 038	283
September	131	3 097	116
Oktober	76	3 848	127
November	72	3 493	95
December	78	3 206	54

Inkomna försändelser

	Postförsändelser	Leverantörsfakturor
Totalt	21 193	13 284
Januari	2 184	1 024
Februari	1 789	1 036
Mars	2 170	1 066
April	1 959	1 073
Maj	1 504	1 199
Juni	1 583	1 163
Juli	1 131	824
Augusti	1 336	931
September	1 563	1 238
Oktober	1 534	1 234
November	2 582	1 232
December	1 858	1 264

Hembygdsrättsintyg

	Totalt	Kvinna	Man
Totalt	57	26	31
Januari	8	4	4
Februari	5	3	2
Mars	9	3	6
April	6	3	3
Maj	9	5	4
Juni	2	0	2
Juli	2	1	1
Augusti	3	0	3
September	4	3	1
Oktober	3	2	1
November	4	2	2
December	2	0	2

Besökare och telefonsamtal vid receptionen

	Besökare	Besvarade telefonsamtal
Totalt	18 658	46 464
Januari	1 625	3 662
Februari	1 493	3 860
Mars	1 641	3 965
April	1 774	4 069
Maj	1 805	4 182
Juni	1 429	3 402
Juli	737	2 991
Augusti	1 518	4 124
September	1 939	4 694
Oktober	1 655	4 128
November	1 589	4 006
December	1 453	3 381

Utförda uppdrag vaktmästeri

	Representations- körningar	Nya möbler / flyttningar	Flaggningar / besök m.m.	Konferenser m.m
Totalt	70	37	14	21
Januari	0	0	0	1
Februari	3	4	0	2
Mars	12	6	1	6
April	3	1	1	3
Maj	4	0	1	3
Juni	11	0	0	0
Juli	0	0	0	0
Augusti	8	1	1	0
September	14	7	6	0
Oktober	5	3	2	2
November	10	10	1	3
December	0	5	1	1

Rättsserviceenheten**Hembygdsrätter**

	Beslutade	Kvinnor	Män
Totalt	166	92	74
Januari	12	4	8
Februari	22	12	10
Mars	10	5	5
April	10	6	4
Maj	10	4	6
Juni	3	3	
Juli	16	10	6
Augusti	20	14	6
September	19	9	10
Oktober	16	11	5
November	10	5	5
December	18	9	9

Näringsrätter

	Beslutade totalt	Tillfälliga	Kvinnor	Män
Totalt	199	132	9	10
Januari	12	9	1	
Februari	18	15	2	1
Mars	26	14		1
April	22	12		
Maj	18	10	1	1
Juni	10	8		
Juli	8	8	1	
Augusti	15	12		3
September	12	6	1	1
Oktober	17	12		1
November	22	14	2	
December	19	12	1	2

Tillståndsfrågor, spel, lotterier, penninginsamling

	<u>Beslutade</u>
Totalt	79
Januari	5
Februari	9
Mars	9
April	2
Maj	0
Juni	16
Juli	5
Augusti	4
September	9
Oktober	6
November	5
December	9

REDOGÖRELSE FÖR AVDELNINGENS INTERNA KONTROLL

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Föreskrifter och bestämmelser i lagar och förordningar följs. Beslut i olika ärenden har tagits enligt delegeringsbeslutet och avdelningens arbetsordning. Avdelningen följer även interna regelverk och instruktioner. De olika verksamheterna inom avdelningen har även under året arbetat fram olika typer av interna styrdokument och instruktioner för att tydliggöra och förbättra den egna verksamheten men även allmänna förvaltningens verksamhet.

Arbetet med att ta fram nya och ändamålsenliga arbetsrutiner och kontroll funktioner inom förvaltning och ärendehantering fortgår.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Avdelningens ledningsgrupp arbetar med målsättningen att samordna och koordinera verksamheternas arbete, planering och uppföljning. Regelbunden uppföljning av budget har tagits i bruk på chefsgruppsmötena. Enheterna har ansvar för att de egna målen uppnås. Tjänstemän på avdelningen har genomgått fortbildningar i projektledning, ekonomi och intern styrning och kontroll.

Kontroll över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Byte av fordon (bil) från 1999 som främst används för postkörningar inom staden av serviceenheten har under året skett. Det nya fordonet är en elbil. Upphandlingen har skett i enlighet med upphandlingsregler.

Avtalsverksamhet

Avdelningen har ingått i upphandling för kontorsmaterial och städmaterial, avtal tecknas sedan av annan part vilket gör att avdelningen kan avropa från dessa.

Alla avtal inom den allmänna förvaltningen ska scannas in i informationshanteringssystemet W3D3 vilket gör att avtalen ligger i sökbara i rätt ärende.

Ordnande av riskhantering

Arbetsordningen för avdelningen tillsammans med delegeringsbeslutet ligger till grund för att förbättra den interna styrningen och kontrollen.

Revisoner

Under året har Interreg Central Baltic programmet 2014-2020 reviderats. Av revisionsrapporten framgår att inga allvarliga brister konstaterats.

LAGBEREDNINGEN

LAGBEREDNINGENS ÖVERSIKT

I syfte att göra de beslut av allmän betydelse som lagtinget och landskapsregeringen fattar tillgängliga för allmänheten utges Ålands författningssamling. I författningssamlingen publicerades under året sammanlagt 94 (123) nummer. Under året utfärdades 41 (64) landskapslagar i författningssamlingen. Dessutom publicerades 24 (32) landskapsförordningar, av vilka de flesta hade utarbetats på lagberedningen. Författningssamlingen innehöll även 4 (7) lagtings beslut om antagande av budget och tillägg därtill, 13 (10) beslut av lagtinget samt 11 (8) beslut av landskapsregeringen. Under året publicerades 1 (1) överenskommelseförordning.

Under berättelseåret överlämnades sammanlagt 28 (28) lagförslag jämte 1 (1) kompletterande lagförslag till lagtinget.

Ett av lagförslagen medförde att den i lag föreskrivna skyldigheten att betala skogsvårdsavgift, som var att betrakta som en avgift av skattenatur, avskaffades i och med att motsvarande avgift hade slopats i riket och att kostnaderna för att uppbära avgiften enbart på Åland skulle ha blivit oskäligt höga. Skogsvårdsavgiften bidrog till att finansiera Ålands skogsvårdsförenings verksamhet. I och med att skogsvårdsavgiften avskaffades och skogsvårdsföreningen inte längre skulle komma att ha rätt till avgiften fanns inte längre ett behov av att reglera verksamheten i lag. Det ansågs däremot viktigt att skogsvårdsföreningen skulle fortsätta med sin verksamhet för att trygga förutsättningarna för en god skogsvård, ett hållbart skogsbruk och speciellt de små skogsägarnas intressen i landskapet. Därför ansågs det motiverat att lagstifta om skogsvårdsföreningen och på så sätt garantera att den skulle finnas kvar och fortsätta sin verksamhet. Den nya lagen om Ålands skogsvårdsförening trädde i kraft den 1 juli 2016. Den sista skogsvårdsavgiften uppbars för år 2015 hösten 2016. Från och med år 2017 kan föreningen uppbära medlemsavgift.

Under berättelseåret överlämnades även ett lagförslag om ändrad tobakslagstiftning till lagtinget som innebar att det ändrade tobaksdirektivet genomfördes på Åland. Samtidigt förändrades tobakslagen så att det inte längre skulle vara tillåtet att saluhålla elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, som har tillförts karakteristisk smak eller doft av annat än tobak. Produkter som är nära relaterade till tobaksbruk såsom elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare och örtprodukter för rökning kom genom lagändringen att omfattas av samma bestämmelser som dessförinnan varit gällande för tobaksprodukter i fråga om begränsningar för reklam och rökning. Genom lagändringen fick Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet en stärkt och tydligare tillsynsroll i och med att en anmälningsplikt infördes för de näringsidkare som säljer tobaksprodukter och relaterade produkter. Myndigheten fick även till uppgift att upprätthålla ett register över dessa näringsidkare. Ändringen av tobakslagen trädde i kraft den 1 november 2016.

Genom en ändring av landskapslagen om produktionsstöd för el, som trädde i kraft i slutet på berättelseåret, möjliggjordes att ett ekonomiskt stöd per producerad mängd el kunde utbetalas till producenter av elenergi från vindkraftverk under åren 2016-2022. Stödet är en form av driftsstöd och ska utbetalas per producerad megawattimme utöver marknadspriset, till en taktiva som är beroende av ett vindkraftverks produktionskapacitet. När marknadspriset når en viss nivå kommer

stödet succesivt att minska. Eftersom stödet ansetts falla inom ramen för en så kallad gruppundantagsförordning i den Europeiska unionens regelverk behövdes det inte anmälas till den Europeiska kommissionen.

Under berättelseåret överlämnades också ett lagförslag om vattenfarkoster till lagtinget. Genom lagförslaget beaktas Europeiska unionens förnyade regelverk på området. Förslaget medför även att regelverket förtydligas vad gäller utrustningskrav vid framförande av vattenfarkoster, samt att till rikets behörighet hörande produktkrav inte ska återges med den detaljeringsgrad som varit fallet i gällande lagstiftning. Även bestämmelserna om registreringsplikt kompletteras med bestämmelser om en första registrering och därefter följande ändringsregistrering. Enligt den av lagtinget omfattade lagstiftningen höjs motoreffektgränsen för registreringsplikt för fritidsbåtar med utombordsmotor från 15 till 115 kilowatt samt för fritidsbåtar med inombordsmotor och fritidsbåtar med inombordsmotor med utombordsdrev från 37 till 300 kilowatt.

Under hösten överlämnades ett lagförslag om en temporär ändring av kommunallagen till lagtinget enligt vilket rösträttsåldern i kommunalval och rådgivande kommunala folkomröstningar skulle sänkas på försök fram till utgången av år 2022. Lagförslaget innebär att ungdomar som fyller 16 år senast på valdagen får rösta i kommunalvalet 2019, och att de som fyller 16 år senast på röstningsdagen får delta i eventuella kommunala folkomröstningar som hålls under perioden. Förslaget innebär inte att valbarhetsåldern i kommunalval sänks. Avsikten är att den temporära ändringen av kommunallagen ska träda i kraft så snart som möjligt och tillämpas fram till utgången av år 2022.

Även detta verksamhetsår var ett flertal av författningsförslagen på ett eller annat sätt kopplade till genomförandet av EU:s rättsakter i den åländska rättsordningen.

Enligt 19 § i självstyrelselagen ska beslut om antagande av landskapslag tillställas justitieministeriet, samt Ålandsdelegationen som avger utlåtande över beslutet till justitieministeriet innan beslutet föredras för republikens president. Finner republikens president att lagtinget har överskridit sin lagstiftningsbehörighet eller att landskapslagen rör rikets inre eller yttre säkerhet, kan presidenten, efter att högsta domstolens utlåtande har inhämtats, inom fyra månader från den dag då lagtingsbeslutet delgavs justitieministeriet förordna att lagen ska förfalla i sin helhet eller till någon viss del. Under år 2016 fann presidenten inte att någon lag skulle förordnas att förfalla varken i sin helhet eller till någon viss del. Inget utlåtande inbegärdes därför av högsta domstolen.

Under året deltog två av lagberedningens tjänstemän i arbetet med den för staten och Åland gemensamma Ålandskommittén.

Arbetet med att skapa en plattform för den uppdaterade lagsamlingen på landskapets nya hemsida har fortsatt under året.

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR INOM AVDELNINGENS ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

Även under år 2016 har efterfrågan på lagberedningens tjänster varit stor, vilket medfört att en hård prioritering har behövt göras mellan de ärenden som ska beredas. För att förstärka beredningsresurserna även på lång sikt upptogs i förslaget till budget för år 2016 ett anslag för

inrättande av en ny tjänst som lagberedare. Detta medförde att en ny lagberedare kunde anställas under året. Lagberedaren påbörjade sitt anställningsförhållande den 1 augusti 2016. Under berättelseåret avslutade dessutom en relativt nyanställd lagberedare sin anställning vid lagberedningen, vilket medförde att ytterligare en ny lagberedare måste rekryteras till lagberedningen under hösten 2016. Eftersom arbetet vid lagberedningen är personalintensivt påverkas verksamheten märkbart av förändringar som rör personalen. Förutom nämnda personalrotation har även en längre tids sjukskrivning påverkat verksamhetsförutsättningarna på lagberedningen på ett inte ändamålsenligt sätt. Från och med november 2016 är alla ordinarie tjänster vid lagberedningen tillsatta.

Under större delen av året har två tjänstemän vid lagberedningen på heltid bistått den parlamentariska Ålandskommittén i deras arbete, vilket medfört att lagberedningens resurser för annan författningsberedning minskat i omfattning.

Arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendan i lagberedningsarbetet har vid sidan av andra styrmekanismer i begränsad omfattning påverkat verksamheten vid lagberedningen under berättelseåret. Framdeles förväntas agendans visioner och idéer påverka författningsärenden i större utsträckning redan innan ärendet når lagberedningen. Men samtidigt fordras det att en uppföljning av de intentioner som kommer till uttryck när ett författningsärende skapas även görs i förhållande till de visioner som agendan ger uttryck för samt att detta beaktas på lämpligt sätt i den fortsatta författningsberedningen.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

För att möta efterfrågan på lagberedningstjänster finns ett behov att kontinuerligt se över de lagberedningsresurser som finns tillgängliga. Beredningstrycket gör det sannolikt att ytterligare resurser inom en snar framtid kan komma att tillföras lagberedningen. En faktor som även på sikt kan medföra konsekvenser för lagberedningsarbetet är om tidsfristerna i de olika stegen i EU:s överträdelseförfarande skärps ytterligare, det vill säga att åtgärder vidtas från EU:s sida betydligt snabbare än i dag när exempelvis medlemsstaterna inte genomfört EU:s regler inom den angivna tiden (Meddelande 2017/C 18/2, EU-rätten: Bättre resultat genom bättre tillämpning).

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Att en ny lagsamling i pappersformat skulle ges ut under året.

Förverkligat: Arbetet med utgivningen av en ny lagsamling i pappersformat har påbörjats under året.

Mål: Att arbetet med att tillhandahålla och förbättra den tekniska utformningen av lagsamlingen även i elektronisk uppdaterad form på landskapsregeringens hemsida skulle fortsätta under året.

Förverkligat: Under året har förberedelser för att få ut Ålands lagsamling i en kontinuerlig uppdaterad version på landskapets hemsida fortsatt. Arbetet har bedrivits genom ett nära samarbete med regeringskansliets utvecklingsenhet och Åda. En stor del av arbetet har även bestått i att omvandla de cirka 500 textfiler som Ålands lagsamling består av från Word-filer till så kallade XML-

filer med märkningar för de olika elementen i texten. Sistnämnda uppgift påbörjades av en högskolepraktikant under sommaren 2016, en uppgift som i september 2016 togs över av en projektanställd vid lagberedningen. Arbetet beräknas vara slutfört i början av år 2017.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Lagberedningen	-918 000,00	-772 592,82	-145 407,18	84,16
Verksamhetens intäkter	5 000,00	2 149,80	2 850,20	43,00
Försäljningsintäkter	5 000,00	2 089,80	2 910,20	41,80
Avgiftsintäkter	0,00	60,00	-60,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-923 000,00	-774 742,62	-148 257,38	83,94
Löner och arvoden	-654 538,00	-591 167,88	-63 370,12	90,32
Pensionspremier	-117 817,00	-106 410,00	-11 407,00	90,32
Övriga lönebikostnader	-17 345,00	-15 902,26	-1 442,74	91,68
Köp av tjänster	-130 000,00	-59 265,96	-70 734,04	45,59
Material, förnödenheter och varor	-2 000,00	-1 992,28	-7,72	99,61
Övriga verksamhetskostnader	-1 300,00	-4,24	-1 295,76	0,33

UPPFÖLJNING AV NYCKELTAL

Publiceringar

	2016	2015
Ålands författningssamling	94	123
Landskapslagar	41	64
Självstyrelselagen (ändring)	0	1
Landskapsförordningar	24	32
Beslut om budget	4	7
Beslut av lagtinget	13	10
Beslut av landskapsregeringen	11	8
Överenskommelseförordning	1	1
Lagförslag	29	28
Kompletterande lagförslag	1	1

FINANSAVDELNINGEN

FINANSAVDELNINGENS ÖVERSIKT

För finansavdelningens del har året präglats av arbetet med att få landskapets ekonomi i balans. Utöver detta har avdelningens resurser bland annat lagts på arbetet med att få till stånd en justering av avräkningsgrunden, de ekonomiska effekterna av rikets social- och hälsovårdsreform (Sote), beredningen av såväl ett nytt landskapsandelssystem som ett system för arbetsvärdering och lönekartläggning, samt flera större anskaffningar av centrala It-system, såsom nytt systemstöd för budgetering och verksamhetsstyrning och ett nytt löne- och personaladministrativt system.

En översyn av hantering av penningautomatmedel har gjorts.

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR INOM AVDELNINGENS ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

Ekonomi i balans

I grundbudgeten för 2016 konstateras att "en offentlig budgetekonomi som med beaktande av de sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling är i ekonomisk balans" utgör en av avdelningens övergripande målsättningar. I regeringsprogrammet från 25 november 2015 står dessutom att "Ekonomi är ramen för hela det politiska fältet. En god offentlig ekonomi är en grundförutsättning för stabilitet, för reformer och för en utveckling av självstyrelsen." I regeringsprogrammet definierades också en kraftsamling för att uppnå hållbara ekonomiska finanser enligt följande:

För att skapa hållbarhet i landskapsekonomin bör arbetet delas upp i delmål med en plan som förverkligas över flera mandatperioder. En hållbar ekonomi förutsätter strukturella förändringar som inte bara sparar pengar utan också förbättrar möjligheterna till utveckling av det åländska näringslivet och arbetsmarknaden.

Landskapsregeringen har definierat följande delmål:

1. Trenden med ett växande negativt årsbidrag och resultat måste brytas. Landskapsregeringen strävar efter att sätta ett realistiskt och långsiktigt utgiftstak för alla de olika verksamheterna.
2. Intäkterna ska täcka driftsutgifterna.
3. Årsbidraget ska vara positivt och täcka avskrivningar.
4. En buffert för framtida lågkonjunktur byggs upp.

Målsättningen är att nå de två första delmålen under mandatperioden samt vara på god väg med det tredje delmålet. Landskapsregeringen kommer i en tilläggsbudget, i början av 2016, att närmare beskriva arbetet för att uppnå dessa mål.

I första tilläggsbudgeten för 2016, antagen av lagtinget den 30.5.2016 inleddes därför arbetet för att bryta trenden med ett växande negativt årsbidrag genom att besluta att förvaltningen under året skulle genomföra resultatpåverkande förbättringar om sammanlagt ca 1,7 miljoner euro för år 2016.

Där konstaterades även att besparingsbehoven är av sådan storleksordning att det kommer att förutsätta såväl sänkningar av servicenivåer som nedläggning av verksamheter samt ökade inkomster.

Finansavdelningen har, utgående från sitt uppdrag, en central roll i detta arbete. Som en följd av de ovannämnda besparingsmålen har avdelningen också i sin egen verksamhet varit återhållsam, vilket inneburit att verksamhetskostnaderna under året legat på samma nivå som föregående år. Verksamhetsintäkter har ökat med drygt 40.000 euro framförallt beroende på kostnadstäckning för administrativa tjänster för fastighetsverket.

Allmänna stöd till kommunerna har däremot ökat med drygt 160.000 euro, vilket förklaras nedan under stycket *Budgetavvikelser*.

Kostnaderna för bidrag ur penningautomatmedel uppvisar en kraftig minskning, vilken främst beror på en utfasning av den pott för utveckling och sysselsättning som budgeterades mellan åren 2013 och 2015.

Kostnaderna för it-drift och -utveckling har minskat med drygt 270.000 euro jämfört med 2015 främst beroende på att 2015 belastats med kostnader för implementation av nytt ekonomisystem. Även kostnaderna för utbildningsinsatser har varit lägre under 2016.

Budget- och verksamhetsstyrning

Under året påbörjades ett omfattande utvecklingsprojekt avseende budget- och verksamhetsstyrning. Avsikten är att systematisera de manuella arbetsprocesserna för budget och verksamhetsplanering och därmed minska sårbarheten i systemet. Det it-stöd som under året upphandlats från svenska Hypergene binder ihop budgetprocessen och målstyrningen för hela landskapsförvaltningen. Avsikten är också att integrera systemet dels med det löne- och personaladministrativa system som samtidigt upphandlats och implementeras och dels med ärendehanteringssystemet och därmed göra Hypergene till ingångsportal för förvaltningens planering, uppföljning och ekonomiska rapportering från och med verksamhetsåret 2018.

Utveckling av självstyrelsen

Avräkningsgrunden

Med anledning av att landskapsregeringen i sina kontakter med riksregeringen under våren 2016 fått signaler om att man från rikshåll förhöll sig positivt inställda till landskapsregeringens begäran om att höja avräkningsgrunden till 0,48 procent, sändes i mars en formell anhållan om justering in till finansministeriet. Under våren följde så en skriftväxling med finansministeriet där motiveringar till justeringen diskuterades.

Frågan om justering av avräkningsgrunden lyftes även vid statsminister Juha Sipiläs besök på Åland den 30 juni.

Under hösten fortsatte arbetet efter att finansministeriet meddelat att man inte anser att det föreligger några i 47 § i självstyrelselagen för Åland avsedda förutsättningar för att höja avskrivningsgrunden i sedvanlig lagstiftningsordning. Detta arbete resulterade i ett möte på

ministernivå mellan ministrarna Orpo och Perämaa i slutet av november, där det bestämdes att arbetet med denna fråga skulle fortsätta.

Social- och hälsovårdsreformen - Sote

Beträffande den beredning av social- och hälsovårdsreformen som pågår i riket har avdelningen under året aktivt arbetat med att diskutera och analysera effekterna för Ålands del. Diskussioner fördes redan i mars på tjänstemannanivå med finansministeriet, där det framgick att man från rikshåll avsåg att föra fram den så kallade skatteskalamodellen och vilka effekter en sådan modell skulle få för landskapet. Redan då var det tydligt att man från rikshåll avsåg att kompensera landskapet ekonomiskt för de effekter Sote-reformens finansieringsomläggning skulle förorsaka. I maj träffades sedan tjänstemän från landskapsregeringen och finansministeriet. Där framfördes från landskapsregeringens sida den oro som fanns avseende finansieringsmodellen, som skulle innebära en behörighetsförskjutning även om landskapet kompenseras fullt ut ekonomiskt.

Dialogen med finansministeriet har sedan fortsatt med ökad intensitet under hösten, där finansavdelningen tillsammans med förvaltnings- och utvecklingschefen deltog i ett arbete för att utreda vilka olika finansieringsupplägg som kunde tänkas införas för att hantera Sote-reformens effekter på Åland på bästa sätt. Någon enhetlig samsyn ledde detta arbete dock inte till, utan arbetet fortsatte och kulminerade i att ett brev i december sändes från landskapsregeringen till statsministern, där landskapsregeringen tydligt tar avstånd från det finansieringsupplägg som föreslagits. Arbetet med att nå en för landskapet acceptabel lösning på Sote-reformens effekter för Åland fortsätter under 2017.

Självstyrelselagsrevisionen

Arbetet i den av Ålandskommittén tillsatta undergruppen för finansiella frågor fortsatte under året.

Penningautomatmedel

En genomgång av de olika PAF-principerna har gjorts under år 2016. Principerna har blivit tydligare, moderniserats och uppdaterats enligt gällande ekonomisk lagstiftning. De elektroniska ansökningsblanketterna har även uppdaterats i linje med de nya principerna och arbetet med ansökningsblanketterna fortsätter under våren 2017. Nuvarande system för elektroniska blanketter kommer att bytas ut i slutet av år 2017 när en ny plattform för ansökningar tas i bruk. Interna styrdokument, mallar och kostnadsuppföljningar för Paf-bidrag har konsoliderats, så att alla Paf-handläggare använder sig av samma rutiner och strukturer.

Fastighetsförvaltning

Landskapets fastighetsverk inledde verksamheten från ingången av år 2016. Verksamheten har under året varit i en uppbyggnadsfas och en stor del av det övergripande arbetet har handlat om att slutföra värderingen av fastighetsbeståndet för att avdelningen ska kunna fastställa en slutlig ingående balans för fastighetsverket. Detta arbete har dragit ut på tiden och avsikten är därför att detta beslut ska kunna fattas i början av år 2017. I och med att fastighetsbeståndet värderats om och ner har detta även påverkat nivån på de internhyror som fastighetsverket debiterar. Finansavdelningen har försökt beakta detta i samband med att internhyresnivåerna beräknades i

grundbudgeten för 2017, men eftersom värderingen vid den tidpunkten ännu inte var helt slutförd, så kan detta möjligen medföra någon ytterligare justering på något enstaka objekt.

I samarbete med fastighetsverket görs en översyn över landskapets fastighetsbestånd och fastigheter som inte behövs för landskapets egna verksamheter och saknar t.ex. natur- eller kulturhistoriskt värde kommer att avyttras. Avsikten är därmed att dels effektivisera verksamheten och uppnå kostnadsinbesparingar, dels att skapa utrymme för att på bästa sätt sköta de fastigheter som ska förbli i landskapets ägo. Under året har landskapets fastighetsverk givits fullmakt att avyttra följande fastigheter

- Kumlinge sjöbevakningsstation
- Deccastation i Jomala
- Vägstationen i Godby omfattande en verkstadsbyggnad med två bostäder samt ett outbrutet område om högst 0,5 ha från fastigheten Pehrsberg i Finström, samt
- Jan Karlsgårdens värdshus jämte en arrendetomt om ca 0,25 ha. Tomten får utarrenderas för högst 50 år.

Med anledning av att det inte blir någon verksamhet i naturbruksskolans lokaler förbereder landskapsregeringen en försäljning av hela eller delar av området.

Registrering av domännamn

Från och med den 5 september 2016 ändrades lagstiftningen gällande ax-domänen så att dessa inte längre beviljas av samt förnyas hos landskapsregeringen. Denna hantering har överförs till registreringsombud. Samtidigt slopades kravet på anknytning till Åland för registrering av domännamn.

För hanteringen av domännamn enligt det nya regelverket har ett nytt administrationssystem byggts upp. Registreringsombuden kan själva administrera sina kunders domännamn och landskapsregeringens roll ska inskränka sig till övervakning och tvistlösning.

Initialt utgör landskapsregeringen registreringsombud för de cirka 2400 domännamn som fanns registrerade vid tidpunkten för ändringen av lagstiftningen. Senast då giltighetstiden för dessa går ut måste domännamnsanvändaren välja ett registreringsombud.

I dagsläget finns cirka 70 registreringsombud, under perioden september – december 2016 registrerades 980 domännamn, volymen före lagändringen låg på cirka 250 domännamn per år.

För att hantera det initiala informationsbehovet samt systemuppbyggnaden har en tilläggsresurs varit anställd under april 2016 – februari 2017.

Kollektivavtal

De tjänste- och arbetskollektivavtal, som upphörde att gälla under 2016 eller i början av 2017, förnyades i enlighet med en överenskommelse om att följa konkurrenskraftsavtalet, som nåddes mellan arbetsmarknadens centralorganisationer i riket den 29.2.2016. Den nya avtalsperioden är ett år. Genom förnyade avtal gjordes förlängning av arbetstiden samt avtalades om tillfällig sänkning av semesterpenning för att ersätta en del av de negativa effekterna på landskapets ekonomi som konkurrenskraftsavtalet medför i form av skattesänkningar och ändringar av socialskyddsavgifter.

Personalsituationen

Antalet anställda på avdelningen den 31.12.2016 var 39 personer, varav 31 kvinnor och 8 män. Orsaken till den stora förändringen i personalstyrkan jämfört med föregående år är att personalen vid fastighetsbyrån den 1.1.2016 överflyttades till fastighetsverket. Under året inrättades en tjänst som upphandlare, vilket innebär att upphandlingsenheten på finansavdelningen efter detta består av en tjänst som upphandlingsjurist och två upphandlartjänster. I praktiken har dock olika personalarrangemang resulterat i att avdelningen under året haft en vikarierande upphandlingsjurist och en vikarierande upphandlare. Utöver detta har avdelningen rekryterat en TV-avgiftsadministratör för en period på två år, samt en projektassistent för arbetet rörande den ändrade lagstiftningen gällande ax-domänen. Antalet projektanställningar på avdelningen uppgick till 5 stycken under året.

Utvecklingsarbetet har under året varit fortsatt mycket intensivt. Detta kombinerat med de allmänna åtstramningarna i budgetekonomin utsätter personalen för en allt högre arbetsbelastning. År 2015 kunde en ökad sjukfrånvaro konstateras på avdelningen jämfört med året innan. Denna oroande utveckling verkar under 2016 ha brutits, då sjukfrånvaron åter har minskat.

Ingen planeringsdag arrangerades under 2016, men i gengäld planeras en större insats för personalen att genomföras under 2017. Arbetet med att förbättra personalens hälsa och välbefinnande fortsätter att vara högt prioriterat.

Budgetavvikelser

Allmänna stöd till kommunerna

Anslaget för allmänna stöd till kommunerna överskreds med 150 341 euro. Detta då den slutliga skattestatistiken gav ett utfall som blev högre än budgeterat för kompletteringen av skatteinkomster samt compensationerna för utebliven kapitalinkomstskatt och förlust av skatteintäkter som orsakas av avdrag.

Överskridningen av anslaget har sin grund i LL (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna och LL (2007:14) om kompensation för förlust av skatteintäkter (2007/75)

It-anskaffningar

Med anledning av att finansieringsupplägget gällande större projekt inom ramen för Åda under året har ändrats så att dessa budgeteras och hanteras som investeringsutgifter och projektkostnaderna därmed betalas löpande, har momentet belastats med drygt 32.000 euro mera än vad som budgeterats på momentet.

Hållbarhetsredovisning

Under hösten bildades en informell arbetsgrupp för att planera genomförandet av ett projekt med målsättning att sammanställa en hållbarhetsredovisning inom landskapsförvaltningen. Arbetet genomförs i ett projekt, *Hållbarhetsredovisning 2017* som ska resultera i en hållbarhetsredovisning som är integrerad i årsredovisningen för år 2017. Planeringen av projektet påbörjades under slutet av året, vilket innebär att it-stöden inte är anpassade för redovisning och uppföljning av hållbarhetsdimensionerna redan från början av år 2017. Ambitionsnivån på hållbarhetsredovisningen efter det första året beaktar denna omständighet. Projektet leds från finansavdelningen och har även

deltagare från social- och miljöavdelningen för att få en bred kompetensprofil representerad i projektgruppen. Ledningsgruppen fungerar som styrgrupp och verksamheterna tillsätter hållbarhetssamordnare för den verksamhetsnära hållbarhetsdimensionen i arbetet och uppföljningen. Hållbarhet inom ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner ska under året integreras i de ordinarie arbetsprocesserna och rapporteringen för att ge en kontinuerlig hållbarhetsuppföljning inom landskapsförvaltningens verksamhetsområden. Varje avdelning och myndighet ansvarar för sitt eget hållbarhetsarbete men budgetmål och uppföljning ska på sikt kunna göras i det gemensamma verksamhetsstyrningssystemet Hypergene, eller alternativt i verksamheternas egna verksamhetsspecifika system och därefter kompletteras i Hypergene, där budget och målstyrning hanteras.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Avräkningsbeloppet och skattegottgörelsen

Landskapets huvudsakliga finansieringskälla avräkningsbeloppet påverkas i hög grad av den ekonomiska utvecklingen i Finland. Under år 2016 fanns fortsättningsvis orosmoln kring den ekonomiska utvecklingen för Finland, men totalt sett hölls statens budgeterade inkomster nära den nivå som motsvarade förskottet på avräkningsbeloppet. Utgående från statsbudgeten för år 2017 samt statens plan för de offentliga finanserna 2017 - 2020 tyder det på att statens inkomster totalt sett ökar något för år 2017 i förhållande till planen. Nivån på statens inkomster beräknas öka ytterligare till år 2018 så att avräkningsbeloppet kan närma sig en nivå på ca 230 miljoner euro. Riksgovernmenten har räknat med att förverkligandet av avtalet om stärkt konkurrenskraft i kombination med genomförda skatteförändringar ska vara en viktig injektion för en positiv utveckling av Finlands ekonomi.

I riket pågår fortsättningsvis beredningen av social- och hälsovårdsreformen, vilket kommer att inverka på avräkningsbeloppets storlek p.g.a. en skatteväxling från kommunalskatt till statskatt. Vid tidpunkten för beredningen av föreliggande årsredovisning har man från rikssidan lyft ett förslag om att införa ett Ålandsavdrag i statsbeskattningen för att neutralisera den skattehöjning som annars skulle ske för åländska skattebetalare. Landskapsregeringen följer med arbetet och förutsätter att reformen ska neutraliseras såväl finansiellt som behörighetsmässigt. Landskapsregeringen har en internt tillsatt arbetsgrupp för den s.k. Sotereformen.

Utöver detta har, som nämnts tidigare, avdelningen deltagit i arbetet med att få till stånd en justering av avräkningsgrunden till 0,48 procent. Landskapsregeringen har lämnat in en formell anhållan till finansministeriet om att höja avräkningsgrunden till 0,48 procent. Finansministeriet har i början av år 2017 beställt en utredning om de finansiella strömmarna mellan Åland och riket. Utredningen som sammanställs av Statistikcentralen ska färdigställas inom mars 2017. I det fall att en höjning av avräkningsgrunden inte faller väl ut finns en uppenbar risk att landskapets offentliga förvaltning ekonomiskt kommer att stagnera då verksamheten gradvis blir alltmer underfinansierad. Nödvändiga investeringar riskerar att utebli, och utvecklingsarbetet ges allt mindre resurser.

Skattegottgörelsen som utbetalas år 2017 är oväntat hög, drygt 23,9 miljoner euro, och bedömningen är att den blir lägre år 2018. Om det införs ett s.k. Ålandsavdrag i statsbeskattningen i samband med Sotereformen fr.o.m. skatteår 2019, torde skattegottgörelsen vara uträdd fr.o.m. utbetalningsår 2021.

Konkurrenskraftsavtalet

De beräknade indirekta inbesparingarna till följd av att landskapet gått in för motsvarande avtal som i riket är i det här skedet svårt att bedöma.

Sote-reformen

I det fall att social- och hälsovårdsreformen i riket inte skulle resultera i en såväl finansiellt som behörighetsmässigt neutral lösning så skulle förstås landskapet drabbas av en försämrad ekonomi i form av mindre intäkter. Arbetet med denna fråga fortsätter dock med oförminskad styrka och förhoppningen är att det ska gå att nå en acceptabel lösning på detta problem.

Personberoendet

En klar risk för avdelningen är det faktum att avdelningen är liten i förhållande till de uppgifter som ska skötas. Detta innebär att personberoendet blir stort och därmed ökar sårbarheten väsentligt. Ofta finns det endast en tjänsteman som arbetar med en viss typ av ärenden, vilket innebär att det inte finns någon egentlig back-up för denna kompetens. Skulle då denna tjänsteman bli frånvarande en längre period på grund av sjukdom eller någon annan orsak så riskerar det verksamhetsområdet att stanna helt. Med tanke på arbetsituationen på avdelningen, och den ökande ohälsan utgör detta en allt större risk för avdelningens verksamhet.

Ekonomi

Till följd av det ansträngda ekonomiska läget och behovet av att få landskapets ekonomi i balans, står förvaltningen inför ytterligare inbesparingar. Minskade ekonomiska ramar till verksamheterna innebär förstås också att de tillgängliga resurserna för att arbeta med utveckling av verksamheten blir mindre. Till viss del kan denna risk minskas genom olika effektiviseringsåtgärder och hårdare prioriteringar. Men i takt med att effektiveringen görs blir också marginalen att ytterligare effektivera allt mindre, vilket gör att effekten av dessa åtgärder minskar. Det är därför viktigt att se till att det även i dessa tider ges tillräckligt med resurser för att utveckla verksamheten.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Systemstöd för verksamhetsstyrning

Mål: att i samarbete med Åda slutföra upphandlingen av en budgetlösning i början av år 2016. Systemstödet implementeras därefter så att det kan tas i bruk för arbetet med budgetförslaget för år 2017. I arbetet ingår även t.ex. att anpassa rutiner och arbetsprocesser samt utbildning för användare av systemet.

Förverkligat: I samarbete med Åda, Mariehamns stad och Ålands hälso- och sjukvård slutfördes upphandlingen under våren 2016, varefter systemet installerades och implementeringsarbetet

påbörjades. Uppbyggnadsarbetet samt avstämningar och testningar har därefter pågått under hösten 2016 samt början av år 2017. Avsikten är att driftsätta systemet i början av maj 2017 så att det kan användas för arbetet med budgetförslaget för år 2018.

Upphandlingar

Mål: att implementera ett elektroniskt upphandlingsverktyg i samarbete med Åda våren 2016. Systemstödet ska effektivisera och förenkla det praktiska tillvägagångssättet vid upphandling.

Förverkligat: Nej målet att implementera ett upphandlingsverktyg våren 2016 har inte förverkligats. Men avtal med leverantör skrevs med viss försening november 2016 och upphandlingsverktyget implementeras mars 2017.

Mål: Att utarbeta en tillsynsfunktion för landskapsförvaltningens upphandlingar över EU:s tröskelvärde enligt de nya EU- direktiven inom upphandling samt

Förverkligat: En lagstiftnings promemoria har färdigställts i sammanhanget och utarbetning av i vilken form tillsynsfunktionen ska skapas är under beredning.

Mål: Att vid upphandlingar i större utsträckning beakta miljö och hållbarhet för produktens/tjänstens hela livscykel-från produktion till återvinning

Förverkligat: Ja målet att i större utsträckning tillämpa miljö och hållbarhet för produktens/tjänstens hela livscykel- från produktion till återvinning har tillämpats genom att vid fler upphandlingar beakta miljö- och hållbarhetsaspekter. Men miljö- och hållbarhetsaspekter är ett fortlöpande arbete.

Revideringen av landskapsandelssystemet

Mål: att bereda ett lagförslag om ett reviderat landskapsandelssystem så att den kan överlämnas till lagtinget i slutet av år 2016 så att lagen kan utfärdas våren 2017 och träda i kraft den 1 januari 2018

Förverkligat: Arbetet med lagberedningen pågår även i början av år 2017, dock så att lagen fortsatt ska träda i kraft den 1 januari 2018. Beredningen av lagförslaget försenades på grund av osäkerhet om vad social- och hälsovårdsreformen skulle leda till.

Det ekonomiska systemet i revisionen av självstyrelselagen

Mål: att ha beredskap för utredningsarbete i Ålandskommitténs fortsatta arbete.

Förverkligat: Avdelningen har aktivt deltagit i detta arbete under året, med undantag för en period under hösten då arbetet med budgeten för 2017 prioriterades. Under slutet av året har en allt tydligare koppling mellan Ålandskommitténs arbete och arbetet med rikets social- och hälsovårdsreform kunnat konstateras.

Ägarstyrning

På grund av omprioriteringar har detta arbete fått stå tillbaka under året.

Ålands Penningautomatförening

Under året har avdelningen arbetat med att ta fram ett förslag till förändring av regelverket rörande Ålands Penningautomatförening. Avsikten är att under 2017 prioritera en förändring av

landskapsförordningen (1993:56) om Ålands Penningautomatförening så att det med landskapsregeringens tillstånd ska vara möjligt för penningautomatföreningen att uppta lån. Därefter finns fortsättningsvis ett behov av att se över reglerna rörande överföringen av medel mellan penningautomatföreningen och landskapsregeringen.

Löne- och personaladministrativt system

I samarbete med Åda och Ålands hälso- och sjukvård slutfördes upphandlingen under våren 2016 för det gemensamma löne- och personaladministrativa systemet för hela landskapsförvaltningen. Hösten 2016 påbörjades implementeringen genom framtagning av gemensamma arbetsprocesser.

Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland

Avdelningen har kartlagt möjligheterna att använda hållbarhetsredovisning enligt GRI, *Global Reporting Initiative* och utbildar sig inom området. Utvärderingen har resulterat i att hållbarhetsredovisningen ska inspireras av GRI med inledande fokus på verksamhetsnära indikatorer som identifieras i samband med genomförandet av intressentdialoger och väsentlighetsanalyser. Under året inleddes planeringen av hur hållbarhetsperspektivet kan implementeras i budgeten och följas upp i årsredovisningen.

Utveckling och omstrukturering

Under året har arbetet med myndighetsstyrningen framförallt fokuserat på att skapa en gemensam styrmodell för landskapet Åland inom ramen för projektet "systemstöd för verksamhetsstyrning". Avsikten med det arbetet är att skapa ett systemstöd som garanterar transparens i budget- och verksamhetsstyrning så att myndigheternas verksamhetsplanering samverkar med landskapets övergripande verksamhetsplanering.

En förutsättning för att kunna skapa ett gemensamt servicecenter för ekonomiförvaltning och även kunna utvidga denna samordning till att omfatta andra administrativa stödfunktioner är att förvaltningen först implementerar gemensamma it-stödsystem och samordnar de interna arbetsprocesserna. Det arbetet har under året pågått inom ramen för projekten "systemstöd för verksamhetsstyrning" och "löne- och personaladministrativt system".

Arbetsvärdering och lönekartläggning i syfte att uppnå lika lön för likvärdigt arbete

Mål: Att genom arbetsvärdering fortsätta utreda på vilken kravnivå arbeten är placerade och sedan kartlägga hur dessa löner ligger i förhållande till varandra i syfte att uppnå lika lön för likvärdigt arbete inom landskapets förvaltning genom utjämning av omotiverade löneskillnader mellan män och kvinnor samt likvärdiga tjänster.

Förverkligat: Samtliga tjänster har indelats i kravgrupper så att arbeten med samma svårighetsgrad som anses vara likvärdiga bildar grupper, så kallade kravgrupper. Därefter har ÅSUB gjort en kartläggning av löner så att jämförelser kan göras per kravgrupp och mellan kravgrupper. Kartläggningen kräver ännu en analys för att man ska få fram vilka tjänster som eventuellt behöver lönejusteras.

Kollektivavtal

Mål: att tillsätta en arbetsgrupp som ska se över möjligheten att införa flexibla arbetstidsformer

Förverkligat: Arbetsgruppen har tillsatts och ett pilotprojekt med flexibla arbetstidsformer pågår till hösten 2017.

Mål: att tillsätta en arbetsgrupp som ska se över bestämmelserna kring uttag av semester i periodarbete.

Förverkligat: Ej förverkligat. Konkurrenskraftsavtalsförhandlingar samt andra arbetsgrupper har prioriterats.

Mål: arbetsgruppen för ett förnyat läkaravtal fortsätter sitt arbete.

Förverkligat: Arbetsgruppens arbete fortsätter och arbetet är på slutrakan.

Mål: att tillsätta en arbetsgrupp som ska utarbeta ett nytt tjänstekollektivavtal för Högskolan på Åland.

Förverkligat: Arbetsgruppens uppdrag har varit att utarbeta ett nytt tjänstekollektivavtal för Högskolan på Åland för att bland annat reglera anställningsvillkoren för personer som undervisar på gymnasienivå vid sjöfartsprogrammet. Arbetsgruppen förslag var att inte ändra på anställningsvillkoren för personer som undervisar på gymnasienivå vid sjöfartsprogrammet utan att dessa tillsvidare ska följa bilaga 13 b tjänstekollektivavtal för lärare med årsarbetstid tills Högskolans på Åland struktur har utkristalliserats och ärendet kan tas upp till ny diskussion.

Mål: att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda kostnaderna och avge textförslag om ett införande av lärarna vid Ålands folkhögskola till årsarbetstidssystem.

Förverkligat: Arbetsgruppen har utrett frågan och kommit fram till införandet av årsarbetstidssystem för Ålands folkhögskolas lärare skulle öka kostnaderna betydligt, eftersom lärare med årsarbetstid har en årsarbetstid på 1600 timmar, medan lärarna på folkhögskolan arbetar 1353 timmar på 34 veckor. Arbetsgruppen föreslår därför ingen ändring.

Pensioner

Mål: att utarbeta ett förslag till en ny landskapslag om tillämpning av den nya pensionslagen för den offentliga sektorn. Lagen ska träda i kraft 1.1.2017 då den nuvarande lagen om statens pensioner upphävs till följd av pensionsreformen 2017.

Förverkligat: Landskapslagen (2016:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för den offentliga sektorn trädde i kraft 1.1.2017.

Mål: att fortsätta utreda behovet av ett nytt program för pensionsdataregistret med beaktande av nya krav som eventuellt kommer med den nya pensionslagstiftningen.

Förverkligat: Pensionsreformen medförde inte något behov av förändringar av pensionsdataregistret. Utredningsbehovet kvarstår dock eftersom ett nytt nationellt inkomstregister planeras fr.o.m. 1.1.2019 och det ska även användas av pensionsförsäkrarna.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Finansavdelningen	-35 048 729,87	-27 090 713,77	-7 958 016,10	77,29
Verksamhetens intäkter	178 000,00	274 268,33	-96 268,33	154,08
Försäljningsintäkter	148 000,00	194 917,68	-46 917,68	131,70
Avgiftsintäkter	0,00	69 655,00	-69 655,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	30 000,00	9 695,65	20 304,35	32,32
Verksamhetens kostnader	-10 277 341,34	-8 850 198,39	-1 427 142,95	86,11
Löner och arvoden	-1 809 965,00	-1 388 170,08	-421 794,92	76,70
Pensionspremier	-322 374,00	-330 997,47	8 623,47	102,67
Övriga lönebidkostnader	-47 461,00	-49 328,69	1 867,69	103,94
Personalersättningar och övr. rättelseposter	17 000,00	6 343,46	10 656,54	37,31
Köp av tjänster	-1 734 950,00	-1 707 521,19	-27 428,81	98,42
Material, förnödenheter och varor	-257 000,00	-98 366,34	-158 633,66	38,27
Övriga verksamhetskostnader	-6 122 591,34	-5 282 158,08	-840 433,26	86,27
Pensionsintäkter och -kostnader	-12 800 000,00	-12 047 958,47	-752 041,53	94,12
Pensionsintäkter	18 500 000,00	18 500 000,00	0,00	100,00
Pensionskostnader	-31 300 000,00	-30 547 958,47	-752 041,53	97,60
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	6 207 000,00	6 142 644,38	64 355,62	98,96
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	6 207 000,00	6 142 644,38	64 355,62	98,96
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-18 356 388,53	-10 971 010,14	-7 385 378,39	59,77
Övrigt näringsliv	-2 167 000,00	-2 167 000,00	0,00	100,00
Allmänna stöd	-6 215 000,00	-6 365 341,09	150 341,09	102,42
Övriga överföringskostnader	-9 974 388,53	-2 438 669,05	-7 535 719,48	24,45
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-1 638 459,48	1 638 459,48	0,00
Ränteintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	8 900,28	-8 900,28	0,00
Räntekostnader	0,00	-488,87	488,87	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-1 646 870,89	1 646 870,89	0,00
Extraordinära poster	0,00	0,00	0,00	0,00
Extraordinära intäkter	0,00	103 470,90	-103 470,90	0,00
Extraordinära kostnader	0,00	-103 470,90	103 470,90	0,00

UPPFÖLJNING AV NYCKELTAL

Landskapets budget

Budgetförslaget för landskapet Åland för år 2016 antogs av landskapsregeringen den 21 oktober 2015. I förslaget upptogs anslag om sammanlagt 358.300.000 euro (368.770.000 euro). Det budgeterade överskottet enligt resultaträkningen uppgick till 90.392.000 euro (underskott 8.810.000 euro), eller ett underskott om 17.608.000 euro exkl. en extraordinär intäkt om sammanlagt 108.000.000 euro hänförd till bildandet av Landskapets fastighetsverk. Lagtinget antog budgetförslaget den 21 december 2015. Under året avlämnade landskapsregeringen tre tilläggsbudgetförslag, varvid de budgeterade anslagen minskade till 357.042.000 euro och det budgeterade överskottet enligt resultaträkningen minskade till 63.958.000 euro, eller ett underskott om 18.042.000 euro exkl. den extraordinära intäkten hänförd till bildandet av Landskapets

fastighetsverk vilken vid tidpunkten för behandlingen av tredje tilläggsbudgeten och före fastighetsvärderingen var klar kalkylerades uppgå till sammanlagt 82.000.000 euro.

Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag

Sammanlagt erhöll landskapet knappt 219,6 miljoner euro i avräkningsbelopp under år 2016 (220,8 miljoner euro år 2015). Skattegottgörelsen som hänför sig till skatteår 2014 och utbetalades under år 2016 uppgick till ca 9,5 miljoner euro (nära 7 miljoner euro). Utvecklingen av avräkningsbeloppet respektive skattegottgörelsen under en fyraårsperiod framgår av nedanstående tabell.

Skattefinansiering åren 2013 – 2016

	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016
Avräkningsbelopp	209 391 832	215 807 393	220 775 638	219 560 594
Förskott för året	207 276 000	215 311 000	221 568 000	220 758 000
Slutreglering föregående år	2 115 832	496 393	-792 362	-1 197 406
Skattegottgörelse	9 783 220	5 278 521	6 987 664	9 508 580

Under år 2016 inlämnade Kraftnät Åland Ab ytterligare en delredovisning för projektkostnader för byggandet av en likströmsförbindelse mellan riket och Åland och bidrag om sammanlagt 2.167.000 euro (34.990.000 euro) utbetalades på basis av denna delredovisning. Ett belopp motsvarande det utbetalda bidraget rekvirerades från staten av det för ändamålet beviljade extra anslaget. I och med denna utbetalning har sammanlagt 50.000.000 euro utbetalts som bidrag, vilket motsvarar totalbeloppet. Kraftnät Åland Ab ska ännu lämna in en slutredovisning varefter en slutlig avsyning ska göras tillsammans med Arbets- och näringsministeriet.

Överföringar till kommunerna

Landskapsandelarna till kommunerna uppgick till sammanlagt ca 37,5 miljoner euro efter att justeringsbeloppet om ca -3,8 miljoner euro dragits av. De uppgiftsbaserade landskapsandelarna för socialvård, grundskola, medborgarinstitut, bibliotek samt idrott, ungdomsverksamhet och kulturarv uppgick till sammanlagt ca 35,2 miljoner euro. Övriga landskapsandelar, dvs. den allmänna landskapsandelen och kompletteringen av skatteinkomster uppgick till ca 4,2 miljoner euro.

Kompensationerna till kommunerna för sjukdomskostnadsavdraget, ändring av grundavdraget och utebliven kapitalinkomstskatt uppgick till ca 1,8 miljoner euro. Det betyder att de uppgiftsbaserade landskapsandelarna utgjorde 94 procent, de övriga landskapsandelarna 11 procent, kompensationerna 5 procent och justeringsbeloppet -10 procent av de landskapsandelar som totalt överfördes till kommunerna. Anslaget för allmänna stöd till kommunerna överskreds med 150 341 euro. Detta då den slutliga skattestatistiken gav ett utfall som blev högre än budgeterat för kompletteringen av skatteinkomster samt kompensationerna för utebliven kapitalinkomstskatt och förlust av skatteintäkter som orsakas av avdrag.

Landskapsandelar, kompensationer och justering

	Fördelning i %		
	2015	2016	2016
Totalt efter justering	36 428 581	37 482 007	
Uppgiftsbaserade	34 326 800	35 233 983	94
Övriga	4 049 998	4 227 122	11
Kompensationer	1 839 996	1 849 670	5
Justeringsbelopp	-3 788 212	-3 828 768	-10

Av de uppgiftsbaserade landskapsandelarna uppgick andelarna för socialvården och grundskolan till ca 21,5 miljoner respektive ca 12,1 miljoner euro. Medborgainstitutet uppgick till ca 0,3 miljoner euro, biblioteken till ca 0,6 miljoner euro samtidigt som idrott, ungdom och kulturarv uppgick till ca 0,7 miljoner euro. Det betyder att socialvården och grundskolan utgjorde 61 respektive 34 procent av de uppgiftsbaserade andelarna medan de tre återstående verksamhetsområdena sammanlagt utgjorde 5 procent av desamma.

Uppgiftsbaserade landskapsandelar

	Fördelning i %		
	2015	2016	2016
Totalt	34 326 800	35 233 984	
Socialvård	20 613 383	21 513 836	61
Grundskola	12 082 548	12 074 908	34
Medborgarinstitut	281 120	281 680	1
Bibliotek	607 974	614 219	2
Idrott, ungdom och kulturarv	741 775	749 341	2

Sottunga kommun beviljades i enlighet med lagtingets beslut om den andra tilläggsbudgeten ett övergångsstöd om 200 000 euro för att säkerställa att kommunen under en övergångsperiod kan finansiera lagstadgad service.

Ekonomiförvaltning

Redovisningsbyrån sköter bokföring, kundfakturerings och hanteringen av leverantörsfakturor för hela den allmänna förvaltningen och alla underliggande myndigheter förutom ÅHS. Redovisningsbyrån handhar även landskapets lånereskontra, ansvarar för Nordens Institut på Ålands (Nipå) ekonomiadministration samt utbetalningarna av Pensionsfondens leverantörsfakturor.

Ett led i att förenkla och effektivisera redovisningsbyråns arbete är t.ex. att öka andelen mottagna e-fakturor och PDF-fakturor eftersom hanteringen av sådana fakturor är mer automatiserad.

Antal leverantörsfakturer

	2012	2013	2014	2015	2016
Totalt	41 159	41 495	38 236	41 537	41 111
E-fakturer	3 779	4 564	5 902	6 398 15,4 %	6 448 15,7 %
PDF-fakturer	4 298	5 742	7 398	4 967 12,0 %	8 667 21,1 %
Pappersfakturer	33 082	31 189	24 936	30 172 72,6 %	25 996 63,2 %

I siffrorna för år 2012-2014 gällande PDF-fakturer ingår även reseräkningar.

Från och med år 2015 hanteras reseräkningarna i lönesystemet.

Lönebokföringen för hela allmänna förvaltningen och alla underliggande myndigheter förutom ÅHS sköts av löneenheten.

Antal personer som erhållit utbetalningar (antal årsanmälningar)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totalt	7 380	7 504	7 664	7 908	8 015	8 178	8 232
Löner och arvoden	2 082	2 092	2 048	1 971	1 899	1 906	1 882
Pensioner	2 057	2 230	2 329	2 451	2 540	2 685	2 786
Studiestöd	2 451	2 588	2 575	2 612	2 669	2 676	2 647
Arbetslöshetsersättning	790	594	712	874	907	911	917

Lönespecifikationer

	2016	%	2015	%
Totalt	938		975	
Papper	471 50,2 %		529 54,3 %	
E-specifikation	467 49,8 %		446 45,7 %	

Pensioner

Under året beviljades 318 personer pension, medan antalet avslag var 42.

Beviljade pensioner mellan åren 2013-2016

Pensionsform	2013			2014			2015			2016		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Totalt	200	122	322	198	91	289	202	107	309	187	131	318
Ålderspension	116	80	196	135	64	199	139	81	220	124	97	221
Förtida ålderspension	9	5	14	1	-	1	1		1	-	1	1
Invalidp./rehab.stöd	35	23	58	30	17	47	36	12	48	21	17	38
Delinvalidpension	6	1	7	6	-	6	6	3	9	8	3	11
Yrkesinriktad rehabilitering	3	-	3	1	-	1	3	1	4	2	-	2
Deltidspension	7	7	14	1	2	3	6	6	12	16	6	22
Familjepension	24	6	30	24	8	32	11	4	15	16	7	23

Pensionstagare mellan åren 2013-2016

	2013			2014			2015			2016		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	200	122	322	198	91	289	202	107	309	187	131	318
därav ålderspension	125	85	210	136	64	200	140	81	221	124	98	222
Utbetalda i december	1 447	869	2 316	1 522	900	2 422	1 601	929	2 530	1 662	980	2 642

REDOGÖRELSE FÖR AVDELNINGENS INTERNA KONTROLL***Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut***

Avdelningen ansvarar för många varierande områden och tillhörande arbetsuppgifter. Därför säkerställs att bestämmelser, föreskrifter och beslut följs på olika sätt beroende på vilket som är mest ändamålsenligt.

Finansavdelningens tjänstemän deltar kontinuerligt i fortbildning inom sina verksamhetsområden för att ta del av ny lagstiftning, anvisningar, utlåtanden, EU:s krav på uppföljning av EU-programmen samt skatteförvaltningens anvisningar för att säkerställa att bestämmelser, föreskrifter och beslut följs. Besluten förs in i landskapsregeringens system för ärendehantering. För att säkerställa den övriga förvaltningens kunskap inom ekonomi håller finansavdelningen årligen internutbildning inom ekonomi, intern styrning och kontroll, budget och upphandling.

När det gäller penningautomatmedel har man under året utvärderat och reviderat arbetsmetoder, uppföljning av beviljande av PAF-bidrag, och kostnadsredovisningar. Dessutom har utbildning i ekonomi hållits inom handläggargruppen för PAF-medel. Målsättningen är att kontroller av beviljande av PAF-medel och uppföljning av kostnadsredovisningar ska eliminera risker för felhantering.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Inom arbetsgrupper hålls möten för information och uppföljning med varierande frekvens. Några protokollförs och andra är muntliga genomgångar. Dessutom används checklistor, rutinbeskrivningar och olika typer av kontrollaktiviteter, så som avstämningar och stickprov för att säkerställa en korrekt hantering och att målen uppnås. Vissa kontrollaktiviteter är integrerade i en arbetsprocess och utförs varje gång medan andra utförs t.ex. månatligen.

Alla verksamheter har möjlighet att följa upp upparbetade kostnader och intäkter i förhållande till budget i rapporteringsverktyget Menu. Uppföljningen kan göras på olika objektstyper enligt behov, t.ex. budgetmoment, kostnadsställe, projekt, aktivitet och frikod så att förvaltningen kan göra en tillförlitlig bedömning av verksamheten och få en rättvisande bild av ekonomin. Likviditetshanteringen har skötts i enlighet med rådande regler och kassalikviditeten är fortsättningsvis god.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

För anskaffningar följs landskapsregeringens upphandlingsregler och mallar som stöd i upphandlingsprocessen har tagits fram. Finansförvaltningslagen innehåller bestämmelser för överlåtelse av både fast och lös egendom. Dessutom har anvisningar för överlåtelse förtydligats i

anvisningarna till verkställande av budgeten. Både fasta och lösa tillgångar registreras i en anläggningsreskontra.

Ordnanande av riskhantering

I ekonomisystemet finns funktionalitet för att lägga upp mallar med behörigheter beroende på behov och ansvarsområde/uppgift. Tjänstemännen kopplas sedan till respektive mall för att på det sättet ges behörighet exakt till det data och den funktionalitet uppdraget kräver. Därmed styrs behörigheten på nivåerna databas, affärsenhet, dataregister, applikationer och operationer.

Avdelningen följer principen om separering av funktioner genom att dela upp arbetsuppgifter så att s.k. farliga arbetskombinationer inte förekommer. Det görs t.ex. genom att en tjänsteman som deltar i verkställandet av utbetalningar i banksystemet inte har behörighet att uppdatera uppgifter i leverantörsregistret eller registrera in utbetalningar i reskontran. Därutöver kan inte en tjänsteman ensam verkställa utbetalningar.

Under året påbörjades implementationen av ett nytt verksamhetsstyrningssystem, Hypergene. Arbetet har bedrivits i workshoppar med deltagare från flera olika verksamheter och myndigheter har ingått. Målsättningen med det nya systemet är att i ett system hantera både budget och uppföljning av genomförda åtgärder och aktiviteter så att man får en tydlig överblick. Arbetet fortgår under år 2017 och systemet ska hantera hela budgetprocessen för 2018 i systemet. Dessutom ska uppföljningen av budget 2017 göras i systemet.

Avdelningen har under året hållit internutbildning inom ekonomi, kontering och de verksamhetssystem som används. Dessutom arrangerades i slutet av året internutbildning inom bedrägeri och riskhantering som finansierades via budgeten för kompetensutveckling, *Ekonomiska oegentligheter, risker och interna kontroller* för att upptäcka ekonomiska oegentligheter inom organisationer som beviljas bidrag. Det ena utbildningstillfället riktade sig till finansieringshandläggare anställda inom förvaltningen och det andra riktades till ideella föreningar och deras verksamhetsansvariga, kassörer och styrelsemedlemmar.

Avtalsverksamhet

Avtal hanteras av registraturen och scannas in i ärendehanteringssystemet w3d3.

Ekonomiadministration

Kundfakturor och påminnelser hanteras vid avdelningen. Indrivningsärenden sker, beroende av ärende, antingen av inkassobyrå eller av landskapsfogdeämbetet. Åtskillnad mellan funktioner finns, det är t.ex. inte samma person som bokför inbetalningar som sköter faktureringen.

Alla leverantörsfakturor skannas in och atteras i fakturahanteringssystemet Palette. Atteststrätten i Palette följer budgetanvisningarna. Varje förvaltningsenhet granskar att fakturorna motsvarar beslut och beställningar och att de belastar rätt budgetmoment. Egna kostnader granskas av någon annan behörig tjänsteman innan attestering. Finansavdelningen utför stickprovsbaserade kontroller på fakturorna i fakturaflödena enligt riskbaserade urval under året för att säkerställa en korrekt fakturahantering med avseende på betalningsmottagare, budget och moms.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Inom lagstiftningsområdet och EU-initiativ som berör landskapet finns utmaningar att hantera. Landskapsregeringen bör lämna utlåtanden avseende både förslag till ändring av rikslagstiftning och EU-initiativ inom områden som berör landskapet. I synnerhet om ändringsförslagen berör landskapets lagstiftningsområde. Vad gäller ändring av rikslagstiftning är det ansvarigt ministeriums ansvar att lämna begäran om utlåtande om förslaget till landskapsregeringen. Landskapsregeringen har inte någon bevakningsmöjlighet av ärenden förrän de lämnas till riksdagen eftersom de då först framgår på riksdagens hemsida. Det är dock upp till varje tjänsteman att i så fall bevaka riksdagens hemsida för att se över om något förslag lämnas som berör landskapet, men som landskapsregeringen inte tidigare hörts om.

Eftersom ansvaret att höra landskapsregeringen ligger på ministerierna och utskotten finns en risk att rikslagstiftning som är av intresse för landskapet antas av riksdagen utan att landskapsregeringen hörts i ärendet. Tyvärr har det inträffat att landskapsregeringen inte hörts av ministeriet, utan tidigast under riksdagens utskottsbehandling.

SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGEN

SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS ÖVERSIKT

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgift är därför att allmänt planera, leda och utveckla, samordna och övervaka verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Underlydande myndigheter är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) och Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS).

Avdelningen har under året fortsatt gjort ett omfattande arbete i att rekrytera personal. Vakanser i personalresursen har påverkat förverkligandegraden av målsättningar och budget.

Avdelningens alla byråer har aktivt deltagit i forum, workshops och expertpanelen för framtagande och utvecklande av [Utvecklings- och hållbarhetsagendan](#) särskilt gällande formuleringen av de strategiska utvecklingsmålen samt substansbeskrivningarna för målen 1-5 och 7.

Avdelningens ärenden fördelade per byrå och behandling i landskapsregeringen

	Pleni		Enskilda		TjB-TjF		Brev	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Totalt	18	15	284	264	385	358	666	702
Allmänna byrån (före 1.1. 2016 avdelningschefen)	1	2	27	25	156	156	190	191
Socialvårdsbyrån	0	4	97	76	29	20	153	132
Hälso- och sjukvårdsbyrån	1	4	15	17	164	152	77	82
Miljöbyrån	16	5	145	146	36	30	246	297

Socialvård

Landskapslag om skyddshem trädde i kraft den 1 januari 2016. Lagen tryggar tillgången till skyddshem för personer som har drabbats av våld i nära relationer. Lagen lägger finansieringsansvaret för skyddshemsverksamheten på landskapet i stället för på kommunerna, vilket medför att alla ålänningar oberoende av hemkommun får samma möjlighet till boende på skyddshem. Landskapets uppskattade kostnad för skyddshemsverksamheten var 150 000 euro år 2016. När kostnaderna för skyddshemsverksamheten överförs till landskapet, kompenseras landskapet i viss utsträckning av en automatisk minskning av de särskilda landskapsandelarna för socialvård. Under 2016 ingicks ett avtal om finansiering med Mariehamns stad för år 2016. I tilläggsbudgeten hösten 2016 avsattes ytterligare 42 000 euro för skyddshemsverksamhet, vilket innebär en total kostnad för skyddshemsverksamhet för 2016 på 192 000 euro. Kostnadsökningen beror på ett större antal klienter än vad som uppskattades i lagförslaget. Ett nytt avtal om skyddshemsverksamhet bereds för närvarande vid socialvårdsbyrån. Införandet av landskapslag om skyddshem har inneburit en uppgiftsökning för socialvårdsbyrån i samband med implementeringen och uppföljningen av lagstiftningen.

Arbetet med *utvecklings- och hållbarhetsagendan* har prioriterats gällande avdelningens resurser. Socialvårdsbyrån är representerad i arbetsgruppen för att ta fram en hållbarhetsredovisning för den allmänna förvaltningen. Arbetet påbörjades under hösten 2016, och avslutas våren 2018.

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvårdsbyråns övergripande mål under 2016 har varit att främja förutsättningarna för god hälsa hos befolkningen, förebygga sjukdomar och trygga en god hälso- och sjukvård.

Den viktigaste aktören inom hälso- och sjukvården på Åland är ÅHS, med vilken landskapsregeringen har haft en fortlöpande kontakt för att ge stöd i utvecklingsfrågor till exempel i fråga om bemötande av patienter och optimerande av remitteringen för vård utanför Åland. En av de viktigaste tekniska verksamhetsförändringarna år 2016 var införandet av elektroniska recept vilket infördes framgångsrikt. Före årets slut hade elektronisk recepthantering införts också inom den privata sektorn. Under årets gång har frågan om huruvida AT-tjänstgöring kan fortsätta på Åland eller inte igen varit aktuell. I riket har Valvira (Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården) meddelandet att det efter ändringar i lagstiftningen som trädde i kraft 1.1 2016 inte längre är möjligt att registrera AT-läkare för tjänstgöring på Åland. I Sverige fattade Socialstyrelsen beslut om att begränsa tiden för AT-tjänstgöringen utomlands vilket betydde en halvering av den tjänstgöringstid som skulle godkännas. Landskapsregeringen har med ÅHS arbetat för att kunna säkerställa AT-tjänstgöringen på Åland, vilket i dagsläge är nödvändig att garantera en tillräcklig mängd av svenskspråkiga läkare på Åland. Ärendet behandlades mellan tjänstemän och ministrar i flera möten.

Det går fortfarande inte att på svenska få all nödvändig medicinsk kunskap och information som fordras för vården. *Pharmaca Fennica* och *God medicinsk praxis* är exempel på sådana informationskällor. Landskapsregeringen arbetar vidare med frågan.

För att förebygga sjukdomar fortsatte landskapsregeringen folkhälsoprojektet mot tobaksanvändning, *Tobakskampen*, som startades år 2014. Landskapsregeringens eget projekt *Rökfri arbetsplats* påbörjades. Ett seminarium arrangerades för att kommunerna också kunde införa rökfria arbetsplatser. EU-direktivets minimikrav implementerades i den åländska tobakslagen som trädde ikraft 1.11.2016. Projektet för att minska sexuellt överförbara infektioner specifikt klamydia har fortsatt. Lagtinget anslag 20 000 euro för stöd till sådant utvecklings- eller forskningsarbete med specifik åländsk anknytning vilket befrämjar folkhälsan och/eller hälso- och sjukvården på Åland. Under ansökningsperioden erhöll Landskapsregeringen tre ansökningar, av vilka projekten *Hälsa och livskvalitet bland äldre på Åland* samt *Hälsa och livsstilsprojekt för familjer* beviljades medel.

För att öka självfinansieringsgraden inom ÅHS år 2017 har landskapsregeringen antagit en ny avgiftsstadga och reformerat avgiftslagstiftningen särskilt beträffande högkostnadsskydden och då har skyddet för de ekonomiskt svaga grupperna särskilt beaktats.

Rikets pågående social- och hälsovårdsreform har bevakats för att analysera konsekvenserna för landskapet och utlåtanden om rikslagstiftning har avgivits.

Miljövård

Miljöarbetets övergripande målsättningar är hållbar utveckling, att miljön skyddas och vårdas i så hög grad som möjligt, att god luft- och vattenkvalitet, välmående natur och viktiga ekosystemtjänster säkras så att en bra livsmiljö skapas för människor, växter och djur.

Allmän miljövård

Penningautomatmedel om sammanlagt 497.000 euro beviljades i verksamhetsbidrag till ideella föreningar och för miljörelaterade särskilda ändamål. Yttrande gavs till lagtinget om godkännande av Förenta nationernas konvention om biologisk mångfald och godkännande av Nagoyaprotokollet till Förenta nationernas biodiversitetskonvention. Utlåtanden till miljöministeriet samt yttrande till lagtinget gavs gällande ikraftsättande av ändringarna i 1998 års protokoll till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar avseende tungmetaller respektive långlivade organiska föreningar samt om godkännande av Parisavtalet om klimatförändring.

En landskapsförordning om undantag från miljötillståndsplikt för fiskodlingar vid utrotning av VHS utfärdades. En ändring av landskapsförordningen om tillämpning på Åland av riksförfattningar om kemikalier utfärdades. Mindre ändringar i landskapsförordningen om renhållning utfärdades för att genomföra ett EU-direktiv. I vattenförordningen för landskapet Åland gjordes mindre ändringar för att genomföra EU-direktiv. Även en mindre ändring i landskapsförordningen om tillämpning på Åland av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien föranleddes av EU-direktiv.

Två ledamöter och en ersättare i prövningsnämnden vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet tillsattes. En ny taxa för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet antogs. Ett förslag om revidering av LL (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet lämnades till lagberedningen. Ett utlåtande gavs om slutförvar av använt kärnbränsle i Forsmark i Sverige och Fennovoimas program för miljökonsekvensbedömning för använt kärnbränsle. Ett flertal EU-direktiv genomfördes under året. Landskapsregeringen har varit medlem i statsrådets EU-beredningssektion för miljö.

Naturvård

Målsättningen för naturvården är att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika miljöer, som traditionellt jordbruk har skapat. Verktyg i arbetet är informationsarbete, utveckling av lagstiftning, deltagande i sådant nationellt och internationellt samarbete som främjar de ovannämnda målsättningarna, samt att på bästa möjliga sätt sköta de skyddsområden som redan är etablerade. För naturvården finns även många förpliktelser enligt nationell lagstiftning, EU-lagstiftning samt internationella avtal.

På grundval av EU-lagstiftning måste alla medlemsländer inrätta ett nätverk av skyddsområden, kallat Natura 2000. Ålands Natura 2000-program innefattar 88 områden, varav ca 30 fortsättningsvis inte är inrättade. Förhandlingar om flera av de oinrättade områdena har pågått under hela året. Inom Ålands Natura 2000 program finns ett 50-tal privatägda vatten- och landområden (skiften). Arbeta pågår även för att inrätta nya marina Natura 2000-områden för att fullfölja kraven i EU-lagstiftningen. Ett avtal om ett nytt område av fattigkärr har ingåtts och området kommer att inrättas som naturreservat. Naturreservaten och naturminnena i landskapet framgår av bilaga 2.

Landskapsregeringen har enligt både nationell och EU-lagstiftning skyldighet att övervaka och bevara att en gynnsam skyddsnivå för sådana arter och biotoper som förekommer i landskapet bibehålls.

Därvid ska speciell uppmärksamhet inriktas på sådana arter och biotoper som kommissionen anser ha värde för hela gemenskapen. Denna övervakningsskyldighet sköts både genom naturinventeringar och administrativa åtgärder. Ny lagstiftning om fridlysta och särskilt skyddsvärda arter och biotoper har beretts. Administrativa åtgärder har vidtagits genom expertutlåtanden om större markanvändningsplaner, granskning av byggplaner för ellinjer, granskning av skogsbruksplaner och granskning av vägplaner.

Miljöbyrån har deltagit i olika samarbetsprojekt av vilka kan nämnas deltagande i en av miljöministeriet tillsatt arbetsgrupp för hotade mossor (rödlistning), miljöministeriets arbetsgrupp för rapportering enligt habitatdirektivet och fågeldirektivet, och en nordisk arbetsgrupp kring nordisk IPBES-tillämpning, *Intergovernmental platform on biodiversity and ecosystem services* som är en kunskapsplattform för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Vattenförsörjning och vattenvård

Landskapsregeringens målsättning är att uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten och att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning. Tyngdpunkten ligger på lagstadgat vattenvårdsarbete som utgår från krav i olika EU-direktiv. I arbetet ingår att genomföra nya åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav för åren 2016-2021 och att utveckla samarbeten inom och utom Åland. Målet är att på ett kostnadseffektivt sätt utveckla vattenvården och genomföra vattenförbättrande åtgärder. Arbetet är i linje med landskapsregeringens målsättningar rörande hållbar utveckling. Viktiga verktyg är dialog med berörda verksamhetsutövare, samt samarbete och samordning med övriga avdelningar inom förvaltningen.

Verksamheten på vattenområdet beskrivs i huvudsak under rubriken uppföljning av målsättningar. Ett beslut om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruk utfärdades. Ett arbete med åtgärder mot plaster i havet har gjorts.

Avfallshantering

Den övergripande målsättningen på avfallsområdet är att minska avfallens mängd och farlighet, samt att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och den miljöpåverkan som hänger samman med generering av avfall. Detta görs genom att öka medvetenheten om hållbar konsumtion och produktion som ett prioriterat område i samhället.

Landskapsregeringens ansvar är att utgöra den högsta ledningen av renhållningsverksamheten medan varje kommun ansvarar för verkställigheten. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och kommunerna ansvarar för tillsyn. Avfallshanteringen bör vara effektiv för samhället och enkel för invånarna. Kommunalt samarbete på avfallsområdet ger ökade möjligheter att styra utvecklingen och att uppnå en effektiv och välfungerande avfallshantering. Under året har den gemensamma renhållningsmyndigheten Ålands miljöservice k.f., *Mise* haft sex medlemskommuner. Utanför den gemensamma myndigheten var Finström, Saltvik, Sund, Geta, Lemland, Eckerö, Föglö, Vårdö, Kumlinge och Brändö.

Landskapsregeringen lämnade under året ett utlåtande angående kommissionens förslag till paketet om cirkulär ekonomi till miljöministeriet. Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén om en handlingsplan

för den cirkulära ekonomin, samt Europaparlamentets och Rådets direktiv med förslag till ändring av fyra direktiv inom avfallsområdet skickades som informationsärendet till lagtinget. Landskapsregeringen undertecknade en överenskommelse med Ålands Näringsliv r.f. om samarbete för att genomföra de åtgärder som direktivet om förpackningar och förpackningsavfall kräver för att användningen av tunna plastbärkassar ska minska. Kommissionens direktiv (EU) 2016/774 av den 18 maj 2016 om ändring av bilaga II till europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon notifierades.

Landskapsregeringen deltog i EU:s kampanjvecka *Europa minskar avfallet* tillsammans med flera föreningar, företag och Mise. I samband med kampanjveckan utdelades en God Jul-hälsning från miljöbyrån till alla hushåll med information om gällande avfallshierarki inom EU.

Kumlinge kommun beviljades stöd om 58.450 euro exklusive moms för sluttäckning av deponin på fastigheten 4:24 i Kumlinge by. Sottunga kommun beviljades 20.736 euro exklusive moms som stöd för sluttäckning av deponin på Norrön.

Miljöhälsovård

Miljöhälsovårdens övergripande målsättning är att främja en god djurhälsa och förhindra spridning av smitta mellan djur samt från djur till människor. Övervakning av främmande ämnen i animaliska livsmedel genomfördes genom analyser vid Evisa på uppdrag av landskapsregeringen. En utredning gjordes om regelsystemet för odling av musslor för livsmedelsproduktion. En ny projektgodkännandenämnd har tillsatts enligt landskapslagen (2013:75) om tillämpning av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål.

En kurs hölls för djurtransportörer och kompetensbevis utfärdades enligt rådets förordning nr 1/2005 om skydd av djur under transport. Ett hälsotillstånd beviljades för ett vattenbruksföretag enligt djursjukdomslagstiftningen. Tillsynsåtgärder för en komposteringsanläggning vidtogs. I slutet av året konstaterades fågelinfluensa av typ H5N8 på Åland. Tillsammans med Evisa vidtog miljöbyrån åtgärder för att bekämpa den smittsamma fågelsjukdomen, bland annat genom information om försiktighetsåtgärder vid fjäderfågårdar.

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR INOM AVDELNINGENS ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

Avdelningens alla byråer har nu chefstjänsterna ordinarie tillsatta vilket ger en grund för kontinuitet och verksamhetsutveckling.

Det praktiska fältarbetet inom naturvården övergick från fastighetsbyrån till landskapets fastighetsverk från årets början medan skötselkostnaden belastar naturvårdens budget. Arbete med upprättande av skötselplaner har pågått under året. Planerings- och övervakningsbesök har gjorts av naturvårdsansvariga under året till 14 av naturreservaten och Natura 2000-områdena.

Av avdelningens budgeterade medel för verksamhet användes ca 86 %. Vakanser påverkade personalkostnaderna och förverkligandegrad. Detta gäller särskilt på miljöhälsovårdens område. Budgeten för år 2016 justerades i den första tilläggsbudgeten med anslag för kostnader för tillfällig utredare, experter och referens- och styrgrupp för det fortsatta arbetet med vattenlagstiftning samt

ett anslag för att komma igång med inventeringen av de marina habitaterna kring Åland för att få till stånd de nödvändiga kompletteringarna inom Natura 2000. Därtill upptogs ett nettoanslag för att ta fram ett verktyg för att mäta belastning och dess påverkan på vattenkvaliteten. Överföringsanslaget för understöd av kommunernas sociala tjänster kunde däremot avseende upptagna medel för anläggningsprojekt minskas med 93.000 euro medan för anskaffning av områden för naturskyddsändamål upptogs ett tilläggsanslag om 169.000 euro för det fortsatta förverkligandet av Natura 2000-programmet.

I den andra tilläggsbudgeten för året upptogs ett tilläggsanslag om 42.000 euro för ersättning av skyddshemstjänster.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Arbetets mängd och komplexitet i förhållande till tillgängliga resurser utgjorde under året den enskilt största risken gällande avdelningens möjlighet att fullfölja sina ålägganden. Under året tillsattes två av byråchefstjänsterna ordinarie vilket ger en grund för kontinuitet och verksamhetsutveckling. Enskilda tjänstemän har komplexa och breda rättsområden att handha. Kompetensförsörjningen är en utmaning i synnerhet till vakanser där inte ordinarie anställningar kan erbjudas utan uppdragen består i utredningar på expertnivå. För att självständigt kunna handlägga ärenden på avdelningen krävs i grunden hög utbildningsnivå, gedigen erfarenhet på förvaltningsområdet ifråga och lång introduktion.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Social omsorg

Mål: Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig och genomsyrar hela socialvårdsbyråns verksamhet.

Mål: Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödinsatser.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig. Likvärdig och trygg socialvård för kvinnor och män, flickor och pojkar uppnås huvudsakligen genom de lagstadgade serviceformerna och stödsystemen. Trygg socialvård förverkligas främst genom överföringar till kommunerna så att kommunerna kan tillhandahålla vård och omsorg efter behov och genom utvecklingsarbete.

Mål: Ta fram en ny, modern och för de åländska förhållandena ändamålsenlig socialvårdslag och se över annan lagstiftning som bör reformeras i samband med detta. Utgångspunkten är att den nya finländska socialvårdslagen antas med adekvata avvikelser.

Ej förverkligat: Arbetet med en ny socialvårdslag har påbörjats. Landskapsregeringen har hållit flertal informations- och temamöten kring landskapsregeringens arbete med att ta fram en ny

socialvårdslag och de lagar som sammanhänger. Myndigheters, intresseorganisationers m.fl. synpunkter har inhämtats och faktaunderlag framtagits.

Mål: Arbetet med att ta fram ett socialpolitiskt program ska inledas år 2016. Det socialpolitiska programmet ska ange den långsiktiga målsättningen för den åländska social-politiken.

Ej förverkligat: Landskapsregeringen har inte haft möjlighet att prioritera den här frågan.

Externa relationer (regeringsprogrammet)

Mål: Aktivt sträva efter ett gott samarbetsklimat med ministrar och ministerier, för att nå bästa möjliga lösning för landskapet

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig. Socialvårdsbyrån har kontinuerliga kontakter med social- och hälsovårdsministeriet.

Mål: Det nordiska samarbetet är fortsatt viktigt.

Förverkligat: Avdelningen/socialvårdsbyrån är representerad i ämbetsmannakommittén för sociala frågor. Landskapsregeringen deltar i arbetet med revidering av den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster (arbetet fortsätter år 2017). Socialvårdsbyrån deltar även i nordiskt samarbete på funktionshindersområdet samt risk- och missbruk.

Mål: Landskapsregeringen utvecklar och stärker det åländska inflytandet i de olika EU-processerna. Av särskild betydelse är beredningsprocessernas tidiga stadier.

Delvis förverkligat: Byrån deltar i mån av möjlighet i beredningssektionerna för; Sociala frågor (EU 25), Människors rörlighet/Social trygghet (EU 27) och Narkotika (EU 39).

Barn- och unga

Mål: Ett familjepolitiskt program tas fram och implementeras i berörda förvaltningsområden

Delvis förverkligat: Ett familjepolitiskt program är framtaget och taget till kännedom av landskapsregeringen. Inga konkreta åtgärder med anledning av innehållet i programmet har vidtagits.

Mål: För att tydliggöra barns och ungdomars rättigheter används barnkonsekvensanalys i beslutsfattandet.

Förverkligat: En barnkonsekvensanalys gjordes av förändringen i barnomsorgslagen gällande personaldimensioneringen.

Mål: Socialvårdsbyrån vägleder och ger ut anvisningar och riktlinjer på olika sociala områden.

Förverkligat: Ett stödmaterial till den nya hemvårdsstödslagen utarbetades. Två seminarier med handläggarna hölls. Ett seminarium om de utvärderade rutinerna för övergången mellan barnomsorgen och skolan hölls för barnomsorgens och skolans medarbetare och det rekommenderade arbets sättet gick igenom.

Mål: Barnomsorgslagen revideras.

Delvis förverkligat: Ett förslag till revidering av avgifts och dimensioneringsparagrafen är framtaget och väntar på att föras till lagtinget för behandling.

Mål: Utgående från rapporten *Elevs och studerandes hälsa och inlärning* medverkar landskapsregeringen till, att i samarbete med ÅHS och utbildningssektorn, stärka samarbetet mellan olika myndigheter då barn och unga har psykiska eller fysiska problem.

Förverkligat: Socialvårdsbyrån har bidragit till framtagandet av ett informationsmaterial med titeln *Du kan välja samarbete. Om möjligheterna med tystnadsplikt.*, med syftet att sprida kunskap om hur tystnadsplikt fungerar och hur föräldrar kan påverka samarbetet mellan verksamheter när ett barn får stöd från barnomsorg, skola, hälso- och sjukvård och socialvård.

Mål: Bidrag till forsknings- och utvecklingsprojekt inom barnskyddet.

Förverkligat: Med anledning av Ålands landskapsregerings utredning om vanvård av samhällsvårdade barn på Åland 1953-1971 avsatte landskapsregeringen medel för barnskyddsändamål. Medel har beviljats för implementering och ytterligare förankring av den samverkansmodell för barnskyddsarbete som tagits fram under år 2016.

Mål: Kvalitetsarbetet inom barnskyddet förstärks genom anordnande av seminarium i etiska, kvalitativa och juridiska aspekter av barnskyddsarbetet. Anslaget omfattar även barnskyddsrelaterat informationsmaterial.

Inte förverkligat: Seminarium har inte ordnats av landskapsregeringen och inget barnskyddsrelaterat informationsmaterial har varit aktuellt för tryck.

Mål: Genom understöd till Rädda Barnen r.f:s utvecklingsarbete inom barnskydd stöder landskapsregeringen kommunernas socialarbetare i nyttjandet av intressebevakare inom barnskyddet.

Förverkligat: Rädda Barnen på Åland r.f. har erhållit understöd för ordnade av en utbildning i intressebevakning för barn vilken ordnats hösten 2016.

Mål: Rapporteringar om hur FN:s barnkonvention uppfylls.

Förverkligat: Utrikesministeriet har begärt ett utlåtande för en frivillig mellanrapport över verkställigheten av barnrättskommitténs slutsatser och rekommendationer år 2011 för FN:s barnkonvention. Socialvårdsbyrån har sammanställt och avgett ett utlåtande, vilket inkluderat de synpunkter som övriga avdelningar vid landskapsregeringen bidragit med.

Familje- och vuxensocialarbete

Mål: Landskapsregeringen fortsätter föra diskussioner med FPA om möjligheten att överföra det grundläggande utkomststödet till FPA.

Förverkligat/Ej förverkligat: Landskapsregeringen har fört diskussioner med FPA. Mot bakgrund av de avvikelser som finns i landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd, och som har stor betydelse för fattigdomsbekämpningen i landskapet, har man valt att inte överföra utkomststödet till FPA. Målet med en likvärdig behandling av utkomststödsärenden uppnås på Åland genom implementeringen av lagen om kommunernas samordnade socialtjänst. Ytterligare ändringar i lagstiftningen om utkomststöd har gjorts för att garantera att utkomststödet inte överförs på Åland. En överföring från och med 1.1.2016 hade krävt att Åland tillämpar rikslagstiftningen utan väsentliga

avvikelser. Avvikelserna har dock visat sig ha en betydelse i fattigdomsbekämpningen och man borde i så fall hitta andra sätt att kompensera för detta.

Mål (regeringsprogrammet): En uppföljning av utredningen *Ekonomisk utsatthet och social trygghet* görs.

Ej förverkligat: En uppföljande utredning genomförs under mandatperioden, och planeras till 2018.

Mål (regeringsprogrammet) En särskild prioritering av barns och ungdomars psykiska och fysiska hälsa görs. Ungdomar utan studieplats eller arbete hjälps från marginalisering.

Förverkligat (delvis): Socialvårdsbyrån har deltagit som observatör i arbetsgruppen för *Ungdomens hus* på Åland, och bidragit med sakkunskap till arbetet.

Omsorg och stöd till de äldre

Mål: Landskapsregeringen fortsätter arbeta för att de tjänster äldre är i behov av inom socialvården är likvärdiga och håller god kvalitet. Bland annat bestämmelser om egenkontroll och personalens anmälningsskyldighet i den tänkta nya socialvårdslagen främjar kvaliteten inom äldreomsorgen liksom inom övrig socialvård.

Ej förverkligat: Arbetet med ny socialvårdslag och lag om tjänster för äldre har inletts.

Mål: Inom utvecklingsarbetet fortsätter dialogen kring vård- och servicekedjor som äldre berörs av. Underlag för arbetet med vård- och servicekedjor för äldre med tillfällig eller kronisk psykisk ohälsa har tagits fram och avsikten är att utveckla servicekedjorna med hjälp av ett projekt i vilket konkreta åtgärder för att minska eller eliminera de svaga länkarna utarbetas och implementeras.

Delvis förverkligat: Landskapsregeringen har initierat ett treårigt utvecklingsprojekt med fokus på äldres psykiska ohälsa, projekt *Äldres psykiska ohälsa*.

Handikappservice och specialomsorg

Mål: Landskapsregeringen fortsätter arbetet med att förbättra livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga. Landskapsregeringen kommer under år 2016 att arbeta för att förverkliga åtgärdsprogrammet för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2013-2016, Ett tillgängligt Åland, som baserar sig på FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Delvis förverkligat: Landskapsregeringens förverkligande framgår i Ett tillgängligt Åland - Åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik år 2013-2016 slutredovisning.

Mål: För att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska kunna ratificeras kommer de bestämmelser som gäller begränsningar av självbestämmanderätten för personer med utvecklingsstörning att revideras i lagen angående specialomsorger. Ändringen av lagen angående specialomsorger planeras träda i kraft våren 2016.

Delvis förverkligat: Lag (FFS 381/2016) om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda och FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll trädde i kraft 10 juni 2016. Lag-PM om ändring av landskapslag (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda har överförts till lagberedningen.

Mål: Med anledning av FN konventionen är en stor reform på gång i riket, där handikappservicelagen och lagen om specialomsorger, vilka gäller som blankettlagar på Åland, samordnas. Reformen och FN-konventionen kommer, förutom lagstiftningsåtgärder, att kräva implementerings-, informations- och utbildningsåtgärder.

Ej förverkligat: Rikets lagförslag torde komma för utlåtande våren 2017. Arbetet med ny funktionshinderslag måste samordnas med arbetet kring ny socialvårdslag.

Mål: Tidtabellen för rikets fortsatta beredning av en lag om klienters och patienters självbestämmanderätt, i vilken ingår såväl riks- och som åländsk behörighet är ännu inte fastslagen.

Ej förverkligat: Den fortsatta lagberedningen påbörjades hösten 2016. Ett lagförslag torde komma för utlåtande hösten 2017, varefter landskapsregeringen kan inleda arbetet med lag om självbestämmanderätt.

Mål: Ålands landskapsregering samarbetar med de nordiska länderna och övriga självstyrande områden inom Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder och det Nordiska expertnätverket för FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att verkställa *Handlingsplanen för nordiskt samarbete om funktionshinder 2015-2017*.

Förverkligat: Landskapsregeringen har deltagit i samarbetsmöten och verksamhet som hållits av Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder och Nordiska expertnätverket för FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Rådets verksamhet framgår i *Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder årsrapport 2016*.

Mål: Handikapprådet för landskapet Ålands roll utvärderas under året.

Förverkligat: Landskapsregeringen har utrett vilka åtgärder som krävs för Ålands del beträffande verkställande av FN-konventionens artikel 33 och 35 och i samband med detta även Handikapprådet för landskapet Ålands roll. Landskapsregeringen har antagit reglemente för Rådet för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland och har tryggt en permanent sakkunnigmedlemsplats i nationella Delegationen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Mål: Ta fram underlag för ny lagstiftning och olika insatser för att kvalitetssäkra implementeringen av ny lagstiftning. Även uppföljning och utvärdering av redan vidtagna åtgärder samt fortsatt kvalitetssäkring i form av informations- och fortbildningsinsatser riktade till framför allt de kommunala verksamhetsutövarna genomförs i mån av möjlighet liksom framtagande av beslutsstöd i form av anvisningar, riktlinjer och rekommendationer.

Förverkligat: Lag (FFS 381/2016) om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda och FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll trädde i kraft 10 juni 2016. Lag-PM om ändring av landskapslag (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda har överförts till lagberedningen. Landskapsregeringen har informerat om tillämpning av närståendevårdslagen med anledning av ändringar i lag (FFS 937/2005) om stöd för närståendevård. Fortbildningstillfälle har hållits med anledning av lag (FFS 381/2016) om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Som ett led i att höja den allmänna medvetenheten om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har landskapsregeringen distribuerat Finlands FN-förbunds pocketbok

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll till bl.a. bibliotek.

Mål: Handikapprådet avser att under år 2016 fortsättningsvis arbeta med tillgänglighet och med att främja personer med funktionsnedsättnings ekonomiska levnadsvillkor samt följa upp hur åtgärdsprogrammet för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2013 - 2016 *Ett tillgängligt Åland* förverkligas. Landskapsregeringen samarbetar med berörda parter gällande t.ex. ny lagstiftning bl.a. genom tillsättande av kommittéer och arbetsgrupper.

Ej förverkligat: Landskapsregeringen har utrett vilka åtgärder som krävs för Ålands del beträffande verkställande av FN-konventionens artikel 33 och 35 och i samband med detta även Handikapprådet för landskapet Ålands roll.

Mål: Ersättning för de extra kostnader som posten debiterar för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Förverkligat: Landskapsregeringen har ersatt de extra kostnader som posten debiterat för distribution av post till personer med funktionsnedsättning under året.

Mål: Kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU- eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för social trygghet.

Förverkligat: Inga utbetalningar under 2016.

Mål: Implementering av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Behov finns av en överenskommelseförordning med riket gällande upprätthållande av mekanismen enligt artikel 33 i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som till exempel nationell kontaktpunkt och samordningsorgan. Underlag finns inte i nuläget för att föreslå anslag i budgeten.

Förverkligat: Landskapsregeringen har utrett behov av eventuella åtgärder som krävs för Ålands del beträffande verkställande av FN-konventionens artikel 33 och 35. Verkställande av artikel 33.2 kräver enligt utrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet inte några ytterligare åtgärder av landskapet. Med hjälp av mekanismen enligt artikel 33.2 i konventionen främjas, skyddas och övervakas genomförandet av konventionen också på Åland. Landskapsregeringen har antagit reglemente för Rådet för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland och har tryggt en permanent sakkunnigmedlemsplats i nationella Delegationen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Risk- och missbruk

Mål: Det mest effektiva arbetet mot droger är främjande och förebyggande. Arbetet bör vara strukturerat och samordnat. Huvudmålsättningen är att minska alkohol- och tobakskonsumtionen, höja alkoholdebutåldern, få ett narkotikafritt samhälle och minska risk- och missbruk vid spel och doping. Vid uttalat missbruk ska god vård och bra behandlingsmetoder garanteras.

Delvis förverkligat: *Handlingsprogrammet mot risk- och missbruk 2013-2016* har förverkligats. Detaljmål som rör rusmedelsförebyggande och avvänjningsfrämjande projekt, handlingsplaner och policyn, utbildningar och fortbildningar, organisation och samordning, informationsmaterial samt lagstiftningsarbete har i regel helt eller delvis uppnåtts, och redogjorts för i programmets politiska referensgrupp. Exempel på projekt som understötts är TobaksfriDuo och Tobakskampen. Av de grupper som driver handlingsprogrammet framåt har den operativa referensgruppen tagit en särskilt aktiv roll, vilket möjliggjort samverkan mellan olika aktörer på området och information från fältet till beslutsfattare. Socialvårdsbyrån har tillsammans med Folkhälsans Vision Nolltolerans och landskapsregeringens trafikbyrå finansierat ett trafiknykterhetsprojekt där elever aktiverat sig i framtagande av videomaterial rörande trafiksäkerhet och rusmedel. Möjligheten för aktörer i utbildningssektorn att ordna kurs i ansvarsfull alkoholserving har utretts och fastställts, men på grund av bristande deltagarintresse vid tidpunkten för ordnande, har ordnandet skjutits fram till följande vår.

Mål: Landskapsregeringen fortsätter stöda samordningsprojekt för de åtgärder som rör det kommunala, frivilliga och offentliga preventionsarbetet inom missbruk. Inom ramen för detta erbjuds information, handledning, utbildningstillfällen och kampanjer.

Förverkligat: Folkhälsans projekt Vision Nolltolerans har fortsatt. Projektet har fungerat som sekreterare för de grupper som förverkligar handlingsprogrammet mot risk- och missbruk och har genom olika åtgärder möjliggjort samverkan, bidragit med information och varit en drivkraft i det rusmedelsförebyggande arbetet i landskapet.

Mål: En ny undersökning om ålänningars alkohol- och narkotikabruk samt spelvanor sammanställs, vilken följer upp undersökningar utförda åren 2001, 2005 och 2011. Landskapsregeringen fortsätter sitt arbete med att utöka kunskapen om och att motverka spelberoende.

Förverkligat: En undersökning om ålänningars ANDTS-bruk har utförts av ÅSUB och presenterades hösten 2016. Undersökningen utökades med en ytterligare ålderskategori, fler frågor om spelmissbruk, utförligare presentation av uppgifterna om narkotika samt frågor om elektroniska cigaretter. Landskapsregeringen har fortsatt stöda samordningsprojekt för åtgärder som stöd för det kommunala, frivilliga och offentliga preventionsarbetet inom missbruk, men inget särskilt projekt inom spelmissbruk har varit aktuellt under år 2016.

Mål: Forskning visar att alkoholkonsumtionen bland den äldre befolkningen har ökat samtidigt som den sjunkit bland yngre personer. Rusmedelsrelaterade problem hos äldre blir ofta osynliggjorda och det råder oklarhet i hur man bör hantera frågan inom vård. Landskapsregeringen avser i samband med den återkommande undersökningen av ålänningars alkohol- och narkotikabruk specifikt uppmärksamma detta.

Förverkligat: Landskapsregeringen har tillsammans med Folkhälsans Projekt Vision Nolltolerans utökat sitt fokus på den äldre befolkningen och Projekt Vision Nolltolerans har hösten 2016 i samarbete med Ålands hälso- och sjukvård ordnat en fortbildningsdag om äldre och missbruk, främst riktad till sjukvårds- och socialvårdspersonal som möter äldre i sitt arbete. Undersökningen om ålänningars ANDTS-bruk 2016 innehöll en ytterligare ålderskategori (70-79 år) och kompletterades med uppgifter från undersökningen Hälsa och livskvalitet bland äldre på Åland.

Mål: En arbetsgrupp tillsätts för att reda ut alternativ till sprutbytesverksamhet på Åland.

Förverkligat: Ett underlag för sprutbytesverksamhet på Åland har framtagits, i vilket inkluderats synpunkter från sakkunniga inom berörda verksamheter i social- och hälso- och sjukvården. Underlaget har legat till grund för ett budgetförslag för år 2017 om införande av verksamhet inom hälso- och sjukvården för utbyte av sprutor och kanyler för personer som missbrukar narkotika intravenöst.

Mål: Revideringar av risk- och missbruksområdets lagstiftning är aktuella.

Inte förverkligat: Landskapsregeringen har bevakat framtagandet av ny lagstiftning i riket på många delområden av risk- och missbruksområdet, men inte bedömt att det varit möjligt eller ändamålsenligt under år 2016 att initiera revidering av åländsk lagstiftning.

Övriga sociala uppgifter

Mål: Understöd för familjepolitiska förmåner samt tryggnad av skälig utkomst.

Förverkligat: Landskapsregeringen utbetalade under året ersättning till kommunerna för 196 (157¹) moderskapsförpackningar samt för ekonomiskt stöd motsvarande 882 (110) moderskapslådor i de fall föräldrar istället valde ekonomisk ersättning. 13 adoptionsbidrag betalades ut. Den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med utkomststödets grunddel steg med 0,2 procent mellan december månad 2014 och december månad 2015 varför utkomststödets grunddel justerades i samma mån för år 2016. Bostads- och barnbidragsärendena sköts av Folkpensionsanstalten i enlighet med ingånget avtal. Anstalten gav 1.151 (1.208) beslut beträffande allmänt bostadsbidrag, 636 (601) barnbidragsbeslut samt 113 (135) beslut om utbetalningar av underhållsstöd.

Understöd för kommunernas sociala tjänster

Mål: I enlighet med LL (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Förverkligat: Planen för ordnande av socialvården i landskapet Åland under åren 2016-2020 antogs den 7 januari 2016.

Mål: Till kommunerna betalas årligen landskapsandel för driftskostnaderna för socialvården enligt kalkylerade grunder. Till kommunerna betalas även särskilda landskapsandelar för vardera specialomsorg, barnskydd och missbrukarvård.

Förverkligat: Landskapsandelar har utbetalats i enlighet med Socialvårdsplan 2016-2020.

¹ Uppgifterna inom parentes avser motsvarande antal år 2015.

² Vid lämnande av årsredovisning saknas uppgifter från 7 kommuner. Enligt LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd skall ersättningen sökas senast den 30.4 året efter att utbetalning skett.

³ Se dock fotnot 1.

Mål: Landskapsandel för anläggningsprojekt som är nödvändiga för ordnandet av socialvård kan på ansökan beviljas kommuner i bosättningsstrukturgrupp 1. På basen av inkomna ansökningar anslogs 110.000 euro för kommunernas anläggningsprojekt inom den sociala sektorn.

Ej förverkligat: Geta kommun meddelade att de planerade projekten inte kommer att förverkligas, ansökan återtogs. Brändö kommun inleder sitt projekt år 2017.

Mål: Landskapsregeringen stöder kommunerna med ekonomiskt stöd till undervisning i svenska till barn som behöver det.

Förverkligat: Efter kommunernas redovisning av stöd till barn i barnomsorgen betalades fördelade medel ut samt nya ansökningar för 2017 års behov behandlades.

Mål: Under år 2016 får kommunerna ersättning för skolgångskostnader utanför Åland, förutsatt att kostnaderna uppstått som en följd av barnskyddsplacering. Ersättningen utbetalas som ett tillägg till landskapsandelen för socialvård för år 2016 med redovisningsår 2014 som grund.

Förverkligat: Tre kommuner anhöll om och beviljades ersättning om totalt 43.064,20 euro.

Penningautomatmedel för social verksamhet

Mål: Landskapsregeringen fördelar penningautomatmedel i form av verksamhetsstöd till ideella organisationer inom social och hälsovården.

Förverkligat: Bidragen beviljas efter ansökan, i enlighet med bedömd samhällsnytta samt till sådan verksamhet som når grupper som inte annars skulle komma tillrätta i samhället. Totalt fördelades 3.240.000 euro av penningautomatmedel till 35 föreningar som verkar inom det sociala området och till ÅHS (tobaksavvänjning) och Ålands landskapsregering, medel för utvecklingsarbete för äldres psykiska hälsa samt arbete för en jämställd barnomsorg.

Hälso- och sjukvård

Mål: E-recept införs.

Förverkligat: Verksamheten kom igång på hösten.

Mål: Förberedelserna för det nya patientinformationssystemet fortsätter.

Förverkligat: Ja.

Mål: Förebyggande arbete mot tobaksanvändning samt sexuellt överförbara infektioner.

Förverkligat: Ja i två separata projekt.

Mål: Att stöda folkhälsoprojekt.

Förverkligat: Landskapsregeringen beviljade medel för två hälsofrämjande projekt.

Mål: Revidera tobakslagen.

Förverkligat: Ny tobakslag antagen.

Mål: Kartlägga antibiotikaanvändningen i landskapet.

Förverkligat: Antibiotikaanvändningen kartlades.

Mål: Se över patientavgifterna på ÅHS i syfte att öka självfinansieringsgraden.

Förverkligat: Ny avgiftsstadga antogs och lagstiftningen reviderades.

Mål: Planer för allmän tandvård.

Ej förverkligat: Arbetet prioriterades inte.

Mål: Implementera den nya förordningen (2015:28) om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga.

Förverkligat: Förordningen implementerades. Aktiviten att stödja utvecklingen av bättre samverkan, samarbete och samordning inom och mellan verksamheter som berör och stöder elevers och studerandes hälsa, välfärd samt skolgång och inläring kunde ha varit större.

Miljö

Allmän miljövard

Mål: Utveckla lagstiftningen som styrmedel av miljö- och hälsoskyddsområdet så att den är relevant, tillräcklig och tydlig.

Förverkligat delvis: Vissa lagstiftningsåtgärder har vidtagits.

Mål: Informera om miljö- och hälsoskyddsområden.

Förverkligat: Landskapsregeringens hemsida har uppdaterats.

Mål: Öka personalens kompetens t.ex. genom kurser och facklitteratur.

Förverkligat: Facklitteratur har köpts in.

Mål: Påbörja ett långsiktigt program för uppföljning och utvärdering av LBU-programmets påverkan på miljö och biologisk mångfald.

Förverkligat: En beställning gjordes från SLU för konceptet Typområden på jordbruksmark, för att följa upp avrinning från jordbruksmark och därmed indirekt effekten av de miljöåtgärder som genomförs. Konceptet är igång och en första utvärdering utförs under 2017.

Naturvård

Mål: En plan och kostnadskalkyl utarbetas för inrättandet av sådana Natura 2000-områden som ännu inte har lagskydd.

Förverkligat: En kostnadskalkyl för inrättande av sådana Natura 2000-områden som inte ännu har lagskydd har beställts och blivit färdigställd. Plan för verkställandet är under arbete.

Mål: Tre Natura 2000-områden ges lagskydd under år 2016.

Förverkligat: Avtal har ingåtts för två tidigare oinrättade områden. Dessutom har två avtal med återkommande betalningar av intrångsersättningar för naturreservat på privat mark gjorts om under året och blivit klart utbetalda. Ett naturreservat med återkommande betalning har även förvärvats genom köp till landskapet av landskapets fastighetsverk under året.

Mål: Två till tre av Ålands Natura 2000-områden inventeras.

Förverkligat: Natura 2000-avtalsområdena Torp urskog och Barrmatteskarret inventerades.

Mål: Statusen för naturvärden och uppfyllelsen av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom fem naturreservat.

Förverkligat: Naturinventeringar upphandlades och genomfördes i tre av de åländska naturreservaten och Natura 2000-områden: Jomalaöjen, Skag och Träsket.

Mål: Före år 2019 karteras de åländska förekomsterna av alla de arterna och biotoperna som enligt direktivet 92/43/EEG måste bevaras. På basen av karteringarna utarbetas bevarandeplaner.

Förverkligat: Inventering av myrar påbörjades under år 2016. En person var anställd för arbetet under sommarsäsongen. Biotop- och växtlighetskartering samt vattenundersökningar utfördes efter upphandling inom fyra särskilt skyddsvärda biotoper, Slätmyra, Holmträsket, Mörstuskogen och Ängesträk i norra Eckerö. Arbeta med bevarandeplaner för två arter pågår.

Mål: Naturvårdslagstiftningen utvecklas så att den ger skydd till alla mest hotade arter och biotoper samt uppfyller kraven som direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG ställer om skyddet av vissa arter och biotoper.

Förverkligat: En PM med förslag till en ny naturvårdsförordning samt en ändring av naturvårdslagen med stärkt eller uppdaterat skydd för de mest hotade arter och biotoper har lämnats till lagberedningen för färdigställande.

Mål: Kunskapsunderlag genereras för marin planering, åtaganden enligt direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG samt för eventuella nya skyddsområden.

Förverkligat: Ett samarbetsprojekt mellan Åbo Akademi, Statens geologiska forskningscentral och naturvårdsenheten har påbörjats under år 2016 för att kartera och verifiera undervattensnatur och marina förekomster av olika arter och biotoper. Projektet ska pågå i tre år och bidra till flera olika forskningsområden samtidigt som det ska ge underlag till EU-rapportering, havsplanering och inrättande av marina skyddsområden samt ge tillgänglig information i digital form både för olika myndigheter och allmänheten. Projektet finansieras med medel från Europeiska havs- och fiskerifonden.

Mål: En analys av spridningsvägar för oavsiktlig introduktion och introduktion av främmande arter och biotoper görs. Behörighetsfrågor kring lagstiftningen om invasiva arter klagörs.

Förverkligat: Miljöbyrån har arbetat med genomförandet av direktivet under året. Bland annat har spridningsvägar för främmande invasiva arter utretts under året. En extra personresurs har haft en tidsbegränsad anställning för ändamålet. Ett PM om lagstiftning med kompletterande åtgärder utgående från förordningen om invasiva arter har varit under arbete under året.

Mål: Enligt direktiv 92/43/EEG är naturskogar ett prioriterat habitat. Lämpliga skyddsåtgärder och -metoder för de kvarvarande åländska naturskogarna väljs.

Förverkligat: Naturvärden är representerad i arbetsgruppen som arbetar med ett program för hållbart skogsbruk. Arbeta med utredning av skyddsmetoder- och åtgärder för att skydda de kvarvarande naturskogarna har påbörjats.

Mål: Olika tillstånd handläggs och tillsyns- och övervakningsuppgifter enligt naturvårdslagen utförs.

Förverkligat: Under året 2016 har behandlats tillstånd enligt naturvårdslagen till olika forskningsprojekt, att hålla i ägo döda exemplar av fridlysta arter, intrång i en särskilt skyddsvärd biotop eller i en särskilt skyddsvärd arts livsmiljö.

Vattenförsörjning och vattenvård

Mål: Slutföra revideringen av vattenlagstiftningen med utgångspunkt i vattendirektivets och marina direktivets/vattenlagens miljömål i syfte att göra lagstiftningen mer tydlig och enhetlig.

Förverkligat: Tiden för att slutföra revideringen senarelades, då det visade sig att arbetet var mer omfattande än beräknat, bland annat beroende på nya specificerade krav kopplat till verksamheter med utsläpp som påverkar vattenkvaliteten.

Mål: I samarbete med övrig förvaltning, kommuner samt verksamhetsutövare utveckla vattenvårdsarbetet inom de viktigaste sektorerna jordbruk, fiskodling, sjöfart och båttrafik samt avloppsvattenbehandling. I detta ingår att klargöra utsläppsutrymmet för olika sektorer.

Förverkligat: Utvecklingen av vattenvårdsarbetet i samarbete med de viktigaste sektorerna genomfördes i så stor utsträckning som resurserna medgav. I *Åtgärdsprogram för Ålands marina miljö* som antogs av landskapsregeringen i mars 2016 klargjordes att Åland samordnat med riket ska begränsa utsläppen till de Maximalt Tillåtna Utsläpp för kväve och fosfor till Östersjöns olika delbassänger som beslutades om vid HELCOMs ministermöte i Köpenhamn 2013. Åland ska genomföra åtgärder i enlighet med HELCOMs Åtgärdsprogram för Östersjön och vattenåtgärdsprogrammet för Åland.

Mål: Utveckla modellverktyg som gör det möjligt att på ett kostnadseffektivt sätt bedöma vattenkvaliteten och klargöra möjligheter och förutsättningar för att uppnå god vattenkvalitet under nästa verksamhetscykel 2022 - 2027. Det innebär att Åland utvecklar sin vattenförvaltning till samma nivå som i Sverige och riket vilket är en förutsättning för att på ett tillförlitligt sätt genomföra de krav som ställs i lagstiftning och EU-direktiv. Arbetet genomförs framförallt inom ramen för projektet Smart Coast.

Förverkligat: Eftersom det planerade Interreg projektet Smart Coast inte förverkligades påbörjades arbetet med att utveckla modellverktyg genom beställning av en belastnings- och kvalitetsmodell från SMHI i Sverige. Arbetet färdigställs under 2017. Projektet finansieras med medel från Europeiska havs- och fiskerifonden.

Mål: Aktivt medverka till ett miljömässigt hållbart jordbruk. I arbetet ingår att ta i bruk ett program för uppföljning och utvärdering av miljöåtgärder och -investeringar inom jordbruket.

Förverkligat: Arbetet genomfördes i så stor utsträckning som resurserna medgivit, bland annat genom att stöda arbetet med en Hållbar livsmedelsstrategi och medverkan i en uppföljningsgrupp för LBU-programmet.

Mål: Tillsammans med jordbruksbyrån medverka till att ett fungerande system med riktad rådgivning till jordbruket införs för att styra insatser mot de åtgärder som är mest effektiva ur miljösynpunkt.

Förverkligat: Något konkret system för riktad miljörådgivning har inte införts ännu. Jordbruksbyrån planerar att upphandla tjänsten.

Mål: Fortsätta arbetet för en miljömässigt hållbar fiskodling inklusive ökat utnyttjande av kretsloppsfoder. Arbetet planeras genomföras bland annat inom projektet Baltic Blue Growth, vilket föreslås i ett tilläggsbudgetförslag om det beviljas finansiering.

Förverkligat: Miljöbyrån och fiskeribyrån deltog aktivt i arbetet med HELCOMs nya Rekommendation om hållbart vattenbruk i Östersjön och EU-kommissionens Riktlinjer för hållbart vattenbruk i Östersjöregionen vilka båda antogs under året.

Mål: Säkerställa långsiktigt skydd av dricksvatten genom att utarbeta reviderade och nya vattenskyddsplaner för dricksvattentäkter.

Förverkligat: Förslag till skyddsföreskrifter finns men arbetet har inte slutförts i väntan på noggrannare bestämmelser om vattenskyddsområden. Arbetet samordnas även med pågående arbete med VA-plan.

Mål: Genomföra undersökningar av grundvattenförekomster som underlag för beslut om skyddsområden för grundvattenområden.

Förverkligat: Har inte genomförts på grund av tidsbrist.

Mål: Utveckla hanteringen av avloppsvatten genom att ta fram en VA-plan för hela Åland i samarbete med Ålands Vatten Ab och de åländska kommunerna.

Förverkligat: Har genomförts genom finansiellt stöd till Ålands vatten Ab samt genom aktivt deltagande i styrningen av projektet.

Mål: Stöda utvecklingen av miljömässigt hållbar sjöfart. I detta ingår att arbeta för förbud mot utsläpp av avloppsvatten från kryssningsfartyg, vid behov stöda förbättrad avloppsvattenmottagning i småbåtshamnar samt arbeta för minskade luftutsläpp från fartyg.

Förverkligat: Landskapsregeringen stödde en anhållan till IMO från HELCOMs medlemsstater samt Nordsjöländerna om att Östersjön och Nordsjön blir ett NECA-område, dvs. ett utsläppskontrollområde för kväveoxider, från 2021.

Mål: Delta i det internationella vattenvårdsarbetet främst genom deltagande i möten i HELCOM och Nordiska ministerrådet.

Förverkligat: Deltagandet i internationella möten genomfördes i mindre utsträckning än tidigare p.g.a. resursbrist. Miljöbyrån har deltagit i arbetet med en nordisk IPBES-studie om ekosystemtjänster i kustzonen. (IPBES är en global plattform för biologisk mångfald och ekosystemtjänster).

Mål: Medverka i arbetet med handlingsplan för skyddet av den marina biologiska mångfalden samt hantering av invandrande invasiva arter.

Förverkligat: Miljöbyrån har deltagit i arbetsgrupper och gett synpunkter på arbetet. Gällande invandrande invasiva arter har miljöbyrån koordinerat arbetet kring genomförandet av barlastvattenkonventionen och deltagit i en nordisk workshop för de självstyrda områdena.

Mål: Slå fast, genomföra och utveckla det lagstadgade programmet för vattenövervakning. Programmet utvidgas något p.g.a. EU-krav på ökad provtagning av kemikalier.

Förverkligat: Har genomförts.

Mål: Fortsätta det mer än 50-åriga forskningsrelaterade samarbetet med Husö biologiska station i enlighet med avtalet mellan Ålands landskapsregering och Åbo Akademi. Samarbetet utvecklas genom att införa en särskild årlig kartering av biologiska parametrar (fisk, makrofyter) utgående från krav i vattendirektivet. Samarbetet finansieras genom penningautomatmedel.

Förverkligat: Har genomförts.

Mål: Utarbeta och starta upp ett tilläggsprogram för övervakning, skydd av marina områden och insatser för att stöda och genomföra fysisk planering av kust och hav som komplement till hittillsvarande åtgärder på området. Arbetet görs i samarbete med fiskeribyrån och finansieras inom ramen för operativa programmet för fiskerinäringen åren 2014 – 2020.

Förverkligat: Målsättningen har genomförts i viss utsträckning. Ett lagförslag för genomförande av ramdirektivet för havsplanering har utarbetats och sänts ut på remiss. Medel från operativa programmet för fiskerinäringen har kanaliseras till framtagandet av en belastnings- och kvalitetsmodell från SMHI i Sverige.

Mål: Sammanställa och presentera information om den övervakning och forskning som genomförs, dels via internet, dels på minst ett publikt evenemang årligen.

Förverkligat: Under 2016 genomfördes ett större vattenkvalitetsseminarium i samverkan med Östersjöfonden, Natur o Miljö samt Stallhagen. Nya rapporter och sammanställningar samt en digital karta över vattnets status lades ut på hemsidan.

Mål: Genomföra fortlöpande rapportering till EU utgående från krav i olika EU-direktiv.

Förverkligat: Rapportering av Förvaltningsplan och Åtgärdsprogram enligt vattendirektivet, av Åtgärdsprogram för Ålands marina miljö enligt marina direktivet, samt av förverkligandet av nitratdirektivet genomfördes i samverkan med Finland.

Miljöhälsovård

Mål: Inleda arbetet med utarbetande av lagstadgad beredskapsplan för smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot människors eller djurs hälsa.

Förverkligat: Har inte genomförts pga. att veterinärtjänsten endast kort tid av året var besatt.

Mål: Organisera ett lagstadgat beredskapslager för bekämpande av smittsamma djursjukdomar.

Förverkligat: Har inte genomförts pga. att veterinärtjänsten endast kort tid av året var besatt.

Mål: Ordna utbildning av veterinärer för beredskap för smittsamma djursjukdomar.

Förverkligat: Har inte genomförts pga. att veterinärtjänsten endast kort tid av året var besatt.

Mål: Övervaka samt organisera provtagning och inspektioner av bisjukdomen varroa för bibehållandet av landskapets varroafria status.

Förverkligat: Genomfördes i form av inspektioner och provtagningar av åländska bigårdar.

Mål: Inleda ett övervakningsprogram för rävens dvärgbandmask.

Förverkligat: Har inte genomförts pga. att veterinärtjänsten endast kort tid av året var besatt.

Mål: Leda utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS som ska genomföras mellan 2015 – 2020.

Förverkligat: Har delvis genomförts.

Mål: Övervaka märkning och registrering av produktionsdjur.

Förverkligat: Fältkontrollen genomfördes av statens ämbetsverk enligt överenskommelseförordningen och landskapsregeringen granskade detta.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Social- och miljöavdelningen	-40 249 407,69	-38 566 210,32	-1 683 197,37	95,82
Verksamhetens intäkter	283 000,00	53 352,98	229 647,02	18,85
Försäljningsintäkter	34 000,00	33 208,19	791,81	97,67
Avgiftsintäkter	8 000,00	19 771,00	-11 771,00	247,14
Understöd och bidrag	241 000,00	0,00	241 000,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	373,79	-373,79	0,00
Verksamhetens kostnader	-2 877 856,00	-2 225 245,15	-652 610,85	77,32
Löner och arvoden	-1 258 185,00	-1 139 273,37	-118 911,63	90,55
Pensionspremier	-226 473,00	-197 543,50	-28 929,50	87,23
Övriga lönebikostnader	-33 342,00	-29 740,41	-3 601,59	89,20
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	2 814,57	-2 814,57	0,00
Köp av tjänster	-1 060 000,00	-533 855,87	-526 144,13	50,36
Material, förnödenheter och varor	-6 000,00	-36 369,49	30 369,49	606,16
Övriga verksamhetskostnader	-293 856,00	-291 277,08	-2 578,92	99,12
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	6 164,00	-6 164,00	0,00
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	6 164,00	-6 164,00	0,00
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-37 654 551,69	-36 400 482,15	-1 254 069,54	96,67
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-37 287 551,69	-36 348 760,95	-938 790,74	97,48
Övrigt näringsliv	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga överföringskostnader	-367 000,00	-51 721,20	-315 278,80	14,09

REDOGÖRELSE FÖR AVDELNINGENS INTERNA KONTROLL

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut inom avdelningen har under året generellt fungerat bra. Delegeringsbeslutet följs och enskilda tjänstemän har i arbetsordningen getts föredragnings- och beslutanderätt och fler tjänstemän har budgetansvar. Tjänstemannabesluten dokumenteras elektroniskt och har följt god förvaltningssed. Riksdagen justitieombudsman har i ett fall efter klagomål granskat handläggningen av ett enskilt ärende och beslutat tilldela ansvarig tjänsteman en anmärkning. Tjänstemannen borde ha avgjort ärendet snabbare. Interna kontroller av handläggningen av förvaltningsärenden har gjorts avseende handläggningstiderna. Verksamhetsmålen följs under året kontinuerligt upp. Systematiska riskbedömningar och åtgärdsplaner för hur man säkerställer en relevant riskhantering för verksamheten har inte införts. Avdelningen tecknar avtal i ringa omfattning och de avtal som tecknats har inte fått oönskade följder. Ansvar för att teckna och följa upp avtal är i tillräcklig utsträckning fördelat. Fakturering och reskontra hanteras centralt från finansavdelningen. Avdelningen ger finansavdelningen

faktureringsunderlag. Avdelningens budget och kostnader följs kontinuerligt utgående från sammanställda rapporter. Bedömningen är som helhet att verksamheten ifråga om arbetssätt, metoder och arbetsrutiner säkerställer lagligheten, att god förvaltningssed upprätthålls och att verksamhetsmålen uppnås på ett föreskrivet och resurseffektivt sätt.

UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGEN

UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS ÖVERSIKT

Avdelningens ansvarsområde utgör en väsentlig del av landskapsbudgeten och påverkar direkt eller indirekt de flesta ålänningars vardag. Ansvarsområdet omfattar grundskoleverksamhet, utbildning på gymnasialstadiet och högskolenivå. Studier bedrivs av barn, unga och vuxna, flickor och pojkar, kvinnor och män. Till ansvarsområdet hör även att medverka till att skapa förutsättningar för ett rikt kulturutbud för ålänningarna. Kulturarv och kunskapsförmedling är områden som berör historia, identitet, förvaltning och respekt inför kommande generationers möjligheter att fortsätta axla förvaltningen av vår gemensamma historia.

Ett hållbarhetsperspektiv har präglat verksamhetsplaneringen på alla områden. Utbildningsmålen genomgår stora förändringar i och med att grundskollagen är föremål för en revidering, som påbörjades under året. På gymnasienivå har nya läroplansgrunder tagits i bruk. En utredning om lokalisering av specialundervisningen i Ålands yrkesgymnasium gjordes under året. Förutsättningarna att utveckla den yrkesinriktade träningsundervisningen har också genomförts.

På det kulturella området har särskild vikt lagts på social hållbarhet. En stor satsning på området är etableringen av Ungdomens hus som samlokaliserar service till unga i åldern 16-29 år.

Inom kulturarvsområdet är Ålands museum en central aktör för att åskådliggöra på ett mycket påtagligt sätt hållbarhet genom tiderna. Museets kultur- och konsthistoriska utställningar utgör landskapets flaggskepp och förevisas gärna för ålänningar och besökare utifrån.

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR INOM AVDELNINGENS ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

Överföring av verksamhet till fastighetsverk

Verksamhet har avförts från kulturbyrån i och med att Landskapets fastighetsverk bildades. Detta innebär att utförandet av den hantverksmässiga vården, restaurering och underhåll samt fastighetsdrift av samtliga de fastigheter som förvaltades av tidigare museibyrån, främst kulturhistoriska byggnader, kulturmiljöer och fornminnen, centraliserats. Ännu återstår en del utvecklingsarbete för att befästa nya rutiner som är nödvändiga i kvalitetssäkringsarbetet mellan de olika intressenterna. Kunskapsöverföringen behöver ännu tryggas för att säkerställa de kulturhistoriska perspektiven.

Organisationsutvecklingen optimerar resursanvändningen

Avdelningen genomgick en omfattande organisationsutveckling genom LF 2015:120. Stabsfunktionen vid avdelningen har stärkts samtidigt som byråerna ges utökade möjligheter att fokusera på sina kärnverksamheter. En betydande resursförstärkning har skett genom inrättandet av tjänst som jurist vid avdelningen. Det juridiska stödet inom avdelningen effektiviserar handläggningen av frågor som tidigare varit avhängiga av konsultation huvudsakligen från regeringskansliet.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Den största riskfaktorn för verksamhetsutvecklingen i allmänhet och den lagstadgade verksamheten i synnerhet är direkt relaterad till landskapets ekonomiska utveckling. Ledning, utveckling och tillsyn är avdelningens viktigaste uppgifter inom utbildningsområdet men uppdraget är också resurskrävande. Arbetet ska vara visionärt och sikta mot utvidgade möjligheter för medborgarna att påverka sin framtid.

Det är viktigt att arbetsledningen gör rätta prioriteringar. Förvaltningsärenden hanteras parallellt med utvecklingsfrågor. Omvärldsbevakningen bidrar till att det åländska samhället utvecklas i takt med de närliggande regionerna. Det krävs fortlöpande kraftansträngningar för att den åländska utbildningslagstiftningen och övriga styrdokument ska vara anpassade till utvecklingen inom den europeiska gemenskapen.

En stor utmaning ligger också på systemutvecklings- och digitaliseringssidan i allmänhet. Landskapsregeringen har en kompetensutvecklande och samordnande roll för de olika IT-satsningarna som görs inom undervisningssektorn. IKT är ett resurskrävande område varför beslut ska föregås av grundlig analys.

Inom kulturarvsförvaltningen utgör den allmänna samhällsplaneringen ett särskilt ansvarsområde som även ofta ges fokus i den offentliga samhällsdebatten. De personella resurserna är föremål för ett generationsskifte. Därför är det viktigt att kunskapsöverföringen kan tryggas så att effektiviteten och kvaliteten i arbetet kan bibehållas. Rekryteringsläget har inte varit det mest gynnsamma varför man bör överväga möjligheterna att genom köptjänst förverkliga arbetsmoment som inte är myndighetsutövning. På det sättet kan rena förvaltningsuppgifter prioriteras medan operativa moment säkras med externa resurser.

Kulturbyrån arbetar till stora delar med är penningautomatmedel. Under många år har de fördelningsbara penningautomatmedlen varit tillräckliga och den tredje sektorns verksamhet är därigenom betydande. Så gott som hela idrottsverksamheten och den största delen av kulturlivet samt många stora verksamheter inom det sociala frivilligarbetet är beroende av dessa medel. En kännbar nedgång av disponibla medel skulle drabba tredje sektorn hårt.

UPPFÖLJNING AV AVDELNINGENS MÅLSÄTTNINGAR

Grundskola och utbildning efter grundskolan – utvecklingsarbete

Mål: Påbörja en genomgående revidering av den centrala läroplanen som ska bygga på EU:s nyckelkompetenser och det lokala utbildningspolitiska programmet.

Förverkligat: En analys av de insatser som bör göras i samband med revideringen av läroplanen har genomförts. Analysen är gjord utgående från utbildningspolitiska programmet och regeringens handlingsprogram.

Mål: Inleda revideringen av grundskolelagen och -förordningen.

Förverkligat: Arbetet med att revidera grundskolelagen och -förordningen har inletts med en kartläggning av de områden som behöver revideras i nuvarande grundskolelag. En parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp har utsett sakkunnigrupper. Den parlamentariska arbetsgruppen fungerar som referensgrupp och styrgrupp för sakkunnigruppernas arbete.

Mål: Implementera de nya läroplansanvisningarna kring stöd för lärande och skolgång.

Förverkligat: För att stöda grundskolorna i implementeringsarbetet med de nya läroplansskrivningarna kring stöd för lärande och skolgång, har fortbildningar arrangerats i samarbete med Öppna högskolan. Utbildningsbyrån har även utfört ett flertal skolbesök för att kartlägga hur implementeringen av läroplansskrivningarna fungerar i olika stadier i grundskolan.

Mål: Fortsätta stöda projekt för skärgårdskolornas fortsatta utveckling.

Förverkligat: Projektet *En flexibel grundskola* i skärgårdsmiljö har pågått under hela 2016. Projektet stöder utveckling av modeller och arbetssätt med hjälp av IT för att säkerställa en kvalitativ undervisning i skolor med sviktande elevunderlag.

Mål: Inom ramen för läsårets tema stöda skolorna i att utveckla arbetssätt som ger motion och rörelse ett utökat utrymme i skoldagen.

Förverkligat: Har inte förverkligats.

Mål: Främja en hållbar utveckling inom bl.a. säkerhet och trygghet i lärmiljön, specialundervisning, kreativa arbetssätt samt arbetsplatslärande.

Förverkligat: En granskning av grundskolornas säkerhetsplaner har inletts. Fortbildningar har arrangerats för grundskolornas speciallärare som stöd för implementeringen av läroplansanvisningarna kring stöd för lärande och skolgång. Fortbildning har även arrangerats för att ge stöd för utvecklingsarbete gällande kreativa arbetssätt i undervisningen.

Mål: Stöda införandet av kompetenspoäng inom yrkesinriktad utbildning och främja utvecklingen av arbetsplatslärande.

Förverkligat: Förordningen om gymnasieutbildningen reviderades med avseende på kompetenspoäng i yrkesutbildningen. Landskapsregeringen har antagit nya läroplansgrunder för utbildning på gymnasienivå som stöder övergången från studievecka till kompetenspoäng. Andelen lärande på arbetsplatsen har ökat på samtliga utbildningsprogram och kommer ytterligare successivt att öka fram till år 2020. Landskapsregeringens kickoff seminarium för grundskola och gymnasium ordnades med temat *Entreprenöriellt lärande och entreprenörskap*.

Mål: Utbildningsalternativ för studerande med behov av särskilt stöd samt inom yrkesträningsundervisningen kommer under året att följas upp och utvecklas. Ett samarbete med institutioner utanför Åland ska utredas.

Förverkligat: Utbudet av utbildningsalternativ för studerande i behov av särskilt stöd har utökats genom att nya antagningskriterier har fastställts. Beslut har tagits om en ny inriktning *Hem och hushåll* inom ramen för den yrkesinriktade specialundervisningen. En arbetsgruppsrapport om utbud inom yrkesträningsundervisningen, övergång och samarbete har lämnats till landskapsregeringen för fortsatt beredning.

Mål: Utveckla ett forskningspolitiskt program.

Förverkligat: Ett särskilt forskningspolitiskt program har inte tagits fram.

Mål: Utveckla läroplansgrunder för vuxenutbildning.

Förverkligat: Har inte förverkligats.

Mål: Utveckla ett system för tjänster inom vägledning till studier för unga och vuxna.

Förverkligat: En arbetsgrupp har utarbetat en projektplan för ett ESF-finansierat utvecklingsprojekt kring vägledning. Projektet syftar till att utveckla ett system för tjänster inom vägledning till studier och karriärval för unga och vuxna. Projektet inleds under 2017.

Mål: Främja den pedagogiska utvecklingen av nätbaserade arbetssätt och metoder genom fortbildning, seminarier, workshops samt utveckla digitala läromedel och öppna lärresurser.

Förverkligat: Ett gemensamt avtal gällande användning av lärplattformen Fronter har ingåtts för hela undervisningssektorn. Arbetet med revideringen av en ny IT-strategi har påbörjats med målet att bli klart under 2017. Rekommendationer om användning av mobila enheter i skolorna har antagits. En IT-referensgrupp har tillsatts i syfte att fungera som bollplank för olika IT-satsningar och -åtgärder. Ett nytt antagningssystem för undervisningssektorn är under beredning.

Det årligen återkommande Dialogseminariet hölls i februari och samlade över 200 lärare under två dagar. Dialogseminariet fokuserar på skolutveckling med stöd av digitala verktyg. Tutorlärare har utbildats för att stöda användningen av den pedagogiska plattform som används på Åland. Dessa lärare har regelbundet träffats för att diskutera utvecklingsfrågor med anknytning till skolans digitalisering.

Ett seminarium har hållits i syfte att informera skolorna och allmänheten om vad Medie- och informationskunnighet (MIK) är och vad det innebär. En åtgärdsplan för MIK inom förvaltningen har ännu inte tagits fram.

Åtgärder för att utveckla digitala läromedel och öppna lärresurser har inte vidtagits.

Mål: Skapa system för gemensamma elevdatabaser och antagning av studerande.

Förverkligat: Arbetet med att hitta ett nytt antagningssystem har pågått under året och fortgår under 2017. Gemensamma elevdatabaser har inte skapats.

Mål: Utarbeta underlag för lagändringar gällande högskoleutbildning, utvärdering av utbildning samt erkännande av utländska examina.

Förverkligat: En ny högskoleförordning har antagits. PM gällande behovet av revidering av överenskommelseförordning om utvärdering av utbildning har gjorts upp. Underlag för revidering av lagstiftning om erkännande av utländsk examina har utarbetats.

Grundskola och utbildning efter grundskolan - utvärdering och uppföljning

Mål: Inom ramen för utbildningsbyråns egen utvärderingsplan utvärdera jämställdhet i skolan, läsning i åk 5 och 8 samt ordna det s.k. Ålandsprovet i matematik för åk 6.

Förverkligat: Utvärdering av jämställdhet i skolan och läsning i åk 5 och 8 har inte förverkligats. Ålandsprovet genomfördes hösten 2016 och avrapporteras 2017.

Mål: Utvärdera och följa upp undervisningen och den övriga verksamheten.

Förverkligat: Utvärderingen och uppföljningen av verksamheten har skett i huvudsak genom granskning av grundskolornas arbetsplaner. Utbildnings- och kulturavdelningen har även gjort sammanlagt åtta skolbesök under 2016.

Mål: I samråd med ÅSUB och skolornas huvudmän utveckla statistikuppföljningen av lärarna i grundskolan.

Förverkligat: En utveckling sker kontinuerligt tillsammans med ÅSUB och skolornas huvudmän.

Yrkesinriktad vuxenutbildning

Mål: Köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal, utbildningsinsatser i form av läroavtal samt utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkurläget.

Förverkligat: För att säkerställa en kontinuerlig tillgång på enskilda studieplatser inom olika yrkesområden har landskapsregeringen ett avtal med Yrkesakademin i Österbotten. Enskilda studieplatser tillhandahålls också i form av läroavtal. Därtill har det hållits en sysselsättningsfrämjande utbildning som leder till yrkesexamen som anstaltsvårdare med ca tio studerande samt en sysselsättningsfrämjande kurs inom hotell och restaurangbranschen.

Utbildning för inflyttade

Mål: Av anslaget för grundskoleväsendet används medel för understöd till kommunerna för extra stödundervisning i svenska för elever som flyttat till landskapet från andra länder eller regioner.

Förverkligat: Under 2016 erhöll 117 elever i grundskolan stödundervisning i svenska för elever med annat modersmål. Detta innebär en ökning med 6,4 % jämfört med 2015, då 110 elever erhöll stödundervisning i svenska för elever med annat modersmål.

Mål: Köp av utbildningstjänster för lokal utbildning i svenska för inflyttade (sfi), enligt avtal med Medborgarinstitutet.

Förverkligat: Totalt var 177 personer (115 kvinnor, 62 män) inskrivna i sfi-utbildning på olika nivåer under året. Utbildningen ordnas med sysselsättningsfrämjande medel inom ramen för avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn.

Mål: Utbildningsinsatser omfattande språkcoaching på arbetsplatser för inflyttade personer, i samarbete med arbetsgivare på Åland.

Förverkligat: Totalt deltog 39 personer (21 kvinnor, 18 män) i språkcoaching ute på arbetsplatser under året. Utbildningen ordnas inom ramen för avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn.

Mål: Utbildningsinsatser omfattande undervisning i svenska för inflyttade analfabeter och personer med annat alfabet.

Förverkligat: Totalt deltog 10 personer (6 kvinnor, 4 män) i undervisningen under året. Utbildningen ordnas inom ramen för avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn

Mål: Utbildningsinsatser för flyktingar.

Förverkligat: En förberedande kurs med 7 deltagare och en grundkurs på A1-nivå med 8 deltagare ordnades inom ramen för avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn. Vardera utbildning omfattade 10 studieveckor och hölls på halvtid. Totalt deltog 15 vuxna kvotflyktingar (6 kvinnor och 9 män).

Mål: Utbildningsinsatser för att stöda inflyttade personer utanför arbetslivet och utan arbetsmarknadsstöd.

Förverkligat: Har inte förverkligats.

Läsfrämjande

Mål: Slutföra satsningen på läsfrämjande för pojkar och flickor. Projektet ska utmytna i att varje skola tar fram en plan som säkrar kontinuiteten i projektets syfte.

Förverkligat: Projektet *Läsfrämjande* avslutades i mars 2016 då projektledaren avlade sin slutrapport. I rapporten framförs ett flertal utvecklingsområden. Dessa utvecklingsområden framkommer även i projektet *Läsfrämjandets styrgrupps slutrapport*, vilken kommer att skickas till alla skolor och daghem på Åland.

Kultursamarbeten

Mål: Nordiskt samarbete.

Förverkligat: Under år 2016 planerades den stora nordiska kultursatsningen *Nordic Matters* som ordnas i samarbete med Southbank Centre i London under hela 2017. Kulturbyrån har samordnat insatserna med de nordiska länderna och självstyrande områdena och även varit kontaktlänk mellan Southbank Centre och det åländska kulturlivet. Satsningen fick sin officiella öppning i januari 2017.

Ämbetsmannakommittén för kultur ordnade under Finlands ordförandeskap sitt sommarmöte på Åland med kulturbyrån som lokal värd och arrangör. Kommitténs besök var det första sedan 2007.

Diskussioner inleddes om en flytt av Nordens institut från de nuvarande lokalerna. Frågan behandlas vidare under 2017.

Teater och film

Mål: Påbörja uppbyggandet av ett resurscentrum för film och media. Till dess uppdrag hör att utveckla filmintresset och filmverksamheten samt att besluta om de medel för filmfinansiering som ställs till förfogande.

Förverkligat: En sakkunnig film- och medienämnd har tillsatts under året. Nämnden har i uppgift att yttra sig över inkomna ansökningar om produktionsstöd för filmprojekt och på annat sätt bistå landskapsregeringen och Ålands kulturdelegation.

Filmerna *Flickan*, *Mamman och Demonerna* och *Djävulens brud*, vilka delvis är inspelade på Åland och med delfinansiering av landskapsregeringen, hade premiärer i Sverige och i riket med förhandsvisningar i Mariehamn.

Ålands kulturdelegation

Mål: Penningautomatmedel används för kulturell verksamhet och kulturprojekt inom föreningsverksamheten. Även stipendier till enskilda kulturutövare fördelas ur penningautomatmedlen. Liksom beträffande övriga delar av tredje sektorn är förnyelse av verksamheten, jämställdhet, hållbarhet och tillgänglighet prioriterade områden vid fördelning av bidrag.

Förverkligat: Ålands kulturdelegation har under året fördelat ca 1.010.000 euro i form av verksamhets-, investerings- och projektbidrag till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare. Ytterligare 27.000 euro har fördelats som understöd till författare och översättare. Därtill beviljades totalt 18 av 31 ansökningar om stipendievistelser för kulturutövare på Källskär och i Eckerö Post- och tullhus.

Kulturdelegationen har också medverkat till att en gemensam genomgång av riktlinjerna för verksamhetsunderstöd har påbörjats inom hela förvaltningen.

Beviljade stipendier för kulturverksamhet till enskilda

	Kvinnor	Belopp	Män	Belopp	Summa
Totalt	35	91 600	22	80 050	171 650
Konst	10	25 400	3	5 400	30 800
Konststipendier	10	25 400	3	5 400	30 800
Arbetsstipendier	-	-	-	-	-
Litteratur	15	36 200	7	10 000	46 200
Litteraturstipendier	7	13 000	5	8 000	21 000
Arbetsstipendier*	3	19 200	-	-	19 200
Stipendier för utgiven litteratur	5	4 000	2	2 000	6 000
Musik och dans	3	5 700	7	26 650	32 350
Musik- och dansstipendier	3	5 700	6	7 450	13 150
Arbetsstipendier	-	-	1	19 200	19 200
Teater, film och övrigt	7	24 300	5	38 000	62 300
Teater-, film- och öv. stipendier	7	24 300	5	38 000	62 300

* Arbetsstipendierna inom litteratur har belastat annat budgetmoment än övriga

Den största andelen medel, ca 717.000 euro, har fördelats som verksamhetsunderstöd till föreningar. Tre projekt har erhållit stöd inom ramen för kultur och hälsa. 38.100 euro har fördelats som investeringsbidrag.

Kulturdelegationen har under året utsett kulturprismottagare samt nominerat åländsk författare till Nordiska rådets litteraturpris. Ingen nominering till Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris eller till Nordiska rådets musikpris 2016 gjordes.

Ungdoms- och idrottspolitik

Mål: Landskapsregeringen fokuserar i sin ungdomspolitik särskilt på aktivt medborgarskap. I detta arbete involverar landskapsregeringen relevanta parter. Några gånger per år ordnas så kallade ungdomsforum på särskilda teman. Ett annat årligen återkommande evenemang är Sommarträffen

som riktas till unga studerande ålänningar på eftergymnasial nivå. Under år 2016 avser landskapsregeringen se över upplägget för de återkommande ungdomsevenemangen.

Förverkligat: Landskapsregeringens satsning på ungdomar har kommit att inriktas på etablerandet av ett Ungdomens hus efter modell från Sverige och riket. En arbetsgrupp bestående av sakkunniga från olika myndigheter samt föreningen Ung resurs har arbetat med konceptet som syftar till en samlokalisering av myndigheternas insatser för ungdomar i åldern 16-29 år. En särskild målgrupp utgörs av unga som varken studerar eller är i arbetslivet. Satsningen ingår i regeringens handlingsprogram som en prioriterad åtgärd.

Mål: Utarbeta program för idrottspolitik i landskapet.

Förverkligat: Under våren 2016 tillsatte landskapsregeringen en kommitté för att dra upp de övergripande riktlinjerna för ett idrottspolitiskt program. Kommittén har senare kompletterats med en sakkunniggrupp som i detalj utformar ett programförslag. Arbetet har pågått under sommaren och hösten och har alltmera blivit ett program där även motion och hälsa betonas. Programmet beräknas vara klart under våren 2017 och ingår som en prioriterad åtgärd i regeringens handlingsprogram.

Arkivväsendet

Mål: Arbetet med kommuners och myndigheters arkivplaner ges större tyngd.

Förverkligat: Arbetet har forcerats. Landskapsarkivet har bistått olika arkivbildare med instruktioner och hjälp. Detta och övriga projekt som berör arkivfunktionen och dokumentförvaltningen har föranlett besök hos myndigheter, handledning, möten med olika arbetsgrupper, arkivinspektioner, styrning samt handräckningsuppdrag. Rekryteringsprocessen för en arkivarie, som enligt uppgiftsbeskrivning och kompetens kunde medverka i de uppgifter som arbetet med arkivplaner innebär, har inletts i slutet av året.

Mål: Fortsatt satsning på digitalisering av ljud- och bildupptagningar, *Det audiovisuella arkivet*, ett projekt vars syfte är att överföra dokumentärt bild- och ljudmaterial från analogt till digitalt format för att trygga materialets tillgänglighet även i framtiden, tillgängliggöra materialet för allmänheten samt utarbeta en långsiktig plan för digitalisering av det viktigaste materialet.

Förverkligat: Digitaliseringsarbetet har utförts enligt det avtal som ingåtts med Ålands Radio och TV Ab. En arbetsgrupp med landskapsarkivarien som ordförande, medlemmar från kulturbyrån samt extern representation har under året regelbundet sammanträtt för ledning och styrning av projektet. Analoga bild- och ljudupptagningar som under året digitaliserats tillgängliggjordes i Ålands Radio och TV Ab:s programutbud. Arkivexemplar av de digitaliserade filmerna har framställts i enlighet med avtalet.

Utöver dessa mål kan det konstateras att det i årsredovisningen 2015 för arkivväsendet omnämnda målet att erhålla utvidgade arkivutrymmen har verkställts i det avseendet att Landskapets fastighetsverk slutförde planeringen och upphandlingen samt påbörjade bygget som förväntas vara avslutat år 2017.

Kulturarvsförvaltning

Mål: Ansvara för frågor som rör kulturmiljö, samhällsplanering och kulturarv. I uppdraget ingår att verka för att kulturvärdena i bebyggelse och landskap tas tillvara.

Förverkligat: Under verksamhetsåret har enheten för kulturarvsförvaltning gjort sammanlagt ca 140 yttranden eller beslut inom fornminnesärenden, byggnadsvård och kulturmiljö i samhällsplanering. Därtill har sammanlagt ca 130 utrednings- och undersökningsuppdrag inom arkeologi och kulturmiljö slutförts, vilket bl.a. resulterat i att 43 tidigare okända fasta fornlämningar har påträffats och uppgifter angående 15 fornlämningar har korrigerats.

Arbetet med framtagning av rutiner för tillsyn av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och fornlämningar som förvaltas av Landskapets fastighetsverk har inletts, liksom beredande arbete för att skapa en kulturarvsdatabas. Databasen bereds i samarbete med infrastrukturavdelningen och dess syfte är att samla och tillgängliggöra information om fysiskt kulturarv och tidigare utredningar och undersökningsverksamhet på Åland.

Utredningsarbete gällande överföring av uppdragstjänster från offentlig kulturarvsförvaltning till köptjänster har påbörjats under hösten.

Mål: Samarbetet kring undersökningarna av fornfynd i Kvarnbo, Saltvik prioriteras fortsättningsvis.

Förverkligat: Landskapsregeringen har finansierat forskningsprojektet med en deltids forskningstjänst och beviljat tillstånd till arkeologisk undersökning av en förmodad hallkonstruktion från yngre järnåldern i Kvarnbo, Saltvik.

Museal verksamhet

Mål: Ålands museums samlingar tillgängliggörs för landskapet och dess besökare genom utställningar, publikationer, museipedagogik, visningar, hemsidor och sociala medier.

Förverkligat:

Ålands kulturhistoriska museum

I Ålands kulturhistoriska museums nya permanenta utställning presenteras den åländska historien indelad i fem epoker. Naturen och årstiderna har fått sin egen del i det inledande *Årstidsrummet*. Tre specialutställningar visades under hösten; *En samling Muminmuggar*, *Fotoklubben Obscuras årsutställning* och *Julkort ur museets samling*. Utställningen och samlingarna har presenterats genom guidningar och visningar, bl.a. i form av lunchguidningar.

Ålands konstmuseum

Under perioden januari-augusti bedrev Ålands konstmuseum utställningsverksamhet i *Lilla ÅKM/Norra Dörren*, i samarbete med Ålands konstförening r.f. Konstmuseets personal återflyttade till museibygnaden i april, medan utställningsverksamheten vid Norra Dörren pågick fram till slutet av augusti. I den nya permanenta utställningen visas verk ur konstsamlingen grupperade enligt tema. Digitalt informationsmaterial presenteras på skärmar och i utställningen visas videon *Barns funderingar om konst*. Specialutställningen *Im Materia* visades fr.o.m. hösten. Utställningen och samlingarna har presenterats genom guidningar och visningar, bl.a. i form av lunchguidningar. Ett guidemanus för barn och ungdomar har tagits fram. Konstsamlingen presenteras också i en ny publikation, barnboken *Busis i konstmuseets djurvärld*.

Kastelholms slott & Jan Karlsgården

I Kastelholms slott visades under sommaren en konst- och fotoutställning med riddartema. Under sommaren erbjöds även föreläsningar, konsertkvällar och teaterevenemang i slottet. Dagliga guidningar på tre språk fortsatte i samarbete med Ålands guider r.f. och projektet *Piratklubben* fortsatte i samarbete med Visit Åland. Slottet höll extra öppet under skolornas höstlov och årets publika arbete avslutades med traditionsenlig slottsglögg.

På Jan Karlsgården firades självstyrelsedagen med programafton. Landskapets officiella midsommarfirande och Lilla julmarknaden arrangerades i samarbete med Sund Kultur r.f. och Landskapets fastighetsverk. I juli hölls fyra Hantverkardagar.

Eckerö Post- och tullhus

Sommarutställningen *VÅGA* genomfördes i samarbete med Ålands Slöjd & Konsthantverk r.f. Guidade visningar av utställningarna erbjöds dagligen. Under sommaren erbjöds därtill vid flera tillfällen teaterpjäser, föreläsningar, historiska vandringar, skapande verkstäder för barn samt en konsert. Post- och tullhuset hade även extra öppet under påsken.

Hemsidor och sociala medier

Ålands kulturhistoriska museums och Ålands konstmuseums hemsidor uppdaterades inför nyöppningen. Båda museer har lämnat den gemensamma Facebooksidan och profilerar sig sedan öppningen på var sin sida. Arbetet med en ny hemsida för Ålands museum har påbörjats.

Museipedagogik

Den pedagogiska verksamheten i Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum har flyttat ut till utställningssalarna och målgruppen har breddats från att enbart rikta sig till förskolgrupper, till att omfatta grupper i samtliga skolstadier. Arbetet har fokuserat på att erbjuda skolorna permanenta teman samt att arbeta fram anpassade teman i enlighet med läroplan för högstadiet.

Kastelholms slotts skolprogram för årskurserna fem och sex om Vasatiden färdigställdes och testades av fyra skolklasser.

Öppning av ny basutställning

Mål: Öppningen av de nya basutställningarna som presenterar Ålands kulturhistoria samt konst kommer att stå i fokus under verksamhetsåret. Iordningsställandet inkluderar även entré och museibutik, pedagogiskt utrymme, filmsal och inledningsrum.

Förverkligat: Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum invigde de nya utställningarna 11 augusti för inbjudna gäster. För allmänheten öppnade museet Kulturnatten 12 augusti. Under Kulturnatten besöktes museet av ca 3.200 personer.

Alla publika utrymmen blev färdigställda enligt tidtabell. Filmsal och museibutik kompletterades mot slutet av året med specialanpassade förvarings- och displaymoduler. Det tidigare utrymmet för Lek & Lär-verkstaden har byggts om till arbetsrum.

Mål: I och med installationen av klimatanläggningar i museimagasinen behöver utrymmena återställas från dess olika skyddsåtgärder som vidtogs i samband med renoveringen och iordningsställas. Den personal som varit utlokaliserad flyttar tillbaka till museibyggnaden.

Förverkligat: I februari återfick personalen tillgång till magasinen i nedre våningen. Efter rivningen av skyddskonstruktioner samt städning och inventering av magasinen kunde föremål återflyttas. Nu blev även föremål som valts ut till de nya utställningarna tillgängliga för framplockning, konservering, och montering.

Utställningssalar och nedre våningens kontorsutrymmen blev tillgängliga i april. I samband med återflytten under hösten sågs ändamålsenligheten i personalens placering över och en större rotation och byten av tjänsterum inleddes.

Sevärdheter i Skärgården

Mål: Önskemål om att öka tillgängligheten till sevärdheterna ute i skärgården bemöts genom att Hermas och Skolmuseets öppethållning föreslås utökad även till lördagar.

Förverkligat: Hermas museigård och Ålands skolmuseum utökade öppethållningen med lördag och söndag under hela säsongen. Ungefär 20 % av det totala antalet besökare på Hermas valde att besöka museigården under ett veckoslut, medan skolmuseets helgbesökare utgjorde ca 14 % av det totala besöksantalet.

Digitaliseringsåtgärder

Mål: Under året inleds en större flerårig satsning på digitaliseringsåtgärder som omfattar digitalisering, skanning, registervård, fotografering, registrering i databas av arkivmaterial, fotografiskt material samt föremål från samlingarna.

Förverkligat: Vid sidan om det kontinuerliga digitaliseringsarbetet av arkivbilder i Ålands museums bildarkiv har några särskilda punktinsatser genomförts under verksamhetsåret. I databasen Primus har drygt 1.600 fotografier katalogiserats. 179 trådbandsinspelningar har digitaliserats av extern aktör för att säkra dess innehåll för framtiden.

Mål: Samarbete med Ams formaliseras där personer med särskilda behov ges möjligheter att utföra ett meningsfullt och värdefullt arbete vilket leder till ökad självkänsla och livskvalité.

Förverkligat: Under år 2016 har tre personer varit sysselsatta genom samarbetet mellan kulturbyrån och Ams. Löpande arbetsuppgifter är bl.a. skanning, inventering, märkning, digital överföring av kassetband från ljudarkivet.

Inköp av konst

Mål: Ålands konstmuseums inköp av konst, som omfattar såväl konst av utövande konstnärer som äldre konst, där särskild uppmärksamhet fästs vid genusperspektiv. Konstinköpen innefattar såväl traditionell bildkonst som modern foto- och videokonst, installationer etc.

Förverkligat: Under året har tre konstverk köpts in till konstsamlingen: *Fågel i bur* av Johan Karlsson (350 euro), *Upplysningen* av Barbro Eriksson (20.000 euro), *Field* av Stefan Lindfors (2.373 euro)

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
LR, Ålands landskapsregering	-33 405 103,40	-31 854 304,68	-1 550 798,72	95,36
Verksamhetens intäkter	322 000,00	327 287,44	-5 287,44	101,64
Försäljningsintäkter	202 500,00	299 129,15	-96 629,15	147,72
Avgiftsintäkter	1 500,00	11 474,42	-9 974,42	764,96
Övriga verksamhetsintäkter	118 000,00	16 683,87	101 316,13	14,14
Verksamhetens kostnader	-7 094 005,66	-6 454 181,98	-639 823,68	90,98
Löner och arvoden	-2 319 073,00	-2 310 198,96	-8 874,04	99,62
Pensionspremier	-412 864,00	-414 624,73	1 760,73	100,43
Övriga lönebikostnader	-60 634,00	-61 802,24	1 168,24	101,93
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	25 105,01	-25 105,01	0,00
Köp av tjänster	-2 323 832,00	-1 846 142,30	-477 689,70	79,44
Material, förnödenheter och varor	-186 700,00	-274 512,70	87 812,70	147,03
Övriga verksamhetskostnader	-1 790 902,66	-1 572 006,06	-218 896,60	87,78
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	50 000,00	36 305,92	13 694,08	72,61
Europeiska Unionen	0,00	0,00	0,00	0,00
Återbetalning av överföringar	50 000,00	36 305,92	13 694,08	72,61
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-26 683 097,74	-25 743 363,13	-939 734,61	96,48
Undervisning, kultur och idrott	-18 468 097,74	-18 066 534,18	-401 563,56	97,83
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-8 145 000,00	-7 643 828,95	-501 171,05	93,85
Övriga överföringskostnader	-70 000,00	-33 000,00	-37 000,00	47,14
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-20 352,93	20 352,93	0,00
Ränteintäkter	0,00	14 280,59	-14 280,59	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-47,73	47,73	0,00
Räntekostnader	0,00	-21,80	21,80	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-34 563,99	34 563,99	0,00

UPPFÖLJNING AV NYCKELTAL

Grundskola och utbildning efter grundskolan

Antalet elever i grundskolan är oförändrat, däremot sker en fortsatt ökning av andelen elever med annat modersmål än svenska. Hösten 2016 hade drygt 250 (2015:230) elever annat modersmål än svenska, vilket motsvarade ca 9 % (8 %) av samtliga elever i grundskolan.

Grundskolelever enligt kön och stadium samt andel stödundervisning i svenska år 2013-2016

Läsår	Totalt	Flickor	Pojkar	Låg- stadiet	Hög- stadiet	Stödundervisn. i svenska Antal elever	timmar
2013	2 856	1 363	1 493	1 867	989	64	11 576
2014	2 855	1 354	1 501	1 910	945	100	13 557
2015	2 848	1 370	1 478	1 923	925	110	18 696
2016	2 849	1 358	1 491	1 929	920	117	20 677

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

Utbildningsutbudet

Landskapsregeringens mål är att erbjuda en studieplats åt alla ungdomar under 20 år. Av de totalt 392 studieplatser som erbjöds ungdomar inför hösten 2016, blev 14 studieplatser obesatta. Behovet av yrkesutbildad arbetskraft inom olika områden följs kontinuerligt upp. Landskapsregeringen följer årligen upp behovet av utbildad arbetskraft inom olika sektorer av näringslivet genom den Arbetskraftsbarometer som ÅSUB utarbetar på uppdrag av utbildningsbyrån och Ams. Utbildningsutbudet ska tillgodose både kvinnors och mäns behov av utbildning.

Studerande efter grundskolan samt vid Högskolan på Åland hösten 2016 efter nivå, hemort, ålder och kön

	Utbildningsnivå			
	Totalt	Gymnasie-nivå	Högskolan på Åland	Övrig utbildning
Totalt	1 646	1 094	501	51
Kön				
Kvinnor	730	515	186	29
Män	916	579	315	22
Hemort				
Åland	1 394	1 050	306	38
Finland	161	40	117	4
Sverige	87	4	74	9
Övriga	4	-	4	-
Ålder				
15-19	993	939	27	27
20-24	288	62	217	9
25-29	170	28	141	1
30-39	114	31	77	6
40-49	58	21	33	4
50-59	21	13	6	2
60+	2	-	-	2

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

Ålands museums utåtriktade verksamhet

Besökare i grupp, Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum 12.8 - 31.12.2016

	<u>Antal besökare</u>
Totalt	1 631
Daghem	34
Grundskola	403
Ålands gymnasium	198
Medis SFI	112
Övriga grupper	884

Evenemang, Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum 12.8 - 31.12.2016

	<u>Antal besökare</u>
Totalt	5 275
Skollovsaktiviteter	794
Lunchguidningar	533
Kulturnatten	3 241
Övrigt	707

Besöksstatistik för Ålands museums museer och bemannade sevärdheter åren 2011-2016

	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>
Totalt	73 366	70 533	55 536	47 824	68 300	79 299
Ålands museum & Ålands konstmuseum*	25 642	21 424	3 126	-	-	-
Ålands kulturhistoriska museum & Ålands konstmuseum*	-	-	-	-	-	9 267
Lilla Ålands konstmuseum/Norra Dörren**	-	-	-	-	3 016	2 042
Kastelholms slott	31 789	33 183	32 469	29 067	33 317	34 490
Fängelsemuseet Vita Björn	12 331	12 682	16 659	16 327	16 175	15 960
Lotsstugan i Bomarsund	2 607	2 015	2 228	1 680	1 932	2 062
Skärgårdshemmenet Hermas	500	605	584	350	476	474
Ålands skolmuseum	497	624	470	400	927	592
Eckerö post- och tullhus***	-	-	-	-	12 457	14 412

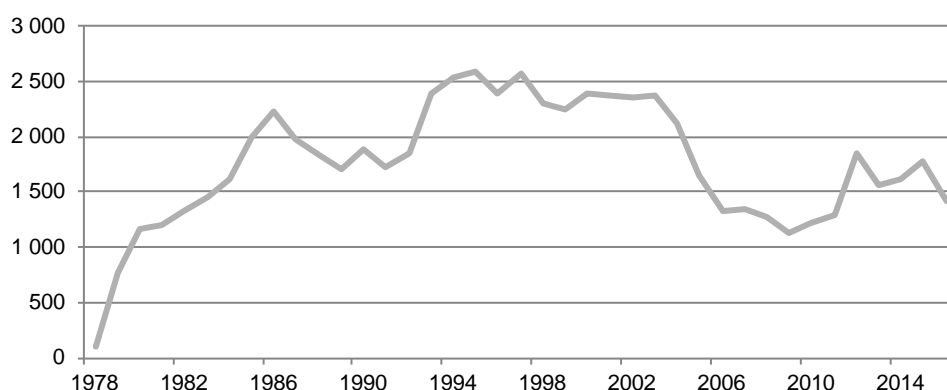
* Ålands museum och Ålands konstmuseum stängde 1.3.2013 för renovering. Den 12.8.2016 öppnade Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum (notera den nya benämningen, och att Ålands museum fr.o.m. 1.1.2016 inbegriper samtliga museer och sevärdheter).

** Ålands konstmuseum bedrev 2015-2016 verksamhet i Norra Dörren, i stadsbibliotekets byggnad.

*** Utställningsverksamheten i Eckerö Post- och tullhuset i Ålands museums regi fr.o.m. 2015.

Arkivväsendet

Forskarservicen vid landskapsarkivet noterade 119 skriftligen besvarade förfrågningar (år 2015:298). Antalet inkomna arkivleveranser var 69 (67) motsvarande 104,5 hyllmeter (88,5). Uppgjorda och reviderade arkiv var till antalet 65 (62).

Ålands landskapsarkivs forskarservice - antal besök år 1978-2016**Ålands landskapsarkivs forskarservice, antal besök enligt kön 2012-2016**

Besökare	2012	2013	2014	2015	2016
Totalt	1 847	1 552	1 615	1 781	1 421
Kvinnor	881	747	718	880	697
Män	966	805	897	901	724

Lånade arkivalier från Ålands landskapsarkiv - antal

År	Totalt	Kvinnor		Män	
		Forskare	Tjänstebruk	Forskare	änstebruk
2012	1 448	371	215	718	144
2013	1 472	208	345	605	314
2014	2 130	299	346	1 293	192
2015	1 784	481	412	589	302
2016	1 407	307	348	545	207

REDOGÖRELSE FÖR AVDELNINGENS INTERNA KONTROLL***Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut***

Utbildnings- och kulturavdelningens organisation, byråernas och enheternas ansvarsområden och uppgifter framgår i landskapslagstiftningen om allmänna förvaltningen. Föreskrifter och bestämmelserna i bl.a. förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland, landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter har fungerat som hörnstenar för handläggning och beslutsfattande på avdelningen. Vid beslutsfattandet har landskapsregeringens delegeringsbeslut följts.

Uppföljning av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Genom LF 2015:120, arbetsordning och reviderat delegeringsbeslut har uppnåendegraden succesivt höjts. Avdelningens chefsgrupp fungerar som forum för koordinering av byråöverskridande arbete, planering och uppföljning av verksamheterna.

Ordnande av riskhantering

Organisationsutvecklingen har omfattat en revidering av arbetsordningen och delegeringsbeslutet i syfte att skapa funktioner för att förbättra den interna styrningen och kontrollen på avdelningen. Syftet är även att effektivera flöden och genomströmningar i ärendehantering, särskilt inom områden där anhopningar identifierats. En avbyråkratisering har skett i och med att tjänstemannabeslutsnivåerna har justerats. Det finns dock fortfarande processer som bör genomlysas i syfte att effektivera dem. Karaktäristiskt för små organisationer är sårbarheten som uppkommer då specialkunskaper besitts av ett fåtal personer, ibland t.o.m. enskilda tjänstemän. Därför är kunskapsöverföringen viktig i såväl form som format.

Kontroll över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Ansvarsområdet har successivt överförs till Landskapets fastighetsverk.

Avtalsverksamhet

Avdelningen har allmän juridisk kompetens på området. Vissa områden som t.ex. inom bolagisering och affärsjuridik är inriktningar som kräver extern förstärkning.

NÄRINGSAVDELNINGEN

NÄRINGSAVDELNINGENS ÖVERSIKT

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binäringar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt och viltvård.

År 2016 flyttades förvaltningen av landskapets fiskevatten vilka inte ingår i naturreservat till affärsverket Fastighetsverket.

Till följd av förseningen i uppbyggnaden av administrativa system för att hantera de EU-delfinansierade programmen har utbetalning av tekniskt stöd inte kunnat genomföras under år 2015 eller 2016. Det har lett till att de datautvecklingskostnader som har uppkommit under år 2016 finansieras genom inkomst först under år 2017.

Näringsavdelningen berörs mer eller mindre av alla de sju utvecklingsmålen i Utvecklings- och hållbarhetsagendan. Under året har arbetet med att utforma ett hållbart skogsprogram samt en klimat- och energistrategi för Åland inletts. Ett beredningsarbete för en hållbar livsmedelsstrategi har utförts av Ålands Producentförbund och denna kommer att utgöra grunden i landskapsregeringens strategi för en hållbar livsmedelssektor 2017-2030.

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR INOM AVDELNINGENS ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

Stödfinansiering och särskilda aktiviteter

Det övergripande målet för näringspolitiken är att skapa förutsättningar för en hög ekonomisk hållbar tillväxt genom att entreprenörer och företag startar nya och utvecklar befintliga företag. För att uppnå det övergripande målet ska landskapsregeringen ge förutsättningar för; hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt vara med och skapa nya arbetsplatser, ökat antal hållbara arbetsplatser i skärgård och landsbygd, ökad export av tjänster och varor, diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulera av tillväxtbranscher som kan ge fler jobb samt utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning

Dessa förutsättningar och mål beaktas av landskapsregeringen vid beviljande av stöd till näringslivet. Stöd beviljas utgående från befintlig lagstiftning, EU:s regelverk för statsstöd, landskapets årliga budget samt landskapsregeringen utfärdade principer, där landskapsregeringen prioriterar åtgärder som ökar företagets export av tjänster och varor, internationalisering samt åtgärder som stöder en året runt detaljhandelsverksamhet i skärgården.

Under år 2016 har finansiering beviljats inom de EU-delfinansierade program som godkänts för perioden 2014-2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). Därutöver har åländska företag kunnat ansöka om nationell

medfinansiering för deltagande i andra europeiska program såsom t.ex. Eurostars. Åländska projekt som deltar i Interreg-programmet Central Baltic Programme 2014-2020 har också kunnat ansöka om nationell medfinansiering från näringsavdelningen.

Lån och garantier har under år 2016 beviljats via landskapsregeringens samarbetsavtal med Finnvera, en statsägd specialfinansiär och Finlands officiella exportgarantiinstitut.

Reglementet för Ålands skärgårdsnämnd reviderades under år 2015 och ett skilt resultatavtal tecknades med Företagsam skärgård r.f. gällande driften av nämnden, vilket även tillämpades för 2016.

Ålands teknologi- och energicentrum (ÅTEC)

Ålands teknologi- och energicentrum (ÅTEC) är en utvecklingsenhet vid Ålands landskapsregerings näringsavdelning. ÅTEC:s verksamhet är inriktad mot miljöteknik och erbjuder kompetens och samverkan med företag. Verksamheten medverkar till att höja den tekniska kompetensnivån i landskapet med särskilt fokus på cleantech och energiutvecklingsområdet. Verksamheten är fortsatt inriktad på projektplanering och -styrning samt det pågående samarbetet med Clic Innovation för att göra Åland till testområde för smarta energilösningar och flexibla energisystem.

Projekt Energismart Åland har startat med finansiering från ERUF (Europeiska regionala utvecklingsfonden). Projektet ska utveckla energirådgivningstjänster och informationskanaler samt utveckla Ålands potential som testområde för smarta energilösningar och flexibla energisystem.

Projekt Mervärde ur fiskrens har startat med finansiering från EHFF (Europeiska havs- och fiskerifonden). Projektet ska undersöka möjligheterna och förutsättningarna att skapa mervärde ur restprodukten fiskrens. Projektägare är Högskolan på Åland i samarbete med ÅTEC.

Utvecklingsprojektens styr- och referensgrupper har en bred representation från bl.a. landskapsförvaltningen, Ålands producentförbund, Högskolan på Åland och Mariehamns Stad samt företag och organisationer inom fiskeri-, energi- och IKT-branscherna.

Åland har potential att öka andelen elfordon drivna på lokalproducerad förnybar elenergi. Den första laddningsstationen för elbilar togs i bruk vid parkeringen i anslutning till landskapsregeringen. Intresset för elfordon har ökat det senaste året och planeringen för utökad infrastruktur framskrider som ett led i detta. Eldriften skapar nya möjligheter för städer att ställa om kollektivtrafiken i hållbar riktning.

Jordbruk

År 2016 karaktäriserades fortsatt av implementeringen av landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2014-2020. Landskapsregeringen samarbetspartner landsbygdsverket hade fortsatta problem att leverera färdiga stödadministrations- och stödutbetalningssystem. Detta innebar att slututbetalningarna för arealstöden hörande till år 2015 kunde genomföras först under hösten 2016 istället för som planerat, tidig sommar 2016. Även inom projektstöden fortsatte förseningarna gällande administrationssystemen och det var endast åtgärderna investeringsstöd till lantbruket och startstödet till unga odlare som fungerade fullt ut. Övriga åtgärder förväntas bli klara under vintern/våren 2017.

Gällande implementeringen av åtgärderna kan förvaltningen konstatera att intresset för åtgärderna inom landsbygdsutvecklingsprogrammet är fortsatt stora trots problemen med administrationssystemen. Gällande åtgärden ekologisk produktion har redan arealmålen kraftigt överstigit de i programmet uppsatta målsättningarna och landskapsregeringen valde därför att inte ingå ytterligare avtal under 2016 för att inte äventyra programmets finansieringsram.

Gällande investeringsstödet till lantbruket har investeringsviljan varit något under förväntad nivå vilket förmodligen kan förklaras med nedgången i konjunkturen inom jordbruksnäringarna bl.a. till följd av handelsembargot mot Ryssland samt osäkerheter kring utvecklingen inom den lokala livsmedelsindustrin. Förväntningarna och indikationerna är dock att konjunkturen skall förbättras något under år 2017. Gällande investeringar inom livsmedelsindustrin är programmets måluppfyllelse på god väg tack vare de stora investeringar som inletts inom bryggerinäringen och som erhållit finansiering från programmet.

Leader-initiativet och den lokala aktionsgruppen har inlett sitt arbete under år 2016 och beviljats finansiering till sex projekt. Projekten har dock inte kunnat söka ersättning för sina kostnader på grund av fördröjningarna i utvecklingen av administrationssystemen.

Växtinspektionen identifierade den farliga växtskadegöraren päronpest i en odling under hösten 2014 och ännu säsongen 2016 har karaktäriserats av uppföljningen och åtgärder för att förhindra skadegöraren ska få fotfäste i landskapet och dess omfattande och viktiga fruktodlingar.

Tillväxten av den ekologiska arealen som anmäls till produktionskontroll har stagnerat vilket är naturligt då landskapsregeringen, som ovan nämnts, inte under 2016 ingått nya avtal för stöd för ekologisk produktion. Den ekologiska arealens andel av den totala arealen är ca 27 procent vilket fortsatt är en mycket hög andel i jämförelse med omkringliggande regioner.

Landskapsregeringen har under året genomfört en utvärdering av det nya avbytarsystemet som togs i bruk år 2015. Utvärderingen kunde peka på området där det nya systemet fungerar bra men också områden där systemet upplevs som otillräckligt och leder till att djurproducenter upplever en otillräcklig trygghet vid sjukdomsfall. Ytterligare konstateras att tillgången på avbytare behöver förbättras och att ersättningsnivåerna inom systemets bör granskas så att subventioneringsgraden når den nivå som varit avsikten med systemet (80 %).

Under året har arbetet med en fokusering av rådgivnings- och utvecklingsverksamheten fortsatt för att stärka infrastrukturen kring arbetet med att utveckla konkurrenskraften inom lantbruksproduktionen. Rådgivningsverksamheten har också investerat i uppdateringar i sina prognosverktyg för att stärka kvaliteten och kontinuiteten i de erbjudna prognostjänsterna.

Skogsbruk

Under året har en ny LL (2016:32) om Ålands skogsvårdsförening tagits fram. Den nya lagen trädde i kraft den 1 juli 2016. Genom lagen slopades den lagstadgade skogsvårdsavgiften från och med år 2016 och skogsvårdsföreningen gavs i stället möjlighet att uppbära medlemsavgift från sina medlemmar från år 2017. Samtidigt har landskapsregeringen även utökat ramavtalet med Ålands hushållningssällskap r.f. gällande rådgivningsverksamheten för primärnäringarna så att även den skogliga rådgivningen omfattas av avtalet.

För att öka tillgängligheten av digital skogsdata och stimulera aktiviteten i det åländska skogsbruket har landskapsregeringen tecknat ett avtal med Finlands skogscentral för att skogsaktörer på Åland ska kunna använda den webbaserade portalen MinSkog. Tjänsten beräknas kunna tas i bruk i medlet av år 2017 och ska ge skogsägare och aktörer bättre möjligheter till aktuell skogsdata.

Som ett led i landskapets Utvecklings- och hållbarhetsagenda påbörjades under hösten arbetet med ett skogsprogram för Åland för åren 2017-2026. En arbetsgrupp bestående av 10 olika intressenter presenterar ett förslag under våren 2017. Skogsbruksbyrån har även deltagit i den expertpanel som bidragit till de sju strategiska utvecklingsmålen i Utvecklings- och hållbarhetsagendan.

En viktig del i hållbarhetsarbetet är även certifieringen av det åländska skogsbruket. Under året höll certifieringsorganet Inspecta en förnyelserevision utgående från de nya kriterierna inom PEFC systemet, vilken innebar att certifikatet kunde förnyas. Arbetet med att även certifiera skogarna enligt FSC systemet har fortgått i skogsvårdsföreningens regi och under senhösten kunde de första fem skogsägarna på Åland erhålla FSC certifikat av certifieringsorganet Det Norske Veritas.

Främjande av skogsbruket

Avverkningsaktiviteten har varit ganska god under 2016, medan aktiviteten inom skogsvården har varierat. Arealen plantskogsskötsel nådde inte upp till den målsatta arealen, medan markberedningsarealen ökade något. Den stödberättigade planteringsarealen har minskat kraftigt som en följd av att kompletteringsplantering av naturförnyelser och beskogning av områden i underproduktion, ur bruk tagen åkermark samt naturbeten inte längre är stödberättigade. Även arealen stubbehandling mot rotröta samt skydds- och iståndsättningsdikningen har minskat. Dikningen kan dock variera mycket mellan åren beroende på avverkningsaktivitet och klimatbetingade drivningsförhållanden. Under året har en ny skogsbilväg och två grundförbättringar av skogsbilvägar färdigställts.

Jakt och viltvård

Kommissionen presenterade ett nytt förslag till ändring av direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen. Skjutvapenlagen hör till rikets behörighet men eftersom den direkt påverkar ett stort antal åländska jägare och sportskyttar översände landskapsregeringen den 7 januari 2016 ett utlåtande till inrikesministeriet.

Landskapsregeringen mottog den 8 december 2016 ett motiverat yttrande gällande vårjakten på ejder, vilket besvarades den 26 januari 2017.

Ur influtna jaktvårdsavgifter beviljade landskapsregeringen 15 jaktvårdsföreningar sammanlagt 62.840 euro i bidrag för den ordinarie verksamheten och fyra föreningar sammanlagt 4.505 euro för skjutbaneverksamheten. Finströms jaktvårdsförening beviljades 1.752 euro för att öppna en bågskyttebana för inomhusskytte på Breidablick och 583 euro för inköp av övningspilbåge. Utöver detta beviljades Sunds jaktvårdsförening 20.000 euro för att förnya 50-metersbanan i Gunnarsby och Brändö jaktvårdsförening 13.300 euro för att förnya älgbanan i Åva.

Avskjutningen av rådjur steg med cirka 14 procent medan avskjutningen av älg sjönk med 5 procent.

Fiskerinäringen

Under året har landskapsregeringen arbetat med frågan om en fördelning av fiskekvoter mellan landskapet och riket. Behovet av en uppdelning av kvoterna har uppstått som en följd av en ny rikslag genom vilken man i riket tar i bruk ett system med aktörsspecifika fiskekvoter för de av EU-kvoterade arterna lax, strömming och vassbuk. Systemet innebär att riksmyndigheterna fördelar rikets kvoter som nyttjanderätter till enskilda fiskare. Eftersom de fiskekvoter som EU årligen tilldelar Finland är en för landskapet och riket gemensam resurs krävs således att kvoterna fördelas mellan landskapet och riket.

Landskapsregeringen och riksmyndigheterna gör olika tolkningar av självstyrelselagen till den del det gäller hur denna fördelning ska genomföras. Ärendet behandlas för närvarande i Högsta domstolen och utgången av ärendet är principiellt viktig för självstyrelsen och i praktiken viktig för fiskerinäringens framtid.

Vid utgången av år 2016 hade landskapsregeringen beviljat totalt offentligt stöd genom det havs- och fiskeriprogrammet 2014 – 2020 till ett belopp av sammanlagt 3.351.302 euro, vilket utgör 32,3 % av totala budgeten för programmet. Av detta beviljades 813.802 euro under året. Programmets finansieringsram är totalt 10.365.000 euro, varav landskapets del är 59 procent och Europeiska unionens 41 procent.

Samtliga stöd som beviljas bidrar till uppfyllandet av landskapsregeringens målsättning om att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet.

Under år 2016 inleddes avslutandet av det gamla fiskeriprogrammet för perioden 2007-2013. Programmets totala finansieringsram var 6,8 miljoner euro och vid programslut hade en nyttjandegrad på 99,3 procent nåtts.

För en hållbar förvaltning av våra kustnära fiskbestånd har landskapsregeringen planenligt utfört de årliga provfiskearbetena i Marsund/Bovik, Kumlinge och i Lumparn. Provfiskena ingår i ett internationellt samarbete under Helcom. Det årliga samarbetsprojektet med Husö biologiska station behandlade potentiella vandringsvägar för fisk som rinner ut i norra Lumparn. Husö gjorde även en bedömning av havsöringens ekonomiska betydelse för Åland.

Målsättningen att stödja yrkesfiskare för uppkomna skador i enlighet med gällande försäkringssystem som handhas av Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag har förverkligats planenligt. Under 2016 fattades ett beslut om att avsluta fiskeriförsäkringssystemet.

Landskapsregeringen har även en målsättning att med landskapsmedel främja uppsamlingen av fjällfisk och skötströmming i skärgård och glesbygd. Inom ramen för detta stödsystem har det under året beviljats sammanlagt 25.874,30 euro i stöd fördelat på fyra aktörer.

Stödandet av branschorganisationernas rådgivningsverksamhet har skett planenligt. En utbetalning om 50.000 euro har gjorts till Ålands hushållningssällskap för arbete kopplat till gällande ramavtal mellan landskapsregeringen och hushållningssällskapet. Beloppet delas mellan Ålands fiskare r.f. och Ålands fiskodlarförening.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Utvecklingen av de elektroniska administrationssystemen som delvis görs i samarbete med en riksstyrelse har som tidigare konstaterats vara utmanande och arbetet har dragit ut på tiden vilket också gjort att implementeringen och utbetalningen av ersättningar till lantbrukarna dragit ut på tiden. Förseningarna i utbetalningar kan leda till problem med likviditeten i företagen.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Förbättra servicen till och kommunikationen med kunder och införa fler e-tjänster.

Förverkligat: Informationen på hemsidan har utvecklats, informationstillfällen om finansiering har anordnats och delvis filmatiserats och de elektroniska ärendehanteringssystemen har utvecklats under året. Det återstår dock en hel del utvecklingsarbete.

Mål: Landsbygdsutvecklingsprogrammet skall genomföras effektivt.

Förverkligat: Programmet är målstyrt utgående från tydliga mål samt genom användande av urvalskriterier framtagna med utgångspunkt i programmets övergripande mål. Programmet följs löpande upp av en övervakningskommitté och enligt en utvärderingsplan. Implementeringen av programmet startade sent och har ytterligare fördröjts av problemen med administrationssystemen. Trots detta har implementeringen av programmet kommit igång väl och implementeringsgraden upplevs som tillfredsställande. Uppföljningen av programmets många åtgärder och insatser är som nämnts formaliserat och görs dels i de årliga rapporterna samt i utvärderingssystemet enligt utvärderingsplanen. Förvaltningsmyndigheten för programmet har under 2016 upphandlat en löpande utvärdering för programmet vars uppdrag sträcker sig ända fram till 2024. Under våren 2017 skall utvärderarna presentera sin första mellanrapport.

Mål: Stöd till lantbrukare för avbyttjänster.

Förverkligat: Inom avbyttarsystemet kan konstateras att systemet inte utnyttjas upp till den förväntade nivån utan år 2016 år har ca 60 % av de budgeterade medlen nyttjats. De fortsatta problemen inom mjölkproduktionen bidrar till den låga nyttjandegraden men den utvärdering av avbyttarsystemet som genomfördes under året pekar också på att tillgången på avbyttjänster samt att tjänsternas pris i förhållande till den ersättningsbara normkostnaden är faktorer som bidrar till den låga nyttjandegraden. Landskapsregeringen ser över möjligheterna att främja tillgången på avbyttjänster.

Mål: Öka användningsmöjligheterna för digital skogsdata i syfte att främja den privata skogsnäringen.

Förverkligat: Landskapsregeringen har ingått avtal med Finlands skogscentral om att inkludera Åland i den webbaserade portalen MinSkog. Genom portalen ska skogsägare få tillgång till digital skogsdata över sin fastighet och ges möjlighet att dela denna data med andra aktörer för en effektivisering av skogsnäringen. Tjänsten beräknas kunna tas i bruk i medlet av år 2017.

Mål: Landskapslagen (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening revideras.

Förverkligat: Landskapsregeringen lämnade i mars ett lagförslag till lagtinget (nr 8/2015-2016). Den nya landskapslagen (2016:36) om Ålands skogsvårdsförening trädde i kraft den 1 juli 2016.

Mål: Fastställa ett nytt skogsprogram för Åland.

Förverkligat: Under hösten tillsattes en arbetsgrupp i syfte att utarbeta ett skogsprogram för Åland för åren 2017-2026. Det nya programmet fastställs under år 2017.

Mål: Arealen plant- och ungskogsröjning i de privata skogarna uppgår till 800 hektar.

Förverkligat: Arealen röjning i skogsvårdsföreningens regi uppgick under år 2016 till 686 hektar.

Mål: Stimulera viltvårdsarbetet för sjöfågel.

Förverkligat: Jaktens dag på jakt- och fiskemuseet i Eckerö arrangerades med temat viltvård. Ett förslag till ändring i jaktförordningen gällande jakt med hund har utarbetats. Förslaget innebär bättre möjligheter att använda hund vid jakt på predatorer i viktiga häckningsområden i skärgården, samt bättre möjligheter att genomföra större viltvårdsprojekt för att systematiskt begränsa förekomsten av mårddhund. Landskapsregeringen beslöt även att utarbeta en åtgärdsplan för ejderstammen på Åland för att ytterligare stimulera till ökade viltvårdsinsatser.

Mål: Utveckla användningen av viltkameror i viltförvaltningen.

Förverkligat: Landskapsregeringen har i samarbete med jaktvårdsföreningarna inlett ett försök att inventera lodjursstammen med hjälp av viltkameror. Viltkameraanvändning som ett verktyg för att underlätta jakt på mårddhund har också testats framgångsrikt.

Mål: Färdigställa förvaltningsplanen för lodjur.

Förverkligat: På grund av snöfattiga vintrar har inga inventeringar av lodjursstammen kunnat genomföras sedan 2013. Kunskaperna om lodjursstammen på Åland är därför alltför bristfälliga för att planen ska kunna färdigställas. Att med hjälp av viltkameror ta fram bättre inventeringsunderlag är därför prioriterat.

Mål: Färdigställa nytt studiematerial för jägarexamen.

Förverkligat: En upphandling av inköp av bilder gjorde att arbetet inte kunde slutföras. Upphandlingen går ut under 2017 och den nya kurslitteraturen kommer därefter att färdigställas.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Näringsavdelningen	-17 761 454,61	-12 047 453,53	-5 714 001,08	67,83
Verksamhetens intäkter	577 000,00	250 227,24	326 772,76	43,37
Försäljningsintäkter	25 500,00	27 015,98	-1 515,98	105,95
Avgiftsintäkter	170 500,00	187 735,89	-17 235,89	110,11
Understöd och bidrag	381 000,00	0,00	381 000,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	35 475,37	-35 475,37	0,00
Verksamhetens kostnader	-3 039 910,99	-2 858 181,43	-181 729,56	94,02
Löner och arvoden	-1 714 687,00	-1 705 328,27	-9 358,73	99,45
Pensionspremier	-308 670,00	-306 968,79	-1 701,21	99,45
Övriga lönebikostnader	-45 443,00	-45 850,78	407,78	100,90
Personalersättningar och övr. rättelseposter	5 000,00	20 301,90	-15 301,90	406,04
Köp av tjänster	-655 125,05	-736 902,16	81 777,11	112,48
Material, förnödenheter och varor	-62 730,00	-42 228,96	-20 501,04	67,32
Övriga verksamhetskostnader	-258 255,94	-41 204,37	-217 051,57	15,95
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	7 709 309,08	5 277 412,42	2 431 896,66	68,46
Europeiska Unionen	7 683 367,79	5 277 412,42	2 405 955,37	68,69
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	25 941,29	0,00	25 941,29	0,00
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-23 007 852,70	-14 729 501,57	-8 278 351,13	64,02
Undervisning, kultur och idrott	-764 000,00	-1 209 246,46	445 246,46	158,28
Primärnäringsar	-16 895 291,57	-10 656 354,38	-6 238 937,19	63,07
Övrigt näringsliv	-5 134 253,31	-2 742 962,37	-2 391 290,94	53,42
Övriga överföringskostnader	-214 307,82	-120 938,36	-93 369,46	56,43
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	12 589,81	-12 589,81	0,00
Ränteintäkter	0,00	12 589,81	-12 589,81	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Extraordinära poster	0,00	0,00	0,00	0,00
Extraordinära kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

UPPFÖLJNING AV NYCKELTAL

Beviljad finansiering för näringslivets främjande 2015-2016

Stödform	2016		2015	
	Antal	Beviljat	Antal	Beviljat
Totalt	139	9 175 256	151	15 176 841
Turismens främjande VÅ	1	1 000 000	1	1 000 000
Skärgårdsutveckling	1	9 000	1	35 000
Nationellt företagsstöd				
Internationalisering	20	222 481	12	158 413
Investeringsbidrag	18	683 207	14	1 115 588
Detaljhandeln i skärgården i form av				
Driftsbidrag	10	117 665	10	109 896
Investeringsbidrag	3	9 634	3	13 531
Skärgårdsstöd	4	24 000	5	27 000
SSA stöd i skärgården	48	57 049	50	61 360
Internationella utvecklingsprojekt, avser slutliga medfinansieringsåtaganden	2	103 560	6	441 235
Förordade lån till Finnvera	6	218 000	15	366 960
Förordade garantier till Finnvera	8	3 151 000	6	3 878 650
Stöd från EU-medfinansierade program				
ERUF 2007-2013	0	0	4	51 678
LBU 2007-2013	0	0	7	124 967
Leader projekt 2007-2013	0	0	4	57 969
Eruf 2014-2020 *	1	79 683	3	1 545 366
ESF 2014-2020 *	5	1 349 450	8	3 159 928
LBU 2014-2020	5	1 636 419	1	10 000
Leader projekt 2014-2020	6	224 108	0	0
Leader verksamhetsbidrag **	1	290 000		
Eruf finansieringsinstrument **	0	0	1	3 019 300

* Eruf och ESF projekten omfattar tidsmässigt flera år fram till 2020 och 2021 för vissa projekt, men då förbindelseprincipen tillämpas belastas budbetmoment i samband med att ett bindanden beslut om beviljande av bidrag har fattats, verkställighetsförordningen 9 §.

** Finansieringen avser kostnader för hela programperioden 2014-2020.

Jordbrukets nyckeltal

	2015	2014
Lantbrukets totalproduktion (ton)	58 480	53 028
Lantbrukets bruttointäkter (1000 euro)	24 347	24 349
Medelareal (ha), gårdar	32,9	31,3
BNP-andel; jord- och skogsbruk, fiske	2,4% (år 2014)	2,3% (år 2013)
Jordbrukets fosforbelastning av totala belastningen	2,2 ton, motsvarar 6,4%	2,7 ton, motsvarar 7,6%
Jordbrukets kvävebelastning av totala belastningen	188 ton, motsvarar 28,6%	213 ton, motsvarar 31,6%

Förnyelseplaner och anmälningar om beståndsvårdande avverkning 2013-2016

	2013	2014	2015	2016
Totalt	452	528	454	442
Förnyelseplaner	163	190	150	136
Anmälan om beståndsvård	289	338	304	306

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Utförd plant- och ungskogsröjning i privata skogar 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	mål 2016	förverkligat 2016
Hektar, ha	799,2	735,4	817,4	837,5	800,0	686,3

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Delfinansierade skogsvårdsarbeten i privata skogar 2014-2016

Åtgärd	2014		2015		2016	
	Hektar	Medelkostnad euro/hektar	Hektar	Medelkostnad euro/hektar	Hektar	Medelkostnad euro/hektar
Markberedning högläggare	146,7	340,00	176,7	340,00	187,5	360,00
Markberedning grävmaskin	33,1	467,10	48,0	404,00	45,1	421,21
Sf-plantering	26,2	i.u.	25,4	i.u.	4,0	i.u.
Plant- och ungskogsröjning	817,4	251,00	837,5	296,00	686,3	281,37
Preparat mot rottröta	302,2	58,10	371,7	48,92	241,1	37,74
	Meter	Medelkostnad euro/meter	Meter	Medelkostnad euro/meter	Meter	Medelkostnad euro/meter
Skydds- och istandsättningsdikning	4 975	2,00	4 195	2,39	2 460	1,94
Byggande av skogsbilväg	-	-	-	-	630	41,38
Grundförbättring av skogsbilväg	-	-	-	-	7 000	7,35

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Antalet fällda vilt

		Sökande			Fällda vilt		
		2014	2015	2016	2014	2015	2016
Älg	Jaktvårdsföreningar	15	15	15	190	179	170
Rådjur	Jaktlag	200	200	200	2 949	3 563	4 066
Guding	Jägare	2 259	2 186	2 052	2 294	2 307	2 408
Säl	Jägare	576	585	0*	115	123	73
Skarv	Jägare	363	413	221	839	542	1 002

* Inga personliga tillstånd år 2016. Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Antal jaktkort

	2013	2014	2015	2016
Totalt	4 370	4 400	4 403	4 487
Åländska jägare	3 415	3 453	3 407	3 460
män	3 207	3 245	3 191	3 231
kvinnor	208	208	216	229
Utländska jägare	955	947	996	1 027
män	939	930	953	984
kvinnor	16	17	43	43

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Beviljade stöd som medfinansierats genom Europeiska fiskerifonden 2007-2013

	Finansierings- ram (€)	Beviljat belopp (€)	Utbetalt (€)
Totalt	6 800 000	6 772 822	6 754 879
Åtgärder inom yrkesfisket	71 727	72 895	72 895
Åtgärder inom vattenbruket	2 619 710	2 574 613	2 559 082
Åtgärder inom beredning och saluföring	1 126 807	1 134 260	1 134 264
Gemensamma branschåtgärder	2 327 461	2 328 081	2 325 664
Leader	586 295	589 538	589 538
Tekniskt stöd	68 000	73 435	73 435

Beviljade stöd till fiskerinäringen år 2016

Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020	Antal projekt	Stöd (€)
Totalt	18	813 802
Yrkesfiske	6	30 752
Vattenbruk	8	336 380
Leader	1	90 000
Saluföring och förädling	1	6 669
Integrerade havspolitikerna	2	350 000
Uppsamlingsstöd	Mängd (kg)	Stöd (€)
Totalt	106 680	25 874,30
Skötströmming	16 985	2 547,75
Fjällfisk	89 695	23 326,55

Utvecklingen av fiskerinäringen

Yrkes- och binäringsfiske		2013	2014	2015
		Förstahandsvärde (€)	2 060 116	3 234 033
På Åland landad fisk (€)		746 980	866 109	863 019
Antal registrerade fiskare,	män	252	249	245
	kvinnor	25	23	22
Registrerade fiskebåtar		293	285	265
Fiskodling				
Förstahandsvärde (milj. €)		24,7	25,4	22,7
Försäljning av matfisk (kg)		5 123 574	5 364 313	5 361 540
Värde (milj €)		21,1	22,2	20,9
Försäljning av rom (kg)		234 308	232 356	229 568
Värde (milj €)		3,6	3,2	1,8
Antal verksamma företag		5	5	4
Antal produktionsenheter		26	26	27
Syssestättning (heltid)		74,7	74,6	73,7
inom direktodling,	män	32,0	29,7	31,3
	kvinnor	1,0	1,1	0,0
inom förädling,	män	28,9	30,0	28,0
	kvinnor	12,8	13,8	14,4
Fiskhandel och förädling				
Omsättning		52 682 000	54 138 000	51 515 400
Syssestättning,	män	51,0	43,5	41,3
	kvinnor	18,0	20,0	19,8

Försäkrade föremål inom fiskeriförsäkringssystemet

Försäkrat föremål	Antal		Belopp (€)	
	2015	2016	2 015	2 016
Totalt	19	20	591 582	447 082
Båtar	18	19	389 082	244 582
Trålar	1	1	202 500	202 500
Övriga fiskebragder				
Trålbord				
Bojar och linor				

Rapporterade skador och utbetalad ersättning inom fiskeriförsäkringssystemet

Rapporterade skador	2015	2016
	Antal	11
Totalskada (€)	27 830	18 807,05
Utbetalad ersättning (€)	25 495	17 564,29
Landskapets andel av ersättningen (€)	22 217	16 019,00

REDOGÖRELSE FÖR AVDELNINGENS INTERNA KONTROLL

Näringsavdelningens ansvarsområden gäller huvudsakligen finansiella överföringar till externa parter, myndighetsutövning genom inspektions- och planeringsverksamhet och tilldelning av rättigheter. Förvaltningsområdena på avdelningen följer i huvudsak fleråriga verksamhetsprogram med uppställda mål på kort och lång sikt som i den årliga budgeten och interna verksamhetsplaneringen bryts ner till konkreta åtgärder och arbetsuppgifter. Bland styrdokument kan nämnas förutom lagstiftning, regeringsbeslut om principer för finansieringsstöd för olika ändamål och systembeskrivningar för verksamheten.

Avdelningschefen följer dels löpande upp att avdelningens lista med öppna ärenden inte är orimligt lång när det gäller externa intressenter, att avdelningens budgetmoment inte överskrider eller nyttjas i låg utsträckning, dels avdelningens föredragningslistor för att kunna upptäcka eventuella avvikelser från styrdokument. Byråvis sker en uppföljning av att målen nås samt löpande även avdelningsvis. Avdelningens chefer tillämpar avvikelserapportering så att uppmärksammade avvikelser meddelas avdelningschefen.

Risker hanteras genom framtagning av kontrollplaner som uppgörs delvis på basen av riskanalyser, skrivbordskontroller och kontroll på plats och dokumentation av kontrollåtgärder och -resultat. Det finns ett detaljerat delegeringsbeslut för avdelningen med fördelade uppgifter samt en arbetsordning med budgetansvar för respektive tjänsteman, vilket ger en tydlig ansvarsfördelning. Det sker ett löpande utvecklingsarbete för att höja kvaliteten och säkerheten inom administrationen bl.a. för att öka automatiseringen av bl.a. rapportering. Avdelningen har låg personalomsättning och en kompetent personal.

Huvuddelen av näringsavdelningens verksamhet omfattas av, delvis externa, krav på en omfattande kontroll, uppföljning genom årsrapporter, regelbunden revision av ärenden och system samt utvärdering vilket görs av antingen landskapsrevisionen eller externa aktörer. Därför finns en etablerad rutin för intern styrning och kontroll. Avdelningen har kommit i åtnjutande av anvisningar och rutiner framtagna av controllerfunktionerna. Andelen rättelseyrkanden eller besvär som har lett till ändrade beslut och beslut om återkrav är låg i förhållande till ärendevolymen. Sammantaget tillgodoser de tillämpade systemen kraven för att säkerställa lagligheten, att verksamhetsmålen uppnås på ett resurseffektivt sätt och att den finansiella rapporteringen är korrekt.

Inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammets administration (programmet är budgetmässigt störst bland avdelningens överföringsutgifter) genomförs ett formaliserat system innehållande kvalitetskontroll, uppföljning och egenkontroll för att upprätthålla en hög kvalitativ nivå. Rådgivningsverksamheten upprätthålls genom ett resultatavtal med Ålands hushållningssällskap. Avtalet har uppdaterats under år 2016 då också rådgivningen inom skogsbruket lyftes in i avtalet vid sidan av lantbruks- och fiskerirådgivningen. Övriga verksamhetsområden inom jordbruksbyrån som växtinspektion och certifiering och styrning av ekologiska produktionen är detaljstyrd av lagstiftning och EU-reglering.

INFRASTRUKTURAVDELNINGEN

INFRASTRUKTURAVDELNINGENS ÖVERSIKT

Avdelningens utfall för 2016 uppgick till 32,6 miljoner euro, en marginal ökning på 0,34 % jämfört med 2015. Kostnaderna för investeringar har ökat med 3,0 %, medan kostnaderna för överföringarna har ökat med 21,6 %. Verksamhetskostnaderna har däremot sjunkit med 2,6 % (832.579 euro). Investeringarkostnaderna steg på grund av att ökade investeringar i tonnage. Överföringarna steg på grund av produktionsstödet för vindkraft och uppgick till hela 884 532 euro. Detta beror på att man under 2016 betalade ut produktionsstöd för perioden 2013 - halva 2016. De långsiktiga verksamhetskostnaderna har över tid sjunkit med mer än man kan utläsa från bokföringen 2016. Kostnaden för skärgårdstrafiken tillsammans med kostnaden för linfärjorna, har sjunkit med nästan 2.100.000 euro. Samtidigt låg de tillfälliga omställningskostnaderna för skärgårdstrafiken på cirka 640 000 euro. Kostnaden för digitaliseringen av farlederna nådde sin topp under 2016 och kostade cirka 1 200 000 euro, medan kostnaden för år 2017 är beräknad till 691.000 euro. Projektet ska vara färdigställt 2017/2018 och därefter kommer kostnaderna för underhåll av grunda farleder att ligga på runt 200.000 euro på årsbasis. Utgifterna för drift och underhåll av vägar steg med 153.635 euro, vilket beror på införande av interhyra om 263.000 euro. Exkluderas dessa extraordinära kostnader för 2016, har verksamhetskostnaderna sjunkit med 9,6 %, d.v.s. med 2.200.000 euro. Ledningen konstaterar att verksamhetskostnaderna nu ligger på en sådan nivå, att ytterligare besparingar kommer att kräva flera politiska beslut om att sänka servicenivån för allmänheten. Cirka 80 % av avdelningens kostnader är bundna i avtal rörande servicenivå och politiskt beslutade överföringar. Återstående kostnader är jämt fördelade mellan löner och kostnader direkt knutna till den servicenivå avdelningen i egen regi upprätthåller.

Om reinvesteringarna av vägnätet är lägre än avskrivningarna, uppstår en underhållsskuld. Om denna underhållsskuld växer år för år, innebär det att man i framtiden kommer att stå inför stora investeringsbehov. Under 70- och 80- talet gjordes stora investeringar för att effektivisera transporterna i landskapet. Under denna tid och tiden därefter, byggdes en underhållsskuld upp. Avdelningen har därför under många år prioriterat underhållet av vägnätet. Under 2016 var reinvesteringarna större än avskrivningarna, d.v.s. underhållsskulden minskade. Med de vägmätningar som utförts på landskapets vägnät, kan det konstateras att underhållet på nuvarande nivå upprätthåller balans med slitaget. Situationen för broar och hamnfästen är inte den samma. Många broar och hamnfästen är nu i stort renoveringsbehov och är även mer än vägarna påverkade av de större trafikmängder och tyngder som gäller idag, jämfört med när de byggdes. Reinvesteringarkostnaderna beräknas uppgå till minst 30 miljoner euro under en tidsperiod på 10 år. I slutet av 2016 lades grunden för en projektorganisation för att ta sig an detta uppdrag, vilken kan börja sitt arbete under 2017. För Vårdöbron, som hanteras som ett fristående projekt, anställdes en projektchef, varefter projektering och bygghandlingar kunde slutföras, entreprenaden upphandlas och avtal tecknas. Det praktiska arbetet med att bygga en ny bro startas i början av 2017. Bron kommer att vara färdigställd hösten 2018. Gällande korttrattsprojekten utfördes MKB, miljökonsekvensbedömning, för östra och västra Föglö. Nästa steg är att ta fram noggrannare kalkyler på lämpliga alternativ som underlag för politiska beslut.

Under året har en Utvecklings- och hållbarhetsagenda tagits fram för landskapet, i vilket avdelningen har deltagit under processen. Avdelningen har även påbörjat det interna arbetet med att tydligare lyfta hållbarhetsfrågorna i den dagliga verksamheten. Det kan noteras, att den många gånger svåra viktningen av ekonomiska, sociala och miljöaspekter, är en naturlig del av beredningsarbetet vid avdelningen. Avdelningens centrala uppgift är att erbjuda en så god servicenivå som möjligt till lägsta kostnad och intrång, och även att optimera kvaliteten på utfört arbete, för att minimera tilläggskostnader och eventuella senare intrång. En betydande del av ärendeberedningen omfattar därför bred kommunikation, omfattande utredning och inhämtande av underlag från olika sakområden, så att en så god viktning som möjligt kan göras. Genom att belysa denna viktningprocess bättre inför politiska beslut, ges möjlighet till att sociala och miljömässiga hållbarhetsaspekter kan ges större utrymme än tidigare.

Som en del av regeringens hållbarhetsarbete har arbetet med Utvecklings- och hållbarhetsagendan varit intensiv under året och givit avdelningens GIS-arbete, geografiska informationssystem, en skjuts framåt, genom att en extra resurs tilldelades från utvecklingsenheten. Detta har möjliggjort att insamling och kvalitetssäkring av kartbaserat dataunderlag kunnat påskyndas, så att kommunerna under året fick direkt tillgång till delar av landskapsregeringens material och att avdelningen under 2017 kommer att kunna öppna en portal för allmänheten med kartbaserad information. Som en del av detta arbete har avdelningen påbörjat utvecklingen av vägdatatabasen och uppdaterat innehållet med bl.a. placering av vägmärken, busshållplatser, vägmätningarna mm.

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR INOM AVDELNINGENS ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

Regeringsskiftet i slutet av 2015 ledde till en översyn av budget 2016, med besparingskrav som följde. Arbetet med att förverkliga besparingskravet under pågående budgetår och sedan insatserna som krävdes för att kunna lägga ett budgetförslag för 2018, utgående från hårda besparingskrav, var en utmaning för avdelningen och ledde till att annat utvecklingsarbete fick läggas åt sidan. Det minskade utrymmet i avdelningens budget fördröjde vissa planerade insatser, men de större effekterna kommer att ses först inkommande år.

Samtliga frigående färjelinjer drivs i privat regi från februari 2016. Konkurrensutsättningen har för sjöpersonalen medfört övergång till entreprenören, omplacering inom förvaltningen eller uppsägning. Till följd av driftsprivatiseringarna har ca 110 personer avslutat sin anställning hos landskapsregeringen, varav två personer ej kunde omplaceras, trots många år i landskapets tjänst. Inför år 2017 förbereddes omplacering av linjärjeförarna till Verkstads- och lagerenheten, så att Rederienheten med detta kunde avsluta sin verksamhet i slutet av året.

Under år 2015-2016 har ledningen anpassat organisationen till den nya infrastrukturförvaltningen, med omläggning av tjänster och hantering av nya arbetsuppgifter. Avsikten var att ÅTEC, Ålands energi- och teknologicentrum, skulle överföras till avdelningen för att förstärka energiområdet. Så blev det inte, men en något stabilare arbetsgrupp kunde ändå uppnås genom anställning av en ordinarie elinspektör. Även arbetet vid Ålandstrafiken fick en stabilare grund i och med förstärkning av ledningsfunktionen. Som ett led i avdelningens förändringsarbete, förankrades en ny byråindelning under året, för att träda i kraft 1.1.2017. Infrastruktursidan och dess underhåll samlas under

Vägnätsbyrån och trafiktjänsterna med tonnage och linfärjeförarna under Transportbyrån. Med omorganiseringen förväntas kommunikationen mellan beställare och utförare inom organisationen förbättras och ledningsfunktionen bli tydligare, då sakområdena på byråerna är mer sammanhållna än tidigare. Förändringen förväntas effektivisera arbetet och underlätta kvalitetssäkring och utvecklandet av självgående team med helhetsansvar.

Infrastrukturavdelningen är en specialistberoende avdelning vars produktivitet direkt hämmas vid frånvaro av vissa nyckelpersoner. Avdelningen har under en längre tid haft hög arbetsbelastning och situationen har försvårats av att avdelningen inte haft full personalstyrka på plats. Få tjänster har en naturlig back-up resurs och många tjänstmän arbetar i en struktur som kan likställas med entreprenörskap. I anpassningsprocessen av organisationen har stor vikt lagts på att skapa naturliga team, såsom infrastrukturteamet, trafiktjänsteteamet osv. Genom att strukturera avdelningen i team fås bättre kunskapspridning, en tydligare styrning, ett bättre nyttjande av olika kompetenser, samt ett naturligt erfarenhetsutbyte som är essentiellt, då relativt många tjänster är tillsatta med helt ny personal och arbetsfältet komplicerat. En annan stor fördel med att jobba i team är det gemensamma ansvar som gruppen tillsammans skapar för att teamsammansättningen ska fungera. Personerna i teamet lär sig ta ansvar för uppgifter utanför sitt direkta ansvarsområde och naturliga back-up strukturer bildas.

Inom plan, bygg och energi har avdelningen goda möjligheter att bereda underlag som genom lagstiftning och ekonomiska stöd kan leda till en förändrad samhällsutveckling. Inom dessa områden pågår såväl revideringsarbete inom PBL, plan- och bygglagen, som arbetet med Energi- och klimatstrategin, i syfte att ta fram åtgärdsförslag och indikatorer för en hållbarare utveckling. Även transportsystemen i landskapet måste vara ekologiskt hållbara, men de ska även tillgodose människors behov och krav utifrån ekonomiska och sociala aspekter. För att kunna visa på hållbarhetsarbete vid avdelningen, har avdelningen påbörjat arbetet med att hitta lämpliga indikatorer för att visa hur utvecklingen kan mätas. Indikatorerna är användbara för att identifiera trender, förutse problem, bedöma alternativ, samt fastställa mål för utvärdering. Att definiera och mäta hållbar utveckling inom avdelningens sakområden, är dock ingen lätt uppgift med de många komplexa faktorer som måste viktas mot varandra.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ LANDSKAPSFÖRVALTNINGENS UTVECKLING

Styrningen inom den offentliga sektorn utgår från lagar, förordningar och politiska beslut. Målsättningen med avdelningens riskstyrning, är att utveckla avdelningen i rätt riktning genom ett mer effektivt och kostnadsbesparande arbete, där potentiella problem på ett tidigt stadium kan lösas eller undvikas.

Risker som måste accepteras

- Besparingskraven ger avdelningen ökad arbetsbelastning samtidigt som yttre krav på kvalitetssäkring och utvärderingar kommer att kräva mer resurser än idag.
- Den politiska styrningen kan snabbt ändra förutsättningarna att uppfylla verksamhetsplanen, påverka resurs- och kostnadseffektivitet och även personalens välmående.

- Inga anslag är avsatta för oförutsedda händelser. Dessa finansieras via tilläggsbudget, vilket innehåller inslag av osäkerhet, fördröjning och anpassning.

Risker som reduceras

- Infrastrukturavdelningen är en specialistberoende avdelning vars produktivitet direkt hämmas om vissa nyckelpersoner är sjuka eller vid större personalomsättning. Den nya organisationsstrukturen och det ökade teamarbetet har minskat sårbarheten.
- Avdelningen har inom tjänstemannakåren en för hög arbetsbelastning. Situationen har dock under senare tid förbättrats då flera vakanta tjänster tillsatts och teamarbetet har i viss mån lett till avlastning. Har någon varit sjuk, ledig osv. har vissa uppgifter kunnat skötas av en teamkollega. Detta är även positivt för medborgarna då vissa ärenden kan skötas av kollegor till den ansvarige tjänsteman som är frånvarande.
- I och med att beställarorganisationen även upphandlar tjänster av privata leverantörer, uppstår operativa risker, både beträffande tid och kvalitet. Avdelningen har jobbat med att förbättra processerna runt upphandling, avtal samt uppföljning. Ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte har också initierats mellan avdelningen och det centraliserade upphandlingsstödet, vilket förväntas hitta sina former under 2017.
- Avdelningen har historiskt fått rätt mycket negativ publicitet. Under 2016 har ett fokusområde varit att förbättra medborgardialogen. Avdelningen har erhållit väldigt lite negativ publicitet under 2016 och nästan ingen alls gällande den löpande verksamheten. Avdelningen har utfört sitt arbete väl, men vi tror också att det haft en positiv inverkan av att vi satsat kraft på att på att besvara allmänhetens frågor så snabbt och konstruktivt vi kunnat. Tjänstemännen har mer än tidigare tänkt i former som kundservice och kan i ännu större utsträckning än tidigare hantera mindre ärenden direkt, mycket till följd av utarbetade av tydligare rutiner och större delegering.

Risker som eliminerats

- Den finansiella situationen kan uppmuntra till insatser som ger en synbar effekt på kort sikt, men eventuellt inte det bästa på lång sikt. Hela personalstyrkan är väl införstådd med att man måste jobba långsiktigt och hållbart och utvecklar beslutsunderlaget i den här riktningen till politikern.
- Under 2016 har steg tagits till att avdelningen talar med en röst. Inom offentlig verksamhet är det viktigt att ha allmänhetens förtroende och att ge ut korrekt eller samstämmig information.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Allmänna byrån

Mål: Uppföljning görs av den uppdaterade byggbestämmelsesamlingen

Förverkligat: Uppföljning av hur byggbestämmelsesamlingen fungerar görs kontinuerligt. Under året har möten hållits med branschorganisationer och kommunala byggnadstillsynsmyndigheter. De synpunkter som har inkommit har överlag varit positiva, det finns dock behov av fortsatt kontinuerlig

uppföljning, rådgivning och vissa justeringar. Under 2017 avser landskapsregeringen att införa vissa revideringar för att möta EU-krav på byggnaders energiprestanda.

Mål: Elmarknadstillsynsmyndigheten organiseras

Förverkligat: Under våren 2016 pågick sonderingen av myndighetens styrelse, vilken efter rekryteringen består av ordförande samt tre. Utöver de ordinarie medlemmarna har två oberoende ersättare samt en myndighetschef utsetts. Styrelsen hade sitt första möte 18 maj 2016 och under året har sex möten hållits.

Mål: EU-harmonisering och kvalitetssäkring av metadata genomförs för övergång till lantmäteriets webbtjänst

Förverkligat: Metadatabeskrivningar har upprättats för en stor andel av geodatat. Delar av geodatat har kompletterats och granskats under året för att höja kvalitet och tillförlitlighet.

Mål: Arbetet med revideringen av plan- och bygglagen, fortsätter under år 2016.

Förverkligat: Arbetet med revideringen av plan- och bygglagen har intensifierats under 2016. Ett första förslag till reviderad lag gick på remiss under senare delen av 2016. Arbetet fortsätter under 2017 då även lagbestämmelser om fysisk planering ses över.

Mål: Stöda anskaffning och produktion av bostäder.

Förverkligat: Landskapsregeringen har under 2016 verkat för en god tillgång till bostäder genom beviljande av landskapsborgen (för ägarbostäder och hyresbostäder) och räntestöd för produktion/reparation av hyresbostäder.

Mål: Möjliggöra för pensionärer att bo kvar längre i bostaden genom beviljande av inkomstbeprövade reparationsbidrag.

Förverkligat: Landskapsregeringen har under 2016 beviljat stöd för reparationsåtgärder i bostäder ägda av pensionärer för att möjliggöra fortsatt boende.

Mål: Stöda klimatvänliga installationer och energieffektiviserande åtgärder i bostäder.

Förverkligat: Landskapsregeringen har under 2016 beviljat stöd till installationer av solenergianläggningar i bostadshus och energieffektiviserande åtgärder i flerbostadshus. Under 2017 ses stödsystemet över som en följd av pågående arbete med klimat- och energistrategin.

Mål: Verksamhetsutveckling webbGIS/GeoSecma

Förverkligat: Utveckling av verksamhetsspecifika GIS applikationer har gjorts under året. Möjlighet att logga in på systemet utanför landskapsregeringens interna nätverk har förverkligats.

Mål: Förbättrade rutiner för lagring av geodata

Förverkligat: Geodata har överförts till lagring i databasmiljö. Rutiner är förbättrade gällande behörigheter, lagringsstruktur, backup mm.

Mål: Bättre aktualitet för bakgrundskartor och fastighetsdata

Förverkligat: Bakgrunds- och grundkartdata från Lantmäteriverket är uppdaterade till senaste version. Delar av bakgrundskartdatat läses via nätbaserade tjänster. Mer frekvent uppdatering av fastighetsdata har inte förverkligats under året beroende på programtekniska problem. Lösning kommer under 2017. Förvaltningen har dock tillgång till Lantmäteriverkets nätbaserade fastighetdatasystem (FDS) för aktuell tillgång till fastighetsinformation.

Mål: Tillgång till GISdata för kommunala sektorn

Förverkligat: Kommunala sektorn har under året fått tillgång till verksamhetsdata från landskapsregeringens GIS-databas. En inloggningsbar GIS-applikation har tagits fram för kommunala sektorn som kan användas som stöd vid handläggning, planering mm.

Trafikbyrån

Mål: Hållbara, förenklade och enhetliga avgifts-, boknings- och avbokningsregler vidareutvecklas.

Förverkligat: År 2016 utarbetades transparenta bokningsregler för mer optimalt nyttjande av ledig kapacitet ombord.

Mål: Arbetet med en funktionsbeskrivning samt kravlista för en gemensam boknings-, biljetterings- och faktureringsplattform för skärgårdstrafiken och kollektivtrafiken i syfte att förnya systemen och se över organisationen fortsätter. I samband med detta tas ett gemensamt zon- och betalningssystem för bussbiljetter fram, där även stadstrafiken omfattas.

Förverkligat: Ny mjukvara av befintligt boknings- och biljetteringssystem för skärgårdstrafiken införskaffades för att trygga direktförsäljningen, statistiken, samt för att få färjeredovisning i realtid. En flexibel kortfunktion införskaffades för kommande försäljning av årskort kopplat till fordon eller person. Ny hårdvara, anpassad för utomhusbruk i vått och kallt väder inhandlades. Förslag till uppdatering och ändrad zonindelning i ÅFS Nr. 2011:24 och Nr. 2015:72, Beslut om trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik i landskapet Åland, är gjort.

Istället för att anlita konsulter hanteras nu i allt större utsträckning mer avancerade uppgifter av Ålandstrafikens personal till följd av vidareutbildning.

Mål: Web-bokningssystemet utvecklas för att öka användningsgraden ytterligare.

Förverkligat: Användningsgraden för onlinebokningen ökade med +14% från år 2015 till år 2016. Från början av 2017 kan även husbilar och husvagnsekipage boka/avboka online.

Mål: Vägförvaltningen ställs om till en renodlad beställarorganisation under perioden 2015-2016

Förverkligat: Under året har ett mätningssavtal trätt i kraft och majoriteten av alla mättjänster utförs nu av externa konsulter. Likaså har nya projektringsavtal för väg respektive bro- och hamn upphandlats, vilka kommer att träda i kraft våren 2017.

Mål: Ett nytt digitalt vägregister som uppfyller dagens krav upphandlas

Förverkligat: Ett nytt vägregister har tagits i bruk. Byrån har valt att använda landskapets befintliga GIS-system, GeoSecma, varvid en upphandling inte är nödvändig. Under året har bl.a. regelbundna möten hållits gällande uppbygganden av databasen och nödvändiga inventeringar i vägnätet utförts.

Mål: Funktions- och standardbeskrivningen för vägunderhållet fastställs

Förverkligat: Funktions- och standardbeskrivningen nyttjas vid beställning av vägunderhåll. Dokumentet har bearbetats ytterligare i syfte att fastställas under 2017. Regelbundna möten hålls mellan utförar- och beställarenhet och skriftlig rapportering sker kontinuerligt i enlighet med vad som framgår av dokumentet.

Mål: Nytt avtal för flygtrafiken på linjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda träder i kraft 1.3.2016.

Förverkligat: Nytt fyra årigt avtal är upphandlat. I motsats till tidigare avtal är det inget uppehåll i juli månad.

Mål: Förslag på en ny kollektivtrafiklag läggs, omfattande bl.a. tilldelning och en ny kollektivtrafikmyndighet i enlighet med EU:s regler.

Förverkligat: Tvåårigt stödavtal undertecknades av tre bussbolag avseende tilldelning av landsortskollektivtrafiken. Avtalet trädde i kraft 1.1.2016 och har en option på ytterligare två år. Beredningen av en ny kollektivtrafiklagstiftning har påbörjats under året.

Mål: Avtalsuppföljning i fält för linfärjetrafiken införs.

Förverkligat: Likväl som på frigående färjorna infördes avtalsuppföljning i fält såväl på de driftprivatiserade linfärjorna som på dem som är i landskapsregeringens egen drift. Syftet med fältarbetet är att stärka dialogen med besättningarna om avtalade skyldigheter och förpliktelser både på linfärjorna och i färjestugorna.

Mål: Linfärjedriften för Ängösundslinjen upphandlas och ett nytt avtal från den 15.5.2016 tecknas.

Förverkligat: Ett temporärt avtal startade på våren som fortgår så länge Marknadsdomstolen meddelar sitt beslut i ärendet.

Mål: Dockningar och översyner på samtliga linfärjorna enligt uppgjort docknings- och översyns schema.

Förverkligat: Dockningar och översyner på linfärjorna har gjorts enligt uppgjort docknings- och översynsschema. Dessutom har följande insatser gjorts i tonnaget.

- På Ängösundsfärjan byggdes en ny ergonomisk hytt samt att färjans motorer byttes ut till mer miljövänliga motorer.
- Seglinge linfärja och Töftö (reservfärjan) fick nya miljövänligare motorer installerade.
- På Töftö monterades nya propelleraggregat p.g.a. att det inte gick att få delar till de gamla aggregaten.
- På samtliga linfärjor installerades ett automatiskt släckningssystem i maskinrummen samt nya brandalarm för att höja säkerheten.
- Livflottar monterades på samtliga linfärjor för att höja säkerheten.

Mål: Södra linjen övergår i privat drift.

Förverkligat: 1.2.2016 övergick södra linjens drift till OÜ Nordic Jetline, vilket medförde att alla landskapsregeringens frigående färjor är driftsprivatiserade. I entreprenaden för södra linjen ingår M/s Ejdern, m/s Gudingen och m/s Skiftet. M/s Gudingen och m/s Skiftet går i trafik året om och m/s

Ejdern används som förstärkande fartyg under högsäsong på södra linjen och som ersättande fartyg på alla linjer (förutom Föglölinjen) då landskapsregeringens andra fartyg är på översyner eller dockningar.

Mål: Avtalsuppföljning i fält för skärgårdstrafiken införs.

Förverkligat: Avtalsuppföljning i fält organiserades inom byrån och utgör en viktig del av uppföljningen av avtalen. Fältarbetet består av teknisk kontroll av fartygen samt dialog med besättningarna om avtalade skyldigheter. Besättningarna på fartygen är en viktig källa till information om trafiken.

Mål: Trafikledningen utvecklas för att minska konsekvenserna av störningar i färjetrafiken.

Förverkligat: Trafikledningen utvecklades genom att checklistan för driftsstörningar förbättrades och ett schema för ersättande tonnage infördes i checklistan. Rutiner om vad som behöver göras vid ett tekniskt fel ingår i checklistan så att trafikanterna informeras om vad som händer samt att ersättande tonnage sätts in för att upprätthålla trafiken. Trafikledningen är organiserad på tjänstetid. Utanför tjänstetid baserar den sig på frivillighet.

Mål: Bränsletransporter i skärgården upphandlas.

Förverkligat: Bränsletransporter i skärgården upphandlades för perioden 2016 med option för 2017. Bränsletransporterna utgör en viktig men komplex helhet i skärgårdstrafiken med specifika behov på alla öar som ska passas ihop så att transporterna fungerar. Under 2016 transporterades bränslet delvis inom skärgårdstrafikens ordinarie turlista.

Mål: Före det ingås avtal för beställningstrafiken för Lemlands skärgård bör trafiken utvärderas

Förverkligat: Beställningstrafiken i Lemlands skärgård lades i samråd med invånarna om till menförestrafik eftersom invånarna använder sina egna båtar och har hamnplatser för dem.

Mål: Dockningar och översyner på samtliga linfärjorna enligt uppgjort docknings- och översynsschema.

Förverkligat: Dockningar och översyner på skärgårdsfärjorna har gjorts enligt uppgjort docknings- och översynsschema. Dessutom har följande insatser gjorts i tonnaget.

- Maskinrumstaken på M/S Doppingen, M/S Ejdern, M/S Gudingen, M/S Knipan och M/S Skiftet isolerades för att uppfylla myndigheternas krav på brandskyddet ombord på fartyg.
- På M/S Doppingen installerades ett automatiskt släckningssystem i maskinrummet.
- M/S Gudingen och M/S Skiftet uppgraderades och besiktades för att kunna utföra bränsletransporter.
- På samtliga frigående färjor, förutom på M/S Skarven, installerades nytt brandalarmssystem.
- På M/S Skarven byggdes bogvisiren om för att förbättra hållfastheten och funktionen på dessa.
- Isolationstransformator installerades för att uppnå större elsäkerhet ombord och för att motverka långsiktiga korrosionsskador på fartyget och dess utrustning.
- På M/S Gudingen renoverades övre passagerarsalongen.

- På M/S Viggen installerades en ny bogpropeller pga. det blev dyrare att renovera den befintliga.

Mål: Rederienheten avvecklas.

Förverkligat: 1.2.2016 övergick driften av den sista frigående linjen i skärgårdstrafiken, södra linjen, till privat entreprenör. Likaså överfördes driften av skolfartyget Michael Sars till Ålands sjösäkerhetscentrum.

Mål: Drift och underhåll av grunda farleder.

Förverkligat: Vårinspektion och årligt underhåll genomfördes, tilläggsarbeten på Snäckö färjfäste och kummelarbeten på Kökar utfördes och farledsplaner för centrala farledsområdet förverkligades.

Mål: Digitalisering av centrala farledsområdet.

Förverkligat: Kompletteringsmätningar genomfördes, farledsplaner togs fram och fastställdes i farledsbeslut. Förverkligandet genomfördes under hösten 2016.

Mål: Sjömätning av sydöstra farledsområdet.

Förverkligat: Sjömätning utfördes under sommaren och hösten 2016.

Mål: Deltagande i Adapt-projektet, rapportering och sjömätning av fem farleder i sydöstra farledsområdet.

Förverkligat: Rapportering för period ett genomfördes och godkändes, deltagande i workshops enligt projektplan samt sjömätning av samtliga Adapt-farleder i sydöstra farledsområdet.

Mål: Arbetet fortsätter med att byta ut Vårdöbron samt hålla den befintliga i trafik under tiden den nya bron förverkligas.

Förverkligat: Vägplanen fastställdes i januari och projektet beviljades miljö tillstånd i maj 2016. Projektet projekterades färdigt och avtalet upphandlades så att avtalet skrevs under den 23.12.2016. Entreprenadformen är en utförandeentreprenad. Entreprenaden omfattar en ny bro med tillhörande vägbyggnad samt rivning av den befintliga bron. Den nya bron ska kunna tas i bruk i oktober 2018 och hela projektet ska vara färdigställt i april 2019.

Mål: Byte från bro till trumma vid Fiskökroken, Brändö.

Förverkligat: Verkställt.

Mål: Fortsätta arbetet med att byta ut Karlbybron, Kökar.

Förverkligat: Geotekniska undersökningar utförda.

Mål: Reparationsprojektering Färjsundsbron.

Förverkligat: Projekteringen till största delen genomförd, mindre justeringar återstår. Kommer samköras med åtgärder på tunneln.

Mål: Broinspektion.

Förverkligat: Utförda enligt plan under våren 2016.

Mål: Drift och underhåll.

Förverkligat: Vägunderhållet har utfört underhåll och driftsåtgärder på broar och hamnar, bland annat vårstädning av broar, utbyte av avfending i hamnarna och mindre reparationsåtgärder på färjfastena.

Mål: Åtgärda undermåliga oljecisterner i hamnarna

Förverkligat: Oljecisternerna i Långnäs och Hällö borttagna. Avtal om bunkring i Långnäs tecknat med Meritaito.

Mål: Fortsätta med miljökonsekvensbedömningar och vägplanarbete i enlighet med landskapsregeringens ställningstagande i meddelande nr 6 2013/2014.

Förverkligat: Miljökonsekvensbedömningarna för västra Föglö fastställd och för Prästösund delgiven. Politiskt beslut inväntas före vidare arbete.

Mål: Starta projektet med lastkapacitetsförhöjning av landskapets broar.

Förverkligat: Projektgruppen har tagit form och det egentliga arbetet börjar 2017.

Mål: Nytt färjeläge vid Lilla Hummelholm.

Förverkligat: Arbetet prioriterades bort på grund av resursbrist.

Mål: Verkställa projekt som gäller om- och nybyggnad av vägar och cykelvägar.

Förverkligat: Under året har följande projekt verkställts eller fortgått: Ombyggnation av del av bygdeväg nr 890 inklusive utbyte av bro till rörebro, ombyggnad av landsväg nr 4 mellan Höckböle/Geta och Geta kyrka jämte parallell gång- och cykelväg, samt ombyggnad av landsväg mellan Harparnäs och Karlby, Kökar.

Mål: Handläggande av vägplaneförslag och vägplaner.

Förverkligat: Under året har följande arbete gjorts rörande vägplaner: Förstudier gällande 4 olika etapper för byggande av parallell gång- och cykelväg längs landsväg nr 1, för sträckorna: Kungsö/Jomala – Marsund/Hammarland. Utställande av vägplaner för landsväg, dels sträckan Emkarby/Finström – Tingsbacka/Jomala och dels sträckan Tingsbacka – Gölby i Jomala. Fastställande av vägplan för etappen Bjärström – Emkarby i Finström ligger under besvär i Högsta förvaltningsdomstolen för avgörande. För majoriteten av infrastrukturavdelningens projekt måste en vägplan fastställas för att projekten ska kunna verkställas. Vägplanarbetet inklusive besvärstider och behandling i kommunerna är en lång process som inte sällan sträcker sig över flera år.

Mål: Upphandla och genomföra en entreprenad gällande grundförstärkning genom främst stabiliseringsfräsning.

Förverkligat: Grundförstärkning genom stabiliseringsfräsning upphandlades i en större entreprenad för hela eller delar av följande vägar: Vesterkalmarevägen/Jomala, Jyddövägen/Föglö, Flakavägen/Lemland, Pålsbölevägen/Finström och delar av Södravägen/Geta. Sammanlagt grundförstärktes 12,3 km glesbygdsvägar genom stabiliseringsfräsning. Därtill förverkligades ett grundförstärkningsprojekt i egen regi genom att vägundersenheten grundförstärkte en 1,6 km lång del av Fiskövägen i Brändö.

Mål: Utnyttja och förverkliga pågående avtal gällande beläggningsåtgärder inom det allmänna vägnätet.

Förverkligat: Under året har ny- och ombeläggningar med oljebitumengrus och asfaltbetong utförts på 54,1 km väg.

Produktionsbyrån

Mål: Bedriva trafik med frigående färjor och linfärjor med landskapsregeringens tonnage på beställning av Trafikbyrån och utgående från av landskapsregeringen fastställda turlistor.

Förverkligat: Målet är förverkligat. Sedan 1 februari 2016 är även södra linjen i privat drift, varefter målet avser de linfärjelinjer som landskapsregeringen håller i egen regi.

Mål: Utföra underhåll av infrastrukturen i enlighet med beställning från Trafikbyrån.

Förverkligat: Målet är förverkligat utgående från funktions- och standardbeskrivningen samt enskilda beställningar i samråd med och med uppföljning av beställaren.

Mål: Utvecklingsmöjligheterna för hamnverksamheten i Möckelö utreds närmare.

Förverkligat: En sammanställning av tidigare insatser och en sondering har utförts.

Mål: Rederienheten ställs om till en enhet för linfärjeförare, och efter samarbetsförhandlingar då linfärjeförarna flyttas inom produktionsbyrån läggs enheten ned.

Förverkligat: Under hösten 2016 förbereddes en överföring av resterande verksamhet bestående av drift av linfärjor och trafikbåtar till Verkstadsenheten. Överföringen genomfördes vid årsskiftet 2016-2017. Enheten kvarstår under 2017 för skötsel av kvarvarande personalärenden.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Infrastrukturavdelningen	-29 047 392,00	-26 237 803,29	-2 809 588,71	90,33
Verksamhetens intäkter	1 097 000,00	1 357 060,36	-260 060,36	123,71
Försäljningsintäkter	1 007 000,00	1 206 109,72	-199 109,72	119,77
Avgiftsintäkter	0,00	47 512,22	-47 512,22	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	90 000,00	103 438,42	-13 438,42	114,93
Verksamhetens kostnader	-25 037 915,00	-23 352 238,31	-1 685 676,69	93,27
Löner och arvoden	-2 129 100,00	-1 570 150,26	-558 949,74	73,75
Pensionspremier	0,00	-278 312,03	278 312,03	0,00
Övriga lönebikostnader	0,00	-41 705,69	41 705,69	0,00
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	13 977,44	-13 977,44	0,00
Köp av tjänster	-17 738 504,00	-18 020 590,12	282 086,12	101,59
Material, förnödenheter och varor	-3 317 436,00	-3 294 046,63	-23 389,37	99,29
Övriga verksamhetskostnader	-1 852 875,00	-161 411,02	-1 691 463,98	8,71
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-5 106 477,00	-4 241 999,77	-864 477,23	83,07
Undervisning, kultur och idrott	0,00	0,00	0,00	0,00
Bostadsproduktion	-475 000,00	-118 768,87	-356 231,13	25,00
Övrigt näringsliv	-4 572 000,00	-4 123 230,90	-448 769,10	90,18
Allmänna stöd	-20 000,00	0,00	-20 000,00	0,00
Övriga överföringskostnader	-39 477,00	0,00	-39 477,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-625,57	625,57	0,00
Ränteintäkter	0,00	84,38	-84,38	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-130,77	130,77	0,00
Räntekostnader	0,00	-579,18	579,18	0,00

UPPFÖLJNING AV NYCKELTAL

Intäkterna från skärgårdstrafiken har ökat med cirka 6,5 % under 2016 jämfört med 2015. Kunderna övergår i större utsträckning till biljettinköp via nätet. Målsättningen är att försäljningen i första hand görs via nätet och att försäljning direkt på fartygen ska sjunka. I dagsläget säljer de externa entreprenörerna biljetterna ombord och redovisar försäljningsintäkterna till landskapsregeringen. Varje mellansteg som kan undvikas i samband med penninghantering är önskvärd både vad gäller kontroll och arbetsinsats.

Inkomster från skärgårdstrafiken 2016

Månad	Försäljning Fartyg	Försäljning Web	Försäljning Ålandstrafiken	Fakturering Företagskunder	Totalt	
Totalt	371 123	209 669	351 969	236 830	1 169 591	↑
Januari	4 588	19 971	106 285	21 800	152 644	↑
Februari	5 033	19 066	71 427	24 800	120 325	↑
Mars	7 988	18 676	40 718	17 350	84 732	↑
April	11 014	21 994	28 404	18 600	80 012	↑
Maj	26 452	23 164	25 059	21 300	95 975	↑
Juni	52 034	26 498	20 898	22 400	121 830	→
Juli	136 159	37 315	19 092	26 000	218 566	↑
Augusti	72 471	25 771	10 491	16 700	125 433	↓
Spetember	27 354	8 375	6 659	17 100	59 488	↓
Oktober	11 840	4 564	2 958	19 200	38 561	→
November	9 807	2 544	2 134	18 200	32 685	↑
December	6 384	1 732	17 845	13 380	39 341	→

Inkomster från skärgårdstrafiken 2015

Månad	Försäljning Fartyg	Försäljning Web	Försäljning Ålandstrafiken	Fakturering Företagskunder	Totalt
Totalt	376 699	180 140	328 097	214 030	1 098 965
Januari	5 924	12 784	90 042	10 270	119 020
Februari	5 637	18 747	71 987	15 300	111 670
Mars	6 389	19 348	41 194	14 020	80 951
April	12 626	18 154	30 406	13 840	75 027
Maj	28 006	15 054	22 372	21 800	87 232
Juni	50 119	25 629	24 533	18 400	118 681
Juli	127 233	35 898	15 556	19 360	198 047
Augusti	85 336	18 545	7 071	24 600	135 552
Spetember	23 721	6 855	5 749	29 270	65 594
Oktober	16 202	3 453	2 731	17 100	39 486
November	8 127	2 198	2 004	14 970	27 298
December	7 378	3 475	14 453	15 100	40 406

Både antal passagerare och fordon har minskat något under 2016 jämfört med 2015, vilket kan tyckas vara en paradox då intäkterna samtidigt har ökat. Vid en närmare analys kan man konstatera att det är på linfärjorna som passagermängderna minskat, medan de har varit rätt konstant på färjelinjerna. Avdelningen vet inte vad som är orsaken till nedgången på linfärjorna och håller på att analyserar utfallet.

Passagerare och fordon per linje

Linje	2015		2016		Förändring %	
	Passagerare	Fordon	Passagerare	Fordon	Pass	Fordon
Totalt	1 030 615	563 853	957 226	557 933	-7 %	-1 %
Asterholmalinjen	4 760	2 625	5 109	2 837	7 %	8 %
Björkölinjen	10 187	7 093	9 096	6 260	-11 %	-12 %
Brändö - Osnäslinjen	66 245	30 416	67 212	31 076	1 %	2 %
Embarsundlinjen	55 534	38 240	54 727	39 167	-1 %	2 %
Enklinge - Kumlingelinjen	11 156	6 636	8 839	5 350	-21 %	-19 %
Föglölinjen	183 484	111 697	181 967	109 379	-1 %	-2 %
Norra linjen	99 635	52 188	94 946	52 989	-5 %	2 %
Seglingelinjen	25 557	16 699	24 042	15 608	-6 %	-7 %
Simskälalinjen	30 612	18 588	30 847	18 807	1 %	1 %
Södra linjen	98 810	34 912	100 642	36 908	2 %	6 %
Tvärgående linjen	11 884	7 932	11 948	8 030	1 %	1 %
Töftölinjen	400 906	219 180	336 593	213 998	-16 %	-2 %
Åva-Jurmolinjen	17 815	8 200	17 926	8 371	1 %	2 %
Ängösundlinjen	14 030	9 447	13 332	9 153	-5 %	-3 %

Trenden gällande inresande via Galtby och Osnäs har varit negativ mellan åren 2009 - 2015, speciellt på passagersidan, men också på fordonsidan. Under 2016 har det skett ett litet trendbrott med ökade inresandenivåer.

Inresande till Åland via Galtby och Osnäs

Månad	M/S GUDINGEN		M/S SKIFTET		TOTALT		M/S VIGGEN		TILL ÅLAND	
	Pass.	Fordon	Pass.	Fordon	Pass.	Fordon	Pass.	Fordon	Pass.	Fordon
	GALTBY				GALTBY		OSNÄS		INRESANDE	
Januari	0	0	159	72	159	72	1 030	546	1 189	618
Februari	0	0	208	111	208	111	1 099	573	1 307	684
Mars	109	41	168	99	277	140	1 626	770	1 903	910
April	0	0	298	161	298	161	1 862	924	2 160	1 085
Maj	0	0	737	370	737	370	3 834	1 353	4 571	1 723
Juni	711	293	694	287	1 405	580	5 048	1 704	6 453	2 284
Juli	3 057	1 378	58	23	3 115	1 401	7 068	2 409	10 183	3 810
Augusti	960	427	409	182	1 369	609	5 387	1 709	6 756	2 318
September	0	0	770	361	770	361	2 807	1 195	3 577	1 556
Oktober	0	0	350	168	350	168	1 979	993	2 329	1 161
November	0	0	188	105	188	105	1 508	848	1 696	953
December	10	6	167	78	177	84	1 579	1 580	1 756	1 664
Totalt 2016	4 847	2 145	4 206	2 017	9 053	4 162	34 827	14 604	43 880	18 766
Totalt 2015	4 713	1 965	4 375	1 886	9 088	3 851	34 659	14 094	43 747	17 945
Differens	134	180	-169	131	-35	311	168	510	133	821

På vägsidan är det främst två stora byggprojekt som fortgått under året förutom löpande underhåll som presenteras i tabell 4. Det är Västergeta-Höckböle/Geta som förväntas vara klart under våren 2017 samt Harparnäs-Karlby/Kökar som förväntas vara klart andra hösten 2017.

Underhåll av vägar

	2015	2016
Grundförstärkta vägar	15 km	23 km
Ny- och ombeläggning	35 km	54 km
Ny- och ombyggnad av väg	0,6 km	5 km

REDOGÖRELSE FÖR AVDELNINGENS INTERNA KONTROLL

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut inom avdelningen har under året fungerat utan särskilda anmärkningar. Delegeringsbeslut, lagar och förordningar, samt anvisningar, följs och enskilda tjänstemän har genom tjänstemannabeslut givits föredragnings- och beslutanderätt. Alla beslut som ska föredras för minister eller för den samlade landskapsregeringen ska först skickas till tjänstemannens närmaste förman för godkännande. Till följd av den kvalitetssäkring vid beslutsfattande som avdelningen infört, har såväl beslutstexter som motiveringar tydligt förbättrats under året och flera mallar vid typbeslut tagits fram. Syftet är att avdelningen ska fatta rättssäkra och korrekta beslut, som är uppbyggda på samma sätt, oavsett vilken tjänsteman som föredrar ett visst ärende.

Årligen går några av avdelningens beslut vidare till domstolsbehandling och oftast visar det sig att landskapsregeringen agerat korrekt. Under året har landskapsregeringen varit i rättsprocesser rörande tidigare personal inom sjötrafiken. Både avslutade och pågående processer belyser olika delar av de avtal och lagstiftning som gäller sjöavtalen, vilket klargör såväl den anställdes som arbetsgivarens skyldigheter och rättigheter.

Gällande privatiseringen av skärgårdstrafiken, har avdelningen betalt ut de ersättningar som domstolen ansett skäligen och även ingått förlikning i likande fall när så har bedömts vara ändamålsenligt. Det finns fortfarande medel reserverade för de återstående omställningskostnaderna, men processen är ännu inte avslutad.

Många vägplaner överklagas och rättsprocesserna tar lång tid, vilket fördröjer projekten. Detta leder till svårigheter vid planering och budgetering då man inte vet vilka planer som kommer att överklagas, samt när ett utslag från domstolen kommer. Med en grundligare förstudie kan vägplanerna göras tydligare och motiveras bättre. Genom bättre planering och en bättre genomförd planeringsprocess för infrastrukturella investeringar, hoppas avdelningen kunna fånga upp och bemöta åsikter tidigare i planeringsprocessen för att minska antalet besvär.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Inom Infrastrukturavdelningen hålls regelbundna avdelningsmöten, byråmöten och arbetsgruppsmöten för att stämna av att arbetet bedrivs i enlighet med fastställda mål. Även de årliga medarbetarsamtalen med uppföljning är viktig för arbetsledningen inom avdelningen. Inom Transport- och vägnätsbyrån hålls dessutom varje måndag möten där varje tjänsteman kort redogör för sin inkommande arbetsvecka, hur föregående vecka avlöst, samt vilket stöd eller hjälp tjänstemannen behöver av gruppen. Ledningsgruppen har även avstämningsmöte med ministern varje vecka.

Som styrdokument fungerar avdelningens detaljerade verksamhetsplan som följs upp och uppdateras kontinuerligt. Avdelningen är stor och innehåller många olika sakområden, varför uppföljningsmetoden anpassats efter behov. Målstyrning i balanserade styrkort, återanskaffningsplaner och projektplanering i Gantt-scheman används, vilka på ett överskådligt sätt visar när olika aktiviteter genomförs och hur mycket arbetstid som bör reserveras till de olika aktiviteterna. Två gånger per år avstäms verksamhetsplanen på avdelningsnivå och omprioritering och revidering görs vid behov. Målsättningen är att skillnaderna mellan verksamhetsplanen och utfört arbete ska vara små och kända inom avdelningen. Det är därför av väsentlig betydelse att varje tjänsteman tar ansvar för att arbetsgruppens verksamhetsplan genomförs som planerat. Avsikten är att varje tjänsteman i ett tidigt skede ska söka stöd inom sitt team och av sin byråchef vid problem. Modellen är inte ny för avdelningen, men den har ytterligare utvecklats under 2016 och intrycket är att den fungerar väl.

Avtalsverksamhet

Upphandling och avtal är ett komplext sakområde. Infrastrukturavdelningen genomför årligen många och avancerade upphandlingar. Idag har avdelning två trafikupphandlare som genomför alla mer komplexa trafikupphandlingar, men upphandling sker på de flesta tjänster inom avdelningen. Upphandlingarna på avdelningen, kommer trots det upphandlingsstöd som bildats centralt i förvaltningen, fortsättningsvis att genomföras av personer ur den berörda verksamheten, eftersom de har kunskap om krav inom teknik, verksamhet, kvalitet, funktion, miljö mm och även följer upp och utvärderar ingångna avtal. En viktig del av upphandlingsverksamheten är den politiska diskussionen och förankringen av vad som ska upphandlas, såväl rörande prioriteringar, som också servicenivå. Ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte har initierats mellan avdelningen och det centraliserade upphandlingsstödet, vilket förväntas hitta sina former under 2017.

Under 2015 utförde landskapsrevisionen en granskning av upphandlingarna, i vilken det noteras misstag i några upphandlingar, men även konstateras att avdelningen har god kvalitetssäkring. För att ytterligare höja kompetensen inom upphandlingsområdet, tog avdelningen under året fram underlag för fördjupad internutbildning för personer involverade i upphandlingar. Utbildningen kommer att hållas under 2017. Därtill pågår ett mer långsiktigt arbete med att förbättra avtalsuppföljningen och säkerställa leverans, genom en tätare och dokumenterad kontakt med avtalspartners, samt att ställa tydligare krav.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen är integrerad i verksamhetsprocesserna och bedöms vara välfungerande. Mängden styrdokument varierar mellan de olika byråerna och enheterna. Avsaknad av styrdokument innebär en ökad risk för att uppgifter genomförs på olika sätt, samt att beroendet av nyckelpersoner ökar då endast ett fåtal personer känner till hur arbetet ska skötas. Som en effekt av avdelningens utveckling av kvalitetssäkring och organisation, har såväl befintliga styrdokument uppdaterats och nya utvecklats under året. Arbetet kommer att fortsätta under flera år med målet att bygga ett dokumenterat kvalitetssystem för alla delar av verksamheten.

För att förtydliga rollerna för interna beställare och utförare och påskynda faktureringen, har avtal ingåtts under året. Avtalen är uppgjorda på årsbasis och grundar sig på beställarens budget och målsättningar, varefter en förhandling skett med utföraren tills en överenskommelse kunnat ingås. Förfarandet med avtal har tydliggjort relationen mellan beställare och utförare, samt parternas inbördes skyldigheter och rättigheter. Förfarandet ger förbättrade förutsättningar att bedöma konkurrenskraften avseende pris och kvalitet.

Avdelningen har under 2016 förenklat konterings- och uppföljningsmetoderna och samtliga tjänstemän med moment- eller konteringsansvar har deltagit i två interna utbildningstillfällen. Syftet har varit att öka kunskapen om konteringsbehov för uppföljning, men även för att underlätta konteringsarbetet. Som en del i detta arbete har felbokningar hittats i avdelningens egna kontrollprocesser och därmed kunnat korrigeras.

FRISTÅENDE ENHETER

ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP

Övergripande mål:

Upprätthålla goda förutsättningar för småskaligt yrkesmässigt kust- och skärgårdsfiske samt sportfiske och fisketurism.

Årets målsättningar:

För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för verksamheten 2016:

- Verksamheten inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske.
- Under året produceras ca 120.000 smolt av havsöring och ca 150.000 1-somriga sikyngel samt att leverera cirka 2 miljoner nykläckta gäddyngel varav ca 1 miljon inköpes från privata aktörer.
- Marknadens behov och förväntningar utreds genom kontinuerlig kontakt och dialog med vattenägare och andra berörda grupper.
- Sälja 1-årig havsöring till den kommersiella matfiskodlingen om ett överskott finns.

För att utreda behov och önskemål hos fiskelag och samfälligheter kontaktades 113 av dessa. 74 svar erhöles. Av svaren framgick bl.a. att man önskade beställa ca 98.000 st havsöringar, 150.000 st sikyngel samt 2,1 miljoner nykläckta gäddyngel. Förutom verksamheten i Guttorp drevs i samarbete med fiskelag 11 st präglingkassar med havsöring fördelat på 10 olika platser samt 4 st präglingkassar med sik. Under året såldes ca 20.000 1-åriga havsöringar som sättfisk till den kommersiella matfiskodlingen.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Guttorp	-941 000,00	-916 868,23	-24 131,77	97,44
Verksamhetens intäkter	51 000,00	81 734,18	-30 734,18	160,26
Försäljningsintäkter	0,00	81 734,18	-81 734,18	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	51 000,00	0,00	51 000,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-992 000,00	-998 602,41	6 602,41	100,67
Löner och arvoden	-244 674,00	-253 050,79	8 376,79	103,42
Pensionspremier	-44 042,00	-45 549,10	1 507,10	103,42
Övriga lönebidkostnader	-6 484,00	-6 806,81	322,81	104,98
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	5 472,14	-5 472,14	0,00
Köp av tjänster	-28 000,00	-24 694,03	-3 305,97	88,19
Material, förnödenheter och varor	-122 800,00	-126 701,92	3 901,92	103,18
Övriga verksamhetskostnader	-546 000,00	-547 271,90	1 271,90	100,23

MOTORFORDONSBYRÅN

Registrering och besiktning av fordon samt att föra körkortsregister och verkställandet av förarexamen handhas av motorfordonsbyrån. Därutöver handhar Motorfordonsbyrån även registreringen av fritidsbåtar.

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

En ny tjänst som jurist har inrättats under året. Tjänsten kommer att få en viktig roll i utvecklingen av Motorfordonsbyrån.

Förarexamen och förarutbildning. Året präglades av införande och ikraftträdande av en ny körkortslag ÅFS 88/2015 och lag om trafikskolor ÅFS 89/2015. Dess effekter har varit betydande för verksamheten. Ett nytt eget teoriprovsprogram och frågor har utvecklats och uppdaterats. Den praktiska delen av examen körprovet har också helt förnyats.

Nytt är också att Motorfordonsbyrån ger tillstånd för att driva trafikskola och trafiklärartillstånd.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Införande av nya körkortslagen i mars 2016 innebar betydande ändringar i arbetsuppgifter, arbetsmängd och rutiner. Kontinuerlig utbildning under året har stabiliserat osäkerhetsfaktorerna.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Motorfordonsbyrån	140 000,00	367 727,20	-227 727,20	262,66
Verksamhetens intäkter	1 380 000,00	1 356 245,82	23 754,18	98,28
Försäljningsintäkter	0,00	8 440,64	-8 440,64	0,00
Avgiftsintäkter	1 380 000,00	1 344 579,36	35 420,64	97,43
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	3 225,82	-3 225,82	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 240 000,00	-988 542,18	-251 457,82	79,72
Löner och arvoden	-663 075,00	-556 900,18	-106 174,82	83,99
Pensionspremier	-119 354,00	-100 244,83	-19 109,17	83,99
Övriga lönebikostnader	-17 571,00	-14 980,73	-2 590,27	85,26
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	14 834,29	-14 834,29	0,00
Köp av tjänster	-335 000,00	-254 898,35	-80 101,65	76,09
Material, förnödenheter och varor	-105 000,00	-71 653,66	-33 346,34	68,24
Övriga verksamhetskostnader	0,00	-4 698,72	4 698,72	0,00
Pensionsintäkter och -kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Pensionskostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	23,56	-23,56	0,00
Ränteintäkter	0,00	23,56	-23,56	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Myndigheten Motorfordonsbyrån upprätthåller det åländska fordons- och körkortsregistret. Databasen är föråldrad och behöver bytas ut för att kunna upprätthållas och utvecklas enligt internationella krav. En förstudie utförs där olika alternativ till egen databas som uppfyller det åländska behovet och tillika EU:s krav utvärderas.

Förverkligat: Arbetet är påbörjat

Mål: Genomföra förbättringar av servicenivån.

Förverkligat: Av- och på ställning av fordon som webb-tjänst. Denna tjänst borde vara i bruk före sommaren 2017.

MFB har genomfört kontroller genom datakörningar i registret för att klarlägga att likvärdiga beslut gjorts vid besiktning och registrering. Under året har påbörjats kvalitetsäkringsarbete av förarexamen, tillsyn utbildarnas verksamhet samt fortbildning av personal inom besiktning och förarprov.

Per 31.12.2016 uppgick fordonsbeståndet i landskapet till 46.281 st., en ökning med 1.273 fordon från år 2015. Under 2016 utfördes 36.597 besiktningsförrättningar. Under året utfärdades 860 förarexamensintyg.

UPPFÖLJNING AV NYCKELTAL

Inkomstfördelning Motorfordonsbyrån

	2015	2016
Summa:	1 393 308	1 398 360
Besiktningsavgifter	931 906	925 729
Förarexamensavgifter	58 848	68 845
Registerbrickor	102 590	98 393
Registreringsavgifter, diverse inkomster	299 964	305 393

REDERIENHETEN

Mål: Från och med februari 2016 skall alla frigående skärgårdslinjer drivas på entreprenad och därefter omfattar rederienhetens verksamhet endast förare av linfärjor och trafikbåtar. Samarbetsförhandlingar inleds med målsättningen att linfärjeförarna omplaceras inom produktionsbyrån till halvårsskiftet 2016, varvid enheten läggs ned.

Förverkligat: 1.2.2016 övergick driften av den sista frigående linjen i skärgårdstrafiken, södra linjen, till en privat entreprenör. Likaså överfördes driften av skolfartyget Michael Sars till Ålands sjösäkerhetscentrum. Under hösten 2016 förbereddes en överföring av resterande verksamhet bestående drift av linfärjor och trafikbåtar till Verkstadsenheten. Överföringen genomfördes vid årets slut, varefter Rederienheten inte längre har någon egentlig verksamhet. Enheten kvarstår under 2017 för att sköta kvarvarande personalärenden, främst omställningsåtgärder.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Rederienheten	-862 118,26	-676 758,29	-185 359,97	78,50
Verksamhetens intäkter	376 000,00	2 388 764,53	-2 012 764,53	635,31
Försäljningsintäkter	0,00	9 012,55	-9 012,55	0,00
Avgiftsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	376 000,00	2 379 751,98	-2 003 751,98	632,91
Verksamhetens kostnader	-1 238 118,26	-3 049 870,09	1 811 751,83	246,33
Löner och arvoden	-1 007 166,26	-2 254 851,34	1 247 685,08	223,88
Pensionspremier	-26 108,00	-325 076,38	298 968,38	1 245,12
Övriga lönebikostnader	-3 844,00	-62 293,83	58 449,83	1 620,55
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	42 937,29	-42 937,29	0,00
Köp av tjänster	-94 100,00	-316 005,09	221 905,09	335,82
Material, förnödenheter och varor	-106 900,00	-126 507,93	19 607,93	118,34
Övriga verksamhetskostnader	0,00	-8 072,81	8 072,81	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-15 652,73	15 652,73	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-15 652,73	15 652,73	0,00
Extraordinära poster	0,00	0,00	0,00	0,00
Extraordinära kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET

Vägunderhållet sköter underhåll och mindre arbeten inom landskapste trafikinfrastruktur. Arbetet utförs enligt funktions- och standardbeskrivningen för vägnätet och enligt beställning av vägingenjör och bro- och hamningenjör. Arbetet har under året löpt enligt plan.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Vägunderhållsverksamhet	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens intäkter	2 773 000,00	2 667 246,40	105 753,60	96,19
Försäljningsintäkter	2 773 000,00	2 656 840,91	116 159,09	95,81
Avgiftsintäkter	0,00	-125,00	125,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	10 530,49	-10 530,49	0,00
Verksamhetens kostnader	-2 773 000,00	-2 667 246,40	-105 753,60	96,19
Löner och arvoden	-1 155 863,00	-1 188 966,46	33 103,46	102,86
Pensionspremier	-208 588,00	-210 305,57	1 717,57	100,82
Övriga lönebikostnader	-15 389,00	-31 429,65	16 040,65	204,23
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	24 189,11	-24 189,11	0,00
Köp av tjänster	-376 620,00	-345 006,87	-31 613,13	91,61
Material, förnödenheter och varor	-673 251,00	-602 012,16	-71 238,84	89,42
Övriga verksamhetskostnader	-343 289,00	-313 714,80	-29 574,20	91,39
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Räntekostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

VERKSTAD OCH LAGER

Verkstaden sköter landskapets tonnage och vägunderhållets maskinpark. Lagret sköter upplagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen och finansieras av serviceavgifter och hanteringspåslag på lagerhållna varor.

Enhetens målsättning kan kortfattats beskrivas enligt punkterna nedan:

- Hålla en låg timdebitering genom att hålla personalstyrkan på en sådan nivå att man hela tiden har så nära full sysselsättning som möjligt.
- Hålla en bra service genom att ställa upp på obekväma arbetstid och helger, tjänstgöra som *brandkår* vid plötsliga haverier samt att upprätthålla en bra planering.

Hålla en hög kompetensnivå genom att kunna anställa fackmän och genom att kunna hålla personer med lång och gedigen kunskap om landskapsregeringens färjor, fordon och maskiner kvar i anställning hos landskapsregeringen.

- Verksamheten ska vara självfinansierad och därutöver lämna ett nettoöverskott på 50 000 euro. Resultatet för 2016 var ett nettoöverskott på cirka 76 000 euro.

Enheten uppfyllde samtliga verksamhetsmål för år 2015.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Verkstad och lager	50 000,00	76 011,41	-26 011,41	152,02
Verksamhetens intäkter	858 000,00	880 008,40	-22 008,40	102,57
Försäljningsintäkter	858 000,00	869 605,21	-11 605,21	101,35
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	10 403,19	-10 403,19	0,00
Verksamhetens kostnader	-808 000,00	-803 981,21	-4 018,79	99,50
Löner och arvoden	-473 798,00	-488 032,96	14 234,96	103,00
Pensionspremier	-85 126,00	-87 493,99	2 367,99	102,78
Övriga lönebikostnader	-12 532,00	-13 080,83	548,83	104,38
Personalers ättningar och övr. rättelseposter	1 456,00	0,00	1 456,00	0,00
Köp av tjänster	-55 000,00	-72 509,11	17 509,11	131,83
Material, förnödenheter och varor	-180 000,00	-135 227,98	-44 772,02	75,13
Övriga verksamhetskostnader	-3 000,00	-7 636,34	4 636,34	254,54
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-15,78	15,78	0,00
Räntekostnader	0,00	-15,78	15,78	0,00

MYNDIGHETER

ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ

Myndigheten lämnar en särskild verksamhetsberättelse.

MYNDIGHETENS ÖVERSIKT

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅFS 116/93) stadgas att statistik- och utredningsbyrån (ÅSUB) har till uppgift att verka som Ålands officiella statistikmyndighet samt att bedriva kvalificerad utredningsverksamhet. ÅSUB leds av en direktion bestående av sex sakkunniga och representanter för de som efterfrågar byråns tjänster. Under verksamhetsåret har direktionen haft sammanlagt fyra sammanträden.

I juni hölls ett möte med den permanenta samarbetsgruppen mellan ÅSUB och Statistikcentralen i Helsingfors. Ett arbete med att förnya ramavtalet mellan myndigheterna inleddes med målsättningen att kunna presentera ett nytt avtal inför sommaren 2017.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Landskapsregeringen har fastställt övergripande mål för ÅSUB. Målen förverkligas via byråns verksamhetsprogram och årliga verksamhetsplaner. Verksamhetsprogrammet för 2016-2019 som antogs i juni 2016 lyfter fram fem bärande strategier för perioden, nämligen (1) aktiv förmedling och interaktion med användarna, (2) underlätta för uppgiftslämnarna, (3) ökad växelverkan med samarbetspartners, (4) utveckla kompetenserna och metoderna samt trygga arbetsklimatet och slutligen (5) teknisk förnyelse och säker datahantering. I verksamhetsprogrammet fastslås även tre horisontella fokusområden: genusperspektivet, hållbar utveckling och självstyrelsen samt fyra tematiska fokusområden: individen i samhället, bärkraftiga välfärdssystem, bärkraftig offentlig sektor samt bärkraftig ekonomi och miljö.

Statistikproduktionen regleras i statistiklag för Åland (ÅFS 42/94). Den framställda statistiken har publicerats på ÅSUBs webbplats. Inom 20 av statistikens 24 ämnesområden gavs statistik ut i ämnesspecifika publiceringar. Uppgifter för övriga områden publicerades i form av tabeller i Statistisk årsbok och på hemsidan utan kommenterande text.

Utredningsverksamhetens övergripande målsättning är att utveckla en kunskapsbas om centrala drag inom det åländska samhället och att erbjuda analyskompetens för samhällets beslutsfattare.

Alla planerade aktiviteter och projekt i verksamhetsplanen för 2016 har genomförts, förutom framställningen av nya socialräkenskapsmatriser som har försenats. Även inom statistikområdet Byggnade finns fördröjningar i publiceringen på grund av bristfälliga dataunderlag. Utöver de projekt som var kända när verksamhetsplanen fastställdes tillkom nya projekt och uppdrag under året.

Hemsidan (www.asub.ax) är ÅSUBs främsta plattform för förmedling av den officiella statistiken och utrednings- och forskningsverksamhetens resultat. Målsättningen att ytterligare stärka hemsidans

roll förverkligades under året genom ett projekt där en helt förnyad responsiv hemsida skapades. I samband med förnyandet av hemsidan har antalet databaser utökats, sökverktygen utvecklats och publiceringsformerna förenhetligats för att öka statistikens tillgänglighet.

ÅSUB deltar i det nordiska chefstatistikernasamarbetet och ÅSUBs personal ingår i flera nordiska statistiknätverk. Myndigheten har under året också tagit aktivt del i det nordiska samarbetet inom det regionalpolitiska forskningsområdet genom representation i styrelsen för forskningsinstitutet Nordregio och har under året även deltagit i olika internationella seminarier och workshops, både i Norden och i Europa.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH MYNDIGHETENS INTERNA KONTROLL

De europeiska riktlinjerna för officiell statistik liksom FNs tio principer för officiell statistik har varit utgångspunkter för det fortgående kvalitetsarbetet som syftar till att höja effektiviteten och göra statistiken mera relevant, informativ och aktuell samt att ge den ökad användning. Under berättelseåret fortsatte satsningarna i enlighet med personalens kompetensutvecklingsprogram med bland annat utbildningsinsatser inom kvalitet och säkerhet. Insatserna för att säkerställa såväl statistikproduktionen som utredningsverksamheten inom varje område vid personalbyten intensifierades.

Arbetet med utvecklingen av manualer och beskrivningar av produktionsprocesserna har fortsatt. SQL-systemet för databashantering har utvecklats ytterligare. Upphandlingen av ett system för säkrare inlämning av data påbörjades.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
ÅSUB	-553 000,00	-549 054,88	-3 945,12	99,29
Verksamhetens intäkter	292 000,00	314 106,17	-22 106,17	107,57
Försäljningsintäkter	292 000,00	302 154,67	-10 154,67	103,48
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	11 951,50	-11 951,50	0,00
Verksamhetens kostnader	-845 000,00	-863 142,37	18 142,37	102,15
Löner och arvoden	-547 534,00	-528 761,66	-18 772,34	96,57
Pensionspremier	-98 556,00	-95 176,99	-3 379,01	96,57
Övriga lönebikostnader	-14 510,00	-14 222,47	-287,53	98,02
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	8 076,39	-8 076,39	0,00
Köp av tjänster	-85 000,00	-148 908,71	63 908,71	175,19
Material, förnödenheter och varor	-24 400,00	-17 300,58	-7 099,42	70,90
Övriga verksamhetskostnader	-75 000,00	-66 848,35	-8 151,65	89,13
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-18,68	18,68	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Räntekostnader	0,00	-9,68	9,68	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-9,00	9,00	0,00

Sammanställningen av räkenskaperna för år 2016 visar att ÅSUBs budgetomslutning uppgick till 863 142 euro (790 895 euro 2015) varav den fasta budgetanslaget på 553 000 euro (546 000 euro 2015) täckte cirka 64 procent (69 procent år 2015). Resterande 36 procent av kostnaderna täcktes av externa projekt- och försäljningsintäkter på sammantaget 314 106 euro (245 891 euro 2015). En

rekordhög projektaktivitet förklarar att debiteringsgraden stigit avsevärt från föregående år. Viktigt framöver är att projekt- och uppdragsverksamheten inte sker på bekostnad av utvecklingen av den officiella statistikproduktionen.

UPPFÖLJNING AV NYCKELTAL

Personalresurserna har bestått av nio fasta heltidstjänster. Härtill kommer 1,5 tillfälliga tjänster som under berättelseåret använts inom utrednings- respektive statistikverksamheten.

Under berättelseåret har utrednings- och statistikrapporterna publicerats i två olika serier, *ÅSUB Rapport* respektive *ÅSUB Statistik*. Därtill finns serien *Statistiska meddelanden* samt publikationsserien *Översikter och indikatorer* som omfattar såväl statistik och indikatorer. Antalet webb-publiceringar uppgick under år 2016 till 23 stycken. Förutom dessa webb-publiceringar gav ÅSUB ut 76 olika publikationer under året varav huvuddelen inom ramen för de fyra publikationsserierna. Detta ger en samlad volym på 99 publiceringar under 2016, fördelningen på produkttyp framgår av tabellen nedan.

Översikt över ÅSUBs produktion 2016

	ÅSUB generellt	Statistisk	Utredningar	Totalt
Rapporter		5	7	13
Meddelanden		54		54
Översikter & indikatorer	5			5
Webb-publiceringar		23		23
Övrigt	3	2		5
Publiceringar, totalt	8	84	7	99

Utöver dessa publiceringar har ÅSUBs personal under 2016 publicerat två artiklar i form av vetenskapliga artiklar och en rapport för konferensdeltagande. Det samlade antalet publiceringar är något högre än den enligt budgeten planerade aktiviteten. Antalet databaser ökade också snabbare än enligt plan.

DATAINSPEKTIONEN

Datainspektionen lämnar årligen en egen verksamhetsberättelse, verksamhets- och tillsynsplan.

MYNDIGHETENS ÖVERSIKT

Till grund för Datainspektionens uppdrag och verksamhetsplan ligger landskapslag (2007:89) om Datainspektionen (i fortsättningen kallad personuppgiftslagen). Fokus ligger på de verkliga kärnområdena. Arbetet sker förebyggande, långsiktigt och utgår från en helhetssyn. Myndighetens tillsyn är i huvudsak planlagd, förutsägbar och präglas av öppenhet.

Datainspektionen leds av en chef som har ansvaret för den operativa verksamheten. Den viktigaste resursen är personalen. Den utgörs för närvarande av en heltidstjänst med en sammanlagd arbetsinsats (exklusive semesterar och andra ledigheter) på cirka 10 arbetsmånader.

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR INOM DATAINSPEKTIONENS ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI SAMT EVENTUELLA OSÄKERHETSFAKTORER

En aktuell fråga som under året sysselsatt dataskyddsmyndigheterna runt om i Europa är hur den nya dataskyddsförordningen som antogs under våren ska komma att tillämpas. Dataskyddsförordningen kommer att ersätta personuppgiftslagen men även regleringen av skyddet för den personliga integriteten på många andra områden. EU-förordningen förutsätter bland annat att datatillsynsmyndigheterna är fullständigt oberoende. Vidare förutsätts det att tillsynsmyndigheterna tilldelas tillräckliga personella och tekniska resurser för att kunna utföra sitt uppdrag.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Datainspektionen arbetar fortlöpande med att kartlägga myndighetsregister för att bättre kunna följa upp om landskapets och de kommunala myndigheterna kan uppvisa att verksamheten är så organiserad att bland annat information om behandling av personuppgifter på ett snabbt, effektivt och rättsäkert sätt kan lämnas ut till de registrerade. Arbetet med kartläggningen sker i samarbete med myndigheterna och efter att de genom riktade utbildningsinsatser informerats om det ansvar de har enligt lagstiftningen. Datainspektionen följer upp att de registeransvariga myndigheterna vidtar de åtgärder som lagstiftningen förutsätter.

Verksamheten vid myndigheten bedrivs huvudsakligen genom att bland annat förmedla kunskap, sprida medvetenhet, varna för risker, ge råd och hjälp samt granska och säkerställa att myndigheterna hanterar personuppgifter på ett lagligt sätt. Några områden där behandling av personuppgifter förekommer som är särskilt viktiga är e-förvaltning, hälso- och sjukvård, socialförvaltning, skolförvaltning och internet.

Genom myndighetsutövning och förebyggande arbetssätt gällande tolkning och tillämpning av landskapslagen om behandling av personuppgifter arbetar Datainspektionen bland annat genom media, nyhetsbrev, utbildning och genom att ge råd i utvecklingsarbete. Arbetet med att förbättra och effektivisera arbetsrutinerna pågår kontinuerligt.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Datainspektionen	-136 000,00	-94 925,76	-41 074,24	69,80
Verksamhetens intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Försäljningsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-136 000,00	-94 925,76	-41 074,24	69,80
Löner och arvoden	-75 433,00	-64 694,38	-10 738,62	85,76
Pensionspremier	-11 760,00	-11 644,95	-115,05	99,02
Övriga lönebikostnader	-1 731,00	-1 740,29	9,29	100,54
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	0,00	0,00	0,00
Köp av tjänster	-32 126,00	-4 898,02	-27 227,98	15,25
Material, förnödenheter och varor	-4 750,00	-2 054,04	-2 695,96	43,24
Övriga verksamhetskostnader	-10 200,00	-9 894,08	-305,92	97,00

UPPFÖLJNING AV NYCKELTAL

Löpande verksamhet

Allmänheten och myndigheterna har kontaktat Datainspektionen i 101 ärenden.

Information

Datainspektionen har informerat och givit muntlig rådgivning i 60 ärenden. Informationen har huvudsakligen riktat sig till landskapets och de kommunala myndigheterna, men även till privatpersoner. Därtill har Datainspektionen väglett i frågor som inte direkt hör till Datainspektionens tillsynsområde.

Hemsidan är en viktig kommunikationskanal och ett viktigt verktyg för att informera om integritetsfrågor. Genom hemsidan ges möjlighet att prenumerera på Datainspektionens nyhetsbrev. På hemsidan publiceras bland annat vägledning inom olika förvaltningsområden samt omvärldsbevakning om dataskydd och delvis inom datasäkerhet. Datainspektionen har deltagit i flera möten och bland annat vid fyra olika tillfällen informerat om hur de bindande kraven i EU-förordningen inom myndighetsutövning inom utbildning, föreningsverksamhet, revision och finansförvaltning kan uppnås.

Tillsynen inriktas på insatser som ökar graden av självreglering för att minimera behovet av kontroll i efterhand.

Rådgivning och yttranden

Datainspektionen har givit skriftlig rådgivning i 41 ärenden. Därtill har Datainspektionen lämnat yttranden i 7 ärenden som gällde förslag till lagframställningar eller beslutsunderlag.

Tillsyn

Ett tillsynsärende gällande behandling av personuppgifter i samband med tjänsteansökningar ledde inte till åtgärder. Utskicket av den planerade tillsynsenkäten inom hälso- och sjukvården utvidgades

till att även omfatta institutionsvården. Enkäten skickades ut i slutet av året. Genom svaren räknar Datainspektionen med att en bedömning ska kunna göras om vilka säkerhetsåtgärder som behöver förbättras inom häls-, sjukvården och institutionsvården.

Tillsynen kännetecknas av dialog och högre grad av självreglering. Arbetet sker långsiktigt och förebyggande.

ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET

Grunden för etablerandet av myndigheten är kravet på en oberoende myndighet vilket fastslås i EU:s tredje energimarknadsdirektiv 2009/72. För att uppfylla direktivkravet skapades landskapslagen (2015:103) om Ålands energimyndighet och lagens ikraftträdande fastslogs till 1 maj 2016.

Under år 2015 och 2016 har arbetet med att etablera myndigheten pågått och under våren 2016 rekryterades myndighetens styrelse. Enligt lagen ska myndighetens styrelsesammansättning vara minst tre och högst fem styrelsemedlemmar med sakkunskap inom förvaltningsfrågor samt god kännedom om energifrågor. Agneta Eriksson-Granskog utsågs till styrelseordförande och Conny Rosenberg blev viceordförande. Ytterligare medlemmar är Anna Dahlman och Stig Selander, med ersättare Michaela Slotte och Sten Eriksson.

Styrelsen hade sitt första möte 18 maj 2016 av totalt sex möten under året. Uppgifter som behandlats gäller bl.a. myndighetens uppdrag och inom vilka områden myndigheten ska besluta. Även praktiska saker som diariesystem och hemsida har berörts. Myndighetens etablering och verksamhet är ny för aktörerna i landskapet och avsikten är att besöka el- och energidistributionsbolagen för att få en inblick i deras verksamhet och för att presentera myndigheten. Det första besöket var hos Ålands Elandelslag vilket skedde i september och flera besök kommer att ske under 2017. Ytterligare uppgifter som behandlats är skapande av arbetsordning och fastställande av budget för myndigheten.

EU direktiv kräver oberoende myndigheter för tillsyn inom olika områden, vilket är en utmaning inom små regioner som Åland. Ett annat område där nya funktioner krävs är främjande av utbyggnaden av databredbandsnät. Detta innebär att bredbandsaktörer enligt lag tilldelas rätt att under vissa förhållanden samarbeta med andra aktörer i samband med grävarbeten. Rent praktiskt ska en informationspunkt etableras till vilken aktuella grävarbeten anmäls. Där kan sedan andra aktörer anmäla intresse att dela grävprojekt. För att hantera eventuella tvister ska ett tvistlösningsorgan etableras. Rollen för tvistlösningsorganet är medling och organet ska utreda förhållandet som gäller i det aktuella fallet och därefter studera vad som är praxis. Tvistlösningsorganet lämnar sedan ett utlåtande och om parterna inte är tillfreds med utlåtandet kan fallet tas vidare till sedvanlig förvaltningsdomstol. Under lagberedningsprocessen fördes diskussioner om att energimyndigheten även kan åta sig rollen som tvistlösningsorgan och i slutet av 2016 godkände styrelsen för Energimyndigheten att även åta sig rollen som tvistlösningsmyndighet. Styrelsen bedömer att antalet ärenden som ska hanteras av en tvistlösningsmyndighet blir rätt få.

Ett av de största uppdragen för Energimyndigheten är att granska El-systemnätsbolagets och -distributionsbolagens årliga nättariffer. Bolagen har koncessionsrätt på respektive område och därmed råder inte marknadsmässiga konkurrensvillkor. Myndigheten har därför till uppgift att granska om bolagens nättariffer är skäliga. Granskningsuppdraget är komplext och ska baseras på uppgifter om nätets uppbyggnad, komponenter och personalstyrka. Även framåtsyftande utbyggnad och planer påverkar tariffsättningen. För granskningen av nättarifferna ska Energimyndigheten använda rikets kalkylmodell. Det är ett webbaserat rapporteringsverktyg som bearbetar uppgifter som elenergibolagen har rapporterat in. Energimyndigheten i riket använder även en annan

Excelbaserad kalkylmodell som behandlar uppgifter på mer aggregerad nivå. Inledningsvis använder de åländska bolagen den Excelbaserade kalkylmodellen.

Sammantaget har etableringen av myndigheten fungerat väl och styrelsen har blivit bekant med uppgifterna som myndigheten hanterar. Flera av de uppgifter som inleddes under 2016 fortsätter under även 2017.

Det är med god förhoppning att myndigheten fortsätter att utvecklas i samklang med aktörer, landskapsregeringen och andra samarbetspartners under kommande år.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands energimyndighet	-44 000,00	-24 730,02	-19 269,98	56,20
Verksamhetens kostnader	-44 000,00	-24 730,02	-19 269,98	56,20
Löner och arvoden	-30 603,00	-20 574,89	-10 028,11	67,23
Pensionspremier	-4 704,00	-3 703,46	-1 000,54	78,73
Övriga lönebikostnader	-693,00	-542,10	-150,90	78,23
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	90,43	-90,43	0,00
Övriga verksamhetskostnader	-8 000,00	0,00	-8 000,00	0,00

ÅLANDS POLISMYNDIGHET

Polismyndigheten bedrivs i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (ÅFS 2000:26, 2000:34) samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 1 § polislagen (ÅFS 2013:87) stadgas om polisens uppgifter. Polismyndigheten ansvarar inom sitt område för tryggheten av rätts- och samhällsordningen, upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet, förebyggandet, utredningen och sörjandet för att brott blir föremål för åtalsprövning samt ansvarar för att som allmän säkerhetsmyndighet inom sitt uppgiftsområde ge hjälp till allmänheten.

Reglementet, som godkändes av styrelsen för Ålands polismyndighet, trädde i kraft 1.1.2016. I det nya reglementet ändrades de tidigare sektorerna till verksamhetsenheter, som består av grupper eller funktioner. Polismyndigheten arbetade också med att uppdatera arbetsordningarna för de olika enheterna, grupperna eller funktionerna.

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I ORGANISATIONEN, VERKSAMHET OCH EKONOMI, BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Personalresurserna var ansträngda särskilt under sommaren, delvis på grund av frånvaro såsom långtidssjukskrivningar och föräldraledigheter. Polismyndigheten har ett antal tillfälliga tjänster, vilka är nödvändiga för att få verksamheten att fungera. Polismyndigheten förlorade också polismän till fastlandet. Det kan konstateras att polismyndigheten saknar personalreserv och rekrytering av ny personal är utmanande, speciellt då det inte finns ordinarie tjänster att erbjuda. Inom de närmaste åren kommer nästan ett tjugotal polismän att uppnå pensionsålder och polismyndigheten måste säkerställa både resurserna och kompetensnivån. Enligt uppskattning examineras från polisyrkeshögskolan en-tre studeranden per kurs, dvs. med tre-fyra års mellanrum.

Polismyndigheten använde 96,61 % av de budgeterade nettokostnaderna och 98,34 % av verksamhetskostnaderna. Orsakerna till återstoden var bl.a. ökade FPA-ersättningar, besparingar till följd av att tjänster inte kunde tillsättas, då man inte hade personalreserv, samt en minskning av kostnader för personalresor, dagtraktamente och utbildning. Däremot ökade kostnaderna för bl.a. utrustning, IT-tjänster och tryckeritjänster. Verksamhetsintäkterna var 124,8 %, som bestod av ökade inkomster gällande tillståndsärenden samt ersättning för praktikanter.

Planeringen av det nya polishuset, som aktualiserades 2015, stagnerade 2016 på grund av problem med upphandlingen.

Dessutom kan tilläggas att polisen fick sin egen grafiska profil år 2016.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR OCH NYCKELTAL

Inriktningsmålen för 2016 var ungdomspolisverksamhet, tillgänglighet och god service, arbetet mot narkotika och våld i nära relationer.

Ungdomspolisverksamheten fortsatte enligt samma modell som år 2015 och ungdomspoliserna gjorde ett framgångsrikt arbete speciellt i skolorna. Verksamheten kunde inte utvecklas fullt ut, eftersom ungdomspoliserna arbetade vid sidan av sin egentliga uppgift och kunde inte lösgöras till projektarbete.

Synligheten speciellt i skärgården tryggades genom planerad sampatrullering med sjöbevakningen och deltagande vid olika tillställningar.

Våld i nära relationer har i flera års tid varit ett prioriterat område och det goda arbetet fortsatte i samarbete med andra myndigheter. Olika möten arrangerades under årets gång för att ytterligare förbättra verksamheten. Polismyndigheten hyrde också nya utrymmen för Barnahus-verksamheten.

Arbetet mot narkotika speciellt inom fältverksamheten poängterades och fältpatrullerna gjorde ett gott arbete. Polismyndigheten fick vid två tidpunkter besök och arbetshjälp från Sydvästra Finlands polisinspektion gällande narkotikans gatüvervakning. Av narkotikabrotten ökade straffbart bruk av narkotika markant under år 2016. Ökningen berodde till en del på att det finns mera ämnen i omlopp, men man kan också konstatera att en av orsakerna till att så många brott uppdragades berodde på effektiv övervakning.

Tillståndsförvaltningen gjorde ett gott resultat och intäkterna överskred det budgeterade med ca 32.000 euro. Sammanlagt behandlade tillståndsenheten 10.304 ärenden. Största förändringen inom tillståndsförvaltningen var förberedelserna inför överföringen av tillståndsärendena till Migrationsverket.

Alarmcentralen tog i aktivt bruk alarmsystemet Merlot Pro, som anskaffats redan år 2011, men tyvärr uppnår systemet fortfarande inte ställda krav. Renoveringen av alarmcentralens utrymmen påbörjades under slutåret 2016, vilket förbättrar arbetsmiljön för operatörerna.

Responstiden för brådskande A-uppdrag var på god nivå; i Mariehamn 2,8 min och hela Åland 10,8 min. Responstiden har ytterligare förbättrats jämfört med åren 2014 och 2015.

Antalet uppdrag har ökat med 2,3 % i Mariehamn, men minskat med 4,6 % på övriga Åland. Antalet A-uppdrag, dvs. de mest brådskande uppdragen, har ökat med 11,5 % i Mariehamn och på övriga Åland 4,7 %.

Gatusäkerhetsindexet i Mariehamn var 58,25 och på hela Åland 95,47. Man kan konstatera att gatusäkerhetsindexet har sjunkit från år 2015 och polismyndigheten kommer att åtgärda saken under det kommande verksamhetsåret.

Brottsutredningen hölls på skälig nivå, även om den största belastningen berörde just utredningen. Vid myndigheten registrerades sammanlagt

3.222 misstänkta brott, varav 1.629 var brott mot strafflagen (exkl. trafikbrotten). Antalet anmälda brott har ökat sedan 2015 med drygt 8 %. Uppklarningsprocenten har förbättrats betydligt jämfört med 2015, vilket kan anses vara en positiv utveckling. Uppklarningsprocenten för alla anmälda brott var 64,3 % medan uppkarningsprocenten för brott mot strafflagen (exkl. trafikbrotten) var 40,5 %.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands Polismyndighet	-6 286 000,00	-6 072 753,92	-213 246,08	96,61
Verksamhetens intäkter	410 000,00	511 995,19	-101 995,19	124,88
Försäljningsintäkter	20 000,00	26 149,64	-6 149,64	130,75
Avgiftsintäkter	390 000,00	436 611,35	-46 611,35	111,95
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	49 234,20	-49 234,20	0,00
Verksamhetens kostnader	-6 696 000,00	-6 584 749,11	-111 250,89	98,34
Löner och arvoden	-4 485 051,00	-4 293 408,32	-191 642,68	95,73
Pensionspremier	-829 310,00	-789 856,39	-39 453,61	95,24
Övriga lönebikostnader	-118 839,00	-115 411,21	-3 427,79	97,12
Personalersättningar och övr. rättelseposter	40 000,00	87 426,11	-47 426,11	218,57
Köp av tjänster	-495 660,00	-579 271,15	83 611,15	116,87
Material, förnödenheter och varor	-201 686,00	-303 944,97	102 258,97	150,70
Övriga verksamhetskostnader	-605 454,00	-590 283,18	-15 170,82	97,49
Pensionsintäkter och -kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Pensionskostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

REDOGÖRELSE FÖR DEN INTERNA KONTROLLEN

Polismyndigheten har följt de bestämmelser, föreskrifter och beslut som berör polisverksamheten, men också de bestämmelser som reglerar den allmänna förvaltningen inom myndigheten, t.ex. upphandling.

Polismyndigheten besöktes av justitieombudsmannens kansli i september 2016. De uppmaningar som togs fram i justitieombudsmannens rapport har åtgärdats. Uppmaningarna gällde närmast polisens förvaringsutrymmen.

Man har fäst särskild uppmärksamhet vid laglighetsövervakningen och byggt upp nya processer genom vilka man strävar till planmässig verksamhet speciellt när det gäller den interna laglighetsövervakningen. Polismästaren har i sista hand ansvarat för verksamhetens laglighet samt för den interna kontrollen tillsammans med förmännen på befäls- och underbefälsnivå.

UTVECKLINGS- OCH HÅLLBARHETSAGENDAN INOM VERKSAMHETSOMRÅDET

Polismyndigheten har i sin verksamhetsplan för år 2017 i hög grad beaktat personalens välmående och utvecklande av kompetensen, något som man fäst uppmärksamhet på även tidigare år. Polismyndigheten kommer att i mån av möjlighet i sin verksamhet att beakta lösningar som förbättrar och främjar hållbarhet. Som ett konkret exempel kan nämnas att det nya polishuset kommer att byggas som ett s.k. passivhus.

ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET

Ålands ombudsmannamyndighet, ÅOM inledde sin verksamhet den 1 september 2014. Ett av de huvudsakliga motiven var att effektivera ombudsmannaverksamheten på Åland genom att samordna ombudsmannafunktionerna inom en förvaltningsenhet med syfte att verka till gagn för enskildes trygghet och välfärd. Enligt 1 § landskapslag (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet är ÅOM en oberoende myndighet som är administrativt underställd landskapsregeringen. Vissa administrativa funktioner, såsom löneräkning och bokföring handhas av landskapsregeringen. ÅOM har som verksamhetsområden och övergripande målsättning enligt landskapslag (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet att verka för att främja och trygga

- den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland,
- den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män,
- barns ställning och rättigheter i enlighet landskapslag (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet,
- klientens ställning och rättigheter inom socialvården i enlighet med landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård samt
- patientens ställning och rättigheter inom hälso- och sjukvården i enlighet med landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.

ÅOM handhar även konsumentrådgivning för att främja och trygga konsumenters intressen i enlighet med vad som föreskrivs särskilt, d.v.s. i enlighet med lag om konsumentrådgivning (FFS 800/2008) och förordning om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning (FFS 1180/2009).

Enligt 4 § i landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (FFS 609/1986) ska ÅOM inom landskapets behörighet sköta de förvaltningsuppgifter som nämns i rikets jämställdhetslag. Detta hör till diskriminerings- och barnombudsmannens verksamhetsområde. Sådana förvaltningsuppgifter är bland annat att lämna anvisningar och råd, meddela förbud och förelägga viten.

Enligt 17 § landskapslag (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet ska landskapsregeringen tillsätta en ombudsmannanämnd, vars uppdrag är att bistå ombudsmannamyndigheten inom verksamhetsområdet. Ombudsmannanämnden tillsattes i mars 2017.

DISKRIMINERINGS- OCH BARNOMBUDSMANNENS REDOGÖRELSE

Diskriminerings- och barnombudsmannen sköter även de förvaltningsuppgifter som nämns i jämställdhetslagen och är tillika myndighetschef för ÅOM, och har en tjänsteomfattning om 60 % av heltid.

Diskrimineringsombudsmannen har bedrivit rådgivning och lämnat rekommendationer i frågor som rör diskriminering. Diskrimineringsombudsmannen har övervakat tjänstekollektivavtal och fört dialog

med åländska frivilligorganisationer med intresse att för att motverka diskriminering, såsom Ålands handikappförbund r.f., Regnbågsfyren r.f. och Rädda Barnen på Åland r.f. Ett viktigt verktyg är det arbete som diskrimineringsombudsmannen bedrivit genom att informera om bestämmelser angående diskriminering, som syftar till att diskriminering motverkas och förhindras. Diskrimineringsombudsmannen har deltagit i seminarier i kompetens- och nätverksbildande syfte, bland annat Finlands kommunförbunds utbildningsdag om rikets diskrimineringslag (FFS 1325/2014) och delreformen av rikets jämställdhetslag (FFS 609/1986). ÅOM och diskrimineringsombudsmannen har som samarbetspartner för festivalen *Ålands pride* stått som arrangör för en föreläsning om vad som menas med en transperson. ÅOM och diskrimineringsombudsmannen har en dag under festivalen hållit *Öppet hus* för alla som vill stifta bekantskap med ombudsmännen på ÅOM och dess verksamhetsområden.

Barnombudsmannen har under året fortsatt arbeta för att trygga och främja barnets ställning och rättigheter, genom samarbete med flera viktiga aktörer, t.ex. Rädda Barnen på Åland r.f. och BRIS, *Barnens rätt i samhället* i Sverige. Barnombudsmannen har deltagit i en paneldebatt som arrangerades av Rädda barnen på Åland r.f. med anledning av firandet av att det år 2016 var 25 år sedan det åländska parlamentet (dåvarande landstinget) antog den finländska anslutningen till FN:s konvention om barnets rättigheter (FFS 1130/1991). Paneldebatten lyfte viktiga frågor gällande barns rättigheter enligt FN:s barnkonvention och på vilket sätt FN:s barnkonvention beaktas i lagstiftningen. Evenemanget kallat *Rättighetskalaset* var välbesökt med över 350 besökare till Ålands museum. Barnombudsmannen har under året fortsatt att samverka och föra en dialog med BRIS. Barnombudsmannen har genom massmedia, bland annat via sociala media och genom radioreklam, informerat om BRIS:s stödfunktion, som innebär att barn anonymt och kostnadsfritt kan kontakta BRIS:s kuratorer i Sverige för att få råd och stöd. BRIS:s stödfunktion är anpassad och tillgänglig för barn och ungdomar på Åland.

Diskriminerings- och barnombudsmannen har under år 2016 haft totalt 60 ärenden, varav 53 ärenden varit rådgivningsärenden som skötts i ÅOM:s lokalteter och per telefon. Av dessa har diskrimineringsombudsmannen haft 57 ärenden och barnombudsmannen haft 3 ärenden. Ärendena har förts fram av 24 män och 36 kvinnor.

KLIENTOMBUDSMANNENS REDOGÖRELSE

Klientombudsmannens uppdrag är ett deltidsuppdrag. Från den 1 oktober 2016 har tjänsten varit en kombinerad tjänst som klient- och patientombudsman.

Totalt har 97 ärenden inkommit under året. 58 ärenden har berört kvinnor och 36 ärenden har gällt män och 3 ärenden har rört par eller grupper.

22 ärenden har gällt rådgivning och information. 75 ärenden har gällt missnöje med kommunernas socialvård, Ålands Omsorgsförbund, samt övriga. I 34 av fallen har barn varit inblandade. Fler än 34 barn har varit inblandade, eftersom flera ärenden berör familjer med flera barn. Ärendena har gällt umgänge, underhåll, barndagvård, barnskydd, handikappservice för barn, handikappservice (föräldrarna) och utkomststöd (föräldrarna).

Totalt har 68 ärenden gällt missnöje med socialvården i kommunerna, varav 23 ärenden i Mariehamn och 44 ärenden på landsbygden inklusive skärgården. Ett ärende har dessutom gällt handikappservice för barn med speciella behov och det ärendet har gällt både Mariehamn och landsbygden. Missnöjet i kommunerna har främst gällt utkomststöd, barnskydd och handikappservice. Kontaktorsaken har främst gällt negativa beslut, bemötande och bristande information.

Ärenden gällande missnöje med övriga myndigheter/verksamheter var sju. Sex ärenden har gällt Ålands Omsorgsförbund k.f. Missnöjet har främst gällt självbestämmanderätt, bemötande, information och omvårdnad. Ett ärende har gällt kommunens köp av tjänster, där missnöjet gällde Folkhälsans familjerådgivning.

Ombudsmannen har bistått klienter med anmärkning och klagomål samt kontaktat berörd personal eller myndighet vid ett flertal tillfällen, samt gett råd och information. Mer information om verksamheten finns i Ålands ombudsmannamyndighets verksamhetsberättelse.

PATIENTOMBUDSMANNENS REDOGÖRELSE

Patientombudsmannens uppdrag är ett deltidsuppdrag. Från 1 oktober sköts uppdraget i en kombinerad tjänst som klient- och patientombudsman.

Patientombudsmannens ärenden

	2016	2015	2014
Totalt	218	195	172
Kvinnor	122	124	
Män	96	71	

Patienter enligt ålderfördelning

	Totalt	< 18 år	19-64 år	> 65 år	Ingen uppgift
2016	218	11	130	65	12
2015	195	10	125	50	10

Av ombudsmannens ärenden gällde 44 ärenden rådgivning. 174 ärenden gällde missnöje, varav 129 ärenden gällde ÅHS och 45 ärenden gällde övriga vårdgivare/myndigheter.

För ÅHS del har patienterna mest varit missnöjda med vård och behandling, bemötande samt smidighet i servicen. Antalet ärenden vad gäller tystnadsplikt och sekretess har ökat. Det är kirurgi- och medicinkliniken samt hälsocentralen som patienterna främst varit missnöjda med.

Missnöjet med övriga vårdgivare/myndigheter har till största delen gällt privata vårdgivare (14), samt med Åbo universitetscentralsjukhus (11). Kontaktorsaken har främst varit missnöje med vård och behandling, samt bemötande. Antalet ärenden vad gäller språkfrågor har ökat vid Åbo universitetscentralsjukhus.

Ombudsmannen har bistått patienter i samband med anmärkning, klagomål och skadeanmälan, kontaktat berörd personal eller myndighet vid ett flertal tillfällen samt gett råd och information. Mer information om verksamheten finns i Ålands ombudsmannamyndighets verksamhetsberättelse.

KONSUMENTRÅDGIVARENS REDOGÖRELSE

Sedan september 2014 ingår konsumentrådgivningen i Ålands Ombudsmannamyndighet.

Konsumentrådgivningens centrala uppgifter är att ge konsumenter och företag information om konsumentens rättigheter och skyldigheter samt ge vägledning och medlingshjälp i tvister mellan konsumenter och företag. Näringsidkarna kontaktar vanligen konsumentrådgivningen för att få information i förebyggande syfte, men även i enskilda ärenden.

Konkurrens- och konsumentverket i Finland stöder konsumentrådgivningen genom att ge ut information och publicera material. Kommunikationsverket i Finland och Försäkrings- och finansrådgivningen FINE ger också ut konsumentinformation. Konsumenteuropa i Finland ger information i konsumentfrågor vid gränsöverskridande handel.

Under året handhades 340 konsumentärenden och kontakter. De vanligaste grupperna av konsumentärenden under året:

- Fel i varor och tjänster samt dröjsmål och reklamationer
- Köp, försäljning och avtal
- Bostadsköp, husköp, dolda fel eller övriga problem i samband med dessa
- Byggnadsentreprenader, byggande och renoveringar
- Hyresfrågor
- Bilar, motorfordon och service av dessa
- Garantireparationer av datorer och annan hemelektronik och övriga garantifrågor
- Betalningar, fakturor och indrivningar
- Telefon-och bredbandsabonnemang
- Problem i samband med näthandel och telefon- och hemförsäljning

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR INOM MYNDIGHETENS ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

Verksamheten inom ÅOM har fram till 30 september skötts av fyra tjänstemän på deltid. Från den 1 oktober har uppdraget som patientombudsman och klientombudsman kombinerats i en tjänst som patient- och klientombudsman, varför myndigheten därefter har tre anställda tjänstemän.

En barnrättsmanual har upprättats under året. Det är en sammanställning av information och kontaktuppgifter till myndigheter och organisationer som barn och ungdomar kan ha nytta av i en mängd olika situationer. Barnrättsmanualen förväntas bland annat vara ett hjälpmedel för barn, föräldrar, aktörer och beslutsfattare, som arbetar med och för att barns rättigheter tillgodoses i olika sammanhang.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

ÅOM har under år 2016 fortsatt att arbeta för att myndigheten ska vara synlig för allmänheten och verka till gagn för den enskilda inom ÅOM:s verksamhetsområden. ÅOM har strävat efter att det för den enskilde ska vara självklart att vända sig till ÅOM i diskriminerings-, barnrätts-, jämställdhets-, patient- och klient-, samt i konsumentfrågor. För att uppnå detta mål krävs att myndigheten ges möjlighet och resurser att planera långsiktigt, att skapa hållbara rutiner och arbetsmetoder. Under året beslöt landskapsregeringen att utreda förutsättningarna för en eventuell överföring av ombudsmannatjänster till riket och dess konsekvenser. Utredningen innebar en del merarbete för myndighetens tjänstemän. En del av ÅOM:s utvecklingsarbete stagnerade och en tjänsteman slutade inom myndigheten. Utredningen *PM om små landskapsmyndigheter* färdigställdes 12.08.2016. Landskapsregeringens utvärdering är en osäkerhetsfaktor för tjänstemännen inom ÅOM och dess inverkan på myndighetens fortsatta utveckling och verksamhet, även om ÅOM noterar att utredaren såg flera fördelar med att ÅOM fortsätter sin verksamhet.

En liten myndighet är beroende av de personella resurserna. Frånvaro är en riskfaktor i samband med planering, genomförande och uppföljning inom verksamheten. De övriga ombudsmännen har under året ålagts ett större ansvar för verksamheten, men ändå fullföljt den verksamhet de planerat med klienter, patienter och fortsatt sitt samarbete med olika myndigheter och organisationer.

UPPFÖLJNING AV VERKSAMHETENS MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Att fortsätta det påbörjade förankrings- och uppstartsarbetet och det pågående utvecklings- och effektivitetsarbetet för att skapa en myndighet med både långsiktiga och hållbara rutiner samt arbetsmetoder.

Förverkligat: Målsättningen är förverkligad genom att myndigheten har en väl fungerande arbetsordning. Samtliga tjänstemän inom ÅOM har utarbetat långsiktiga och hållbara rutiner och arbetsmetoder.

Mål: Varje ombudsman ska, utgående från respektive verksamhetsområde, verka för uppfyllandet av givna mål och syften med stöd av givna föreskrifter i landskapslag (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet.

Förverkligat: Samtliga övergripande målsättningar och lagstadgade skyldigheter för ÅOM har förverkligats.

Mål: Landskapsregeringen har tilldelat ÅOM, inom ramarna för barnombudsmannens verksamhetsområde, ansvaret att fördela medel till BRIS stödfunktion för den åländska målgruppen med start från år 2016.

Förverkligat: ÅOM har i april fördelat SEK 50.000 till BRIS stödfunktion för den åländska målgruppen.

Mål: Varje ombudsman ska under år 2016 fullfölja den verksamhet som planerats inom respektive sektor under år 2015, tillika inom ramarna för uppfyllandet av givna mål och verksamhet med stöd av landskapslagen om Ålands ombudsmannamyndighet.

Förverkligat: Målsättningen är förverkligad genom att varje ombudsman fullföljt den verksamhet som planerats inom respektive sektor. Barnrättsmanualen färdigställdes i september och publicerades på ÅOM:s webbsida.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands ombudsmannamyndighet	-217 000,00	-169 538,89	-47 461,11	78,13
Verksamhetens intäkter	43 000,00	45 836,63	-2 836,63	106,60
Försäljningsintäkter	43 000,00	45 836,63	-2 836,63	106,60
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-260 000,00	-215 375,52	-44 624,48	82,84
Löner och arvoden	-135 351,00	-125 451,80	-9 899,20	92,69
Pensionspremier	-24 363,00	-22 581,29	-1 781,71	92,69
Övriga lönebikostnader	-3 586,00	-3 374,58	-211,42	94,10
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	4 050,20	-4 050,20	0,00
Köp av tjänster	-35 000,00	-33 705,81	-1 294,19	96,30
Material, förnödenheter och varor	-13 000,00	-10 467,03	-2 532,97	80,52
Övriga verksamhetskostnader	-48 700,00	-23 845,21	-24 854,79	48,96

REDOGÖRELSE FÖR DEN INTERNA KONTROLLEN

Landskapslag (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet utgör grunden för ÅOM och dess verksamhet. Vid handläggning av ärenden och beslutsfattande följer ÅOM förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland och andra för ärendehanteringens relevanta lagar. Den arbetsordning som finns innebär goda handläggningsrutiner och en väl avvägd uppgiftsfördelning, som syftar till transparens och säker skötsel av ärenden samt ekonomi. Därigenom har det på myndigheten skapats en fungerande intern styrning och kontroll.

LOTTERIINSPEKTIONEN

Lotteriinspektionen inrättas från 1 januari 2017 och utgifterna som upparbetades under år 2016 avser kostnader för förberedande arbeten.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Lotteriinspektionen	-10 000,00	-935,48	-9 064,52	9,35
Verksamhetens kostnader	-10 000,00	-935,48	-9 064,52	9,35
Köp av tjänster	-6 000,00	0,00	-6 000,00	0,00
Övriga verksamhetskostnader	-4 000,00	-935,48	-3 064,52	23,39

ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Myndigheten avger en separat verksamhetsberättelse.

MYNDIGHETENS ÖVERSIKT

Intäktsbudgeten för 2016 uppgick till 6,8 miljoner euro medan utfallet uppgår till drygt 7,3 miljoner euro vilket är ca 0,5 miljoner mer än budgeterat. Driftsbudgeten uppgick till 88,6 miljoner euro medan förverkligandet uppgår till 88,1 miljoner euro. Budgeten underskreds därmed med ca 0,5 miljoner euro vilket i huvudsak kan hänföras till konkurrenskraftavtalet som har haft en kostnadsreducerande effekt på löneskulden.

I kostnaderna ingår resultatföring av budgeterat belopp på 0,64 miljoner euro för arbetsvärderingen som ännu inte verkstälts. I kostnaderna för året ingår även resultatföring av drygt 0,5 miljoner euro för slutreglering av pensionsavgifter och ambulansverksamheten, som borde ha belastat bokslutet för år 2015 som visade på ett överskott på 1,5 miljoner euro.

Egenfinansieringsandelen uppgår till nästan 8,4 % vilket är en liten ökning jämfört med år 2015.

Sammanlagning av kliniker

Rehabiliterings- och geriatrikliniken sammanslogs med medicinkliniken från den 1.1.2016. Bakgrunden var att man hade konstaterat att samarbete över klinikgränserna blivit viktigare för att klara uppdraget med givna budgetmedel. Tanken är att skapa effektivare patientflöden och nyttja vårdplatserna bättre. Hyrläkare bemannade delar av geriatriska kliniken samtidigt som medicinkliniken hade svårt att erbjuda anställning inom tjänstetrymmet till alla kompetenta läkare som fanns att tillgå.

Dagkirurgi

ÅHS startade ett separat dagkirurgiskt flöde i anpassad lokal under hösten. Dagkirurgi innebär att patienten kommer till dagkirurgin på avtalad tid, den dag operationen ska ske och går hem samma dag vilket alltså medför att patienten inte behöver läggas in och stanna över natten.

Studier visar att dagkirurgi innebär en snabbare återhämtning och förkortar sjukhusvistelse. Dagkirurgin minskar trycket på vårdplatser.

Styrning av vården till dagsjukvård

ÅHS har även jobbat med två olika projekt nämligen, psykiatrisk dagavdelning och omstrukturering av rehabiliteringsavdelningen från veckoavdelning till en dagavdelning, för att styra vården till dagsjukvård istället för dygnet runt vård och därmed kunna minska antalet vårdplatser. Båda projekten förväntas öka kostnadseffektiviteten och förbättra vårdkvaliteten.

Palliativ vård

Palliativa patienter är personer som har en progressiv obotlig sjukdom som har framskridit så långt att man inte längre kan påverka längden av återstående liv men patienterna är trots detta under

aktiv symtomlindrande behandling. Under året togs en arbetsmodell fram med målsättning att säkerställa en trygg och individuell vård för palliativa patienter. Vårdprocessen ska syfta till att varje patient vårdas på rätt plats vid rätt tillfälle och att man undviker att patienten flyttas från en vårdenhet till ett annan speciellt under livets sista månader om inte förflyttningen särskilt gagnar patientens vård.

Nytt helikopteravtal

Nuvarande helikopteravtal med Skärgårdshavets Helikoptertjänst (SHT) löpte ut den 31.1.2016 men ÅHS har använt två års förlängningsoption. En förstudie har gjorts som underlag för den kommande upphandlingen. För upphandlingen finns en utsedd arbetsgrupp samt en extern projektledare. Avsikten är att upphandlingen ska läggas ut i slutet av februari 2017. Helikopterfrågan är förknippad med frågor som rör helikopterplattan och investeringsbehov.

I den flygburna ambulanssjukvårdens organisation finns endast två utgiftsposter som i dagsläget kan påverkas. Det rör sig om antalet flygningar och bemanningen med sjukvårdspersonal. Övriga kostnader såsom den fasta kostnaden som ingår i avtalet ÅHS - SHT, kostnaden för utbildning av HEMS-personal och försäkring av sjukvårdspersonalen, kan i dagsläget inte påverkas.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Förbättra IT-miljön.

Ej förverkligat: Arbetet med att förbättra IT-miljön har påbörjats. Dock behövs resursförstärkning för att snabba upp arbetet med de prioriterade satsningarna. ÅHS har en stor IT-skuld och de prioriterade satsningarna är infrastrukturprojekt, bild- och filmlagring, integrationsplattform, vårdinformationssystem, intranät, läkemedelslagersystem och lagersystem.

Mål: Sammanhållen journal mellan ÅHS och institutionerna.

Förverkligat delvis: Delvis uppfyllt. ÅHS driver tillsammans med Oasen ett pilotprojekt om tillgång till sammanhållen medicinlista, vilket förutsätter patientens samtycke. Syftet med projektet är att förbättra patientsäkerheten.

Mål: Införande av e-recept.

Förverkligat: Uppfyllt. ÅHS har tillsammans med ÅDA arbetat med projektet om auditering och införande av e-recept. Auditeringen gjordes enligt anvisningar från Social- och hälsovårdsministeriet och med kunskapsstöd från Institutet för hälsa och välfärd. ÅHS erhöll statsunderstöd för projektet. En registreringscentral upprättades och de yrkesverksamma erhöll yrkeskort för ändamålet. Investeringar gjordes i form av bland annat programvara, logghanteringssystem, kortterminaler. Personal utbildades och ÅHS samarbetade med apoteken och privata vid införandet. ÅHS införde e-recept enligt lagkrav från och med 1.1 2017.

Mål: Arbete i landskapsregeringens projekt mot ett tobaksfritt Åland 2040.

Förverkligat: Uppfyllt. *Tobakskampen* riktar sig till vuxna över 18 år där man jobbar med individuell tobaksavvänjning. Under 2016 hade *Tobakskampen* 65 individuella klienter fördelade på totalt 773 kontakter. *TobaksfriDuo* är ett arbete/projekt för ungdomar i årskurs sex-nio. Syftet med

TobaksfriDuo är att eleven förbinder sig att vara utan tobak. Kontrakt skrivs med en tobaksfri vuxen, som sedan fungerar som stödperson för eleven. Medlemmarna i TobaksfriDuo erhåller olika förmåner. TobaksfriDuo är ett samarbete med Vårt Hjärta och Folkhälsan.

Mål: Förbättra den psykiska hälsan.

Förverkligat delvis: Under året har psykiatriska avdelningen arbetat med ett projekt om dagsjukvård. Syftet har varit en aktivare behandling som motverkar hospitalisering, påskyndar återhämtning och minskar, förhindrar eller förkortar, inläggning i sluten vård. Syftet var också en effektivare användning av personalresurser genom tyngdpunkt på gruppverksamhet. Målet i patientvården är att stärka patientens egenvårdsförmåga. En del av vårdplatserna har omvandlats från heldygnsvård till dagsjukvård. Första resultaten av projektet har visat på kortare vårdtider inom heldygnsvården och visat på att dagsjukvård kan erbjuda en aktiv och uppskattad eftervård samt alternativ till heldygnsvården för vissa patientkategorier. Omvandlingen av dagsjukvårdsplatserna avses bli permanent.

Mål: Erbjuder försäljning av läkemedel till kommunala institutioner.

Förverkligat: Uppfyllt. I enlighet med ett avgörande i Ålandsdelegationen har ÅHS rätt att sälja läkemedel till de kommunala institutionerna. ÅHS säljer läkemedel till Oasen och Trobergshemmet.

Mål: Erbjuder personalen flexibla arbetstidsarrangemang samt verka för jämställda löner.

Förverkligat: Uppfyllt. ÅHS har anmält sex personer till landskapsregeringens pilotprojekt för flexibla arbetstidsarrangemang. Pilotprojektet pågår under tiden juni 2016 - september 2017.

ÅHS har upprättat arbetsbeskrivningar och värderat svårighetsgraden i samtliga tjänster inom ÅHS inom ramen för landskapets arbetsvärderingsprojekt.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
AHS, Ålands hälso- och sjukvård	-81 800 000,00	-80 766 389,05	-1 033 610,95	98,74
Verksamhetens intäkter	6 765 000,00	7 298 532,44	-533 532,44	107,89
Försäljningsintäkter	3 718 000,00	4 224 053,32	-506 053,32	113,61
Avgiftsintäkter	2 670 000,00	2 769 858,03	-99 858,03	103,74
Understöd och bidrag	90 000,00	0,00	90 000,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	287 000,00	304 621,09	-17 621,09	106,14
Verksamhetens kostnader	-84 393 000,00	-84 148 537,57	-244 462,43	99,71
Löner och arvoden	-45 143 220,00	-44 424 873,94	-718 346,06	98,41
Pensionspremier	-7 980 440,00	-8 066 155,76	85 715,76	101,07
Övriga lönebikostnader	-1 175 380,00	-1 037 323,91	-138 056,09	88,25
Personalersättning och övr. rättelseposter	802 040,00	977 924,50	-175 884,50	121,93
Köp av tjänster	-20 272 000,00	-20 702 023,57	430 023,57	102,12
Material, förnödenheter och varor	-9 622 700,00	-9 760 949,33	138 249,33	101,44
Övriga verksamhetskostnader	-1 001 300,00	-1 135 135,56	133 835,56	113,37
Finansiella intäkter och kostnader	28 000,00	56 626,02	-28 626,02	202,24
Ränteintäkter	10 000,00	10 494,88	-494,88	104,95
Övriga finansiella intäkter	25 000,00	64 926,24	-39 926,24	259,70
Räntekostnader	-1 000,00	-1 426,33	426,33	142,63
Övriga finansiella kostnader	-6 000,00	-17 368,77	11 368,77	289,48
Avskrivningar och nedskrivningar	-4 200 000,00	-3 973 009,94	-226 990,06	94,60
Avskrivningar enligt plan	-4 200 000,00	-3 973 009,94	-226 990,06	94,60
Extraordinära poster	0,00	0,00	0,00	0,00
Extraordinära intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga resultatposter	0,00	0,00	0,00	0,00

ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Myndigheten avger en separat verksamhetsberättelse.

MYNDIGHETENS ÖVERSIKT

En ny chefsbefattning, sektionschef/hygieniker inrättades inom myndighetens enhet på Norragatan för inspektörer och veterinärer. Intäkterna överskred budgeterad nivå. Kostnadsbudgeten kunde hållas. En kvalitetsrevision av myndigheten slutfördes under året där det bland annat konstaterades att "I dagsläget borde inte ÅMHM:s resurser minskas utan i stället inriktas på att leverera mera."

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

Under året genomfördes en väsentlig organisationsförändring inom myndighetens enhet på Norragatan. Hygienikertjänsten gjordes om till sektionschef/hygieniker vilken innefattar ett personalansvar för grupperna inom livsmedel, hälsoskydd, alkohol, tobak samt veterinärer.

Under året trädde den nya tobakslagen i kraft vilket medför att myndighetens uppgifter inom området kommer att öka under 2017 då ett register på försäljningsställen samt en tillsynsplan över dessa skall skapas. Den nya hälsoskyddslagen trädde i kraft vid årsskiftet 2016-2017 men redan under 2016 lades mycket arbete ner på att utreda vilka verkningarna blir för myndigheten och i tillsynsplanen för 2017 har förändringarna tagits i beaktande. En helt ny tillsynsplan för livsmedels- och hälsoskyddstillsynen för 2017 togs fram. Denna tillsynsplan baserar sig på uppdaterade rekommendationer från Evira och Valvira.

Laboratoriet införde en ny molekylär metod (PCR) för snabb analys av bakterien *Listeria monocytogenes* i livsmedel och på ytor i produktionslokaler. Laboratoriet beslöt under våren att inte längre ta emot juverinflammationsprov och andra kliniska prov förutom *Salmonella*. Landskapsregeringens första tilläggsbudget innebar en besparing på 51.000 euro vilket resulterade i att en tjänst som vikarierande social- och hälsovårdsinspektör inte tillsattes samt att en budgeterad extra inspektörstjänst förkortades från 12 till 9 månader. Intäkterna ökades med de medel som hörde till verksamhetsår 2015 men som inte hann med till 2015 års bokslut. Laboratoriet minskade sin budgeterade sommarvikariepersonal från 7 till 5 månader. Den andra tilläggsbudgeten innebar att den gropjustering av löner som laboratorieanalytiker och biträdande fältmästare blivit beviljade i slutet av 2015 togs i beaktande.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Den enskilt största risken som påverkar myndighetens utveckling är resursfrågan och därigenom genomförandet och ibruktagandet av ett fungerande verksamhetssystem. Landskapsrevisorn konstaterar i sin effektivitetsrevision av myndigheten att; "I dagsläget borde inte ÅMHM:s resurser minskas utan i stället inriktas på att leverera mera. Ökning av antalet personer borde inte heller ske.

Det finns en del utvecklingsarbete bl.a. verksamhetssystemet som behöver göras. När det är klart och arbetstidsuppföljningar kan göras är det möjligt att bättre ta ställning till resursbehovet. (Granskning av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, slutsatser sid 16)."

Arbetet med verksamhetssystemet ligger efter tidplan då myndigheten genomför två stora projekt parallellt det vill säga verksamhetssystem samt nytt taxasystem. Enligt ursprunglig plan skulle verksamhetssystemet först genomföras för att det i sin tur skulle stå som en del av grunden för ett nytt taxasystem. För laboratoriets del är förutom resursfrågan den allmänna konjunkturen en riskfaktor. Vid en lågkonjunktur finns det en risk att antalet inlämnade prov och därigenom intäkterna minskar.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Införandet av EDP Vision

Förverkligat: Genomfört. Tidsuppföljningsmodulen i programmet är dock endast provkörd och det har visat sig att det finns svårigheter med att få ut förväntad typ av statistik. Fortsatt arbete med detta krävs.

Mål: Verksamhetssystem

Förverkligat delvis: Arbetet med verksamhetssystemet avstannade och nedprioriterades under hösten 2016 då det blev klart att det inte skulle vara möjligt att genomföra både verksamhetssystem projektet och taxasystem projektet på samma gång. Processkartläggningen är klar vad det gäller huvudprocesser och fortsatt processkartering på detaljnivå samt dokumentation av rutiner och instruktioner återstår att göra. När detta är gjort utses dokument- och processansvariga samt beslutas om presentationsform.

Mål: Nytt taxasystem

Förverkligat: Principerna för ett nytt taxasystem presenterades i november 2016. Ett förslag till en ny taxa som innebär ett systemskifte för livsmedels- och hälsoskyddstillsynen är klart att presenteras i februari 2017.

Mål: Byte av veterinärprogram

Förverkligat delvis: Ej slutfört. Kartläggning av behov och marknad samt beslut om vilket program som är lämpligt är genomfört. Ibrukttagande sker under första hälften av 2017.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
ÅMHM Verksamhet	-1 508 000,00	-1 255 363,68	-252 636,32	83,25
Verksamhetens intäkter	607 000,00	656 432,87	-49 432,87	108,14
Försäljningsintäkter	255 400,00	256 344,27	-944,27	100,37
Avgiftsintäkter	351 600,00	399 853,18	-48 253,18	113,72
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	235,42	-235,42	0,00
Verksamhetens kostnader	-2 115 000,00	-1 911 798,26	-203 201,74	90,39
Löner och arvoden	-1 376 490,00	-1 300 773,31	-75 716,69	94,50
Pensionspremier	-247 785,00	-233 611,47	-14 173,53	94,28
Övriga lönebikostnader	-36 525,00	-34 856,58	-1 668,42	95,43
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	24 456,39	-24 456,39	0,00
Köp av tjänster	-188 900,00	-132 513,80	-56 386,20	70,15
Material, förnödenheter och varor	-138 200,00	-113 583,90	-24 616,10	82,19
Övriga verksamhetskostnader	-127 100,00	-120 915,59	-6 184,41	95,13
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	1,71	-1,71	0,00
Ränteintäkter	0,00	1,71	-1,71	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Räntekostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
ÅMHM, Laboratorium	-519 000,00	-467 122,58	-51 877,42	90,00
Verksamhetens intäkter	365 000,00	362 304,86	2 695,14	99,26
Försäljningsintäkter	365 000,00	362 304,86	2 695,14	99,26
Verksamhetens kostnader	-884 000,00	-829 427,44	-54 572,56	93,83
Löner och arvoden	-411 645,00	-388 977,82	-22 667,18	94,49
Pensionspremier	-74 108,00	-70 015,99	-4 092,01	94,48
Övriga lönebikostnader	-10 947,00	-10 463,56	-483,44	95,58
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	9 554,26	-9 554,26	0,00
Köp av tjänster	-147 900,00	-125 799,91	-22 100,09	85,06
Material, förnödenheter och varor	-84 800,00	-89 348,62	4 548,62	105,36
Övriga verksamhetskostnader	-154 600,00	-154 375,80	-224,20	99,85

Intäkterna för ÅMHM inspektörer och veterinärer överträffade budget med ca 50.000 euro. Detta till största delen på grund av ett antal stora miljötillståndsärenden som avgjordes under året.

Både ÅMHM inspektörer och veterinärer och laboratoriet underskred sina respektive kostnadsbudgetar. Inspektörer och veterinärer underskred med ca 203.000 euro och laboratoriet med ca 44.000 euro.

Den största differensen är inom personalkostnader, totalt ca 142.000 euro. Differensen kan förklaras med att semesterpenning har omvandlats till ledighet, sjukfrånvaro som inte fullt kompenseras för samt en inspektörstjänst som endast var bemannad en månad mot budgeterade 6 månader. Utfallet representerar dock 93 % av budget för personal. Totalt använde ÅMHM inspektörer och veterinärer 90 % av budgeterade medel och ÅMHM laboratoriet 95 % av budgeterade medel. Detta innebär att ca 91 % av totala budgeterade medel för myndigheten användes.

UPPFÖLJNING AV MÅTETAL

I myndighetens separata fullständiga verksamhetsberättelse redovisas alla de siffror som följs upp. Det gäller bland annat antal beslut och ärenden av olika sort liksom analyser, provtagningar och veterinärverksamhet. Totalt har 909 ärenden inletts under året, en minskning med 6 %. Av dessa ärenden var 14 miljötillståndsärenden och 287 övriga provningar.

65 % av provningarna avgjordes inom 3 veckor, 76 % inom 6 veckor och 89 % inom 3 månader vilket klart understiger de tider som satts upp som mål. 691 inspektioner genomfördes, vilket är en minskning med 7 %. Laboratoriet genomförde en kundenkät som visade på hög kundnöjdhet. Totala antalet analyser minskade med 7 %.

REDOGÖRELSE FÖR DEN INTERNA STYRNINGEN OCH KONTROLLEN

Landskapsrevisorernas skarpaste synpunkter i granskningen av myndighetens arbete var inom området för intern styrning och kontroll. Detta gällde ej laboratoriet vars kvalitetssystem och uppföljning fungerar bra.

Många av de synpunkter som revisorn lade fram är sådana som adresseras i ett verksamhetssystem, enhetliga rutiner, arbetssätt och kvalitet. Revisorn påpekar också att det fortsatta utvecklingsarbetet är viktigt.

Myndighetsjuristen har under året till 90 % slutfört den systematiska kartläggningen av de uppgifter myndigheten har i de olika speciallagstiftningarna.

De tillsynsplaner som nu lagts för 2017 inom livsmedel och hälsoskydd följer Eviras och Valviras anvisningar och rekommendationer.

Ett nytt tidsrapporteringsystem har tagits i bruk från 1 januari 2017 och månadsrapportering införs under 2017.

HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I HÖGSKOLANS VERKSAMHET OCH EKONOMI

Under år 2016 har det inte skett väsentliga förändringar i Högskolans organisation och verksamhet. Vad ekonomin beträffar kan det nämnas att 2016 är första hela året som gymnasieutbildningen inom sjöfart är en del av Högskolans budget. Högskolan på Åland har också haft en relativt hög internhyra år 2016, då man även betalat hyra för Ålands gymnasiums utrymmen vid Neptunigatan 6 (vilket korrigeras till budget 2017).

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Ettåriga budgetperioder är problematiska för utbildningssektorn. Den verksamhet som Högskolan bedriver är flerårig och åtgärder som utförs ett år ger resultat först flera år senare. I och med att Högskolans verksamhet bedrivs läsårsvis och budgeten är per kalenderår, så blir tiden för budgetförverkligande väldigt kort. Ett annat bekymmer med ettårig budget är att det bedrivs en hel del externfinansierade projekt vid Högskolan, där finansieringen inte alltid följer budgetåret. Utgifterna kan uppstå ett år och inkomsterna ett annat. Projekt kan även starta mitt i ett budgetår, utan att tankar på projektet fanns då budgeten behandlades.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Examensinriktad utbildning

Antal antagna per utbildningsprogram och examination 2014-2016

	Antal antagna			Examination per år					
	2014	2015	2016	2014		2015		2016	
				Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Totalt	137	102	141	31	31	34	43	38	39
Elektroteknik	19	-	25	-	8	-	3	1	2
Företagsekonomi	19	24	24	5	3	7	4	9	2
Hospitality management	19	22	20	9	5	6	4	8	5
Informationsteknik	19	24	23	-	-	2	4	2	4
Maskinteknik	25	20	11	-	9	-	18	1	10
Sjöfart	16	12	12	1	5	2	10	1	14
Vård	20	-	26	16	1	17	-	16	2

Sammanlagt 891 studerande har avlagt yrkeshögskoleexamen på Åland till och med höstterminen 2016.

Öppen högskoleverksamhet

Mål: Förverkliga minst 150 studiepoäng av universitets- eller yrkeshögskolekurser med minst 10 deltagare per kurs (minst 8 deltagare på fortsättningskurser) samt ordna minst 5 öppna föreläsningar eller seminarier.

Under året har följande kurser planerats och genomförts:

Öppna högskolans kurser 2016

Kurskategori	Erbjudna	Genomförda	Deltagare		
			Kvinnor	Män	Totalt
Totalt	156	143	1 717	1 103	2 820
Uppdrag och fortbildningskurser	35	23	842	237	1 079
Sjöfartskurser	65	62	195	742	937
Universitetskurser	46	35	452	65	517
Yrkeshögskolekurser	10	8	61	14	75
Seminarier	-	2	41	6	47
Öppna föreläsningar	-	13	126	39	165

Under året erbjöds sammanlagt 156 aktiviteter i vilka totalt 2.820 personer deltog. Av dessa var 350 personer inskrivna vid något av högskolans utbildningsprogram. Antalet unika kursdeltagare uppgick till totalt 1.376 personer, av vilka 1.159 var bosatta på Åland.

Bland Öppna högskolans övriga aktiviteter kan nämnas en tämligen omfattande tentamensservice med allmänna tentamensdagar för Öppna högskolans deltagare, fakulteternas omtentamina samt högskoleprovet. Sammantaget har 1.078 personer (510 kvinnor, 568 män) utnyttjat möjligheten att tentera vid något av de ca 260 tillfällen som ordnats. Under året uppgick det totala antalet presterade studiepoäng till 4.671.

Mål: Målet för Öppna högskolans fortbildningskurser är självfinansiering.

Förverkligande: Planering för uppdragskurser sker enligt självkostnadspris, med beaktande av overheadkostnader.

Tillämpad forskning och utveckling

Högskolan på Åland följer landskapsregeringens forskningspolitiska program för 2015-2016. Kvantitativa mål för 2016:

Mål: Minst fyra examensarbeten som ingår i forskningsprojekt, per år.

Förverkligat: Ett examensarbete har ingått i forskningsprojekt under året.

Mål: Minst ett kontinuerligt pågående projekt med extern finansiering (ej EU:s strukturfonder)

Förverkligat: Två pågående projekt med extern finansiering.

Mål: Minst fem publicerade artiklar i vetenskapliga tidskrifter med sakkunnigförfarande, per år.

Förverkligat: Tre artiklar publicerades i vetenskapliga tidskrifter.

Ytterligare fortsätter arbetet med Högskolans profilprojekt som går ut på att segla över Atlanten med en självstyrd, autonom segelrobot, www.sailingrobots.ax

Högskolan på Åland ger ut egen verksamhetsberättelse, se www.ha.ax.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Högskolan på Åland	-9 568 701,00	-8 983 994,03	-584 706,97	93,89
Verksamhetens intäkter	540 078,00	652 001,44	-111 923,44	120,72
Försäljningsintäkter	0,00	59 192,54	-59 192,54	0,00
Avgiftsintäkter	308 500,00	438 269,57	-129 769,57	142,06
Understöd och bidrag	224 078,00	125 870,64	98 207,36	56,17
Övriga verksamhetsintäkter	7 500,00	28 668,69	-21 168,69	382,25
Verksamhetens kostnader	-10 015 779,00	-9 573 089,38	-442 689,62	95,58
Löner och arvoden	-4 708 355,00	-4 473 374,06	-234 980,94	95,01
Pensionspremier	-827 159,00	-798 210,48	-28 948,52	96,50
Övriga lönebikostnader	-121 778,00	-119 302,29	-2 475,71	97,97
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	21 782,97	-21 782,97	0,00
Köp av tjänster	-1 516 086,00	-1 211 826,72	-304 259,28	79,93
Material, förnödenheter och varor	-360 850,00	-603 531,38	242 681,38	167,25
Övriga verksamhetskostnader	-2 481 551,00	-2 388 627,42	-92 923,58	96,26
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	10 000,00	44 946,50	-34 946,50	449,47
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	10 000,00	44 946,50	-34 946,50	449,47
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-103 000,00	-107 084,64	4 084,64	103,97
Undervisning, kultur och idrott	-25 000,00	-50 877,00	25 877,00	203,51
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-78 000,00	-56 207,64	-21 792,36	72,06
Övrigt näringsliv	0,00	0,00	0,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-767,95	767,95	0,00
Ränteintäkter	0,00	10,50	-10,50	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	0,00	0,00	0,00
Räntekostnader	0,00	-298,97	298,97	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-479,48	479,48	0,00

REDOGÖRELSE FÖR HÖGSKOLANS INTERNA STYRNING OCH KONTROLL

Ordnanande av riskhantering

Högskolan har ett system där vissa tjänstemän har rätt att godkänna betalningar för inköp. I högskolans konteringsplan och verksamhets- och ekonomiplan framgår vilka tjänster som har rätt att göra inköp och till vilka summor. Budgeten fördelas på enhetsnivå i verksamhets- och ekonomiplanen. Budgetuppföljning av verksamheten rapporteras kvartalsvis till högskolans styrelse och redovisas månatligen till de budgetansvariga. Högskolan har ett omfattande kvalitetsledningssystem med tydliga processer som genomgås årligen med nödvändig uppdatering av dokument och rutiner som följd.

Avtalsverksamhet

Inför ingående av avtal som får stora konsekvenser för verksamheten eller större påverkan på budgeten utreds detta först på tjänstemannanivå för att sedan diskuteras och beslutas om i ledningsgrupp och högskolans styrelse.

Fakturahantering

Fakturor (främst Öppna högskolans) tas ut från databasen Filemaker, avstämning görs mot kontoutdrag, påminnelser skickas ut som i sin tur avstäms mot kontoutdrag.

Fakturor konteras och signeras i det elektroniska fakturahanteringssystemet Palette. Varje kostnadsställe har en ansvarig tjänsteman med rätt att signera fakturorna inom det kostnadsstället. I Högskolans verksamhets- och ekonomiplan regleras för vilket belopp rektorn har rätt att signera fakturor. För fakturor som överstiger beloppsgränsen krävs styrelseordförandes godkännande.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom högskolan

Högskolan har ett omfattande kvalitetsledningssystem där all nödvändig information samlas, bl.a. högskolans nyckeltal. Vi har flertalet utbildade interna revisorer vid högskolan och det genomförs två interna revisioner av verksamheten varje år. Verksamheten planeras utgående från beviljad budget i verksamhets- och ekonomiplanen och redovisas i kvalitetsledningssystemet samt delvis i högskolans årliga verksamhetsberättelse.

UTVECKLINGS- OCH HÅLLBARHETSAGENDAN

Högskolan på Åland deltar aktivt i hållbarhetsarbetet på Åland genom att vara med i nätverket *bärkraft.ax*. Högskolans rektor är medlem av utvecklings- och hållbarhetsrådet och enhetschefen har deltagit i nätverkets möten för medaktörer.

Högskolans huvudinsats i hållbarhetsarbetet kommer att fokuseras på strategiskt mål 5 *Attraktionskraft för boende, besökare och företag*.

Åland är en av högst fem verkligt speciella små regioner i Sverige och Finland som inte har drabbats av en negativ spiral av försämrade sysselsättning, utflyttning och en icke hållbar offentlig ekonomi. Normen i Sverige och Finland är nu att befolkning och ekonomisk aktivitet istället koncentreras till ca 20 större centra, vilka redan är folkrika och/eller har någon form av högre utbildning.

För att Åland ska vara hållbart i framtiden krävs både större efterfrågan och större utbud på arbetskraft.

Efterfrågan på arbetskraft bestäms i företagen och är svår att stimulera genom sådana ekonomisk-politiska beslut som Åland kan påverka. Den framtida viljan att bo och arbeta på Åland kan däremot förstärkas genom en fortsatt vidareutveckling av Högskolan på Åland. En medveten satsning på Högskolan, med gradvis ökad efterfrågan på utbildningsprogrammen, leder till att fler icke-åländska studerande kommer till Åland, av vilka en del stannar på Åland efter examen. Detta bidrar till det framtida utbudet av kvalificerade medarbetare för åländska företag.

Utvecklings- och hållbarhetsarbetet, inom ramen för nätverket *bärkraft.ax*, utgör en plattform som kan användas av Högskolan som ett av verktygen för att stärka utbildningarnas attraktionskraft.

Som ett led i hållbarhetsarbetet kommer Öppna högskolan att undersöka möjligheterna att köpa in färdiga kurser i strategier för hållbarhet (från Novia eller Arcada) och det har även inkommit önskemål om att arrangera en kurs i hållbart skogsbruk.

ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I SKOLANS VERKSAMHET OCH EKONOMI

Under vårterminen genomfördes en sysselsättningsfrämjande kurs inom naturturism på uppdrag av AMS. Den kunde genomföras p.g.a. att heltidsutbildningen inom naturfoto inte startade hösten 2015. Hösten 2016 fick heltidsutbildningen inom naturfoto tillräckligt med sökande och då startades en något omarbetad utbildning under namnet *Vildmark och foto*. I juni påbörjades en distansutbildning i naturfoto.

De externa kortkursverksamheterna/uthyrningarna har åter varit svaga.

Internatet var stängt under vårterminen. Fr.o.m. höstterminen erbjuds endast vuxenstuderande internatplatser. Med anledning av ovanstående har personalresurserna inom internat och kök dragits ner. För att stöda de studerandes skolgång anställdes en skolcoach i augusti.

Internhyror på drygt 45 % av skolans totalbudget infördes under året.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Att bedriva ettåriga utbildningar har i sitt upplägg många osäkerhetsfaktorer. Beslut om vilka linjer som får starta tas årligen först i slutet av juni. Tidigast då vet man säkert vilka lärar- och personalresurser som behövs inför läsåret. Osäkerhet uppstår i förhållande till de heltidsanställda lärarna och hur de ska kunna uppfylla sin arbetskyldighet i fall en utbildning inte startar.

Timlärare måste anställas i ett väldigt sent skede inför skolstart, vilket inte ger någon anställningstrygghet. Även nyanställningar kan ske väldigt sent. Skillnaderna i nuvarande tjänstekollektivavtal för undervisningspersonal medför orättvisor i lönesättningen och försvårar för skolan att få kompetent personal.

Ettårig budgetperiod synkroniserar inte med skolåret och är för kortsiktig. De tidigare tvååriga budgetperioderna gav skolan en mer förutsägbar och hållbar situation för att planera utbildning och kursverksamhet.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Utöka antalet "höja vitsordsämnen" på NYA linjen inom det estetiska området.

Förverkligat: Antalet höja vitsordsämnen utökades inte p.g.a. flera tidskrävande förändringar inom naturfoto och friluftsliv samt skolans Art Park.

Mål: Starta upp sysselsättningsfrämjande kurser. Kurserna ska rikta sig till långtidsarbetslösa i samarbete med AMS.

Förverkligat: En heltidskurs omfattande 15 veckor inom naturturism genomförs under vårterminen. Resurser för fler kurser fanns inte inom befintlig personal.

Mål: Upprätta läroplan för studerande med annat modersmål. Undervisningen ges oberoende av gruppstorlek, under 1-2 år. Målgruppen är främst ungdomar 16 år och uppåt, bosatta på Åland.

Förverkligat: Ingen läroplan upprättad p.g.a. brist på personella resurser. Undervisningen i integrationssvenska har utökats från 5 lektioner/vecka på våren till 10 lektioner/vecka på hösten. Gruppstorlek 2-4 studerande.

Mål: Erbjudna kortkurser inom naturfoto, friluftsliv och hantverk samt valbara kurser för NYA linjen i större utsträckning än tidigare år.

Förverkligat: 11 korta sommarkurser erbjöds via två utskick till samtliga åländska hushåll. Två kurser genomfördes. NYA linjens valbara kursutbud utökades inom ämnesområdena skapande, media och idrott. Mest intresse väckte mediakurserna.

Mål: Skolans markområden ska nyttjas på ett mer ändamålsenligt sätt för att utveckla skolans Art Park till en bestående konstpark. Parken ska erbjuda besökare kulturella upplevelser och interaktion i samklang med skolans pedagogiska verksamhet för allsidigt lärande.

Förverkligat: Detta långsiktiga mål har kunnat förverkligas med hjälp av de studerande på sysselsättningsfrämjande kursen i naturturism som byggde naturstigen. De studerande vid skolans övriga linjer skapade konstverken med temat *nytt liv* till både naturstigen och skolgården.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands folkhögskola	-1 576 000,00	-1 520 861,73	-55 138,27	96,50
Verksamhetens intäkter	104 000,00	99 187,13	4 812,87	95,37
Försäljningsintäkter	36 493,00	19 306,15	17 186,85	52,90
Avgiftsintäkter	37 140,00	52 429,21	-15 289,21	141,17
Övriga verksamhetsintäkter	30 367,00	27 451,77	2 915,23	90,40
Verksamhetens kostnader	-1 680 000,00	-1 620 048,86	-59 951,14	96,43
Löner och arvoden	-590 882,00	-560 396,75	-30 485,25	94,84
Pensionspremier	-106 359,00	-100 111,84	-6 247,16	94,13
Övriga lönebikostnader	-15 658,00	-14 976,52	-681,48	95,65
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	3 271,56	-3 271,56	0,00
Köp av tjänster	-102 951,00	-99 480,68	-3 470,32	96,63
Material, förnödenheter och varor	-86 050,00	-72 956,86	-13 093,14	84,78
Övriga verksamhetskostnader	-778 100,00	-775 397,77	-2 702,23	99,65

UPPFÖLJNING AV MÅTETAL

Antal studerande vid Ålands folkhögskola år 2014-2016

	2014	2015	2016		
	Totalt	Totalt	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt antal studerande (medeltal)	50	47,5	43	26,5	16,5
Under året antagna studerande	69	63	71	44	27
Avlagda examina	28	45	37	24	13
Avbrutna studier	3	5	9	5	4
Fristående kursverksamhet, deltagarantal		6	29	16	13
Fristående kursverksamhet, kursdagar		2	97 *		

* Sysselsättningsfrämjande kurs 73 dagar, distansutbildning 19 dagar, kortkurs 5 dagar.

REDOGÖRELSE FÖR SKOLANS INTERNA STYRNING OCH KONTROLL

Skolan säkerställer sin verksamhet genom att följa de fastställda bestämmelser, föreskrifter och beslut som har formulerats i skolans reglemente och i LL (1999:53) om Ålands folkhögskola.

En detaljerad verksamhetsberättelse uppgörs årligen. Där framkommer bland annat information om skolans verksamhet för arbetsåret, linjerna, studerande, statistik, förvaltning, elevförbundet samt fonder och värdepapper.

Den ekonomiska verksamheten följer finansavdelningens direktiv och arbets sätt för att säkerställa att verksamhetsmålen uppnås på ett resurseffektivt och lagenligt sätt. Budgetuppföljning presenteras kvartalsvis för direktionen.

Skolan har ett eget arbetarskydd.

ÅLANDS MUSIKINSTITUT

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I SKOLANS VERKSAMHET OCH EKONOMI

Från och med höstterminen 2016 bedrivs dans- och musiklekskoleverksamhet. Danslekskolan har verksamhet för barn från tre års ålder och musiklekskolan vänder sig till elever i åldern fem - sex år.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Ålands musikinstitut har sedan många år tillbaka ingen möjlighet att utveckla verksamheten då budgetmedlen knappt räcker till att säkra den nuvarande verksamhetsmängden. Den enda utveckling som skett är starten av lekskoleverksamheten som i praktiken är självfinansierande.

Organisationen har ett antal lärare som i praktiken har full tjänstgöring men som trots det efter många års tjänstgöring fortfarande är timlärare. Detta är ett missförhållande som skapar oro på arbetsplatsen och en otrygg arbetsmiljö.

Ålands musikinstitut har gjort nedskärningar i 2017 års budget. Nedskärningen sköttes via pensionsavgång vilket betyder att skolan gått från att ha en vaktmästare med 68 % tjänstgöring till ca 13 %. Lokalvårdaren har övertagit de enklare vaktmästarsysslor och skolan har dragit ned städfrekvensen för att beakta det utökade arbetsområdet.

Ålands musikinstitut står inför planerade nedskärningar både 2018 och 2019 vilket kommer att leda till att skolan måste skära ner på verksamhetens omfattning.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Jämna ut obalansen mellan antalet pojkar och flickor i dansen.

Förverkligat: Antalet pojkar i dansen har ökat med 40 % jämför med 2015.

Mål: Utveckla samarbetet med Ålands gymnasium och Ålands folkhögskola.

Förverkligat: Samarbetet med Ålands folkhögskola har utvecklats och ÅFHS kan utnyttja sina musiktimmor på ett effektivt sätt i samarbete med ÅMI:s lärare.

Mål: Att revidera skolans läroplaner och reglemente.

Förverkligat: Revisionen av skolans reglemente pågår och förslaget till ny läroplan är inlämnat till ÅLR för fastställande.

Mål: Starta upp dans- och musiklekskola.

Förverkligat: Hösten 2016 startades både dans- och musiklekskola. Intresset var fem gånger större än förväntat.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands musikinstitut	-1 089 000,00	-1 084 547,64	-4 452,36	99,59
Verksamhetens intäkter	122 000,00	127 668,05	-5 668,05	104,65
Avgiftsintäkter	122 000,00	104 680,00	17 320,00	85,80
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	22 988,05	-22 988,05	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 211 000,00	-1 212 133,60	1 133,60	100,09
Löner och arvoden	-736 668,00	-730 880,91	-5 787,09	99,21
Pensionspremier	-132 600,00	-131 488,22	-1 111,78	99,16
Övriga lönebikostnader	-19 532,00	-19 614,32	82,32	100,42
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	7 519,84	-7 519,84	0,00
Köp av tjänster	-64 400,00	-67 051,23	2 651,23	104,12
Material, förnödenheter och varor	-26 300,00	-44 419,44	18 119,44	168,90
Övriga verksamhetskostnader	-231 500,00	-226 199,32	-5 300,68	97,71
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-82,09	82,09	0,00
Räntekostnader	0,00	-19,09	19,09	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-63,00	63,00	0,00

UPPFÖLJNING AV MÄTETAL

Antal studerande vid Ålands musikinstitut år 2014-2016

	våren 2014			våren 2015			våren 2016		
	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt
Totalt	182	81	263	174	84	258	176	80	256
Dans	87	10	97	78	8	86	72	10	82
Musik	95	71	166	96	76	172	104	70	174

REDOGÖRELSE FÖR SKOLANS INTERNA STYRNING OCH KONTROLL

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Ålands musikinstitut följer LL (1995:80) om Ålands musikinstitut. Utöver detta finns ett reglemente och läroplaner. Beslut kring verksamheten, så som budget, anställningar och antagning av elever, fattas av rektor/direktionen för Ålands musikinstitut.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Uppnående av målen utvärderas med hjälp av statistik och genom att följa de i läroplanerna nämnda bedömningskriterierna. Ålands musikinstitut följer Finska musikläroinrättningarnas förbunds regelverk vad gäller nivåproven i musik.

Bedömningen görs av en jury bestående av tre behöriga lärare.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Budgetansvarig har tillsyn över anskaffning och överlåtelse samt skötseln av tillgångarna upp till beloppet 20.000 euro. Direktionen beslutar i övriga frågor. En kontinuerlig uppföljning och rapportering till direktionen görs minst en gång per kvartal för att säkerställa att konsumtionen inte överstiger tillgångarna.

Ordnande av riskhantering

En kontinuerlig skolning av personalen sker årligen genom utbildning inom brandförsvar och första hjälp. Företagshälsovården genomför med jämna mellanrum ergonomistudier på arbetsplatsen, senast hösten 2016.

Under 2016 har Ålands musikinstitut byggt upp ett eget arbetarskydd.

Företagshälsovården genomför regelbundet en hälsoundersökning som berör både den fysiska och den psykosociala miljön.

Fakturahantering

Betalningen av fakturor sker centralt via det elektroniska fakturahanteringssystemet Palette. Skolans fakturering av terminsavgifter och dylikt sker centralt via finansavdelningen.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom skolan

De underlag och metoder som används vid Ålands musikinstitut är tillräckliga för att kunna sköta skolans verksamhet och ekonomi på ett tillfredsställande sätt, bl.a. genom kontinuerlig uppföljning av budgetrapporter samt regelbunden rapportering till skolans direktion.

ÅLANDS GYMNASIUM

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I SKOLANS VERKSAMHET OCH EKONOMI

Utvecklingsarbete

Arbetet för att tydliggöra de olika delarna i organisationen fortsatte. Styrelsen har uppgjort ett förslag till revidering av myndighetens reglemente och diskussioner har förts med utbildnings- och kulturavdelningen kring lagligheten i förslaget.

En ändring av landskapsförordningen om gymnasieutbildning angående den grundläggande utbildningens innehåll och omfattning har gjorts. Läroplansgrunder för den allmänbildande gymnasieutbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen samt läroplan för allmänna ämnen har fastställts av landskapsregeringen. Utgående från förändringarna har programvisa läroplaner utarbetats och fastställts av styrelsen för Ålands gymnasium. Landskapsregeringen har antagit reviderade antagningskriterier inför antagningen hösten 2017 för att undvika diskriminering och säkerställa rättssäkerheten för de sökande. Ålands gymnasiums tjänstemän och styrelse har under året fortsatt med en dialog med Åda Ab om konsekvenser av en överföring av gymnasiets IT-drift och -personal till Åda Ab.

Ålands lyceum

För den allmänbildande utbildningen vid Ålands lyceum har digitaliseringen av studentexamen påbörjats. Studentproven i tyska, geografi samt filosofi digitaliserades. Förberedelser inför år 2017 när ytterligare sex ämnen skrivs digitalt har skett. Provpplattformen ABITTI har tagits i bruk för att förbereda studerande på digitala studentprov.

Läroplansarbete och implementering av den samma trädde i kraft 1.8.2016. Nytt i läroplanen är bedömningskriterier för svenska som andraspråk.

Bibliotekets verksamhet har ytterligare utvecklats. Även samarbete med litteraturdagarna har genomförts. Biblioteket följer nu Dewey klassifikationssystem.

Ett utökat samarbete med flera lokala miljöaktörer, bl.a. Ålands Natur och miljö och nätverket bärkraft.ax har kommit till stånd. Tillsammans med Ålands näringsliv såddes ett frö om vidare projekt gällande entreprenörskap och företagsamhet som ska drivas vidare. P.g.a. ett ökat behov av utredningar (bl.a. läs- och skrivsvårigheter) anställdes en logoped. Utredningar krävs för att ge studerande möjlighet att ta del av specialarrangemang vid studentskrivningarna och rätt till förlängd tid vid avläggande av Högskoleprovet.

Under året har ett språk- och kunskapsutvecklande undervisningsätt introducerats och fortbildning på området ges under år 2017.

Ålands yrkesgymnasium

Ålands gymnasium övergick höstterminen 2016 till att bedöma studiernas innehåll i kompetenspoäng från att tidigare ha angett omfattningen i tidsbegreppet studieveckor. Arbetet med att utarbeta läroplaner har haft hög prioritet inom yrkesutbildningen.

Ungdoms- och vuxenutbildningarna kommer att närma sig varandra allt mer och fokus kommer att läggas på att studerande erhåller examen vid uppvisande av kunnande och att utbildningstiden har mindre betydelse.

Ålands sjöfartsakademi (ÅSA)

Den personal som arbetade med sjöfartsutbildningen inom Ålands gymnasium övergick fr.o.m. höstterminen 2015 till Högskolan på Åland. Ålands gymnasium ansvarar fortsättningsvis för antagning och examination av studerande vid sjöfartsprogrammet, fastställande av läroplan samt annan myndighetsutövning som med nuvarande lagstiftning inte kan delegeras. Med anledning av detta har de lärare som undervisar vid sjöfartsgymnasiet även erhållit ett förordnande vid Ålands gymnasium.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Ekonomiska förutsättningar

Ålands gymnasium har ålagts ett sparbetning om ca 1.400.000 euro fram till år 2019. Ca 25 % av driftskostnaderna utgjordes 2016 av interna hyror som myndigheten inte kunde påverka och sannolikt inte kan påverka framöver. Om man exkluderar internhyror utgör personalkostnaderna ca 76 % av driftskostnaderna. Löner till den pedagogiska personalen utgör ca 66 % av de totala personalkostnaderna. För att uppnå uppställt sparbetning behöver all verksamhet ses över och det kommer inte att vara möjligt att bibehålla nuvarande pedagogiska personalstyrka. Utmaningen ligger även i att läsårs och budgetår inte följs åt. För att klara av ett inkommande budgetår behöver inbesparingar planeras redan höstterminen före.

Samordningen av sjöfartsutbildningen med därtill hörande medel i Högskolan på Åland har skapat en otydlighet i nuvarande organisation eftersom beslutsmandat och medel inte åtföljs.

Dimensionering och söktryck

Landskapsregeringen fattar årligen dimensioneringsbeslut för antagning av studerande och målsättningen är att erbjuda en studieplats till alla elever som går ut årskurs 9. Söktryck och dimensionerade utbildningsplatser sammanfaller inte alltid, vilket resulterar i att vissa program inte fylls medan andra har ett stort söktryck. Att starta utbildningsprogram med få studerande och ofta låg motivation är kostnadskrävande och sker på bekostnad av andra utbildningsprogram.

Behörighet

Behörigheten bland yrkeslärarna är varierande. Inom vissa utbildningsprogram är behörigheten god medan det inom särskilt teknikprogrammen är svårt att rekrytera behöriga lärare. För att garantera kvalitativt god utbildning behövs behörighet i lärarkåren. Svensk/nordisk yrkeslärarbehörighet bör godkännas vid erkännande av yrkeskvalifikationer.

Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland

Ålands gymnasiums uppdrag sammanfaller väl med agendans målsättningar om bland annat delaktighet, alla kan blomstra, växande inneboende resurser och attraktionskraft för boende och företag. Ålands gymnasium har under hösten 2016 anslutit sig som medaktör i nätverket bärkraft.ax och kommer fortsättningsvis att arbeta med hållbarhetsfrågor.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Vidareutveckla digitaliseringsprocessen.

Förverkligat: Förberedelser inför år 2017 när ytterligare sex ämnen skrivs digitalt har skett. Digitala plattformar för provskrivning samt alternativ till Fronter har testats.

IT-avdelningen har fortsatt moderniseringen av den IT-tekniska utrustningen i klassrummen så att nästan alla klassrum vid årets slut var uppgraderade med ny teknik.

Sedan tidigare erbjuder vi molntjänsten G-suite (tidigare Google apps for Education) åt alla användare. Under året lanserades även molntjänsten Office 365 för samtliga användare.

För att effektivisera administrationen inleddes under året en implementering av ett digitalt tidsredovisningssystem för icke undervisande personal (ca 90 personer). Systemet har samtidigt funktioner för att köpa lunch i restaurangerna samt för att hantera frånvaroansökningar. Systemet kopplas till landskapsregeringens lönesystem.

Projektet för förnyandet av Ålands gymnasiums webbplats inleddes i slutet av året.

Mål: Fortsätta implementeringen av kvalitetsledningssystemet.

Förverkligat: Under året har en manual för kvalitetsledningen utarbetats. Under året har strategi 2020 fastställts av styrelsen. I strategin beskrivs myndighetens vision och värdegrund, fokusområden, framgångsfaktorer och mål.

Mål: Vidareutveckla modeller för lärande i arbete.

Förverkligat: Övergången till kompetensbaserad utbildning inom yrkesutbildningen har genomförts inom samtliga utbildningsprogram från hösten 2016. För att undervisningen ska vara så arbetsplatslik som möjligt har ett utvecklat samarbete med arbets- och näringslivet prioriterats. Avtal har tecknats mellan skolan och arbetsplatser.

Mål: Implementera värdegrund och vision i hela organisationen.

Förverkligat: I strategi 2020 finns myndighetens värdegrund och vision. Värdegrunden omfattar demokrati, ansvar, respekt, arbetsglädje och utveckling. En implementering har pågått i det dagliga arbetet. Ålands gymnasium ska vara en mötesplats där alla respekteras och trivs.

Mål: Utveckla organisation och förvaltning.

Förverkligat: Organisationsschemat för myndigheten har uppdaterats för att förtydliga strukturer och processer inom organisationen. Den ekonomiska uppföljningen har förbättrats genom den uppföljning som fås från ekonomisystemet Visma Control.

Mål: Stärka myndighetens friskvårdsarbete.

Förverkligat: Personalens tillgång till friskvård har stärkts väsentligt. Personalen har haft tillgång till friskvårdsbiljetter som inom givna ramar fått användas till motion, kultur, massage och fotvård.

Mål: Förbättra myndighetens externa och interna kommunikationskanaler.

Förverkligat: Myndighetens intranät lanserades under höstterminen, vilket har lett till en avsevärd förbättring av den interna kommunikationen. Arbetet med en ny hemsida påbörjades. Infoskärmar har satts upp i samtliga skolbyggnader.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands gymnasium	-18 557 000,00	-18 415 907,56	-141 092,44	99,24
Verksamhetens intäkter	520 000,00	756 681,30	-236 681,30	145,52
Försäljningsintäkter	250 000,00	334 422,91	-84 422,91	133,77
Avgiftsintäkter	215 000,00	368 618,99	-153 618,99	171,45
Understöd och bidrag	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga verksamhetsintäkter	55 000,00	53 639,40	1 360,60	97,53
Verksamhetens kostnader	-19 077 000,00	-19 171 184,64	94 184,64	100,49
Löner och arvoden	-9 390 798,00	-9 202 872,82	-187 925,18	98,00
Pensionspremier	-1 690 346,00	-1 655 874,92	-34 471,08	97,96
Övriga lönebikostnader	-248 856,00	-247 375,27	-1 480,73	99,40
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	91 317,18	-91 317,18	0,00
Köp av tjänster	-1 485 000,00	-1 578 396,16	93 396,16	106,29
Material, förnödenheter och varor	-1 526 500,00	-1 834 621,43	308 121,43	120,18
Övriga verksamhetskostnader	-4 735 500,00	-4 743 361,22	7 861,22	100,17
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	10 000,00	-10 000,00	0,00
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	10 000,00	-10 000,00	0,00
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	-10 771,57	10 771,57	0,00
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	0,00	-10 771,57	10 771,57	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-632,65	632,65	0,00
Ränteintäkter	0,00	37,56	-37,56	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-2,13	2,13	0,00
Räntekostnader	0,00	-408,74	408,74	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-259,34	259,34	0,00
Extraordinära poster	0,00	0,00	0,00	0,00
Extraordinära kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

Faktorer som ligger till grund för utfallet är att lönerna för året kunde fås ner till en nivå som understeg lönebudgeten. Detta är en förutsättning för att Ålands gymnasium ska kunna komma ner till en budgetnivå som krävs för åren framöver. Ett tidigareläggande av utrustningsinköp och en omprioritering av andra har minskat på överskottet. Dessutom har inköp av olika experttjänster, IT-tjänster etc. blivit kostsammare än vad som hade budgeterats.

UPPFÖLJNING AV MÅTETAL

Antal studerande

Under år 2016 studerade 575 personer icke-examensgivande utbildning vid vuxenutbildningen, cirka 60 personer studerade mot en fristående examen och runt 130 behörighetsgivande- och fortbildande kurser genomfördes via NTI, gymnasial vuxenutbildning i form av webbaserade distanskurser. Ytterligare drygt 69 personer deltog i läroavtalsutbildning.

Ålands lyceum startade läsåret med 460 studerande (266 flickor, 194 pojkar), vilket är tolv färre än läsåret innan. De studerande väljer inriktning fr.o.m. sitt andra läsår. Under läsåret 2015-2016 har 17 studerande valt estetisk inriktning, 162 har valt humanistisk-samhällsvetenskaplig inriktning, 50 har valt hälsa och idrott medan 82 valde naturvetenskaplig inriktning.

Vid Ålands yrkesgymnasium fanns totalt 744 studerande (328 kvinnor, 416 män).

Antalet antagna studerande per utbildningslinje under läsåren 2015-2016 och 2016-2017

Utbildningslinje	2015-2016			2016-2017		
	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt
Totalt			379			323
Ålands lyceum	84	64	148	70	65	135
HUTH	24	24	48	16	13	29
Ålands yrkesgymnasium			231			188
Ekonomi och Media			72			52
Företagsekonomi, ungdom	12	13	25	8	13	21
Datanom	3	14	17	4	11	15
Hotell och restaurang, kock	15	15	30	8	8	16
Livsstil och hälsa			58			54
Närvårdare, ungdom	15	5	20	16	7	23
Sociokant	18	7	25	15	7	22
Yrkesträning	1		1		2	2
Yrkesinriktad spec.undervisning inr. café	2	5	7	1	2	3
Yrkesinriktad spec.undervisning inr. teknik		5	5	1	3	4
Sjöfart			45	5	34	39
Teknik			56			43
Byggteknik	1	13	14	2	13	15
El- och automationsteknik			-			-
Elteknik		16	16			-
Fordonsteknik	2	10	12	3	11	14
Frisör			-			-
Verkstadsteknik			-		14	14
VVS		14	14			-

Antagna studerande till vuxenutbildningen 2016-2017 (1.8.2016 - 31.12.2016)

Utbildningslinje	Antal		
	Kvinnor	Män	Totalt
Totalt			114
Ekonomi, vuxen	16	4	20
Företagsekonomi	16	4	20
Hotell och restaurang, vuxen	24	8	32
Servitör	16	1	17
Hotell-, restaurang- och cateringbranschen	8	7	15
Social- och hälsovårdsbranschen, vuxen	21	4	25
Närvårdare	21	4	25
Läroavtal	15	22	37
Närvårdare	9	2	11
Hotell-, restaurang- och cateringbranschen	2		2
Landsbyggsföretagare	4	20	24
Kursverksamhet (totala antalet kursdeltagare)	165	410	575
Icke examensgivande utbildning*	165	410	575

*NTI, sysselsättningsfrämjande utbildning, yrkesförarkompetensutbildning

REDOGÖRELSE FÖR SKOLANS INTERNA STYRNING OCH KONTROLL***Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar***

Ålands gymnasium har fortsatt att delta i de gemensamma upphandlingar som landskapsregeringen genomför. Under 2016 har bl.a. upphandlingar av laboratoriematerial, skyddsmaterial, undervisningsmaterial samt förbandsmaterial genomförts. En ny upphandling av mjölkprodukter har också inletts. Upphandlingarna handhas av ÅHS.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom Ålands gymnasium

Ålands gymnasium fortsätter sitt arbete med att få en bra struktur i sin budget och dess uppföljning. Arbetet med att förstärka och kvalitetssäkra ekonomifunktionerna har bl.a. inneburit att rapportverktyget Menu som ingår i Visma nu kan användas av de budgetansvariga för en uppföljning av sitt ansvarsområde. Dessutom har återkommande budgetträffar med styrelsen införts där både långsiktiga och kortsiktiga ekonomiska utmaningar diskuteras.

Riskbedömning

Ålands gymnasiums budget fördelas på enhetsnivå. Det finns beslut på vem som har rätt att godkänna inköp och till vilka belopp det får ske. En budgetuppföljning redovisas månatligen till de budgetansvariga. Även inför styrelsens möten presenteras verksamhetens budgetuppföljning. Leverantörsfakturor konteras och signeras i det elektroniska fakturahanteringssystemet Palette. Till varje kostnadsställe har en ansvarig tjänsteman utsetts som har rätt att signera fakturor. Fakturering till kunder sker via faktureringsunderlag som lämnas till landskapsregeringen för verkställande. Eventuella påminnelser hanteras därmed av landskapsregeringen. Verksamheten vid Ålands

gymnasium planeras utgående från beviljad budget i verksamhetsplanen och redovisas sedan i förvaltningsberättelsen.

Utifrån tidigare genomförda riskbedömningar av den fysiska och psykiska arbetsmiljön av Ålands gymnasiums förvaltning och undervisning har problemområden identifierats. För problemområdena har utarbetats en åtgärdsplan och under året har åtgärder vidtagits i enlighet med planen. Arbetet fortgår.

ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM

Ålands sjösäkerhetscentrum ger ut egen verksamhetsberättelse.

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I VERKSAMHET OCH EKONOMI

Verksamheten styrs av LL (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum. Under året har rederier och sjöfarare genererat en aldrig tidigare skådad efterfrågan på fortbildningskurserna för att uppfylla STCW Manila 2010 kraven innan 2017.

Under året har 2.830 kursdeltagare deltagit i kurser, vilket är en ökning med 35 % jämfört med år 2015, fördelat på 261 kurstillfällen. Den ökade efterfrågan på kurser från branschen har tillgodosetts genom att centret fördubblat antalet heltidsanställda instruktörer från två till fyra under verksamhetsåret, samt kompletterat med fyra till fem externa instruktörer på timbasis.

Bokning av icke certifikatberättigande kurser, dvs. kurser utanför STCW-kraven var marginell. Sjöfartsskolorna hade dock något färre antagna elever mot tidigare år vilket kommer att avspeglats i Ålands sjösäkerhetscentrums (ÅSC) verksamhet under de kommande åren.

Den 1 februari överfördes det operativa ansvaret för driften och samordningen av skolfartyget m/s Michael Sars till ÅSC med avsikten att dels uppnå en aktivare utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget, dels för att Rederienheten p.g.a. driftsprivatiseringarna av skärgårdstrafiken upphör. I och med övertagande av skolfartyget har ÅSC fått en avsevärt utökad administrativ arbetsbörda och nya utmaningar. I samband med arbetet med en aktivare utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget har planerna att uppgradera m/s Michael Sars påbörjats under hösten.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Kursverksamhet

Mål: Utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa.

Förverkligat: De flesta kurser vid Ålands sjösäkerhetscentrum följer den internationella STCW-konventionen, varför utvecklingen hela tiden måste anpassas till regelverkets krav på innehåll och omfattning. Verksamhetsåret 2016 har ÅSC:s fokus varit att klara uppdraget att leverera efterfrågade kurser till sjöfartsbranschen.

Mål: Leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för marknaden och kunden.

Förverkligat: Den stora tillströmningen av tidigare, men framför allt nya kunder, har medfört utmaningar och möjligheter. I fokus har varit en kundorienterad kursverksamhet, som organiseras så att kundens behov och önskemål alltid står i centrum, utan att tumma på kvaliteten. ÅSC har vidareutvecklat de skräddarsydda kurserna för enskilda rederier, enligt deras önskemål och behov, samt aktivt arbetat för att ge kunder information, tolkningar och övrig hjälp kring behörigheter inför de nya STCW-kraven 2017.

Mål: Optimera resurserna för att tillgodose marknads behov av kursutbud under 2016.

Förverkligat: För att klara efterfrågan på kurser från branschen, en målsättning som uppfylldes, har centret fördubblat antalet heltidsanställda instruktörer från två till fyra under verksamhetsåret samt kompletterat med fyra till fem externa instruktörer på timbasis.

Mål: Hålla cirka 155 kurser under året av varierande längd.

Förverkligat: 261 kurser hölls under året i jämförelse med fjolårets 174.

Mål: Påbörja arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att kunna tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav.

Förverkligat: Med hänsyn till den avsevärt ökade efterfrågan på kurser har nya torrdräcker införskaffats till bassänghallen. Viking VEC-strumpan förnyades i början av året i bassänghallen och i enlighet med nya SOLAS-krav förnyades livbåtskrokarna på livbåten i övningshamnen.

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
Ålands Sjösäkerhetscentrum	-863 000,00	-666 070,23	-196 929,77	77,18
Verksamhetens intäkter	790 000,00	1 281 851,35	-491 851,35	162,26
Försäljningsintäkter	51 000,00	86 929,77	-35 929,77	170,45
Avgiftsintäkter	739 000,00	1 179 378,47	-440 378,47	159,59
Övriga verksamhetsintäkter	0,00	15 543,11	-15 543,11	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 653 000,00	-1 947 953,21	294 953,21	117,84
Löner och arvoden	-540 822,00	-598 549,88	57 727,88	110,67
Pensionspremier	-97 338,00	-108 351,14	11 013,14	111,31
Övriga lönebikostnader	-14 330,00	-19 614,26	5 284,26	136,88
Personalersättning och övr. rättelseposter	0,00	6 190,46	-6 190,46	0,00
Köp av tjänster	-357 800,00	-763 188,53	405 388,53	213,30
Material, förnödenheter och varor	-258 100,00	-156 381,27	-101 718,73	60,59
Övriga verksamhetskostnader	-384 610,00	-308 058,59	-76 551,41	80,10
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	0,00	0,00	0,00
Återbetalning av överföringar	0,00	0,00	0,00	0,00
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	0,00	0,00	0,00	0,00
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	0,00	0,00	0,00	0,00
Övrigt näringsliv	0,00	0,00	0,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	31,63	-31,63	0,00
Ränteintäkter	0,00	31,63	-31,63	0,00
Räntekostnader	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	0,00	0,00	0,00

UPPFÖLJNING AV MÅTETAL

Ålands sjösäkerhetscentrums kursdeltagare och förverkligade kurser 2015 och 2016

Kursens namn	2015					2016				
	Kurser	Dagar	Kvinnor	Män	Deltag.	Kurser	Dagar	Kvinnor	Män	Deltag.
Totalt	174	259	188	1 644	1 832	261	396	277	2 553	2 830
Säkerhetskurser	136	170	172	1 171	1 343	199	270	252	1 839	2 091
Livbåtsman	18	36	53	181	234	23	46	66	222	288
Livbåtsman, refresher	33	33	32	363	395	84	84	87	975	1 062
Fast rescue boat	5	15	1	32	33	7	21	2	36	38
Fast rescue boat, ref.	21	21	5	159	164	26	26	6	186	192
Basic Safety	-	-	-	-	-	4	20	5	30	35
Basic Safety ref.	22	44	9	224	233	27	54	12	298	310
Arbetarskydd	2	1	1	32	33	-	-	-	-	-
Basic Safety (Tallink)	8	16	71	64	135	8	16	72	65	137
Första hjälp	4	4	-	42	42	3	3	2	27	29
Övr. sjösäkerhetskurser	23		-	74	74	17	-	-	-	-
Brandkurser	38	89	16	473	489	62	126	25	714	739
Familiarization Training	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Basic Fire Fighting	7	28	3	80	83	6	24	3	60	63
Basic fortbildning	5	5	3	76	79	15	15	7	171	178
Advanced Fire Fighting	4	12	4	55	59	5	15	5	69	74
Advanced fortbildning	22	44	6	262	268	36	72	10	414	424

REDOGÖRELSE FÖR DEN INTERNA STYRNINGEN OCH KONTROLLEN

Ålands sjösäkerhetscentrums kvalitetssystem är godkänt av både den finska myndigheten Trafi och motsvarande svenska myndighet Transportstyrelsen. Detta ger en unik möjlighet att erbjuda utbildning för certifikat i två länder. Som underleverantör har Mariehamns räddningsverk ett motsvarande kvalitetssystem där Ålands sjösäkerhetscentrum står som ansvarig gentemot nationella och internationella sjöfartsmyndigheter.

Genom kontinuerlig granskning av systemet upprätthålls en hög kvalitet i verksamheten. Den 1 december 2016 genomförde Det Nationella centret för utbildningsutvärdering en extern utvärdering av utbildningen vid Ålands Sjösäkerhetscentrum enlighet med STCW-konventionen och artikel 10 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/106/EG. Inspektionen avslöpte utan anmärkningar.

ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET

VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I ORGANISATION, VERKSAMHET OCH EKONOMI

Under året har inte förekommit förändringar som påverkat bokslutsuppgifterna och budgetuppföljningen. Under året flyttades ansvaret för det datoriserade studiestödssystemet (STUDS) till Åda Ab och för de kvarvarande utvecklingskostnaderna uppgavs i första tilläggsbudget 2016 att det kan komma att krävas tilläggsanslag. Tack vare sträng budgetdisciplin och god kostnadsmedvetenhet behövdes inget tilläggsanslag 2016.

BEDÖMNING AV DE VIKTIGASTE RISKERNA OCH OSÄKERHETSFAKTORERNA SAMT ANDRA FAKTORER SOM INVERKAR PÅ VERKSAMHETENS UTVECKLING

Det datoriserade studiestödssystemet (STUDS) som Åda Ab ansvarar för innehåller buggar och andra programfel som gör att felaktigheter uppstår vid handläggningen av studiestödsförmåner. Ålands arbetsmarknads och studieservicemyndighet (AMS) är medveten om bristerna och meddelar upptäckta felaktigheter till Åda Ab för rättelse. Det har hänt att programfel inte upptäckts av AMS utan genom att kunder kontaktat AMS. AMS bedömning är att få programfel förblir oupptäckta.

Finlands regering har beslutat att arbets- och näringsbyråernas uppgifter överförs på landskapen från och med 2019. En av regeringen i riket tillsatt arbetsgrupp har föreslagit att uppgifter som för närvarande hör till arbets- och näringsbyråerna, bland annat uppgifter i samband med verkställighet av utkomstskydds- och altemneringsledighetsystemen, ska överföras på Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna från och med 2018. I syfte att skydda den personliga integriteten och att skapa en god registersed ska, enligt landskapslagen (2013:81), 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagarservice (FFS 916/2012) tillämpas på register över enskilda och arbetsgivare som AMS använder vid skötseln av de uppgifter AMS har enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Det är fråga om ett IT-baserat kundinformationssystem (URA) som drivs för arbets- och näringsbyråerna i riket. Det är osäkert om och vilka konsekvenser de planerade organisationsreformerna av arbetskraftsförvaltningen i riket får när det gäller till exempel AMS möjligheter att på samma sätt som idag använda URA för verkställandet av arbetsmarknadsservicen och utkomstskyddet för arbetslösa.

UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Minska antalet långtidsarbetslösa.

Förverkligat: Det genomsnittliga antalet 2015, 155 personer och 2016, 157 personer (178, dec. 2014, 154, dec. 2015 och 146, dec. 2016)

Mål: Öka antalet användare av AMS nättjänster.

Förverkligat: År 2015 anmäldes 766 (30 procent) av 2 527 lediga platser via e-tjänster. Motsvarande siffror för år 2016 var 836 (33 procent) av 2 528.

Mål: Fler tjänster görs tillgängliga även via nättjänster.

Förverkligat: Under 2016 påbörjades ett arbete att göra det möjligt för kunder att ansöka om arbetslöshetsförmåner samt att redovisa arbetslöshetstid genom en e-tjänst på AMS hemsida. På grund av oklarheter om vilken inloggningsfunktion som kunde användas för landskapsregeringens underlydande myndigheters e-tjänster försenades arbetet och e-tjänsten kunde inte tas i bruk under året som planerat.

Mål: Utveckla stödarbetsmarknaden genom ett fyraårigt ESF-projekt.

Förverkligat: AMS fick avslag på ansökan om ESF-finansiering.

Mål: Studiestöd beviljas och utbetalas senast fem veckor efter att ansökan är komplett.

Förverkligat: AMS uppskattar att av totalt 3.448 studiestödsärenden så har i drygt 3.390 ärenden (drygt 98 procent) studiestödet beviljats och utbetalats senast fem veckor efter det att ansökan är komplett.

Mål: Utveckla de integrationsfrämjande åtgärderna och tjänsterna.

Förverkligat: Under året fördelades arbetet med kvotflyktingarna på ett flertal förmedlare för att bredda erfarenheten och det anordnades en vägledande kurs särskilt för inflyttade.

Mål: Tolkservice erbjuds i tillräcklig omfattning.

Förverkligat: Antal tolkningstillfällen har ökat. Om tolkservice har erbjudits i tillräcklig omfattning är svårt att avgöra då begreppet "tillräckligt" är relativt. AMS bedömer att tolkservice ordnats i de fall det har ansetts behövas för att sköta ett ärende på ett bra sätt. I ärenden som inletts av AMS, till exempel återkrav, har inte alltid skattats om en part behärskar svenska och således har inte i de fallen bedömts partens förmåga att ta del av handlingarna.

Mål: Aktivt arbeta för personalens hälsa så att bland annat sjukfrånvaron minskar.

Förverkligat: En av AMS tillsatt grupp har under året jobbat fram konkreta insatser och åtgärder för en trygg och hälsosam arbetsmiljö. Frånvaro på grund av sjukdom, 155 kalenderdagar 2016 (7 kalenderdagar/anställd) och 510 kalenderdagar 2015 (22 kalenderdagar/anställd).

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
AMS, sysselsättning	-5 358 887,00	-5 094 119,03	-264 767,97	95,06
Verksamhetens kostnader	-528 887,00	-705 606,22	176 719,22	133,41
Löner och arvoden	-174 058,00	-309 645,36	135 587,36	177,90
Pensionspremier	-31 330,00	-55 736,31	24 406,31	177,90
Övriga lönebikostnader	-4 612,00	-8 329,30	3 717,30	180,60
Personalersättningar och övr. rättelseposter	0,00	4 033,03	-4 033,03	0,00
Köp av tjänster	-318 887,00	-334 628,83	15 741,83	104,94
Material, förnödenheter och varor	0,00	-1 299,45	1 299,45	0,00
Kostnader för inkomst- och kapitalöverför	-4 830 000,00	-4 388 512,81	-441 487,19	90,86
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-4 100 000,00	-4 091 209,71	-8 790,29	99,79
Arbetsmarknad	-730 000,00	-297 303,10	-432 696,90	40,73

Resultaträkning med budgetuppföljning	Budget	Utfall i euro	Återstår	Utfall i %
AMS, verksamhet	-1 423 000,00	-1 412 759,16	-10 240,84	99,28
Verksamhetens intäkter	61 000,00	28 114,34	32 885,66	46,09
Försäljningsintäkter	0,00	3 750,00	-3 750,00	0,00
Avgiftsintäkter	1 000,00	1 274,00	-274,00	127,40
Understöd och bidrag	40 000,00	23 090,34	16 909,66	57,73
Övriga verksamhetsintäkter	20 000,00	0,00	20 000,00	0,00
Verksamhetens kostnader	-1 484 000,00	-1 440 683,73	-43 316,27	97,08
Löner och arvoden	-902 218,00	-865 469,30	-36 748,70	95,93
Pensionspremier	-162 399,00	-155 814,07	-6 584,93	95,95
Övriga lönebikostnader	-23 909,00	-23 283,31	-625,69	97,38
Personalersättningar och övr. rättelseposte	0,00	6 583,14	-6 583,14	0,00
Köp av tjänster	-215 000,00	-238 068,60	23 068,60	110,73
Material, förnödenheter och varor	-30 000,00	-42 775,40	12 775,40	142,58
Övriga verksamhetskostnader	-150 474,00	-121 856,19	-28 617,81	80,98
Kostnader för inkomst- och kapitalöverf	0,00	-166,25	166,25	0,00
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	0,00	-41,25	41,25	0,00
Arbetsmarknad	0,00	-125,00	125,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	-23,52	23,52	0,00
Övriga finansiella intäkter	0,00	-14,52	14,52	0,00
Övriga finansiella kostnader	0,00	-9,00	9,00	0,00

UPPFÖLJNING AV MÄTETAL

Arbetssökande, arbetsmarknadsstatus (årsmedeltal)

	2013	2014	2015	2016
TOTALT	949	1 042	1 050	1 084
Sysselsättningsstöd	49	36	37	40
I arbete	200	227	242	256
Arbetslös	485	569	541	528
Permitterad	16	9	12	10
Förkortad arbetsvecka	4	5	7	7
Utanför arbetskraften (t.ex. sjukskrivna)	138	117	116	116
Arbetslöshetspension	5	3	0	0
I arbetsprövning eller i arbetspraktik	8	15	14	14
I sysselsättningsfrämjande utbildning	44	61	81	113

Ansökningarna om de arbetslöshetsunderstöd som administreras av AMS och betalas av landskapsmedel, det vill säga grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet, har varit 679 till antalet. I genomsnitt har cirka 500 (cirka 400 år 2015) utbetalningar av arbetslöshetsunderstöd gjorts per månad. Antal beslut gällande grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd var år 2016 totalt 1 928 stycken.

Arbetslöshetsunderstöd

	2013	2014	2015	2016
Totalt	1 268	1 261	1 259	1 928 ¹⁾
Nya ansökningar	804	739	683	679
Övriga beslut	464	522	576	

1) Indragning av arbetslöshetsförmån behandlades tidigare av arbetskraftskommissionen som inte skickade något skriftligt beslut om indragning av arbetslöshetsförmånen till sökande. Från och med 2016, då AMS tog över beslutsfattandet i arbetslöshetsförmånsärenden, har skriftligt beslut om indragning skickats till sökande, därav den ökade mängden under rubriken "Totalt". Från samma tidpunkt har de två olika (Nya ansökningar och Övriga beslut) diariesystemen slopats och ett diariesystem har införts som omfattar alla beslut i arbetslöshetsförmånsärenden, i tabellen ovan redovisas dessa i stapeln "Totalt". I "Totalt" ingår således även antalet från stapeln "Nya ansökningar".

Antal studiestödtagare och stödform

	2013	2014	2015	2016
Stödtagare, totalt ¹⁾	2 595	2 650	2 665	2 650
Studiepenning	2 492	2 541	2 559	2 523
Vuxenstudiepenning	125	132	122	137
Bostadstillägg	1 649	1 740	1 742	1 796
Försörjartillägg	179	164	160	151

¹⁾ Under ett kalenderår kan en person både ha lyft studiepenning och vuxenstudiepenning. Till totalen räknas personen bara en gång.

Landskapsborgen för studielån och tilläggsån för terminsavgift

	2013	2014	2015	2016
Studielån, antal	1 065	1 151	1 158	1 195
Tilläggsån, antal	32	33	32	44

Beslut om studiestöd ¹⁾

	2013	2014	2015	2016
Beslut om studiestöd	3 527	3 693	3 609	3 448
Avslag på ansökningar	42	70	45	42

¹⁾ Studiestöd beviljas per läsår och kan kompletteras under läsåret med ändringsansökan. Det kan gälla till exempel boende, ändring av terminstid, ansökan om landskapsborgen för lån.

REDOGÖRELSE FÖR DEN INTERNA STYRNINGEN OCH KONTROLLEN

AMS myndighetschef leder myndighetens verksamhet och ansvarar för att fastställda mål uppnås. I de fall verksamhetsmålen inte uppnåtts (minska antalet långtidsarbetslösa) är det svårt att bedöma om ytterligare resurser borde ha avsatts för uppnåendet. Alla förmedlare och vägledare har jobbat i team för att tillsammans förverkliga målsättningen och bedömningen är att AMS jobbat på ett resurseffektivt sätt för att uppnå målet och att andra omständigheter varit avgörande för att inte målet uppnåtts. I en del fall har det inte på förhand bestämts hur målsättningen skulle följas upp

(studiestöd beviljas och utbetalas senast fem veckor efter att ansökan är komplett samt tolkservice erbjuds i tillräcklig omfattning) vilket gjort att förverkligandet bygger på en skattning.

Myndighetschefen följer kontinuerligt upp att myndighetens lista med oavslutade ärenden omfattar så få ärenden som möjligt och att budgetmoment inte överskrids eller inte nyttjas i den omfattning som avsetts.

Myndighetsutövningen säkras bland annat genom att myndighetschefen avgör alla rättelseyrkanden som anförs över AMS beslut och avger utlåtanden till domstol i besvärärenden där själv rättelse inte är aktuell. Antalet rättelseyrkanden eller besvär är få sett i förhållande till antalet ärenden (arbetslöshetsförmånsärenden 25, studiestödsförmånsärenden 1 och arbetsmarknadsservice 1). År 2016 har tre besvärärenden lett till upphävda beslut varav två ärenden förts vidare till högsta förvaltningsdomstolen för avgörande.

För återbetalning av studiestöds- och arbetslöshetsförmåner finns rutiner för att säkerställa att återbetalningen av återkravet följs upp.

Utvecklings- och hållbarhetsagendan

AMS deltar i samordningsmöten som ordnas inom nätverket bärkraft.ax. AMS har anammat de strategiska utvecklingsmålen "Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället" och "Attraktionskraft för boende, besökare och företag". Förverkligandet av bägge målen jobbar AMS med kontinuerligt och hör till AMS kärnverksamhet såsom t.ex. att minska arbetslösheten, öka sysselsättningen och främja behövlig arbetskraftsinflyttning.

ÅRSBOKSLUT

RESULTATRÄKNING

	Not	2016	2015
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter		8 852 638,19	9 592 265,26
Avgiftsintäkter		10 005 297,38	9 685 782,70
Understöd och bidrag		148 960,98	571 487,06
Övriga verksamhetsintäkter		975 130,41	2 140 926,80
		19 982 026,96	21 990 461,82
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	2	-102 041 935,01	-106 091 361,54
Köp av tjänster		-47 059 475,63	-46 993 435,26
Material, förnödenheter och varor		-18 115 704,36	-21 936 789,25
Övriga verksamhetskostnader		-19 821 004,81	-3 528 761,01
		-187 038 119,81	-178 550 347,06
Pensionsintäkter- och kostnader			
Pensionsintäkter		18 500 000,00	18 500 000,00
Pensionskostnader		-30 547 958,47	-29 376 459,64
		-12 047 958,47	-10 876 459,64
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen		5 277 412,42	7 351 533,28
Återbetalningar av överföringar		36 305,92	21 395,98
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar		6 359 887,19	39 777 040,56
		11 673 605,53	47 149 969,82
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott		-19 346 657,64	-20 577 555,91
Social- och hälsovård samt utkomststöd		-48 140 820,07	-46 583 851,82
Arbetsmarknad		-297 428,10	-280 875,28
Bostadsproduktion		-118 768,87	-314 531,01
Primärnärings		-10 530 008,12	-10 661 003,53
Övrigt näringsliv		-8 436 491,96	-40 458 674,07
Allmänna stöd		-6 365 341,09	-6 182 132,05
Övriga överföringskostnader		-5 170 315,91	-5 676 511,52
		-98 405 831,76	-130 735 135,19
Verksamhetsbidrag		-265 836 277,55	-251 021 510,25

	2016	2015
Skatteinkomster		
Avräkningsbelopp	219 560 594,42	220 775 637,92
Skattegottgörelse	9 508 580,00	6 987 664,00
Återbäring av lotteriskatt	11 104 685,54	9 995 530,82
Apoteksavgifter	734 904,00	658 064,00
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	0,00	0,00
	240 908 763,96	238 416 896,74
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter	1 102 537,10	1 079 217,24
Övriga finansiella intäkter	28 950 722,73	22 312 265,95
Räntekostnader	-4 203,39	-5 817,43
Övriga finansiella kostnader	-8 946 343,42	-4 848 199,27
	21 102 713,02	18 537 466,49
Årsbidrag	-3 824 800,57	5 932 852,98
Av- och nedskrivningar		
Avskrivningar	-11 682 375,89	-15 904 571,89
Nedskrivningar		0,00
	-11 682 375,89	-15 904 571,89
Extraordinära poster	4	
Extraordinära intäkter	57 658 380,09	
Extraordinära kostnader	-103 470,90	-99 479,11
	57 554 909,19	-99 479,11
Räkenskapsperiodens resultat	42 047 732,73	-10 071 198,02
Ökning eller minskning av reserver		-1 000 000,00
Räkenskapsperiodens under- eller överskott	42 047 732,73	-11 071 198,02

BALANSRÄKNING

AKTIVA	Not	2016	2015
BESTÅENDE AKTIVA			
Immateriella tillgångar	5		
Immateriella rättigheter		594 167,43	594 875,38
Landskapsegendom	6		
Mark- och vattenområden		0,34	947 469,03
Byggnader		0,34	944 613,78
Övrig landskapsegendom		413 616,89	457 140,71
		413 617,57	2 349 223,52
Materiella tillgångar	7		
Mark- och vattenområden			0,00
Byggnadsjord- och vattenområden		204 621,06	4 429 295,35
Byggnader		41 973 509,30	107 801 614,39
Vägar och infrastruktur		126 242 379,68	127 332 150,91
Maskiner och inventarier		19 683 499,56	23 060 196,15
Övriga materiella tillgångar		66 691,44	0,00
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar		6 552 771,19	4 618 724,35
		194 723 472,23	267 241 981,15
Placeringar			
Grundkapital i Landskapets affärsverk		130 739 495,36	0,00
Aktier	8	35 375 659,14	35 375 659,14
Andelar		132 587,66	132 587,66
		166 247 742,16	35 508 246,80
RÖRLIGA AKTIVA			
Omsättningstillgångar			
Lagerkonto		831 302,70	712 467,77
Fordringar	9		
Lånefordringar	10	64 369 905,31	67 114 539,90
Försäljningsfordringar		3 215 827,24	4 183 592,15
Övriga fordringar		3 826 000,10	3 986 891,60
Resultatregleringar	11	9 007 542,98	14 598 369,02
		80 419 275,63	89 883 392,67
Finansiella värdepapper			
Kortfristiga placeringar		25 423 009,57	27 208 159,50
Kassa- och banktillgodohavanden			
Kassa- och banktillgodohavanden		19 233 511,22	24 553 675,22
AKTIVA TOTALT		487 886 098,51	448 052 022,01

PASSIVA	NOT	2016	2015
Eget kapital			
Grundkapital			
Landskapets kapital	12	311 086 104,10	311 086 104,10
Värderingsposter	13	11 455 908,46	11 455 908,46
Fondkapital	14	32 043 326,28	24 773 811,14
Förändring i eget kapital			2 306 713,80
Föregående räkenskapsperioders resultat		45 320 942,37	54 085 426,59
Räkenskapsperiodens resultat		42 047 732,73	-11 071 198,02
		441 954 013,94	392 636 766,07
Obligatoriska reserveringar			
Obligatoriska reserveringar	15	8 425 914,14	9 798 660,29
Förvalt kapital			
Förvalt kapital	16	45 350,07	72 192,19
Främmande kapital			
Skuldförbindelselån	17		
	18	5 268 889,14	5 750 751,27
Erhållna förskott		294 968,81	231 964,09
Leverantörsskulder		10 466 248,03	16 082 350,84
Övriga skulder		4 193 991,12	5 961 740,47
Resultatregleringar	19	17 236 723,26	17 517 596,79
		37 460 820,36	45 544 403,46
PASSIVA TOTALT		487 886 098,51	448 052 022,01

NOT 1 – REDOVISNINGSPRINCIPER FÖR LANDSKAPET ÅLAND

Principerna för upprättande av bokslutet

Till landskapet Ålands bokslut hör balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och tillhörande noter samt en budgetuppföljning. Bokslutet upprättas i enlighet med gällande lagar och bestämmelser (i huvudsak bokföringslagen och bokföringsförordningen) och skall ge riktiga och tillräckliga uppgifter om landskapets verksamhet, ekonomiska ställning och finansiering. Dock har vissa speciallösningar tillgripits emedan landskapet bedriver offentlig verksamhet som i många fall väsentligt skiljer sig från privat verksamhet och de redovisningskrav som ställs på dessa. Från och med år 2015 följer landskapet Åland, i tillämpliga delar, bokföringsnämndens kommunsektionens anvisningar vid kontoplan samt upprättande av bokslut. Stor tonvikt har lagts vid periodiseringarna i bokslutet och prestationsprincipen är tillämpad i så stor omfattning som möjligt. Förbindelseprincipen har tillämpats för bidrag som hör till EU:s målprogram samt vissa nationella företagsstöd, vilket innebär att resultaträkningen belastas då landskapsregeringen tagit ett bindande beslut.

Bokslutets jämförbarhet med föregående bokslut

Ålands landskapsregering har den 29.12.2015, med stöd av 20 § LL (2015:110) om landskapets fastighetsverk, överfört fast egendom till Landskapets fastighetsverk (Finansavdelningens allmänna byrå, beslut 29.12.2015/Nr 68 Enskild).

Ingående anskaffningsutgiften för bestående aktiva 1.1.2016 har vid överföringen av fastigheternas besittningsrätt från landskapet Åland till Landskapets fastighetsverk värderats i enlighet med Lagen om landskapets fastighetsverk. Den särskilda egendomen har överförts till bokföringsvärde och de övriga fastigheterna har överförts till gängse värde. Landskapets fastighetsverks ingående balans fastställdes av landskapsregeringen den 14.3.2017 (beslut ÅLR 2017/1213).

Uppgörande av balansräkningen

Anläggningstillgångarna tas upp i balansräkningen till anskaffningspris med avskrivningar enligt plan. De planenliga avskrivningarna har beräknats enligt en på förhand uppgjord avskrivningsplan.

Aktiva sidan har klassificerats i bestående aktiva och rörliga aktiva.

Balansräkningen AKTIVA

Bestående aktiva indelas i följande huvudgrupper:

Landskapsegendom

Definitionen på landskapsegendom följer finska statens, där motsvarande egendom kallas för nationalförmögenhet. Till landskapsegendom hör kultur- och naturarv såsom t.ex. museiföremål, kulturhistoriskt värdefulla byggnader och fastigheter.

Från och med 01.01.2016 ingår merparten av landskapsegendomen i balansräkningen för Landskapets fastighetsverk. Endast ett fåtal anläggningar ingår fortsättningsvis i Landskapet Ålands balansräkning.

Förvärvad landskapsegendom före år 1998 har inte värderats men av tekniska orsaker har varje anläggning ett värde av (1 mk) 0,17 cent för att kunna behandlas tekniskt i systemen.

Immateriella rättigheter

Bland annat ingår programvaror, licenser och anslutningsavgifter.

Materiella tillgångar

Till materiella tillgångar räknas föremål och rättigheter, som kan överlåtas separat samt övriga nyttigheter,

vilkas verkningstid som produktionsfaktor sträcker sig över flera än ett finansår eller som avses ge avkastning eller användas under flera finansår.

Materiella tillgångarna förvärvade före år 1998 värderades enligt det senast kända beskattningsvärdet vid ingången av år 1998 för tillgångarna (fast egendom).

Väggrunder, vägytbeläggning, broar och kajer värderades till gängse värde.

Anläggningstillgångar förvärvade före år 1998 värderades till gängse värde dock så att i fall att anläggningens gängse värde understeg (100.000 mark) 16.818,79 euro värderades inte tillgången.

Färjor förvärvade före år 1998 värderades till försäkringsvärdet.

Värdepapper som förvärvades före 1998 värderades till nominella värden.

Egendom vars anskaffningsutgift har överstigit 50.000 euro och har en ekonomisk livslängd om tre år eller längre har aktiverats.

Placeringar

Aktier och andelar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgiften.

Rörliga aktiva indelas i följande huvudgrupper:

Omsättningstillgångar

För omsättningstillgångar används samma definition som bokföringslagen ger, omsättningstillgångar är nyttigheter, som är avsedda att överlätas såsom sådana eller i förädlad form eller att förbrukas.

Material och förnödenhetslager har värderats till anskaffningsutgiften. Lagernedskrivning/uppskrivning har inte gjorts.

Fordringar

Bland annat ingår lånefordringar försäljningsfordringar och resultatregleringar. Fordringarna upptas till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre.

Finansiella värdepapper

Kortfristiga placeringar upptas till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre.

Balansräkningen PASSIVA

Passiva sidan indelas i följande huvudgrupper:

Eget kapital

Förvärvade tillgångar före 1.1.1998 samt uppkomna skulder har balanserats mot eget kapital, vilket utgör en grunddel. Utöver denna grunddel består det egna kapitalet av föregående räkenskapsperioders under- och eller överskott, samt av kapital i egna fonder.

Värderingsposter

Denna grupp innehåller tidigare uppvärdering av egendom eller nedskrivningar av värdet på främmande kapital.

Fondernas kapital

Olika fonder ingår enligt specifikation i not.

Penningautomatmedel

Obligatoriska reserveringar

Under denna rubrik skall kommande sannolika utgifter eller förluster upptas.

Beträffande bidragshanteringen tillämpar landskapet Åland i de flesta fall den s.k. **förbindelseprincipen**. Denna princip innebär att resultaträkningen belastas redan i det skede då landskapet fattar ett bindande beslut om bidragsbeviljande (= ingår en förbindelse). Denna förbindelse bokförs samtidigt som en skuld på balansräkningen under obligatoriska reserveringar. Skulden minskar sedan i takt med att resp. bidrag utbetalas.

Följaktligen kommer resultaträkningen, till den del förbindelseprincipen används, att visa beloppet av de sammanlagda **beviljade** bidragen, medan resultaträkningen i de fall där förbindelseprincipen inte används, att visa beloppet av de sammanlagda **utbetalda** bidragen.

Förvaltade kapital

Förvaltade medel, d.v.s. skulder som inte hör till landskapet Åland.

Främmande kapital

Kortfristiga- och långfristiga skulder redovisas som en total under främmande kapital, dock specificerade i not. Semesterlöneskulden ingår under kortfristig främmande kapital resultatregleringar.

Principer för avskrivningar enligt plan

För tillgångar som är underkastade förlitning har en på förhand uppgjord avskrivningsplan använts.

Avskrivningarna har beräknats genom linerära avskrivningar på anskaffningsutgiften/restvärdet för tillgångarna enligt den uppskattade ekonomiska livslängden.

För anskaffningar gjorda under året har avskrivningarna beräknats månatligen på anskaffningsutgiften.

Ändringar i avskrivningsplan har inte gjorts under året.

De uppskattade avskrivningstiderna för tillgångarna enligt plan har varit följande:

Immateriella tillgångar *Avskrivningstid linjär*

Datorprogram	3 år
Övriga immateriella tillgångar	5 år

Materiella tillgångar

Byggnader och konstruktioner

Lager- och övriga ekonomiebyggnader	15 år
Bostadsbyggnader	30 år
Kontorsbyggnader	30 år
Skolbyggnader	30 år
Sjukhusbyggnader	30 år
Övriga byggnader	15 år
Fasta konstruktioner	10 år

Vägar och infrastruktur

Vägar, vägkropp	50 år
Vägar, ytbeläggning	10 år
Broar, färjfasten och kajer	85 år
Farleder och kanaler	10 år

Transportmedel

Bilar och övriga fordon	5 år
Landskapsfärjor och övriga vattenfarkoster	20 år

Arbetsmaskiner

Tunga arbetsmaskiner	7 år
Lätta arbetsmaskiner och redskap	3 år
Lätta maskiner och redskap för väghållningen	10 år

Övriga maskiner och inventarier

IT-utrustning	3 år
Telefoncentraler	5 år
Övrig kommunikationsutrustning	3 år
Lätt sjukvårdsutrustning	3 år
Laboratorie- och sjukhusutrustning	5 år
Audiovisuella apparater	3 år
Möbler	5-7 år
Övriga maskiner och inventarier	3 år

NOT 2 - PERSONALKOSTNADER

	2016	2015
Löner och arvoden	-86 360 305,21	-90 170 285,15
Pensionspremier	-15 503 495,31	-15 695 114,80
Övriga lönebikostnader	-2 229 256,99	-2 346 365,41
Personalersättningar	1 681 811,60	1 576 429,17
Periodiserade semesterlöner inkl lönebikostnader	1 009 310,90	654 075,92
Löneutjämningsreservering	-640 000,00	-300 000,00
Personalkostnader totalt	<u>-102 041 935,01</u>	<u>-106 281 260,27</u>

NOT 3 - FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER

	2016	2015
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter från lån till utomstående	665 983,37	676 956,39
Ränteintäkter från placeringar	346 415,83	231 012,62
Övriga ränteintäkter	90 137,90	171 248,23
Dividender och räntor på andelskapital	1 664 086,60	1 481 289,20
Dröjsmålsräntor	9 704,31	3 705,52
Kursvinster	67 602,73	64 603,35
Landskapsgarantier	79 329,09	62 667,88
Avkastning från Ålands Penningautomatförening	20 800 000,00	20 700 000,00
Avkastning från Landskapets Fastighetsverk	6 330 000,00	0,00
Finansiella intäkter sammanlagt	30 053 259,83	23 391 483,19
Finansiella kostnader		
Räntekostnader från lån till utomstående	-760,19	-3 063,45
Övriga räntekostnader	-3 443,20	-2 753,98
Kursförluster	-24 615,03	-36 885,03
Kreditförluster	92 966,10	-166 509,46
Kreditförluster, oindrivna stöd	0,00	-2 899,40
Återföring av PAF-medel	-8 957 059,49	-4 566 983,94
Övriga finansiella kostnader	-57 635,00	-74 921,44
Finansiella kostnader sammanlagt	-8 950 546,81	-4 854 016,70
Finansiella intäkter och kostnader totalt	21 102 713,02	18 537 466,49

NOT 4 - EXTRAORDINÄRA INTÄKTER OCH KOSTNADER

	2016	2015
Extraordinära intäkter		
Försäljningsvinst på fast egendom	57 525 424,31	0,00
Försäljningsvinst på lös egendom	29 484,88	0,00
Övriga extraordinära intäkter	103 470,90	0,00
Extraordinära intäkter sammanlagt	57 658 380,09	0,00
Extraordinära kostnader		
Skadeersättning	0,00	0,00
Fondering av testamentmedel	0,00	0,00
Övriga extraordinära kostnader	-103 470,90	-99 479,11
Extraordinära kostnader sammanlagt	-103 470,90	-99 479,11
Extraordinära intäkter och kostnader totalt	57 554 909,19	-99 479,11

Försäljningsvinst på fast egendom består i sin helhet av den försäljningsvinst som uppstod vid överföringen av fast egendom till Landskapets fastighetsverk per 01.01.2016

NOT 5 - IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

	1.1.2016	Ökning	Minskning	31.12.2016
Immateriella rättigheter				
Datorprogram inköpta	303 581,67	5 880,16	155 176,52	154 285,31
Anslutningsavgifter	63 331,13			63 331,13
Övriga immateriella rättigheter	227 962,58	208 100,00	59 511,59	376 550,99
Immateriella rättigheter totalt	594 875,38			594 167,43

NOT 6 - LANDSKAPSEGENDOM

	1.1.2016	Ökning	Minskning	31.12.2016
Jord- och vattenområden	947 469,03		-947 468,69	0,34
Byggnader				
Muséer, slott och övriga kulturbyggnader	944 613,78		-944 613,44	0,34
Övrig landskapsegendom				
Konstverk	419 114,01		-43 523,82	375 590,19
Museiföremål och -samlingar, arkiv och övrig landskapsegendom	38 026,70			38 026,70
Landskapsegendom totalt	2 349 223,52			413 617,57

Minskningen av landskapsegendom består, i sin helhet, av den per 01.01.2016 genomförda överföringen av fast egendom till Landskapets fastighetsverk. Enligt beslut 29.12.2015/Nr 68 Enskild.

NOT 7 - MATERIELLA TILLGÅNGAR

	1.1.2016	Ökning	Minskning	31.12.2016
Mark- och vattenområden	-			-
Byggnadsjord och vattenområden	4 429 295,35		4 224 674,29	204 621,06
Byggnader				
Bostadsbyggnader	1 687 592,16	466 207,61	1 617 503,93	536 295,84
Kontorsbyggnader	11 317 435,38		10 032 615,19	1 284 820,19
Produktionsbyggnader	2 840 997,59		2 840 997,59	0,00
Lagerbyggnader	1 397 103,28		1 118 548,22	278 555,06
Muséer och slott	9 424 435,23		9 424 435,23	0,00
Övriga kulturbyggnader	15 009 562,94		15 009 562,94	0,00
Skolbyggnader	24 018 038,52		24 018 038,52	0,00
Övriga byggnader	681 375,27		644 125,36	37 249,91
Sjukhusbyggnader	41 425 074,02	553 370,38	2 141 856,10	39 836 588,30
	107 801 614,39			41 973 509,30
Vägar och infrastruktur				
Ytbeläggningen	10 124 327,49	3 113 230,72	1 538 736,19	11 698 822,02
Väggrunden	82 082 522,02	458 176,58	2 333 780,19	80 206 918,41
Broar	33 580 882,32	402 973,64	466 133,67	33 517 722,29
Farleder och kanaler	28 929,39		28 929,39	0,00
Övriga konstruktioner	1 515 489,69		696 572,73	818 916,96
	127 332 150,91			126 242 379,68
Maskiner och inventarier				
Bilar och övriga landfordon	597 595,95	168 352,99	299 932,79	466 016,15
Färjor och övriga vattenfarkoster	16 372 334,65	234 202,90	2 158 607,46	14 447 930,09
Tunga arbetsmaskiner	556 607,77	60 140,00	123 181,98	493 565,79
Lätta arbetsmaskiner	170 872,13		75 759,33	95 112,80
Möbler och inredning	751 613,18		264 675,12	486 938,06
IT-utrustning	936 691,20	383 442,30	577 274,54	742 858,96
Kontorsmaskiner och apparater	15 900,68		10 115,93	5 784,75
Kommunikationsutrustning	50 503,76		31 405,02	19 098,74
Hälso- och sjukvårdsutrustning	3 184 925,11	590 522,02	1 072 381,70	2 703 065,43
Övriga maskiner och inventarier	423 151,72		200 022,93	223 128,79
Värde och konstföremål	0,00	66 691,44		66 691,44
	23 060 196,15			19 750 191,00
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar	4 618 724,35	10 069 786,71	8 135 739,87	6 552 771,19
Materiella tillgångar totalt	267 241 981,15			194 723 472,23

Minskningen av landskapsegendom består, i sin helhet, av den per 01.01.2016 genomförda överföringen av fast egendom till Landskapets fastighetsverk. Enligt beslut 29.12.2015/Nr 68 Enskild.

NOT 8 - FÖRTECKNING ÖVER LANDSKAPETS AKTIER PER 31.12.2016

Bolag	Antal aktier 1.1.2016	Förändr.	Antal aktier 31.12.2016	Nom. värde per aktie (EUR)	Bokförings- värde (EUR)	Landskapets ägarandel i %
Apetit Oyj	86,00		86,00	2,00	1 102,34	0,0014%
Brändö Fritidsservice Ab	280,00		280,00	80,00	22 400,00	15,56 %
Elisa Oyj	300,00		300,00		150,00	0,00018%
Fastighets Ab Dalnäs	5 258,00		5 258,00	84,09	442 145,22	40,05 %
Fastighets Ab Godby Center	2 397,00		2 397,00		403 151,42	42,58 %
Fastighets Ab Söderkäkar	135,00		135,00	383,47	51 768,45	100,00 %
Försäkringsbolaget Alandia Ab	4 588,00		4 588,00	616,44	2 828 220,00	2,36 %
Kraftnät Åland Ab	61 754,00		61 754,00	168,19	11 779 240,68	100,00 %
Labquality Oy	2,00		2,00		1 200,00	0,67 %
Långnäs Hamn Ab	1 876,00		1 876,00	252,28	473 277,28	100,00 %
Ålands Fastighets Ab	9 185,00		9 185,00		1 634 389,39	94,61 %
Posten Åland Ab	10 000,00		10 000,00		11 000 000,00	100,00 %
Ab Skärgårdsflyg	96 376,00		96 376,00		8 000,00	100,00 %
Södra Brändö Turistservice Ab	500,00		500,00	34,00	17 000,00	28,09 %
Vakka-Suomen Puhelin Oy	3,00		3,00	17,00	51,00	0,005%
Ålands Radio & TV Ab	3 000,00		3 000,00	170,00	510 000,00	100,00 %
Ålands Utvecklings Ab	588,00		588,00	7 232,08	4 254 173,36	98,49 %
Ålands Vatten Ab	3 117,00		3 117,00	170,00	529 890,00	27,69 %
Åda Ab	500,00		500,00	25,00	1 419 500,00	50,00 %

Aktier totalt

35 375 659,14

NOT 9 - FORDRINGAR 31.12.2016

Specifikation över fordringarna	2016		2015	
	Långfristiga	Kortfristiga	Långfristiga	Kortfristiga
Lånefordringar PAF	4 152 712,59	347 317,28	4 496 874,32	292 129,42
Lånefordringar	56 448 583,76	3 421 291,68	59 695 536,16	2 630 000,00
Försäljningsfordringar		3 215 827,24		4 183 592,15
Övriga fordringar		3 826 000,10		3 986 891,60
Resultatregleringar		9 007 542,98		14 598 369,02
	60 601 296,35	19 817 979,28	64 192 410,48	25 690 982,19
Fordringar totalt		80 419 275,63		89 883 392,67

NOT 10 - LÅNEFORDRINGAR 31.12.2016

Specifikation över lånefordringar

Lånets art	Kvarstående från år 2015	Utgivna lån år 2016	Avbetalt år 2016	Kvarstående till år 2016	Ränte %
Bostadslån (enligt LL om bostadsproduktion)	57 132 328,25	45 575,87	2 248 607,29		
Kapitalisering av räntor					
Eftersänkta amorteringar enligt LL om stöd för bostadsförbättring, 11 §				54 929 296,83	1,0 - 1,8
Lån åt kommunerna för inrättande av arbetsplatsområden	192 133,06			192 133,06	0,00
Lån ur regionallånemedel	961 074,03		192 214,76	768 859,27	0,00
Investeringslån	28 591,95			28 591,95	3,00
Sysselsättningspolitiska konjunkturlån	16 818,79			16 818,79	7,00
Produktutvecklingslån	621 858,77		32 710,00	589 148,77	2,00
Lån för torrlägningsarbeten	4 397,99		1 235,44	3 162,55	3,00 - 4,00
Gårdsbrukslån	15 725,54		15 725,54	0,00	3,50 - 4,00
Husbockslån	25 213,32		8 189,10	17 024,22	3,00
Skogsförbättringslån	8 094,46		2 554,46	5 540,00	2,00 - 4,00
Kapitallån	300 000,00			300 000,00	1,12
Offentligt kapitallån	3 019 300,00			3 019 300,00	0,00
	62 325 536,16	45 575,87	2 501 236,59	59 869 875,44	
Lån ur penningautomatmedel	4 789 003,74		288 973,87	4 500 029,87	1,00
	67 114 539,90	45 575,87	2 790 210,46	64 369 905,31	

NOT 11 - RESULTATREGLERINGAR 31.12.2016

Specifikation över resultatregleringar, fordringar

Räntefordringar kortfristiga placeringar	201 881,41
Räntefordringar lånereskontran	161 829,31
Utestående TV-avgifter	144 015,26
Ålands museums intäkter aug-dec 2016	23 022,56
Motorfordonsbyrån intäkter okt-dec 2016	108 376,50
Tv-avgifter år 2016	167 392,70
Ålands polismyndighets intäkter dec 2016	26 232,23
Ålandstrafikens intäkter dec 2016	25 737,12
Öppna Högskolans intäkter okt-dec 2016	18 361,77
Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets intäkter dec 2016	6 794,34
Projektintäkt regeringskansliet	26 731,54
Anslag för skötsel av konsumentrådgivning 2016	46 000,00
Ålands Högskola	-16 000,00
Överföring från Landskapets Pensionsfond kvartal 4 2016	3 201 791,80
Danaarv	103 470,90
Övriga intäktsreserveringar	5 782,42
Inkomster ESF 2014-2020	2 075 788,70
Inkomster ERUF 2014-2020	703 365,33
Inkomster LBU 2014-2020	1 428 403,41
Intäkt, tekniskt stöd, näringsavdelningen	548 565,68
Resultatregleringar totalt	9 007 542,98

NOT 12 - EGET KAPITAL 31.12.2016

Förändring i eget kapital	2016	2015
Landskapets kapital 1.1.		
Grundkapital	311 086 104,10	311 086 104,10
Förändring av grundkapital		1 090 580,00
Ändring av kapital från tidigare räkenskapsår		1 216 133,80
Värderingsposter	11 455 908,46	11 455 908,46
Fondkapital	32 043 326,28	24 773 811,14
Tidigare räkenskapsperioders resultat	45 320 942,37	54 085 426,59
Räkenskapsårets resultat	42 047 732,73	-11 071 198,02
Landskapets kapital 31.12.	441 954 013,94	392 636 766,07

NOT 13 - VÄRDERINGSPOSTER PER 31.12.2016

I enlighet med affärsbokföringens principer, har landskapet möjlighet att ta in s.k värderingsposter i balansräkningen. En värderingspost används då man behöver värdera upp egendom, eller skriva ner värdet på främmande kapital. En förutsättning för uppskrivning, är att värdeökningen är varaktig och väsentlig.

Användningen av värderingsposter följer i landskapets räkenskaper en restriktiv linje.

	2016	2015
Bokföringsvärde 1.1.	11 455 908,46	11 455 908,46
Ökning/minskning	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12	11 455 908,46	11 455 908,46

NOT 14 - FONDERNAS KAPITAL PER 31.12.2016

Fonder	2016	2015
President Urho Kekkonens 80-års fond:		
Bokföringsvärde 1.1.	17 741,82	17 632,60
Ökning/minskning	62,30	109,22
Bokföringsvärde 31.12	17 804,12	17 741,82
Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond:		
Bokföringsvärde 1.1.	1 129 907,54	1 135 851,47
Ökning/minskning	14 842,68	-5 943,93
Bokföringsvärde 31.12	1 144 750,22	1 129 907,54
Reserverade PAF-medel:		
Bokföringsvärde 1.1.	10 000 000,00	10 000 000,00
Ökning/minskning		
Bokföringsvärde 31.12	10 000 000,00	10 000 000,00
Fondkapital totalt	11 162 554,34	11 147 649,36
Donerade tillgångar		
	2016	2015
Irene och Halvdan Stenholms konstdonation:		
Bokföringsvärde 1.1.	59 226,45	59 097,35
Ökning/minskning	24,90	129,10
Bokföringsvärde 31.12.	59 251,35	59 226,45
Testamenterade medel:		
Bokföringsvärde 1.1.	925 941,37	
Ökning/minskning	-30 000,00	925 941,37
Bokföringsvärde 31.12.	895 941,37	925 941,37
Donerade tillgångar ÅHS		
Bokföringsvärde 1.1.	82 018,18	83 356,06
Ökning/minskning	-1 231,70	-1 337,88
Bokföringsvärde 31.12.	80 786,48	82 018,18
Donerade tillgångar totalt	1 035 979,20	1 067 186,00
Penningautomatmedel:		
Bokföringsvärde 1.1.	12 558 975,78	12 241 237,83
Ökning/minskning	7 285 816,96	317 737,95
Bokföringsvärde 31.12	19 844 792,74	12 558 975,78
Fondernas kapital totalt	32 043 326,28	24 773 811,14

NOT 15 - OBLIGATORISKA RESERVERINGAR PER 31.12.2016

Projektregistret

För att underlätta hanteringen av offentliga stöd har Ålands landskapsregering sedan 1998 använt ett för ändamålet anpassat projektregister. Ålands landskapsregering har sedan början av 2015 tagit i bruk ett nytt ekonomisystem och en ny ekonomimodell. Det i kombination med krav på en fullständig elektronisk process för administration av EU-programmen 2014-2020, har förvaltningen beslutat att utveckla en ny stödtillämpning och småningom avveckla projektregistret.

Under 2016 har alla transaktioner gällande de EU-delfinansierade stöden som hör till programperioden 2007-2013 registrerats in i projektregistret. För övriga nationella stöd som beviljats under år 2014 och tidigare, har enbart beslut om utbetalningar och restbokningar registrerats in i projektregistret.

Förutom ovanstående stöd som registrerats in i projektregistret, så har förbindelseprincipen även tillämpats på de EU-delfinansierade stöden som hör till programperioden 2014-2020 (dock ej LBU 2014-2020) samt på en del av näringsavdelningens stöd.

Övriga nationella stöd följer inte förbindelseprincipen. När den nya stödtillämpningen tas i bruk till fullo är avsikten att samtliga nationella stöd inom landskapsförvaltningen ska hanteras via den nya tillämpningen. Detsamma gäller för landskapets egna EU-program.

Program med EU-finansiering

Regionalfondsprogram 2007-2013

Landsbygdsutvecklingsprogram 2007-2013

Fiskerifondsprogram 2007-2013

Socialfondsprogram 2007-2013

Status

Pågående

Avslutat

Pågående

Pågående

Nationella stöd

Näringsavdelningens stöd

Investeringsstöd till lantbruket 2007-2013

Finansavdelningens stöd

Utbildnings- och kulturavdelningens stöd

Social - och miljöavdelningens stöd

Stöd för miljöförbättrande åtgärder

Pågående

Pågående

Pågående

Pågående

Pågående

Pågående

Nya program med EU-finansiering

Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014-2020

Europeiska socialfonden 2014-2020

Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020

Pågående

Pågående

Pågående

Varje program/stödform är kopplad till ett separat balanskonto (skuldkonto) i bokföringen. När ett nytt stöd beviljas, så ökar saldot på balanskontot (skulden ökar), och när utbetalningar eller återbokningar av eventuella restsaldon görs (då projektet avslutas), så minskar saldot (skulden minskar). Då programmet i sin helhet avslutats, så bör således saldot på balanskontot vara 0. Dessa balanskonton visas i bokslutet under gruppen obligatoriska reserveringar. Samtidigt betyder detta att ett projekt, redan då det beviljas, även kostnadsförs i resultaträkningen och i budgeten.

Budgetmedlen för programmet används således redan då projekten beviljas medel (=förbindelseprincipen). Ej utbetalda restbelopp på projekten återförs till budgeten då projekten avslutas.

För de nationella stöden finns ett separat konto i budgeten (88900). De återbokade restbeloppen måste därefter på nytt budgeteras in på respektive program. Återbokning av bidrag som hör till EU-programmen för åren 2007-2013 görs däremot mot moment där bidrag beviljas. Penningautomatmedel återbokas mot ett skilt balanskonto (201803)

Obligatoriska reserveringar fördelar sig per den 31.12.2016 enligt följande:

Program med EU-finansiering

ERUF 2007-2013, inkl. tekniskt stöd

	2007-2016	2016	2015
Ingående saldo 1.1:		117 941,01	1 074 643,34
Beviljade stöd, totalt:	6 306 924,03	-511,20	44 611,46
Återbokade stöd, totalt:	-846 639,47	-104 964,98	-175 785,29
Nettobeviljat, totalt:	5 460 284,56	-105 476,18	-131 173,83
Utbetalningar, totalt:	-5 460 284,56	-12 464,83	-825 528,50
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00	117 941,01

LBU, Axel 1 och Axel 2* 2007-2013, inkl. tekniskt stöd för LBU

	2007-2016	2016	2015
Ingående saldo 1.1:			865 228,65
Beviljade stöd, totalt:	8 959 469,38		-60 787,09
Återbokade stöd, totalt:	-296 441,70		-44 405,15
Nettobeviljat, totalt:	8 663 027,68		-105 192,24
Utbetalningar, totalt:	-8 663 027,68		-760 036,41
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00	0,00

* projektstöd som beviljas och utbetalas inom axel 2 följer förbindelseprincipen och registreras i projektregistret.

LBU, Axel 3-4, 2007-2013

	2007-2016	2016	2015
Ingående saldo 1.1:			228 211,85
Beviljade stöd, totalt:	2 689 900,57		56 234,83
Återbokade stöd, totalt:	-499 827,80		-96 067,75
Nettobeviljat, totalt:	2 190 072,77		-39 532,92
Utbetalningar, totalt:	-2 190 072,77		-188 678,93
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00	0,00

EFF, 2007-2013, inkl. tekniskt stöd

	2007-2016	2016	2015
Ingående saldo 1.1:		285 974,06	549 861,26
Beviljade stöd, totalt:	7 364 657,92	-1 222,90	1 571 280,36
Återbokade stöd, totalt:	-609 778,04	-4 340,88	-173 645,24
Nettobeviljat, totalt:	6 754 879,88	-5 563,78	1 397 635,12
Utbetalningar, totalt:	-6 754 879,88	-280 410,28	-1 661 522,32
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00	285 974,06

ESF 2007-2013, inkl.tekniskt stöd

	2007-2016	2016	2015
Ingående saldo 1.1:		93 567,33	157 633,98
Beviljade stöd, totalt:	6 177 704,99	-1 306,41	131 005,54
Återbokade stöd, totalt:	-768 656,97	-41 940,97	-64 355,65
Nettobeviljat, totalt:	5 409 048,02	-43 247,38	66 649,89
Utbetalningar, totalt:	-5 409 048,02	-50 319,95	-130 716,54
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00	93 567,33

Nationella stöd**Näringsavdelningen, övriga stöd i projektregistret**

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	490 361,86	2 029 525,82
Beviljade stöd, totalt:		-45 000,00
Återbokade stöd, totalt:	-415 868,33	-155 380,57
Nettobeviljat, totalt:	-415 868,33	-200 380,57
Utbetalningar, totalt:	-74 493,53	-1 338 783,39
Utgående saldo 31.12:	0,00	490 361,86

Näringsavdelningen, övriga stöd som följer förbindelseprincipen

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	0,00	0,00
Beviljade stöd, totalt:	3 581 815,66	0,00
Återbokade stöd, totalt:	-179 681,11	0,00
Nettobeviljat, totalt:	3 402 134,55	0,00
Utbetalningar, totalt:	-1 908 565,95	0,00
Utgående saldo 31.12:	1 493 568,60	0,00

Investeringsstöd till lantbruket 2007-2013

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	339 569,62	994 901,88
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:	-126 346,26	-111 515,10
Nettobeviljat, totalt:	-126 346,26	-111 515,10
Utbetalningar, totalt:	-62 859,42	-543 817,16
Utgående saldo 31.12:	150 363,94	339 569,62

Finansavdelningen, PAF-stöd

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	1 714 660,04	2 487 733,75
Beviljade stöd, totalt:		139 000,00
Återbokade stöd, totalt:	-75 327,19	-98 551,25
Nettobeviljat, totalt:	-75 327,19	40 448,75
Utbetalningar, totalt:	-1 636 332,85	-813 522,46
Utgående saldo 31.12:	3 000,00	1 714 660,04

Finansavdelningen, landskapsandelar

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	0,00	824 635,00
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:	0,00	0,00
Nettobeviljat, totalt:	0,00	0,00
Utbetalningar, totalt:	0,00	-824 635,00
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00

Utbildnings- och kulturavdelningen, PAF-stöd

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	76 676,41	152 787,18
Beviljade stöd, totalt:		0,00
Återbokade stöd, totalt:	-59 889,06	-8 848,35
Nettobeviljat, totalt:	-59 889,06	-8 848,35
Utbetalningar, totalt:	-9 787,35	-67 262,42
Utgående saldo 31.12:	7 000,00	76 676,41

Utbildnings- och kulturavdelningen, övriga stöd

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	0,00	4 211,14
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:	0,00	-4 211,14
Nettobeviljat, totalt:	0,00	-4 211,14
Utbetalningar, totalt:	0,00	
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00

Social- och miljöavdelningen, övriga stöd

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	16 628,00	427 628,00
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:	0,00	0,00
Nettobeviljat, totalt:	0,00	0,00
Utbetalningar, totalt:	0,00	-411 000,00
Utgående saldo 31.12:	16 628,00	16 628,00

Stöd för miljöförbättrande åtgärder

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	167 573,00	601 316,93
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:	-10 933,55	-243 340,27
Nettobeviljat, totalt:	-10 933,55	-243 340,27
Utbetalningar, totalt:	-51 639,23	-190 403,66
Utgående saldo 31.12:	105 000,22	167 573,00

Social och miljöavdelningen, PAF-stöd

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	24,42	23 024,42
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:	-24,42	-11 517,22
Nettobeviljat, totalt:	-24,42	-11 517,22
Utbetalningar, totalt:	0,00	-11 482,78
Utgående saldo 31.12:	0,00	24,42

Nya program med EU-finansiering**Europeiska regionalfonden 2014-2020**

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	1 545 366,06	0,00
Beviljade stöd, totalt:	79 683,00	1 545 366,06
Återbokade stöd, totalt:	0,00	0,00
Nettobeviljat, totalt:	79 683,00	1 545 366,06
Utbetalningar, totalt:	-181 758,68	0,00
Utgående saldo 31.12:	1 443 290,38	1 545 366,06

Europeiska socialfonden 2014-2020

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	3 159 929,40	0,00
Beviljade stöd, totalt:	1 239 996,40	3 159 929,40
Återbokade stöd, totalt:	0,00	0,00
Nettobeviljat, totalt:	<u>1 239 996,40</u>	<u>3 159 929,40</u>
Utbetalningar, totalt:	-429 527,91	0,00
Utgående saldo 31.12:	<u>3 970 397,89</u>	<u>3 159 929,40</u>

Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020

	2016	2015
Ingående saldo 1.1:	1 790 389,08	0,00
Beviljade stöd, totalt:	838 801,91	2 512 500,00
Återbokade stöd, totalt:	0,00	0,00
Nettobeviljat, totalt:	<u>838 801,91</u>	<u>2 512 500,00</u>
Utbetalningar, totalt:	-1 392 525,88	-722 110,92
Utgående saldo 31.12:	<u>1 236 665,11</u>	<u>1 790 389,08</u>

Sammanlagt, obligatoriska reserveringar:	<u>8 425 914,14</u>	<u>9 798 660,29</u>
---	----------------------------	----------------------------

NOT 16 - FÖRVALTAT KAPITAL PER 31.12.2016

Specifikation över ränteintäkter (kumulativt)

Finansiär:	2016	2015
Europeiska Regionala Utvecklingsfonden 07-13:		
Räntor	0,00	12 570,24
Europeiska Socialfonden 07-13:		
Räntor	0,00	14 271,88
Europeiska Program för landsbygdens utveckling 07-13:		
Räntor	0,00	0,00
Europeiska Strukturprogram för fiskerisektorn 07-13:		
Räntor	45 350,07	45 350,07
	45 350,07	72 192,19

Beslut har under 2016 tagits över hur de ackumulerade ränteintäkterna inom programmen Europeiska Regionala Utvecklingsfonden 07-13 och Europeiska Socialfonden 07-13 ska användas och därför ingår de inte längre i summan ovan.

Förvaltad kapital totalt	45 350,07	72 192,19
---------------------------------	------------------	------------------

NOT 17 - FRÄMMANDE KAPITAL 31.12.2016

Specifikation över främmande kapital

	2016		2015	
	Långfristiga	Kortfristiga	Långfristiga	Kortfristiga
Låneskulder PAF	4 152 712,59	347 317,28	4 497 247,82	292 429,42
Övriga låneskulder	576 644,51	192 214,76	768 861,55	192 212,48
Erhållna förskott		294 968,81		231 964,09
Leverantörsskulder		10 466 248,03		16 082 350,84
Övriga skulder		4 193 991,12		5 961 740,47
Resultatregleringar		2 805 819,84		1 750 786,18
Periodiserad semesterlön		14 430 903,42		15 766 810,61
	4 729 357,10	32 731 463,26	5 266 109,37	40 278 294,09
Främmande kapital totalt		37 460 820,36		45 544 403,46

NOT 18 - SKULDFÖRBINDELSELÅN 31.12.2016

Lånets art	Vid årets början	Under året upptagna lån	Amorterat under året	Lån vid årets slut
Nordiska Investeringsbanken				
Avtal R 98/2/3	961 074,03		192 214,76	768 859,27
Penningautomatmedel	4 789 677,24		289 647,37	4 500 029,87
	5 750 751,27	0,00	481 862,13	5 268 889,14

NOT 19 - RESULTATREGLERINGAR 31.12.2016

Specifikation över resultatregleringar, skulder

Kostnadsreservering för löneutjämningsfonden	1 140 000,00
Periodiserad semesterlöneskuld	14 430 903,42
Driftreservering Åhs	1 000 000,00
Utbetald, ej intäktsförd, projektersättning	14 731,37
Kostnadsreservering för ej utbet tekniskt stöd, näringsavdelning	458 035,71
Kostnadsreservering, ej utbet förvaltningskostnad, näringsavdelningen	60 000,00
Danaarv	102 600,74
Övriga kostnadsreserveringar	30 452,02
Resultatregleringar totalt	17 236 723,26

NOT 20 - STÄLLDA SÄKERHETER OCH ANSVARFÖRBINDELSER

Landskaps pensionsansvar

	2016	2015
Landskapet Ålands Pensionsfond:		
Totalt pensionsansvar per 1.1 (mn €)	754,00	741,20
Ökning/minskning	10,60	12,80
Totalt pensionsansvar per 31.12 (mn €)	764,60	754,00

Utgivna ansvarsförbindelser 31.12.2016

Landskapsgarantier för industrier och vissa andra näringsgrenar

Beviljade år:	Antal	Beviljat	Kvarstående belopp
D:o år 2004	1,00	45 200,00	199 722,57
D:o år 2006	1,00	101 000,00	80 461,54
		146 200,00	280 184,11

Landskapsgarantier för studielån

D:o år 1995	685,00	1 363 692,94
D:o år 1996	706,00	1 824 839,00
D:o år 1997	803,00	2 194 159,51
D:o år 1998	794,00	2 202 276,76
D:o år 1999	914,00	2 480 771,92
D:o år 2000	776,00	1 946 646,59
D:o år 2001	749,00	1 978 015,15
D:o år 2002	770,00	2 109 189,00
D:o år 2003	766,00	2 347 751,00
D:o år 2004	769,00	2 304 208,00
D:o år 2005	762,00	2 222 174,66
D:o år 2006	723,00	2 098 632,24
D:o år 2007	679,00	2 037 804,25
D:o år 2008	780,00	1 920 722,00
D:o år 2009	697,00	2 076 721,06
D:o år 2010	917,00	2 228 809,44
D:o år 2011	765,00	1 356 719,80
D:o år 2012	666,00	1 568 089,00
D:o år 2013	832,00	1 674 720,00
D:o år 2014	1 151,00	3 734 000,00
D:o år 2015	1 158,00	3 813 000,00
D:o år 2016	1 232,00	4 185 000,00

Ikraftvarande landskapsgarantier för studielån 31.12.2016

(enligt uppgift från respektive bank)

	2016	2015
Total summa	22 700 866,96	21 139 622,03

Garantier beviljade med fullmakt av lagtinget

	Antal 31.12.2016	Kvarstående belopp 31.12.2016	Antal 31.12.2015	Kvarstående belopp 31.12.2015
Ålands Energi Ab	1	227 714,65	1	244 854,46
Kraftnät Åland Ab	8	76 528 500,89	9	78 764 823,37
		76 756 215,54		79 009 677,83
Landskapsborgen för ägarbostadslån	628	16 241 000,00	508	12 338 000,00
Landskapsborgen för hyreshus	14	12 814 000,00	11	11 528 000,00
		29 055 000,00		23 866 000,00

BILAGA: ÖVRIGA POSTER - POSTER SOM SAKNAS I BALANSRÄKNINGEN

Landskapet Ålands pensionsansvarsskuld

Pensionsansvarsskulden upptas från och med år 2014 inte i landskapets balansräkning. Landskapets approximativa, uträknat av KEVA, pensionsansvarsskuld var per den 31.12.2016 764,6 miljoner euro (754,0 mn €).

Marknadsvärdet på Ålands pensionfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, var per den 31.12.2016 425,8 miljoner eur (405,5mn €). Detta ger en täckningsgrad på 55,7% (53,8%) .

Landskapets Fastighetsverk

Ålands landskapsregering har den 29.12.2015, med stöd av 20 § LL (2015:110) om landskapets fastighetsverk, överfört fast egendom till fastighetsverket (Finansavdelningens allmänna byrå, beslut 29.12.2015/Nr 68 Enskild).

Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk underställt landskapsregeringen. Fastighetsverket tillhandahåller tjänster för landskapsregeringens allmänna förvaltning, fristående enheter som finns i anslutning till den och myndigheter som är underställda landskapsregeringen (landskapsförvaltningen) samt för lagtingets förvaltning och myndigheter som är underställda lagtinget.

Landskapets Fastighetsverk inledde sin verksamhet den 01.01.2016 och upprättar ett eget årsbokslut.

FINANSIERINGSANALYS

	31.12.2016	31.12.2015
Kassaflödet i verksamheten		
Internt tillförda medel: ¹⁾		
Årsbidrag	-3 824 800,57	5 932 852,98
Extraordinära poster	57 554 909,19	-99 479,11
Korrektivposter till internt tillförda medel:		
* Försäljningsvinster, -förluster	-57 842 718,24	3 947,26
* Obligatoriska reserveringar (Bidrag)	-1 372 746,15	-622 682,91
* PAF-medel	7 285 816,96	317 737,95
	1 800 461,19	5 532 376,17
Kassaflödet för investeringarnas del ²⁾		
Investeringar i anläggningstillgångar	-10 412 139,24	-13 758 312,66
Försäljningsinkomster av anläggningstillgångar	287 809,05	-3 947,26
	-10 124 330,19	-13 762 259,92
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-8 323 869,00	-8 229 883,75
Kassaflödet för finansieringens del ³⁾		
Förändringar av utlåningen		
*ökning/minskning av utlåningen		
Förändringar av lånebeståndet		
* ökning/minskning av långfristiga lån	2 779,77	1 927 728,01
* ökning/minskning av kortfristiga lån	-484 641,90	7 427,90
	-481 862,13	1 935 155,91
Förändring av eget kapital ⁴⁾		500 000,00
Övriga förändringar av likviditeten		
* Förändring av förvaltade medel o förvaltad kapital	-26 842,12	-126 132,45
* Förändring av fonder och donerade tillgångar	-16 301,82	-7 043,49
*Förändring av omsättningstillgångar	-118 834,93	-46 832,80
* Förändring av fordringar ⁵⁾	9 464 117,04	-14 153 927,37
* Förändringar av räntefria skulder ⁶⁾	-7 601 720,97	13 535 064,06
	1 700 417,20	-798 872,05
Finansieringens kassaflöde	1 218 555,07	1 636 283,86
Förändring av likvida medel	-7 105 313,93	-6 593 599,89
Likvida medel 31.12	44 656 520,79	51 761 834,72
Likvida medel 1.1	51 761 834,72	58 355 434,61

Finansieringsanalysen är uppgjord enligt handels- och industriministeriets anvisningar om upprättande av finansieringsanalys för kommuner och samkommuner.

Finansieringsanalysen beskriver kassaflödena från den egna verksamheten (inkluderar överföringar från PAF samt överföringsekonomin), investeringar och finansiering.

På raden "förändring av likvida medel" anges den totala förändringen av likvida medel under året.

De två sista raderna i analysen visar hur mycket likvida medel som kvarstod vid räkenskapsperiodens slut samt hur mycket medel som fanns vid början av räkenskapsperioden.

- 1) I den kommunala modellen presenteras de faktorer som ingår i internt tillförda medel i detalj i resultaträkningen. Därför tas bara årsbidraget, som visar överskottet i internt tillförda medel från verksamheten, samt extraordinära poster med i finansieringsanalysen.
De internt tillförda medlen har därefter korrigerats med försäljningsvinster och -förluster, samt med räkenskapsperiodens förändring av balansposterna obligatoriska reserveringar (bidrag) och PAF-medel.
- 2) Under året har fastighetsbestånd överförs till Landskapet Ålands fastighetsverk och i samband med det har en uppvärdering av fastigheternas värde gjorts. Summan 57 554 909,19 euro har bokförts som försäljningsvinst under extraordinära intäkter. Eftersom detta inte är ett kassaflöde så har kassaflödet för investeringarnas del korrigerats med denna summa.
- 3) Eftersom finansieringsanalysen upprättats enligt prestationsprincipen, så har t.ex. försäljningsinkomster och anskaffningsutgifter inte korrigerats med försäljningsfordringar eller skulder till leverantörer i årsbidraget utan dessa korrigeringar har gjorts först i finansieringens kassaflöde.
- 4) Förändring av eget kapital är en deposition som gjordes under 2014 men blev bokförd på år 2015.
- 5) Förändring av fordringar: både långfristiga och kortfristiga fordringar som upptagits bland rörliga aktiva ingår i denna post.
- 6) Förändringar av räntefria skulder: erhållna förskott, skulder till leverantörer, övriga skulder och resultatregleringar ingår i denna post.

Finansieringskalkylens nyckeltal

	2016	2015
Quick ratio/kassalikviditet	1,90	1,93
Current ratio/balanslikviditet	1,91	1,94

Quick ratio = Kassalikviditet. Nyckeltalet räknas enligt formeln:
Finansieringstillgångar / (Kortfristiga skulder - erhållna förskott)

Till finansieringstillgångar har ovan räknats kortfristiga fordringar, kortfristiga placeringar och kassa- och banktillgodohavanden.

Riktvärden:

Över 1,0 = god

0,5 - 1,0 = tillfredsställande

under 0,5 = svag

Current ratio = Balanslikviditet. Nyckeltalet räknas enligt formeln:
(Omsättningstillgångar + Finansieringstillgångar) / Kortfristiga skulder

Riktvärden:

Över 2,0 = god

1,0 - 2,0 = tillfredsställande

under 1,0 = svag

UPPFÖLJNING AV BUDGET

PRINCIPER FÖR BUDGETERING OCH UPPFÖLJNING

I budgeten för år 2015 gjordes en större förändring av budgetstrukturen, vilken närmare beskrevs i budgetförslaget respektive årsredovisningen för år 2015. Det kan konstateras att övergången till en ändrad budgetstruktur sker stegvis så att budgeten och underlaget utvecklas under de kommande åren. Fördelningen mellan olika kostnadslag har i en del fall justerats under året varför fördelningen i den budgeterade resultaträkningen till vissa delar kan vara avvikande i förhållande till fördelningen enligt resultaträkningarna som ingått i budgetförslaget för år 2016 respektive tilläggsbudgetförslagen. Nettokostnaderna påverkades dock inte av denna omfördelning. Under år 2016 upphandlades ett systemstöd för att förbättra och förenkla processen med uppgörande av budgetförslaget. Implementeringsarbetet pågår med siktet att ta systemet i bruk inför arbetet med uppgörandet av budgetförslaget för år 2018.

Budgetförslaget påverkas till stora delar av bl.a. förändrade redovisningsprinciper och redovisningssätt samt organisationsförändringar där en stegvis övergång till ett fastighetsverk var centralt i budgetförslaget för år 2016. År 2015 överfördes IT-driften till ett bolag för IT-relaterade tjänster och under år 2016 har det klarlagts att större IT-investeringar finansieras löpande under förverkligandet och utgifterna behandlas därför som investeringsutgifter i landskapets budget. I anslagen ingår i vissa fall betydande belopp av interna transaktioner, t.ex. för färjetrafiken och väghållningen. Dessa har inte till fullo kunnat särskiljas i budgeten och de påverkar därför i viss mån nivån på intäkterna och inköp av tjänsterna i resultaträkningen. Det bör noteras att färjetrafiken i landskapets egen regi kraftigt minskade år 2016 till följd av driftsprivatiseringar.

Det kan konstateras att år 2015 blev ett övergångsår vad gäller tvååriga reservationsanslag, och att dessa år 2016 inte längre är tillgängliga.

Budgeteringsmetodiken anpassas successivt så att affärsbokföringens redovisningsprinciper, t.ex. gällande löneperiodiseringar, avskrivningar, investeringar och lån även tillämpas i budgeten. I budgetförslaget för år 2016 har eventuella effekter av periodisering av semesterlöner inte särskilt beaktats i anslagen, utan dessa poster upptogs som förslagsanslag. Periodiseringen av semesterlöner budgeterades skilt för Ålands hälso- och sjukvård samt centralt till övriga delar.

Budgeteringen för år 2016 uppgjordes med beaktande av gällande kollektiva avtal och enligt det faktiska löneläget den 1.8.2015. Vid budgeteringen beaktades att pensionspremierna och övriga sociala avgifter belastar respektive moment där lönekostnader upptas.

Från år 2014 har den nya tjänstemannalagen tillämpats. Inrättande och indragning av tjänster görs genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringarna skapas ett flexiblere system utan att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i förhållande till arbetsgivaren i sak förändras.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänsteledighet med lön på grund av sjukdom och moder-/faderskap har beaktats netto under respektive moment för personalutgifter.

Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belastas respektive moment för personalutgifter.

Övergången till ett fastighetsverk inverkade på kostnaderna och intäkterna i budgetförslaget på så vis att direkta fastighetsrelaterade verksamhetskostnader ersattes av en hyreskostnad till Landskapets fastighetsverk. I och med att alla fastigheter exklusive de som hör under Ålands hälso- och sjukvård respektive Möckelö-området under infrastrukturavdelningen överfördes till Landskapets fastighetsverk minskade avskrivningskostnaderna i landskapets budgetförslag och därmed inga fastighetsrelaterade investeringsanslag. Avkastningen från fastighetsverket upptogs som en finansiell inkomst.

Ett viktigt komplement till den budgeterade resultaträkningen är finansieringsanalysen som visar budgetens effekter på de likvida medlen. I budgetförslaget för år 2016 ingick en sådan för första gången. Med beaktande av det fortfarande finns en del fleråriga reservationsanslag är ett viktigt underlag den likviditetsplan som uppgjordes i samband med budgetberedningen under hösten 2015. Beräkningarna visade att likviditeten skulle vara tillräcklig under år 2016, vilket också blev fallet.

Budgetens indelning

Budgetförslaget indelas i följande avsnitt:

Allmän motivering

Verksamhet – detaljmotivering

Överföringar – detaljmotivering

Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter – detaljmotivering

Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar – detaljmotivering

Sifferstat

Bilagor inkl. sifferstat

Resultatpåverkande poster

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter fristående enheter och myndigheter.

I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. Posterna ingår i resultaträkningen.

I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.

I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet, förutom till den del de hör till Ålands hälso- och sjukvård. Posterna ingår i resultaträkningen.

Summan av de anslag som upptas under ovanstående avsnitt ska vara lika med det budgeterade överskottet/underskottet för respektive år.

Noteras bör att det budgeterade resultatet är 100.000 euro högre än vad som framgått av den budgeterade resultaträkningen i förslaget till tredje tilläggsbudget. Det korrigerade budgeterade överskottet uppgick därmed till 64.058.000 euro.

Balansposter

I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i planen uppger totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av, eller inträngsersättning, för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

Summan av de anslag som upptas under detta avsnitt ska inte vara direkt resultatpåverkande. Under år 2016 ingår dock vissa resultatpåverkande poster som har belastat anslag under detta avsnitt, sammanlagt 7.345.990 euro. Merparten eller 7.323.904 euro består av återföring av lån ur penningautomatmedel samt byggande av geriatrisk klinik med penningautomatmedel¹. Återföringen har kostnadsförts under övriga finansiella kostnader. Övriga resultatpåverkande poster är fördelade på 3 olika budgetmoment² till en summa av 22.086 euro.

I budgeten beaktades att poster som budgeterades under detta avsnitt inte skulle redovisas via resultaträkningen. I uppföljningen redovisas dock kostnader för projekt i vissa fall via resultaträkningen, så att t.ex. kostnader för en byggtreprenad upptas i resultaträkningen under posten köp av tjänster och vid aktiveringen till balansräkningen bokas kostnaden bort under raden överföring av kostnader för aktivering. Motsvarande ombokning har gjorts i budgeten.

Anslagens beteckningar och bindningsnivån

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. Även avskrivningar och periodisering av semesterlöner har budgeterats som förslagsanslag. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslaget ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2007 – 2013 respektive 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat

¹ Moment 935010 och 984010.

² Moment 944000, 951600 och 974500

under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §).

Anslagen under momenten visas endast som totalanslag och inte uppdelade enligt olika kostnadsslag.

Budgetuppföljningen år 2016

Budgetuppföljningen för år 2016 består av jämförelse mot budget för resultaträkningen respektive uppföljning av enskilda budgetmoment. Budgetbeloppen presenteras enligt kolumnerna

- Grundbudget
- Tilläggsbudgeterna består av tilläggsbudgeterna 1 – 3.
- Total budget 2016. Ovanstående är det som hänför sig till budgeten för år 2016.
- Tidigare års anslag. Utöver ovanstående finns reserverade anslag som varit tillgängliga från tidigare budgetår (åren 2012 – 2015).
- Summan av total budget 2016 och tidigare års anslag utgör samtliga anslag som varit tillgängliga under år 2016.

Utfallet under år 2016 jämförs mot totalt tillgängliga anslag under året. För reservationsanslag visas beloppen som överförs som tillgängliga till år 2017. Samtliga resultatpåverkande poster bokas mot budgetanslag. Vid bokningen av överföring av kostnader för aktivering av vissa projekt används ett "hjälpmoment" som inte ingår i budgeten. Detta görs för att utfallet på respektive investeringsmoment ska visas korrekt.

Samtliga inkomster och utgifter som budgeterats i avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar bokas mot budgetanslag. Inbetalningar av kundfordringar, bortbetalning av leverantörsskulder, förskotts innehållning m.m. liknande poster påverkar inte budgeten.

Budgeten uppgörs i mervärdesskatt hänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten.

I budgeterna för åren 2013 - 2015 upptogs anslag ur penningautomatmedel för sysselsättning och utveckling centralt under finansavdelningen. Detta anslag fördelas sedan ut via ett balanskonto till respektive moment där utgifterna har förverkligats. I tabellerna nedan visas utfallet och användningen brutto. Detta redovisas också i en separat bilaga.

För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal.

RESULTATRÄKNING BUDGETUTFALL

	Utfall 2016	Budget 2016	Tidigare års anslag
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter	8 852 638,19	10 125 893,00	
Avgiftsintäkter	10 005 297,38	8 861 240,00	
Understöd och bidrag	148 960,98	1 161 078,00	
Övriga verksamhetsintäkter	975 130,41	1 485 867,00	
	19 982 026,96	21 634 078,00	0,00
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	-102 041 935,01	-102 867 837,00	-562 118,26
Köp av tjänster	-47 059 475,63	-51 003 752,00	-845 606,15
Material, förnödenheter och varor	-18 115 704,36	-17 746 653,00	
Övriga verksamhetskostnader	-19 821 004,81	-21 416 836,00	-2 397 268,94
	-187 038 119,81	-193 035 078,00	-3 804 993,35
Pensionsintäkter- och kostnader			
Pensionsintäkter	18 500 000,00	18 500 000,00	
Pensionskostnader	-30 547 958,47	-31 300 000,00	
	-12 047 958,47	-12 800 000,00	0,00
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen	5 277 412,42	4 319 000,00	3 364 367,79
Återbetalningar av överföringar	36 305,92	50 000,00	0,00
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	6 359 887,19	4 198 000,00	2 192 941,29
	11 673 605,53	8 567 000,00	5 557 309,08
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott	-19 346 657,64	-18 708 000,00	-549 097,74
Social- och hälsovård samt utkomststöd	-48 140 820,07	-49 396 000,00	-214 551,69
Arbetsmarknad	-297 428,10	-730 000,00	0,00
Bostadsproduktion	-118 768,87	-230 000,00	-245 000,00
Primärnärings	-10 530 008,12	-11 445 000,00	-5 450 291,57
Övrigt näringsliv	-8 436 491,96	-5 424 000,00	-5 902 253,31
Allmänna stöd	-6 365 341,09	-6 235 000,00	0,00
Övriga överföringskostnader	-5 170 315,91	-8 980 000,00	-4 359 173,35
	-98 405 831,76	-101 148 000,00	-16 720 367,66
Verksamhetsbidrag	-265 836 277,55	-276 782 000,00	-14 968 051,93

RESULTATRÄKNING BUDGETUTFALL

	Utfall 2016	Budget 2016	Tidigare års anslag
Skatteinkomster			
Avräkningsbelopp	219 560 594,42	219 560 000,00	
Skattegottgörelse	9 508 580,00	9 508 000,00	
Återbäring av lotteriskatt	11 104 685,54	11 105 000,00	
Apoteksvgifter	734 904,00	735 000,00	
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	-		
	240 908 763,96	240 908 000,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader			
Ränteintäkter	1 102 537,10	778 000,00	
Övriga finansiella inäkter	28 950 722,73	28 821 000,00	
Räntekostnader	-4 203,39	-11 000,00	
Övriga finansiella kostnader	-8 946 343,42	-216 000,00	
	21 102 713,02	29 372 000,00	0,00
Arsbidragbidrag	-3 824 800,57	-6 502 000,00	-14 968 051,93
Av- och nedskrivningar			
Avskrivningar	-11 682 375,89	-11 440 000,00	
Nedskrivningar			
	-11 682 375,89	-11 440 000,00	0,00
Extraordinära poster			
Extraordinära intäkter	57 658 380,09	82 000 000,00	
Extraordinära kostnader	-103 470,90		
	57 554 909,19	82 000 000,00	0,00
Räkenskapsperiodens resultat	42 047 732,73	64 058 000,00	-14 968 051,93
Ökning eller minskning av reserver			
Räkenskapsperiodens under- eller överkott	42 047 732,73	64 058 000,00	-14 968 051,93

BUDGETANSLAG FÖR VERKSAMHET, ÖVERFÖRINGAR OCH SKATTEFINANSIERING

Budget, verksamhet år 2016	Grundbudget 2016	Tilläggsbudget 1-3 år 2016	Total budget år 2016	Tidigare års anslag totalt	Total budget
Lagtinget					
10100, Lagtinget, verksamhet	-1 895 000,00	0,00	-1 895 000,00	0,00	-1 895 000,00
11100, Lagtingets kansli	-1 443 000,00	0,00	-1 443 000,00	0,00	-1 443 000,00
11130, Lagtingets bibl, verksamhet	-30 000,00	0,00	-30 000,00	0,00	-30 000,00
11200, Lagtinget övriga kostnader	-7 000,00	0,00	-7 000,00	0,00	-7 000,00
11210, BSPPC, Östersjösamarbete	-25 000,00	0,00	-25 000,00	0,00	-25 000,00
11220, Dispositionsmedel, lagting	-50 000,00	0,00	-50 000,00	0,00	-50 000,00
11290, Till lagt.grupp disp för kansli	-255 000,00	0,00	-255 000,00	0,00	-255 000,00
12010, Landskapsrevision, verksamhet	-200 000,00	0,00	-200 000,00	0,00	-200 000,00
13010, Nordiska Rådet	-34 000,00	0,00	-34 000,00	0,00	-34 000,00
Totalt lagtinget	-3 939 000,00	0,00	-3 939 000,00	0,00	-3 939 000,00
Regeringskansliet					
20010, ÅLR, verksamhet	-1 000 000,00	0,00	-1 000 000,00	0,00	-1 000 000,00
20020, ÅLR, dispositionsmedel, regeringen	-70 000,00	0,00	-70 000,00	0,00	-70 000,00
21010, Regeringskansliet, verksamhet	-1 729 000,00	57 000,00	-1 672 000,00	0,00	-1 672 000,00
21500, Kommunikationsverksamhet	-75 000,00	10 000,00	-65 000,00	0,00	-65 000,00
21510, Ålandskontoret, Helsingfors	-181 000,00	25 000,00	-156 000,00	0,00	-156 000,00
21520, Ålandskontoret, Stockholm	-74 000,00	0,00	-74 000,00	0,00	-74 000,00
22000, Främjande av jämställdhet	-75 000,00	0,00	-75 000,00	0,00	-75 000,00
22500, Främjande av integration	-65 000,00	0,00	-65 000,00	0,00	-65 000,00
23000, Lagtingsval	-50 000,00	0,00	-50 000,00	0,00	-50 000,00
23200, Stöd till politisk verksamhet	-10 000,00	0,00	-10 000,00	0,00	-10 000,00
24000, Brand- och räddning	-38 000,00	0,00	-38 000,00	0,00	-38 000,00
24010, Landskapsand enl LL, brand och räddning (R)	-348 000,00	0,00	-348 000,00	0,00	-348 000,00
25000, Personal och arbetsmiljö	-385 000,00	0,00	-385 000,00	0,00	-385 000,00
25210, Serviceverksamhet	-320 000,00	0,00	-320 000,00	0,00	-320 000,00
26000, Regeringen övriga kostnader	-250 000,00	0,00	-250 000,00	0,00	-250 000,00
26002, Central Baltic 2014-2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
26003, Utveckl. o tillväxtplan hållbart Åland	-250 000,00	0,00	-250 000,00	0,00	-250 000,00
26004, Ålandsdelegationen	-12 000,00	0,00	-12 000,00	0,00	-12 000,00
26500, Konsumentskydd	-18 000,00	0,00	-18 000,00	0,00	-18 000,00
27000, Radio- o TV-verksamhet	-74 000,00	0,00	-74 000,00	0,00	-74 000,00
28010, Lagberedning	-918 000,00	0,00	-918 000,00	0,00	-918 000,00
Totalt regeringskansliet	-5 942 000,00	92 000,00	-5 850 000,00	0,00	-5 850 000,00
Finansavdelningen					
30010, Finans, verksamhet	-2 595 000,00	77 000,00	-2 518 000,00	0,00	-2 518 000,00
33000, Allmänna stöd till kommunerna (F)	-2 175 000,00	-200 000,00	-2 375 000,00	0,00	-2 375 000,00
35000, Penningautomatmedel (R)	-10 490 851,00	-2 750 000,00	-13 240 851,00	-3 824 388,53	-17 065 239,53
38000, Pensioner o pensionsrelat utgifter	-13 288 000,00	0,00	-13 288 000,00	0,00	-13 288 000,00
39000, It-drifts o utvecklingskostnader (R)	-1 225 000,00	235 000,00	-990 000,00	-443 091,34	-1 433 091,34
39050, Förändr semesterlöneskuld (F)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
39099, Internhyra	-5 285 000,00	50 000,00	-5 235 000,00	0,00	-5 235 000,00
Totalt finansavdelningen	-35 058 851,00	-2 588 000,00	-37 646 851,00	-4 267 479,87	-41 914 330,87
Social- och miljöavdelningen					
40010, Soc- och miljö, verksamhet	-1 547 000,00	-43 000,00	-1 590 000,00	0,00	-1 590 000,00
41000, Övriga sociala uppgifter	-128 000,00	0,00	-128 000,00	0,00	-128 000,00
41010, Övr sociala uppg, överföring (F)	-11 464 000,00	-42 000,00	-11 506 000,00	0,00	-11 506 000,00
41500, Understöd för kommunernas sociala tjänster (F)	-21 940 000,00	93 000,00	-21 847 000,00	0,00	-21 847 000,00
42000, Övrig hälso- och sjukvård	-100 000,00	0,00	-100 000,00	0,00	-100 000,00
43000, Allmän miljövard	-30 000,00	0,00	-30 000,00	0,00	-30 000,00
44000, Naturvard	-341 000,00	0,00	-341 000,00	0,00	-341 000,00
44510, Paf-medel social verksamhet (R)	-3 240 000,00	0,00	-3 240 000,00	-38 281,69	-3 278 281,69
44520, Paf-medel miljöverksamhet (R)	-450 000,00	0,00	-450 000,00	-176 270,00	-626 270,00
45000, Vattenförsörjning- och vård	-265 000,00	0,00	-265 000,00	0,00	-265 000,00
46000, Avfallshantering	-21 000,00	0,00	-21 000,00	-365 000,00	-386 000,00
47000, Miljöhälsovård	-55 000,00	0,00	-55 000,00	0,00	-55 000,00
Totalt social- och miljöavdelningen	-39 581 000,00	8 000,00	-39 573 000,00	-579 551,69	-40 152 551,69

BUDGETANSLAG FÖR VERKSAMHET, ÖVERFÖRINGAR OCH SKATTEFINANSIERING

Budget, verksamhet år 2016	Grundbudget 2016	Tilläggsbudget 1-3 år 2016	Total budget år 2016	Tidigare års anslag totalt	Total budget
Utbildnings- och kulturavdelningen					
50010, Utb och kultur, verksamhet	-2 986 000,00	0,00	-2 986 000,00	0,00	-2 986 000,00
50200, Studiestöd	-8 095 000,00	0,00	-8 095 000,00	0,00	-8 095 000,00
50500, Bibliotek, arkiv	-178 000,00	0,00	-178 000,00	0,00	-178 000,00
50510, Underst kom bibl, förf o övers (F)	-642 000,00	0,00	-642 000,00	0,00	-642 000,00
51000, Ungdom, idrott och kultur	-1 062 000,00	0,00	-1 062 000,00	0,00	-1 062 000,00
51010, Ål Kulturdeleg o nord.kultursa	-100 000,00	0,00	-100 000,00	0,00	-100 000,00
51500, Paf-medel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 137 000,00	0,00	-2 137 000,00	-115 759,46	-2 252 759,46
51600, Paf-medel för kulturell verksamhet (R)	-1 894 000,00	0,00	-1 894 000,00	-469 451,94	-2 363 451,94
52000, Grundskoleväsendet (F)	-12 415 000,00	-140 000,00	-12 555 000,00	0,00	-12 555 000,00
53000, Kostnader för skolfartyg	-435 000,00	435 000,00	0,00	0,00	0,00
53500, Vuxen utbildning	-450 000,00	0,00	-450 000,00	0,00	-450 000,00
54000, Kulturarvs o museiverksamhet	-1 864 000,00	0,00	-1 864 000,00	0,00	-1 864 000,00
56000, EU, ESF	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totalt utbildnings- och kulturavdelningen	-32 258 000,00	295 000,00	-31 963 000,00	-585 211,40	-32 548 211,40
Näringsavdelningen					
60010, Näringsavdelningen, verksamhet	-2 036 000,00	47 000,00	-1 989 000,00	0,00	-1 989 000,00
61000, Näringslivets främjande (R)	-538 000,00	0,00	-538 000,00	-2 477 523,85	-3 015 523,85
61100, Ålands landsbygdscentrum	-146 000,00	0,00	-146 000,00	0,00	-146 000,00
61500, Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-789 000,00	0,00	-789 000,00	-311 808,86	-1 100 808,86
61550, Avbyttarservice	-340 000,00	0,00	-340 000,00	0,00	-340 000,00
62100, EU, ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)	-714 000,00	202 000,00	-512 000,00	0,00	-512 000,00
62110, Förvaltningskostnader ERUF-ESF	0,00	-60 000,00	-60 000,00	0,00	-60 000,00
62300, EU, EJFLU 2014-2020 (R-EU)	-5 389 000,00	0,00	-5 389 000,00	-2 279 922,52	-7 668 922,52
62390, Leaderfinansiering m paf-medel (R-EU)	-95 000,00	0,00	-95 000,00	-169 000,00	-264 000,00
62500, EU, EHFF 2014-2020 (R-EU)	-734 000,00	0,00	-734 000,00	0,00	-734 000,00
63100, EU, ERUF 2007-2013 (R)	0,00	0,00	0,00	226 256,54	226 256,54
63300, Tekniskt stöd, EU, EJFLU 2007-2013 (R)	0,00	0,00	0,00	-53 623,92	-53 623,92
63310, EU - EJFLU 2007-2013 (R)	0,00	0,00	0,00	-206 100,10	-206 100,10
63500, EU, EFF 2007-2013 (R)	0,00	0,00	0,00	-38 132,43	-38 132,43
64000, Främjande av skogsbruket (R)	-344 791,00	0,00	-344 791,00	-79 575,49	-424 366,49
65000, Jakt- och viltvård	30 000,00	0,00	30 000,00	-154 023,98	-124 023,98
67000, Främjande av fiskerinäringen	-179 000,00	0,00	-179 000,00	0,00	-179 000,00
68000, Ål teknologi o energicentrum	-95 000,00	0,00	-95 000,00	0,00	-95 000,00
Totalt näringsavdelningen	-11 369 791,00	189 000,00	-11 180 791,00	-5 543 454,61	-16 724 245,61
Infrastrukturavdelningen					
70010, Infrastruktur, verksamhet	-2 000 000,00	6 000,00	-1 994 000,00	0,00	-1 994 000,00
71000, Planläggning- och byggnad	-50 000,00	0,00	-50 000,00	0,00	-50 000,00
71500, Stödf för bostadsproduktion (R)	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-284 477,00	-384 477,00
71510, Räntest o landsb.borgen, bostäder	-150 000,00	0,00	-150 000,00	0,00	-150 000,00
72000, Elsäkerhet och energi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
72010, Produktionb ersättning, vindkraft (RF)	-300 000,00	-320 000,00	-620 000,00	-570 000,00	-1 190 000,00
74000, Ålandstrafiken	-415 000,00	14 000,00	-401 000,00	0,00	-401 000,00
74500, Oljeskydd	-140 000,00	24 000,00	-116 000,00	0,00	-116 000,00
74700, Understöd för övrig trafik	-3 292 000,00	190 000,00	-3 102 000,00	0,00	-3 102 000,00
75010, Upphandling av sjötrafik	-13 607 000,00	82 000,00	-13 525 000,00	0,00	-13 525 000,00
75030, Upphandling av linfärjetrafik	-2 373 000,00	43 000,00	-2 330 000,00	0,00	-2 330 000,00
75100, Understöd för varutransporter i skärgården	-280 000,00	0,00	-280 000,00	0,00	-280 000,00
76000, Understöd kommunalvägar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
76010, Utg drift o underhåll vägar	-2 633 000,00	47 000,00	-2 586 000,00	0,00	-2 586 000,00
76030, Utg underh färleder o fiskefyrar	-1 450 000,00	0,00	-1 450 000,00	0,00	-1 450 000,00
76050, Utg drift o underh färjväst mm	-750 000,00	21 000,00	-729 000,00	0,00	-729 000,00
Totalt infrastrukturavdelningen	-27 540 000,00	107 000,00	-27 433 000,00	-854 477,00	-28 287 477,00

BUDGETANSLAG FÖR VERKSAMHET, ÖVERFÖRINGAR OCH SKATTEFINANSIERING

Budget, verksamhet år 2016	Grundbudget 2016	Tilläggsbudget 1-3 år 2016	Total budget år 2016	Tidigare års anslag totalt	Total budget
Fristående enheter och myndigheter					
82000, ÅSUB	-553 000,00	0,00	-553 000,00	0,00	-553 000,00
82200, Datainspektionen	-136 000,00	0,00	-136 000,00	0,00	-136 000,00
82300, Ålands energimyndighet	-44 000,00	0,00	-44 000,00	0,00	-44 000,00
82500, Ålands polismyndighet	-6 297 000,00	11 000,00	-6 286 000,00	0,00	-6 286 000,00
82600, Ålands Ombudsmannamyndighet	-217 000,00	0,00	-217 000,00	0,00	-217 000,00
82700, Lotteriinspektionen	0,00	-10 000,00	-10 000,00	0,00	-10 000,00
84000, Ålands hälso- och sjukvård	-82 450 000,00	650 000,00	-81 800 000,00	0,00	-81 800 000,00
84810, ÅMHM, verksamhet	-1 554 000,00	46 000,00	-1 508 000,00	0,00	-1 508 000,00
84820, ÅMHM, laboratoriet	-513 000,00	-6 000,00	-519 000,00	0,00	-519 000,00
85000, Högskolan på Åland	-9 600 000,00	113 000,00	-9 487 000,00	0,00	-9 487 000,00
85100, Ål folkhögskola	-1 576 000,00	0,00	-1 576 000,00	0,00	-1 576 000,00
85200, Ål musikinstitut	-1 089 000,00	0,00	-1 089 000,00	0,00	-1 089 000,00
85500, Ål gymnasium	-18 697 000,00	140 000,00	-18 557 000,00	0,00	-18 557 000,00
85600, Ål Sjösäkerhetscentrum	-341 000,00	-522 000,00	-863 000,00	0,00	-863 000,00
86000, Arb.markn & studieservicemynd.	-1 423 000,00	0,00	-1 423 000,00	0,00	-1 423 000,00
86050, Sysselsättn. o arb.löshet.stöd	-5 340 000,00	0,00	-5 340 000,00	0,00	-5 340 000,00
86500, Gutterop	-941 000,00	0,00	-941 000,00	0,00	-941 000,00
87000, Motorfordonsbyrån	80 000,00	60 000,00	140 000,00	0,00	140 000,00
87100, Rederiet	-300 000,00	0,00	-300 000,00	-562 118,26	-862 118,26
87200, Vägunderhållet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
87300, Verkstad och lager	50 000,00	0,00	50 000,00	0,00	50 000,00
88900, Återförda anslag	100 000,00	547 000,00	647 000,00	0,00	647 000,00
89000, Skatter och liknande	240 938 000,00	-30 000,00	240 908 000,00	0,00	240 908 000,00
89200, Finansiella poster	1 900 000,00	314 000,00	2 214 000,00	0,00	2 214 000,00
89230, Landskapets fastighetsverk	114 330 000,00	-26 000 000,00	88 330 000,00	0,00	88 330 000,00
89250, Penningautomatmedel	20 800 000,00	0,00	20 800 000,00	0,00	20 800 000,00
89300, Av- och nedskrivningar	-7 200 000,00	250 000,00	-6 950 000,00	0,00	-6 950 000,00
TOTALT	84 238 358,00	-26 334 000,00	57 904 358,00	-12 392 292,83	45 512 065,17

BUDGETUPPFÖLJNING AV VERKSAMHET, ÖVERFÖRINGAR OCH SKATTE-FINANSIERING

Budgetuppföljning verksamhet år 2016	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överförs till budget år 2017
Lagtinget				
10100, Lagtinget, verksamhet	-1 895 000,00	-1 887 153,05	99,59 %	
11100, Lagtingets kansli	-1 443 000,00	-1 342 894,71	93,06 %	
11130, Lagtingets bibl, verksamhet	-30 000,00	-20 767,38	69,22 %	
11200, Lagtinget övriga kostnader	-7 000,00	0,00	0,00 %	
11210, BSPC, Östersjösamarbete	-25 000,00	-16 249,69	65,00 %	
11220, Dispositionsmedel, lagting	-50 000,00	-29 834,77	59,67 %	
11290, Till lagt.grupp disp för kansli	-255 000,00	-264 905,13	103,88 %	
12010, Landskapsrevision, verksamhet	-200 000,00	-165 129,44	82,56 %	
13010, Nordiska Rådet	-34 000,00	-29 650,27	87,21 %	
Totalt lagtinget	-3 939 000,00	-3 756 584,44		
Regeringskansliet				
20010, ÅLR, verksamhet	-1 000 000,00	-960 116,16	96,01 %	
20020, ÅLR, dispositionsmedel, regeringen	-70 000,00	-64 442,57	92,06 %	
21010, Regeringskansliet, verksamhet	-1 672 000,00	-1 678 020,56	100,36 %	
21500, Kommunikationsverksamhet	-65 000,00	-48 386,84	74,44 %	
21510, Ålandskontoret, Helsingfors	-156 000,00	-167 943,16	107,66 %	
21520, Ålandskontoret, Stockholm	-74 000,00	-77 499,92	104,73 %	
22000, Främjande av jämställdhet	-75 000,00	-71 722,74	95,63 %	
22500, Främjande av integration	-65 000,00	-57 652,73	88,70 %	
23000, Lagtingsval	-50 000,00	-41 722,51	83,45 %	
23200, Stöd till politisk verksamhet	-10 000,00	-9 785,00	97,85 %	
24000, Brand- och räddning	-38 000,00	-19 772,91	52,03 %	
24010, Landskapsand enl LL, brand o räddning (R)	-348 000,00	0,00	0,00 %	-348 000,00
25000, Personal och arbetsmiljö	-385 000,00	-240 765,51	62,54 %	
25210, Serviceverksamhet	-320 000,00	-312 230,54	97,57 %	
26000, Regeringen övriga kostnader	-250 000,00	-141 166,63	56,47 %	
26002, Central Baltic 2014-2020	0,00	-12 605,60		
26003, Utvecklo tillväxtp hållb Åland	-250 000,00	-104 449,93	41,78 %	
26004, Ålandsdelegationen	-12 000,00	-5 731,14	47,76 %	
26500, Konsumentskydd	-18 000,00	-14 584,99	81,03 %	
27000, Radio- o TV-verksamhet	-74 000,00	-13 411,03	18,12 %	
28010, Lagberedning	-918 000,00	-772 592,82	84,16 %	
Totalt regeringskansliet	-5 850 000,00	-4 814 603,29		-348 000,00
Finansavdelningen				
30010, Finans, verksamhet	-2 518 000,00	-2 259 605,11	89,74 %	
33000, Allmänna stöd till kommunerna (F)	-2 375 000,00	-2 556 710,88	107,65 %	
34000, Särskilda stöd, lån	0,00	68 102,06		
35000, Penningautomatmedel (R)	-17 065 239,53	-6 341 921,67	37,16 %	-10 723 317,86
38000, Pensioner o pensionsrelat utgifter	-13 288 000,00	-12 514 873,57	94,18 %	
39000, It-drifts o utvecklingskostnader (R)	-1 433 091,34	-874 516,50	61,02 %	-558 574,84
39050, Förändr semesterlöneskuld (F)	0,00	421 444,78		
39099, Internhyra	-5 235 000,00	-5 232 821,04	99,96 %	
Totalt finansavdelningen	-41 914 330,87	-29 290 901,93		-11 281 892,70

BUDGETUPPFÖLJNING AV VERKSAMHET, ÖVERFÖRINGAR OCH SKATTE-FINANSIERING

Budgetuppföljning verksamhet år 2016	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överförs till budget år 2017
Social- och miljöavdelningen				
40010, Soc- och miljö, verksamhet	-1 590 000,00	-1 372 195,88	86,30 %	
41000, Övriga sociala uppgifter	-128 000,00	-70 217,77	54,86 %	
41010, Övr sociala uppg, överföringar (F)	-11 506 000,00	-11 308 252,54	98,28 %	
41500, Understöd för kommunernas sociala tjänster	-21 847 000,00	-21 616 851,91	98,95 %	
42000, Övrig hälso- och sjukvård	-100 000,00	-66 826,10	66,83 %	
43000, Allmän miljövärd	-30 000,00	-56 675,13	188,92 %	
44000, Naturvård	-341 000,00	-337 487,13	98,97 %	
44510, Paf-medel social verksamhet (R)	-3 278 281,69	-3 043 522,95	92,84 %	-234 758,74
44520, Paf-medel miljöverksamhet (R)	-626 270,00	-361 206,97	57,68 %	-265 063,03
45000, Vattenförsörjning- och vård	-265 000,00	-273 180,66	103,09 %	
46000, Avfallshantering	-386 000,00	-29 319,07	7,60 %	
47000, Miljöhälsovård	-55 000,00	-19 442,21	35,35 %	
Totalt social- och miljöavdelningen	-40 152 551,69	-38 555 178,32		-499 821,77
Utbildnings- och kulturavdelningen				
50010, Utb och kultur, verksamhet	-2 986 000,00	-2 943 315,40	98,57 %	
50200, Studiestöd	-8 095 000,00	-7 642 078,02	94,40 %	
50500, Bibliotek, arkiv	-178 000,00	-170 794,94	95,95 %	
50510, Underst kom bibl, förf o övers (F)	-642 000,00	-639 278,76	99,58 %	
51000, Ungdom, idrott och kultur	-1 062 000,00	-1 044 580,61	98,36 %	
51010, Ål Kulturdeleg o nord.kultursamarbete	-100 000,00	-80 581,34	80,58 %	
51500, Paf-medel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 252 759,46	-2 047 590,00	90,89 %	-205 169,46
51600, Paf-medel för kulturell verksamhet (R)	-2 363 451,94	-1 967 568,22	83,25 %	-395 883,72
52000, Grundskoleväsendet (F)	-12 555 000,00	-12 616 951,98	100,49 %	
53500, Vuxen utbildning	-450 000,00	-450 000,00	100,00 %	
54000, Kulturarvs o museiverksamhet	-1 864 000,00	-1 755 271,31	94,17 %	
56000, EU, ESF 2007-2013	0,00	57 519,26		
Totalt utbildnings- och kulturavdelningen	-32 548 211,40	-31 300 491,32		-601 053,18
Näringsavdelningen				
60010, Näringsavdelningen, verksamhet	-1 989 000,00	-1 808 421,60	90,92 %	
61000, Näringslivets främjande (R)	-3 015 523,85	-2 219 018,51	73,59 %	-796 505,34
61100, Ålands landsbygdscentrum	-146 000,00	-43 238,45	29,62 %	
61500, Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-1 100 808,86	-789 915,14	71,76 %	-310 893,72
61550, Avbytarservice	-340 000,00	-201 283,14	59,20 %	
62100, EU, ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)	-512 000,00	-659 899,72	128,89 %	147 899,72
62110, Förvaltningskostnader ERUF-ESF	-60 000,00	-60 000,00	100,00 %	
62300, EU, EJFLU 2014-2020 (R-EU)	-7 668 922,52	-5 581 371,24	72,78 %	-2 087 551,28
62390, Leaderfinansiering m paf-medel (R-EU)	-264 000,00	-61 500,00	23,30 %	-202 500,00
62500, EU, EHFF 2014-2020 (R-EU)	-734 000,00	-390 851,17	53,25 %	-343 148,83
63100, EU, ERUF 2007-2013 (R)	226 256,54	472 013,16	208,62 %	0,00
63300, Tekniskt stöd, EU, EJFLU 2007-2013 (R)	-53 623,92	-53 623,92	100,00 %	
63310, EU - EJFLU 2007-2013 (R)	-206 100,10	489 518,26		
63500, EU, EFF 2007-2013 (R)	-38 132,43	5 502,23		-38 132,43
64000, Främjande av skogsbruket (R)	-424 366,49	-262 069,06	61,76 %	-162 297,43
65000, Jakt- och viltvård (R)	-124 023,98	9 198,65		-133 192,60
67000, Främjande av fiskerinäringen	-179 000,00	-118 633,04	66,28 %	
68000, Ål teknologi och energicentrum	-95 000,00	-79 230,12	83,40 %	
Totalt näringsavdelningen	-16 724 245,61	-11 352 822,81		-3 926 321,91

BUDGETUPPFÖLJNING AV VERKSAMHET, ÖVERFÖRINGAR OCH SKATTE-FINANSIERING

Budgetuppföljning verksamhet år 2016	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överförs till budget år 2017
Infrastrukturavdelningen				
70010, Infrastruktur, verksamhet	-1 994 000,00	-1 618 437,47	81,17 %	
71000, Planläggning- och byggnad	-50 000,00	-28 930,70	57,86 %	
71500, Stöd för bostadsproduktion (R)	-384 477,00	-73 725,87	19,18 %	-264 782,00
71510, Räntest o landsb.borgen, bostadsproduktion (F)	-150 000,00	-90 618,87	60,41 %	
72000, Elsäkerhet och energi	0,00	47 005,47		
72010, Produktionb ersättning, vindkraft (RF)	-1 190 000,00	-884 531,99	74,33 %	-305 468,01
74000, Ålandstrafiken	-401 000,00	-361 205,36	90,08 %	
74500, Oljeskydd	-116 000,00	-136 025,67	117,26 %	
74700, Understöd för övrig trafik	-3 102 000,00	-3 036 527,43	97,89 %	
75010, Upphandling av sjötrafik	-13 525 000,00	-13 476 225,89	99,64 %	
75030, Upphandling av linfärjetrafik	-2 330 000,00	-2 263 609,96	97,15 %	
75100, Understöd för varutransporter i skärgården	-280 000,00	-232 231,13	82,94 %	
76010, Utg drift o underhåll vägar	-2 586 000,00	-2 316 814,42	89,59 %	
76030, Utg underh farleder o fiskefyror	-1 450 000,00	-1 215 310,93	83,81 %	
76050, Utg drift o underh färjfast mm	-729 000,00	-596 188,94	81,78 %	
Totalt infrastrukturavdelningen	-28 287 477,00	-26 283 379,16		-570 250,01
Myndigheter och fristående enheter				
82000, ÅSUB	-553 000,00	-549 054,88	99,29 %	
82200, Datainspektionen	-136 000,00	-94 925,76	69,80 %	
82300, Ålands energimyndighet	-44 000,00	-24 730,02	56,20 %	
82500, Ålands polismyndighet	-6 286 000,00	-6 072 753,92	96,61 %	
82600, Ålands Ombudsmannamyndighet	-217 000,00	-169 538,89	78,13 %	
82700, Lotteriinspektionen	-10 000,00	-935,48	9,35 %	
84000, Ålands hälso- och sjukvård	-81 800 000,00	-80 766 389,05	98,74 %	
84810, ÅMHM, verksamhet	-1 508 000,00	-1 255 363,68	83,25 %	
84820, ÅMHM, laboratoriet	-519 000,00	-467 122,58	90,00 %	
85000, Högskolan på Åland	-9 487 000,00	-8 983 994,03	94,70 %	
85100, Ål folkhögskola	-1 576 000,00	-1 520 861,73	96,50 %	
85200, Ål musikinstitut	-1 089 000,00	-1 084 547,64	99,59 %	
85500, Ål gymnasium	-18 557 000,00	-18 415 907,56	99,24 %	
85600, Ål Sjösäkerhetscentrum	-863 000,00	-666 070,23	77,18 %	
86000, Arb.markn & studieservicemyndigheten	-1 423 000,00	-1 412 759,16	99,28 %	
86050, Sysselsättn. o arb.löshet.stöd (F)	-5 340 000,00	-5 075 232,03	95,04 %	
86500, Guttorp	-941 000,00	-916 868,23	97,44 %	
87000, Motorfordonsbyrån	140 000,00	367 727,20		
87100, Rederiet (R)	-862 118,26	-676 758,29	78,50 %	-185 359,97
87200, Vägunderhållet	0,00	0,00		
87300, Verkstad och lager	50 000,00	76 011,41		
88900, Återförda anslag	647 000,00	733 949,68		
89000, Skatter och liknande	240 908 000,00	240 908 763,96	100,00 %	
89200, Finansiella poster	2 214 000,00	2 884 008,48	130,26 %	
89230, Landskapets fastighetsverk	88 330 000,00	63 884 909,19	72,33 %	
89250, Penningautomatmedel	20 800 000,00	20 800 000,00	100,00 %	
89300, Av- och nedskrivningar	-6 950 000,00	-7 487 307,31	107,73 %	
TOTALT	45 512 065,17	48 660 288,18	93,53 %	-17 227 339,57

Den totala budgetuppföljningen inkluderar både resultatposter och balansposter som inte rör investeringar.

BUDGETANSLAG FÖR INVESTERINGAR

Budgetuppföljning, investeringar	Grundbudget 2016	Tilläggsbudg. 1-3 år 2016	Total budget år 2016	Tidigare års anslag totalt	Total budget
911150, E-demokrati utvecklingsprojekt (R)	-587 000,00	0,00	-587 000,00	-145 794,84	-732 794,84
925210, Serviceverksamhetsinvesteringar	-40 000,00	0,00	-40 000,00	0,00	-40 000,00
934080, Övriga lån (F)	2 435 000,00	0,00	2 435 000,00	0,00	2 435 000,00
935010, Lån ur PAF-medel (R)	-9 784 000,00	2 750 000,00	-7 034 000,00	-3 716 426,83	-10 750 426,83
939000, It-systemanskaffningar (R)	0,00	-285 000,00	-285 000,00	-75 000,00	-360 000,00
944000, Naturskyddsområden (R)	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-12 598,84	-62 598,84
954000, Konstinvesteringar (R)	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-35 684,00	-55 684,00
954010, Museibyråns övr investeringar (R)	0,00	0,00	0,00	-610 185,00	-610 185,00
964000, Övriga investeringar för skogsbruket (R)	-10 000,00	0,00	-10 000,00	0,00	-10 000,00
970010, Anskaffning av arbetsbåt	-94 692,00	0,00	-94 692,00	0,00	-94 692,00
974500, Oljeskyddsinvesteringar (R)	-471 000,00	0,00	-471 000,00	500 000,00	29 000,00
975000, Fartygs- o färjinvesteringar (R)	-5 735 000,00	0,00	-5 735 000,00	-6 351 337,01	-12 086 337,01
976000, Infrastrukturinvesteringar (R)	-2 000 000,00	0,00	-2 000 000,00	-12 069 424,44	-14 069 424,44
982500, Fordonsinvestering (R)	-105 000,00	0,00	-105 000,00	0,00	-105 000,00
984000, Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-2 500 000,00	0,00	-2 500 000,00	-5 382 154,00	-7 882 157,38
984010, Bygg geriat.klinik m PAF-medel (R)	0,00	0,00	0,00	-14 564 225,89	-14 564 225,89
984810, ÅMHM-investeringar (R)	0,00	0,00	0,00	-190 322,09	-190 322,09
985000, Utbildningsinvesteringar (R)	-120 000,00	0,00	-120 000,00	-96 977,52	-216 977,52
985500, Ål Gymnasium investeringar (R)	-220 000,00	60 000,00	-160 000,00	0,00	-160 000,00
985600, Ål sjösäkerhets centr investe (R)	0,00	-76 000,00	-76 000,00	0,00	-76 000,00
987000, Motorfordons investeringar	0,00	-61 000,00	-61 000,00	0,00	-61 000,00
Totalt	-19 301 692,00	2 388 000,00	-16 913 692,00	-42 750 130,46	-59 663 825,84

BUDGETUPPFÖLJNING AV INVESTERINGAR

Budgetuppföljning, investeringar år 2016	Total budget, inkl tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överföres till budget 2017
911150, E-demokrati utvecklingsprojekt (R)	-732 794,84	-187 832,55	25,63 %	-544 962,29
925210, Serviceverksamhetsinvesteringar	-40 000,00	-23 790,32	59,48 %	
934080, Övriga lån (F)	2 435 000,00	2 309 021,83	94,83 %	
935010, Lån ur PAF-medel (R)	-10 750 426,83	-1 548 000,00	14,40 %	-9 202 426,83
939000, It-systemanskaffningar (R)	-360 000,00	-392 220,77	108,95 %	
944000, Naturskyddsområden (R)	-62 598,84	-46 206,98	73,81 %	-16 391,86
951600, Utbygg av Ål sjöfartsmuseum	0,00	-787,50		
954000, Konstinvesteringar (R)	-55 684,00	-23 164,47	41,60 %	-32 519,53
954010, Museibyråns övr investeringar (R)	-610 185,00	-161 569,67	26,48 %	-448 615,33
964000, Övriga investeringar för skogsbruket (R)	-10 000,00	0,00	0,00 %	-10 000,00
970010, Anskaffning av arbetsbåt	-94 692,00	0,00	0,00 %	
974500, Oljeskyddsinvesteringar (R)	29 000,00	-1 593,50	-5,49 %	27 406,50
975000, Fartygs- o färjeinvesteringar (R)	-12 086 337,01	-260 401,90	2,15 %	-11 825 935,11
976000, Infrastrukturinvesteringar (R)	-14 069 424,44	-5 759 910,39	40,94 %	-8 309 514,05
982500, Fordonsinvestering (R)	-105 000,00	-75 805,81	72,20 %	-29 194,19
984000, Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-7 882 157,38	-2 488 149,66	31,57 %	-5 286 412,24
984010, Bygg geriat.klinik m PAF-medel (R)	-14 564 225,89	-208 322,29	1,43 %	-8 600 000,00
984810, ÅMHM-investeringar (R)	-190 322,09	-108 036,25	56,76 %	-82 285,84
985000, Utbildningsinvesteringar (R)	-216 977,52	-33 591,51	15,48 %	-183 386,01
985500, Ål Gymnasium investeringar (R)	-160 000,00	-239 464,03	149,67 %	
985600, Ål sjösäkerhets centri investeringar (R)	-76 000,00	-74 641,24	98,21 %	-1 358,76
987000, Motorfordonbyråns invest.	-61 000,00	-60 140,00	98,59 %	
Totalt	-59 663 825,84	-9 384 607,01		-44 545 595,54

PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UTVECKLING OCH SYSSELSÄTTNING

Utvecklingsaktiviteterna under respektive moment nedan är nettobudgeterade, d.v.s kostnaden tas under moment men täcks sedan av moment 35000, penningautomatmedel för utveckling och sysselsättning. Under respektive anslag ansvarar momentets budgetansvarige för förverkligandet. Det kan även finnas övrigt under momenten som ej är av utvecklingskaraktär, och i de fallen så är anslaget upptaget under momentet.

Budgetmoment, nummer och beskrivning	Återstår 31.12.2015	Grund- budget 2016	TB1 2016	Förbrukat 2016	Indras 2016	Återstår 31.12.2016
26003 Utvecklingsplan för Åland	88 763			88 763		0
21010 Utvecklingsarbete, Webbplatser, hemsida, digitala formulär	471 141		-471 141			0
21010 Utgifter för samhällservicereform	191 933			130 694		61 239
22000 Utbildning Jämställt Åland	55 562	100 000		14 509		141 053
23000 Lagtingsval, översyn av vallagstiftning	0			0		0
72000 Elsäkerhet och energi	49 425				49 425	0
83000 Fastighetsbyrån, energieffektivisering	128 076				128 076	0
30010 Utvecklingsarbete, utredningar med anledning av samhällsservicereformen	25 250			25 250		0
934000 Utgifter för digital agenda, samordnad IT-utveckling och e-förvaltning (R) - (landskapsregeringen, ÅHS, Mariehamns stad och kommunförbundet)	11 992				11 992	0
39000 Allmänna förvaltningskostnader (Itdelen)	0		400 000	44 549		355 451
42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter - verksamhetsutgifter (VR), utveckling inom hälso- och sjukvården	16 856			0		16 856
43000 Allmän miljövard, miljöuppföljning LBU	80 000			11 032		68 968
944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	12 599		169 000	181 599		0
984000 Anskaffningar (R), It-stödssystem	1 000 000			408 765		591 235
50010 Utvecklingsarbete, nätpedagogik, utvecklingen av it-stöd	215 860			118 976		96 884
53500 Sysselsättningsfrämjande utbildning, SFI, konjunkturanpassad yrkesutbildning	524 433			275 074		249 359
53500 Integration och mångkulturellt befrämjande (VR), språkcoach, svenska för analfabeter	116 599			159 763		-43 165
85000 Högskolan på Åland - verksamhetsutgifter (VR), utvecklande forskning	81 701			0		81 701
954010 Ålands museums basutställning inkl entre(R)	435 650			435 650		0
61000 Turismens främjande, skrånästet, businesslab m.m.	30 000					30 000
61000 Team-Åland, en kraftsamling för tillväxt och inflyttning, 570309	971 000			676 000		295 000
61500 Stöd för producentorganisationer, rådgivning och försöksverksamhet	0			0		0
64000 Främjande av skogsbruket - verksamhetsutgifter (VR), fjärranalys	36 209			18 100		18 109
67000 Övrigt understöd för fiskerinäringens främjande	0			0		0
86050 Sysselsättningens främjande, byggreturen, Katapult	18 887			18 887		0
70010 Trafikavdelningens allmänna förvaltning - verksamhetsutgifter (VR), utvecklande av statistik- och biljettsystem samt utredning av kollektivtrafiken	446 572			0		446 572
76030 Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrar (VR) - digitalisering av farleder	313 342			0		313 342
974500 Oljeskyddsinvesteringar	700 000			0		700 000
976000 Kortruttsinvesteringar (R) - fortsatt utrednings- och planeringsarbete för kortrutten inkluderande två nya färjor	1 100 000			0		1 100 000
939000 It-anskaffningar (R)			71 141	71 141		0
Till landskapsregeringensdisposition	169 000		-169 000			0
	7 290 850,70		0	2 678 752	189 493	4 522 605

BILAGA 1. ÅTGÄRDSUPPMANINGAR ÅR 2016

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Harry Janssons lagmotion (LM 3/2015-2016) Uppmaning till landskapsregeringen att i snabb ordning till lagtinget inkomma med ett förslag till en ändring av Kommunallagen för Åland i enlighet med intentionerna i betänkandet.	Klämmen godkänd 2016 LKU 7/2015-2016	

BILAGA 2. ÅLANDS NATURRESERVAT

ÅLANDS NATURRESERVAT + Natura 2000 med fredningsbeslut och eller avtal Per den 31.12.2016

Reservat	Kommun	Inr. år	Samhällsägt		Privatägt		ÅFS
			land ha	vatten ha	land ha	vatten ha	
1 Ramsholmen	Jomala	1925	-	-	13	-	36/25 31/74
2 Mangelbo (Almskogen)	Finström	1931 1987 ^o	- 1	- -	- -	- -	- 32/87
3 Svartnö-Kaja	Hammarland	1939	46	98	-	-	29/87
4 Espholm	Mariehamn	1943	7	-	-	-	30/87
5 Nätö-Jungfruskär	Lemland	1964 1985 ^o 1992 ^o 2005 ^o	- - - 124	- - - 427	- - - -	- - - -	- - - 13/05
6 Björkör	Föglö	1966 2003	 220	 6536	- -	- -	24/66 28/74 3/03
7 Sandskär	Kökar	1971 1996 ^o	- 13	- -	- -	- -	9/71 27/96
8 Lövdal	Jomala	1974	-	-	1	-	57/74
9 Granö	Föglö	1975 1985 ^{oo} 1996 ^{oo}	- - -	- - -	- - 80	- - -	- 44/85 67/96
10 Långskär-Sandskär	Kökar	1978 1985 ^o	- 96	- 263	- -	- -	- 31/88
11 Länsmansgrund	Saltvik	1979	55	100	-	-	33/87
12 Blåskär etc	Brändö	1980	38	296	-	-	4/80
13 Lökskär	Lemland	1980	13	52	-	-	8/80
14 Iriskärret	Jomala	1981	-	-	2	-	45/81
15 Lillnäsberget-Tingö	Sund	1982 1991 ^o 1995 ^o	- - 100	- - 211	- - -	- - -	- - 34/95
16 Fjärdskär, Harrgrund	Sund	1986	3	-	-	-	12/86
17 Herröskatan	Lemland	1987	27	86	-	-	31/87
18 Östra Rödklobb	Eckerö	1988	10	-	-	-	28/88
19 Bråttö	Föglö	1988 1992 ^o 1999 ^o	- - -	- - -	- - 44	- - -	- - 66/99
20 N. Hastersboda	Föglö	1988	-	-	5	-	30/88
21 Boxö	Saltvik	1988 1996 ^o 2015 ^o	- 306 -	- 1091 -	- - 8,5	- - -	- 28/96 55/15
22 Skag	Lumparland	1989 2014 ^o	- -	- -	16 18,5	- -	32/89 56/14
23 Idö	Kökar	1989 2005 ^o	- 82	- -	- -	- -	- 10/05
24 Hemdal	Vårdö	1990	7	-	-	-	15/90
25 Prästgårdsnäset	Finström	1992	-	-	33	-	55/92
26 Åsgårda Stenåkrar	Saltvik	1994	51	-	6	-	2/94

ÅLANDS NATURRESERVAT (Fortsättning)

Per den 31.12.2016

Reservat	Kommun	Inr. År elle	Samhällsägt		Privatägt		ÅFS
			land ha	vatten ha	land ha	vatten ha	
27 Höckböle- holmen	Geta	1994	-	-	-	-	3/94
		2000 ^o	23	-	-	-	74/00
28 Skålklobbarna	Vårdö	1994	11	195	-	-	80/94
29 Lökö	Hammarland	1997	-	-	11	-	21/97
30 Bistorp Stenåkrar	Lemland	1997	14	-	-	-	46/97
31 Träsket	Eckerö	1998	-	-	71	-	21/98
		2013			9		
		2016			5		
32 Karlbybådarna, sälskyddsområde	Kökar	1998	-	-	3	670	15/98
33 Gloet	Vårdö	1998	-	-	31	-	119/98
34 Blacksund	Kumlinge	1999	-	-	28	-	60/99
35 Sandön	Föglö	2001	-	-	37	-	15/01
		2016			9		
36 Näset	Kumlinge	2001	34	-	-	-	16/01
37 Södra Uddhagarna	Eckerö	2001	-	-	10	-	67/01
38 Ängessjö	Hammarland	2001	-	-	10	-	68/01
39 Prästgårdsskogen	Sund	2001	-	-	50	-	69/01
40 Mören	Jomala	2002	-	-	5	-	62/02
41 Norra Uddhagarna	Eckerö	2003	-	-	11	-	22/03
42 Knöppelskär	Saltvik	2005	31	-	-	-	11/05
43 Kråkskär	Saltvik	2005	86	394	-	-	12/05
44 Idskär	Finström	2005	44	238	-	-	9/05
45 Löfvik	Sund	2008	-	-	4	-	56/08
46 Båtskär	Lemland	2008	-	190	-	-	57/08
47 Gunnarsby	Sund	2008	-	-	31	-	58/08
48 Näsgården	Hammarland	2008	-	-	2	-	88/08
49 Toböle	Saltvik	2008	-	-	0,5	-	89/08
50 Signilskär-Märket	Hammarland	2009	400	22100	-	-	28/09
51 Svenstjälpa	Vårdö	2009	-	-	190	-	30/09
52 Kvarnsjöskogen	Saltvik	2011	60	-	-	-	79/11
53 Öfladorna	Lemland	2013			10	1	56/13
54 Jomalaöjen	Jomala	2014	16				49/14
55 Barrmatteskarret	Eckerö	2014			4,5		
57 Torp urskog	Eckerö	2015			27		
58 Sinnträsk	Eckerö	2016			1		
59 Stenverka	Vårdö	2016			36		
			1 918	32 277	859	671	

Ålands landareal = 148.130 hektar
 Medelstorlek, landareal 46,3 ha
 Naturskyddsområden = 35644 hektar

^o förstorat

^{oo} förlängd fredning

* ändrade gränser eller bestämmelser

Ålands vattenareal = 1.180.000 hektar
 areal = 32.948 hektar = 2,79 %

Naturminnen:

Tvenne slånbuskar på Svinö Holme, Jomala

Säregen tall i Torp by, Eckerö

Säregen björk i Möckelö by, Jomala

Två popplar i Tjudö by, Finström

Fyra askar i Prästgården by, Jomala

Stenåkern "Stenögat" i Åsgårda by, Saltvik

En ek och ett flyttblock i Kvarnbo vy, Saltvik

En allé i Nääs by, Saltvik

BILAGA 3. LANDSKAPETS FASTIGHETSVERK

Bokslutet för Landskapets fastighetsverk fastställs separat och ingår inte i denna årsredovisning.

LANDSKAPSREVISIONEN

Dokumentnamn
Berättelse

Datum
27.04.2017

Nr
19/2017

Till Ålands landskapsregering

REVISIONSBERÄTTELSE

Landskapsrevisionen avger härmed till landskapsregeringen sin i 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen avsedda revisionsberättelse för finansåret 2016.

Mariehamn, den 27 april 2017

Dan Bergman
Landskapsrevisor

INNEHÅLL

1.	Bakgrund	3
2.	Bokslutet.....	3
2.1.	Analys av resultaträkningen	3
2.2.	Analys av balansräkningen.....	5
2.3.	Övriga iakttagelser	5
3.	Budgetuppföljningen.....	7
4.	Förvaltningsberättelsen	8
4.1.	Intern styrning och kontroll.....	8
4.2.	IT-utveckling.....	9

1. Bakgrund

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen ska ske i enlighet med god revisionsred och ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och bokslutet ger en rättvisande bild samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut.

Enligt 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen ska Landskapsrevisionen lämna en revisionsberättelse med resultaten från den årliga revisionen till landskapsregeringen inom en månad efter att landskapsregeringen har fastställt årsredovisningen.

2. Bokslutet

Från år 2015 har landskapsregeringens ekonomistyrningsmodell förnyats. Budgetstrukturen har förändrats och budgetering sker utgående från affärsbokföringens redovisningsprinciper. Bokslutet är uppgjort enligt bokföringslagen och bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar i tillämpliga delar.

2.1. Analys av resultaträkningen

Jämförelse av resultatet med föregående år ses nedan:

	2016	2015
Årsbidrag	-3.824.800,57	5.932.852,98
Resultat efter avskrivningar	-15.507.176,46	-9.971.718,91

Landskapets Fastighetsverks bildande 1.1.2016 medför att jämförelse mellan åren inte kan göras direkt på basen av resultat- och balansräkningen. Fastighetsverket upprättar eget bokslut. Konsolideras fastighetsverkets bokslutssiffror erhålls ett positivt årsbidrag 2.959.844. Avskrivningarna ökar dock och resultatet efter avskrivningar blir -14.183.014.

Verksamhetskostnaderna

Enligt årsredovisningens textdel har verksamhetskostnaderna för 2016 minskat med 3,3 MEUR jämfört med 2015. Då har hänsyn tagits till kostnader som hänförs till fastighetsverket och internhyran eliminerats. Internhyran och skötselanslag ingår i posten övriga verksamhetskostnader. Detta måste beaktas för att få en riktig bild av utvecklingen eftersom resultaträkningen visar att verksamhetskostnaderna ökat.

Orsaken till kostnadsminskningen 2016 ligger främst i lägre kostnad för fartygsunderhåll pga färre dockningar (ca 1 MEUR), lägre bränslepris (ca 0,8 MEUR), lägre inköp av IT-utrustning och inventarier (ca 0,8 MEUR) samt att en

del av vägunderhållets internfakturerings (ca 0,7 MEUR) inte var eliminerat i 2015 års bokslut.

Personalkostnaderna

Enligt resultaträkningen har landskapets personalkostnader minskat med drygt 4 MEUR jämfört med föregående år. Den korrigerade av 2015 års bokslut (obokförd slutavräkning för pensionsavgifter om 375.000 EUR) som ÅHS gjort i 2016 års bokslut medför att personalkostnaderna är 375.000 högre än vad de borde vara 2016 och 375.000 lägre än vad de borde varit 2015. Sammantaget har personalkostnaderna egentligen minskat med 4,8 MEUR.

Orsaken till minskningen av personalkostnaderna är främst driftsprivatiseringen inom sjötrafiken (ca 3,2 MEUR) samt överföring av personal till fastighetsverket (ca 1,8 MEUR). Noteras att försenad driftsprivatisering på grund av besvär förorsakat personalkostnader om ca 1 MEUR 2016. En inbesparing i denna storleksordning kommer att uppstå i 2017 års bokslut.

Personalkostnaderna har även minskat på grund av att semesterlöneskulden minskat med drygt 1 MEUR. I ÅHS personalkostnader ingår en kostnadsreservering om 640.000 EUR för lönejusteringar som blir aktuella som ett resultat av arbetsvärderingsprojektet.

En mindre lönejustering i början av 2016 har generellt medverkat till ökade personalkostnader. Inom enskilda budgetmoment märks både minskningar (t.ex. avbytarservicen) och öknings (t.ex. Ålands sjösäkerhetscentrum där ökade personalkostnader finansierades med ökad kursverksamhet samt överföringen av sjöfartsutbildningen på gymnasialstadiet vilken syns som en minskning hos Ålands gymnasium men en större ökning hos Högskolan på Åland). Bland ökningarna noteras budgetmoment inom allmänna förvaltningen om sammanlagt drygt 400.000 EUR.

Skatteinkomsterna

Skattefinansieringen har haft en gynnsam utveckling de senaste åren:

	2016	2015	2014	2013
Avräkningsbelopp	219.560.594	220.775.638	215.807.393	209.391.832
Skattegottgörelse	9.508.580	6.987.664	5.278.521	9.783.220
	229.069.174	227.763.302	221.085.914	219.175.052

Finansiella intäkter och kostnader

Under finansiella intäkter bokförs den årliga avkastningen från fastighetsverket vilken det första året uppgick till 6,3 MEUR.

Den finansiella kostnaden består nästan uteslutande av återförda PAF-anslag. 2016 är beloppet 8,9 MEUR jämfört med 4,5 MEUR året innan. Drygt 5,7 MEUR

rör geriatriska kliniken för vilken det 2013 budgeterades 6 MEUR som ett fyraårigt reservationsanslag. I nästa års bokslut kommer återstående belopp av det som upptogs i budgeten 2014 för samma ändamål (6,6 MEUR) att återföras. Nuvarande hantering av PAF-medel (den s.k. ”PAF-snurren”) i landskapets budget och bokföring borde snarast överges. För att detta ska vara möjligt måste bestämmelserna om användningen av PAF:s avkastning i landskapsförordningen om Ålands penningautomatförenings verksamhet (1993:56) ändras.

2.2. Analys av balansräkningen

Bestående aktiva

I och med den översyn av anläggningsregistret som skedde 2015 skapades en bra grund för överföring av landskapsegendom till det nygrundade fastighetsverket. På basen av en sammanställning som fastighetsverket uppgjort bokades egendom bort och under placeringar visas grundkapitalet i fastighetsverket (130 MEUR) vilket baseras på de överförda fastigheternas nya värden. Skillnaden mellan fastigheternas balansvärde och det nya uppvärderade värdet bildade en extraordinär intäkt om sammanlagt 57,5 MEUR.

Likviditeten

Jämförelse av likviditeten mot fjolåret ser ut enligt följande:

	2016	2015
Kortfristiga placeringar	25.423.009,57	27.208.159,50
Kassa- och banktillgodohavanden	19.233.511,22	24.553.675,22
Totalt	44.656.520,79	51.761.834,72

Likviditeten har försämrats med 7,1 MEUR vilket även åskådliggörs i finansieringsanalysen. Försämringen under föregående år var 6,6 MEUR. Reserveringen av PAF-medel 10 MEUR i budgeten 2014 ingår i likviditeten. Dessa medel kan inte användas i betalningsrörelsen innan lagtinget fattar budgetbeslut om att reserveringen kan upplösas.

2017 kommer likviditeten att fortsättningsvis vara god enligt prognos. Skattegottgörelsen väntas öka kraftigt och utbetalningar gällande större investeringar (Vårdöbron och geriatrisk klinik) väntas inverka först 2018.

2.3. Övriga iakttagelser

Fastighetsverket

Den 29.12.2015 fattades beslut om överföring av egendom och förvaltning till landskapets fastighetsverk. Landskapets alla fastigheter, förutom ÅHS och

infrastrukturavdelningens område på Möckelö, överfördes. Avsikten är att ÅHS fastigheter överförs från 1.1.2018.

Fastigheterna som överfördes värderades enligt kassaflödesmetoden. För några speciella fastigheter gjordes undantag för att uppnå en ändamålsenligare värdering. Värderingen har granskats av fastighetsverkets revisorer.

Beräkningarna resulterade i en uppvärdering av det överförda fastighetsbeståndet om totalt 57,5 MEUR. Fastighetsverkets ingående balans fastslogs utgående från värderingen och i landskapets bokslut uppstod en extraordinär intäkt motsvarande uppvärderingen. Den extraordinära intäkten blev betydligt lägre än vad som estimerades då budgeten för 2016 uppgjordes.

Internhyra, bestående av direkta driftskostnader, fastighetsverkets administrativa kostnader samt kapitalkostnader i form avskrivningar samt intern ränta, belastar landskapets olika verksamhetsområden och utgör inkomst för fastighetsverket. Internräntan 3,5 %, vilken utgör basen för avkastningskravet på fastighetsverket, är relativt hög med tanke på det låga ränteläge som råder på marknaden.

Överföringen av fastigheterna och den nya värderingen har lett till en extraordinär intäkt om 57,5 MEUR och ett överskott om 42 MEUR på den sista raden i landskapets bokslut 2016. I kommande års bokslut kommer detta resultat att synas på raden *Föregående räkenskapsperioders resultat* under eget kapital. Det kommer att se ut som att landskapet uppnått bättre resultat än man verkligen gjort genom åren. Då fler fastigheter överförs och uppvärderats kommer föregående räkenskapsperioders resultat att öka ännu mera.

Landskapets fastighetsverk utgör en väsentlig del av landskapets ekonomi. För att få en mer rättvisande bild av landskapets resultat och ekonomiska situation borde ett koncernbokslut göras upp. På sikt borde man titta på möjligheterna och nyttan med att utveckla redovisningen i den riktningen.

Pensionsansvarsskulden

Landskapsregeringen anlitar Keva för beräkning av det pensionsansvar som orsakats av arbetspensionerna och ledamotspensionerna. Landskapets approximativa pensionsansvarsskuld har utvecklats enligt följande de senaste åren:

2016	2015	2014	2013
764.600.000	754.000.000	741.200.000	727.000.000

Marknadsvärdet på Ålands pensionsfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, uppgick per den 31.12.2016 till 425,8 MEUR, en ökning från 405,5 MEUR per den 31.12.2015. Täckningsgraden har därmed förbättrats till 55,7 % från 53,8 % året före.

Från och med år 2014 upptas inte pensionsansvarsskulden och pensionsfondens tillgångar i landskapets balansräkning. Motiveringen till detta förfarande är att staten redovisar på detta sätt.

Pensionskostnaderna ökar kraftigt årligen vilket påverkar landskapets ekonomi väsentligt. Det är därför viktigt att pensionsansvaret och pensionsfondens utveckling framgår tydligt av noterna till bokslutet.

Ytterligare iakttagelser vid granskningen:

- I bokslutet för 2015 gjordes en driftsreservering för ÅHS ämnad för svårbudgeterade kostnader, främst gällande kostnaden för vården av patienter utanför Åland. Problemet är att en sådan reservering strider mot god bokföringssed. Det är reserveringen upplöses för att täcka oförutsedda kostnader ges inte en rättvisande bild av landskapets resultat på sista raden i resultaträkningen. Driftsreserveringen borde bokas bort mot eget kapital.
- ÅHS har korrigerat pensionsavgiftsutjämnningen som blev ogjord 2015. 375.000 EUR som borde belastat resultatet 2015 belastar resultatet 2016. Eftersom det var fråga om en korrigerings som berör föregående års räkenskapsperiod borde bokföringen ha skett mot kontot *Föregående räkenskapsperioders resultat* under eget kapital.
- Intern fakturering inom landskapsregeringens verksamhet bör elimineras för att få rätt nivå på intäkter och kostnader i bokslutet. Inom infrastrukturavdelningen förekommer intern fakturering mellan beställare och utförare av arbete. För att få kostnaderna fördelade på kostnadsställen och projekt borde andra metoder väljas. Internfaktureringen förorsakar onödigt merarbete och risker för felaktigheter i bokslutet. Åtgärder borde snarast vidtas för att slopa internfaktureringen på infrastrukturavdelningen.
- Problemen med avstämning av kundreskontran och lagersystemet mot huvudboken hos ÅHS bör åtgärdas under 2017. Landskapets bokslut innehåller felaktigheter på grund av problemen men differensernas storlek bedöms inte påverka resultatet på ett väsentligt sätt.
- Fortsatt samordning av redovisningsprinciperna mellan redovisningsbyrå och ÅHS är nödvändig. Skillnader ökar risken för felaktigheter i bokslutet.

3. Budgetuppföljningen

Från år 2015 förändrades landskapets budgetstruktur väsentligt. Budgeteringsmetodiken anpassas successivt så att affärsbokföringens redovisningsprinciper, t.ex. gällande löneperiodiseringar, avskrivningar, investeringar och lån, även tillämpas i budgeten.

Övergången till Landskapets fastighetsverk inverkar på kostnaderna och intäkterna i budgeten för 2016. Direkta fastighetsrelaterade verksamhetskostnader bortföll och en hyreskostnad till fastighetsverket tillkom. Avkastningen från fastighetsverket upptogs som en finansiell intäkt. I och med överföringen av fastigheter till fastighetsverket minskade avskrivningskostnaderna i landskapets budgetförslag. Investeringsanslag rörande dessa fastigheter ingår inte i

landskapets budget framöver. Fullmakt för fastighetsinvesteringar beviljas av lagtinget.

I budgetförslag för landskapet Åland för år 2016 upptogs anslag om totalt 358.300.000 EUR. Genom tre tilläggsbudgeter minskades budgetens utgiftsram till 357.042.000 EUR.

Resultaträkning, budgetutfall

Jämförelsen av budgetutfall med resultaträkningen visar att årsbidraget är ca 2,7 MEUR bättre än budgeterat. Räkenskapsperiodens resultat är ca 22 MEUR sämre än budgeterat på grund av att uppvärderingen av fastigheterna blev mindre än estimerat. I sammanställningen åskådliggörs anslag från tidigare år som man haft rätt att använda 2016. Det är fråga om reservationsanslag som används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst fyra år.

Budgetuppföljning av verksamhet och investeringar

Av sammanställningarna framgår grundbudget 2016, tilläggsbudget och tidigare års tillgängliga anslag samt utfall och vad som överförs till budget 2017.

Finansavdelningen har begärt in förklaringar till budgetöverskridningar. Förklaringarna är överlag godtagbara. I några fall borde budgetansvariga noterat överskridning och anhållit om tilläggsbudget. I ett fall kunde en intäkt som inflyter 2017 resultatreglerats. Beloppsmässigt är överskridningarna små.

Gällande investeringsbudgeten rör ett fall korrigerings av IT-utrustningsinköp som budgeterats som kostnad men borde upptagits som investering. Den andra överskridningen rör IT-systemanskaffningar där fakturering i ett systemprojekt skedde tidigare än väntat.

4. Förvaltningsberättelsen

4.1. Intern styrning och kontroll

Landskapsregeringens årsredovisning innehåller en lång textdel samt årsbokslutet. Textdelen borde kortas ner betydligt och vara inriktad på det allra väsentligaste. Särskild vikt bör läggas på framtagning av relevanta nyckeltal och jämförelser mot föregående år.

Landskapsregeringen konstaterar att arbetet med att utveckla den interna styrningen och kontrollen under år 2016 har bedrivits utgående från den plan som antogs år 2013. Under de senaste åren har arbetet med att förbättra den interna styrningen och kontrollen fokuserats på budget och redovisning och framtagande av ett verksamhetsstyrningssystem. Aktionsplanen från 2013 har inte uppdaterats.

Antal öppna ärenden äldre än 3 månader per den 31.12.2016 var 459 vilket är bättre än nivån 31.12.2015 (ca 560). En central målsättning för landskapsregeringen borde vara att snabba upp ärendehantering. Det borde vara möjligt att minska antalet öppna ärenden äldre än 3 månader ännu mer. Den interna styrningen och kontrollen kan fortsättningsvis förbättras i detta avseende.

Motiveringar till budgetöverskridningar begärs in av finansavdelningen. Det finns även behov av ett kontrollsystem i syfte att stävja onödig konsumtion av oanvända medel i slutet av varje år.

Inom landskapsförvaltningen koncentreras uppföljningen mot budget. Lika viktigt är uppföljningen mot föregående år. Även uppföljning flera år bakåt för att se trender är viktigt för budgetstyrningen. Från 2015 finns data i det nya ekonomisystemet vilket utökar möjligheterna för bättre rapportering i detta avseende.

Inom finansavdelningen finns en tjänst som finanscontroller. Arbetsuppgifterna för tjänsteinnehavaren har de senaste åren i huvudsak bestått av deltagande i olika utvecklingsprojekt. Det behövs en controller-funktion som stöd för den interna kontrollen inom landskapets alla avdelningar och underliggande myndigheter. En sådan funktion borde finnas inom finansavdelningen.

4.2. IT-utveckling

IT är ett särskilt problemområde för landskapsförvaltningen. Effektiviteten lider på grund av undermåliga IT-system. Risker för störningar i olika verksamheter ökar på grund av brister i applikationer och IT-infrastruktur.

I och med försenad upphandling av ett nytt löne- och personaladministrativt system för den offentliga sektorn har betydande risker uppstått. Supportavtalet har upphört och ett oacceptabelt beroende av pensionerad konsult existerar sedan årsskiftet 2015/2016 ifall systemförändringar behöver göras. Under 2017 har projektet avancerat snabbare och projektledningen bedömer att löneräkningen för landskapsregeringen ska kunna tas i bruk vid årsskiftet 2017/2018.

Åda Ab har fortsättningsvis haft problem med att leva upp till förvaltningens krav på IT-service. Förseningar har även uppstått i IT-projekt som landskapsregeringen driver utan betydande assistans av Åda.

I ett flertal granskningar de senaste åren har problem med ÅHS IT-system påtalats. Det finns risker för avbrott i ÅHS lokala nätverk vilket kan leda till allvarliga verksamhetsstörningar. Ett relativt stort belopp har budgeterats för upprustning av nätverket. Under ledning av nyutträd IT-chef pågår arbete med att åtgärda de allvarligaste bristerna.